המחיר: 12.00 ל"י (כולל מ.ע.מ.) מספר 2118 כ"ז אדר ב' תשל"ח, 5.4.78 שנה 42

העולם הזה

העולם הזה מגלה פרטים בלתי־ידועים על עברו של המועמד לנשיאות

נבון היה חבר אצ"ל

דף תשקיף

דיין תומך

בתיווך אמריקאי

המחלוקת העיקרית בצמרת הממשלה, ביחס להמשך המשא־והמתן עם מצריים, נטושה כיום בין שר־החוץ משה דיין לבין ראש־הממשלה מנחם בגין ושר־הביטחון עזר וייצמן, והיא נוגעת בעיקר לצורת המגעים עם המצרים. בעוד שבגין וייצמן דוגלים במשא־ומתן ישיר עם המצרים, סבור דיין כי דרושה מעורבות אמריקאית, משום שרק הם מסוגלים להשפיע על המצרים למתן את עמדותיהם.

עמדתו זו של דיין מושפעת, כנראה, מן העובדה שבמשא־ומתן ישיר עם המצרים הוא מנוטרל לחלוטין, מאחר שהממשלה הסמיכה את וייצמן לדון עם המצרים גם בנושאים מדיניים, אחרי סירובם לחדש את דיוני הוועדות המשותפות, המדינית והצבאית. בביקורו הנוכחי ברומניה ובביקורו הקרוב בארצות־הברית, ירכז דיין את עיקר מאמציו בהפעלת לחץ על המצרים לחידוש דיוני הוועדות.

התנחלויות - לא!

בית־מלון - כן!

החלטתו של שר השיכון והבינוי גדעון פת, להקצות חלקת אדמה בקריית־ארבע שבחברון להקמת בית־מלון, עוררה תמיהה בחוגים ממשלתיים. זאת, משום שפת ידוע כאחד מתומכיו המובהקים ביותר של שר־הביטחון עזר וייצמן, שאף התייצב מאחוריו בהתנגדות העזה להמשך ההתנחלויות בשטחים. במיוחד נראתה תמוהה העובדה שהאישור להקמת המלון ניתן לחיים קוליץ, אביו של דויד קוליץ, מי שהיה שותף־לעסקים של עזר וייצמן ומועמד לקבל גם תפקיד במערכת הביטחון.

קוליץ ניסה להשיג אישור להקמת המלון בקריית־ארבע במשך כשש שנים, אך הדבר נמנע ממנו עד כה, משום שהוא כרוך בתהליך של הפקעת 500 דונם קרקע העלולה לעורר התמרמרות בקרב ערביי חברון.

גם לסאדאת

יש בעיות־לב

תכונה משותפת אחת יש לאנוואר אל־סאדאת ולמנחם בגין: לשניהם בעיות של לב.

בקאהיר נפוצו ידיעות כי הסתגרותו של הנשיא אל־סאדאת בשבועיים האחרונים נובעת מבעיות של בריאות, הקשורות בלבו.

התנצלות

באחרונה הופיעו בגיליונות „העולם הזה" (2106 ו־2107) שתי כתבות, שהתייחסו לעורך־הדין אליהו קדר.

עו"ד קדר

אחרי בדיקה קפדנית נוספת, הוברר לנו כי לא היה יסוד כלשהו לאמור בכתבות אלה לגבי עורך־הדין קדר. מובן מאליו ש„העולם הזה" מצטער על הפגיעה בעורך־הדין קדר, ואנחנו מתנצלים לפניו על כך.

רפול יבטל את

הלהקות הצבאיות

אחד מצעדיו הראשונים של אלוף רפאל („רפול") איתן, עם כניסתו לתפקיד הרמטכ"ל ב־16 באפריל, יהיה ביטול הלהקות הצבאיות, צוותי ההווי ותיאטרון צה"ל.

רפול טוען כי השקעת המאמצים, הזמן והכסף בלהקות אלה אינה כדאית, וכי לעיתים משקיעים בהן שנת עבודה בחזרות להצגה אחת ויחידה. הוא מתנגד לכך שחיילים בעלי כושר קרבי ישרתו בלהקות־הבידור של צה"ל.

רפול סבור שניתן לספק את הבידור הדרוש לחיילים בעזרת אמנים אזרחים, שיגוייסו למילואים או יופיעו תמורת תשלום.

רמונדה טאוויל

לא תשוחרר

העיתונאית הפלסטינית מרמאללה, רמונדה טאוויל, שנעצרה בשבוע שעבר, לא תשוחרר בקרוב.

תחילה נטו השילטונות לשחרר את העיתונאית הלאומנית הפעלתנית אחרי כמה ימי־מעצר, אך נתקבלה ההחלטה להחזיקה במעצר ממושך יותר.

מעצר העיתונאית, המוחזקת בכלא בירושלים, כבר גרם שערורייה בינלאומית. מיטב עיתונאי העולם מתעניינים בגורלה, וכמה מחשובי העיתונאים דיווחו על הפרשה. השילטונות הדליפו לעיתונאים כי רמונדה מואשמת בכך שצילמה „התנהגות חריגה" של כוחות־הביטחון בדיכוי הפגנות ברמאללה.

בינתיים מתלוננת רמונדה שחוקרים אותה, תוך כדי איומים במכות וביטויים משפילים („את צריכה להיות עם זונות") במטרה לטפול השתייכות לאירגון עויין. היא לא קיבלה ספרים והורשתה להתראות עם עורך־דינה, אמנון זיכרוני, רק אחרי התערבות מגבוה.

רחל דיין היתה

זקוקה לחיתולים

העיתון האמריקאי „מוני מירור" („ראי הקולנוע") פירסם במדור־הרכילות ידיעה מרתקת: ערב נסיעתה של השדרנית בעלת שכר־המיליון, בארבארה וולטרס, לסיקור ביקורו של אנוואר אל־סאדאת בירושלים, קיבלה שיחת־טלפון בהולה מרחל דיין. אשתו של שר־החוץ ביקשה מוולטרס לקנות בסופרמארקט הקרוב ביותר חבילה גדולה של חיתולים לשימוש חד־פעמי, ולהביאה עימה. וולטרס קנתה כמות־ענק של חיתולים, והביאה אותה לישראל. נראה כי רחל דיין היתה זקוקה לחיתולים עבור נכדתה.

יהלומנים מעבירים

עסקיהם מהארץ

ייצוא היהלומים של ישראל, שהוא אחד מענפי־הייצוא העיקריים של המדינה, עלול להיפגע כבר השנה בצורה ניכרת, בעיקבות החלטתם של כמה מראשי תעשיית היהלומים להעביר חלק מעסקיהם לבלגיה ולהולנד.

היהלומנים טוענים כי דו"ח ועדת־שימרון, שקבע כי כסף שחור רב מושקע בעיסקי היהלומים בארץ, וכן התנכלות שילטונות מס־ההכנסה, פגעו קשות בדימויים בעיני לקוחותיהם בחו"ל. כתוצאה מכך החליטו למסור את יהלומי־הגלם שברשותם לעיבוד ולליטוש למלטשות במדינות השפלה, ולעבד רק חלק קטן מהם בארץ. על־פי הערכה ראשונית תגרום נטייה זו כבר השנה ירידה של כמה מאות מיליוני ל"י בהכנסות המדינה מייצוא היהלומים.

4 מאנשי הטלוויזיה

בלאס־וגאס

רשות־השידור מימנה את נסיעתם של ארבעה מעובדיה הבכירים לעיר הבידור וההימורים האמריקאית לאס־וגאס. השלושה שיצאו ללאס־וגאס הם סמנכ"ל רשות־השידור שלמה עבאדי, מהנדס הטלוויזיה אורי לעדן ומהנדס הפרוייקטים של הטלוויזיה יעקב סבירי, ואליהם עומד להצטרף מנכ"ל הטלוויזיה ארנון צוקרמן.

נסיעתם מוסברת בכך שבעיר הבידור נערכת עתה תערוכה בינלאומית של ציוד טלוויזיה חדיש. אחרי ששר־האוצר הצליח להשיג עבור הטלוויזיה אשראי מגרמניה, בסך 6 מיליון דולר, לחידוש הציוד שלה, יש צורך לבדוק, לטענת אנשי רשות־השידור, בדיקה ראשונית את כל הציוד החדיש המצוי כיום בשוק לפני שמחליטים מה לרכוש. בעתיד עומדים אנשי טלוויזיה נוספים לצאת לסיורים בעולם, למטרה זו.

הבורסה

מה לקנות?

כשבת פרץ סילון גאז טיבעי כבד בקידוח „שדות 2" שבדרום. בדיקות העלו כי מדובר בשדה גאז טיבעי חדש, המגדיל את הרזרווה של קידוחי „שדות". בקידוח שותפות חברות־הדלק הישראליות, וכן חברת „ירדן לחקירות" ב־2%.

חברת פז, השותפה בשדות, לא תוכל להעביר את חלקה או מיקצתו לחברת פז חיפושי נפט, שכן בתשקיף של פז חיפושי נפט נאמר כי היא לא תקבל כל חלק בקידוחי שדות. היזהר מרכישת נפטא, כיוון שהממשלה מורידה את שערן בכוונה־תחילה, כדי להוציא את המניות מן המחזור על־ידי רכישתן במחיר נמוך.

הנהלת ירדן תפרסם את מאזנה לשנת 1977 בתחילת מאי, ונראה כי תחלק הטבה משמעותית. חברה הקשורה בירדן, אמישר, מנהלת משא־ומתן על כניסה לחברה שרכשה את השטח המוכר בשם פרדס מרגושס ברמת־גן. השותפות הן חברות כלל, סולל־בונה, שיכון־עובדים ואריה פילץ.

הבורסה לניירות ערך מוסיפה לזהוט. בעיקר עוזות בהתמדה מניות הבנקים. שים לב למניות אי־די־בי המפגרות אחרי יתר הבנקים. כדאי להיכנס אליהן כאשר תיעצרנה עליות „בנק לאומי", „איגוד" ואחרים.

מניות המזרחי תעלינה בקרוב אף הן. התברר כי קרנות הבנק רכשו באחרונה, מחוץ לבורסה, מניות של הבנק בערך נקוב של 21 מיליון לירות, בשער של 213. הגורמים שרכשו את המניות בלמו את עליית שערן ועתה, אחרי שבוצעה העיסקה, יש לצפות לעליית השער.

כדאי לרכוש גם מניות ביטוח נמוכות, בעיקר „סקוריטס", ששערן יעלה על־ידי קבוצות משקיעים ספקולנטיות, וכן מניות „הסנה", ששערן נמוך.

השוטרת חיפשה

במיכנסי הגברים

חיילת חיב"ה, שהוצבה בשבוע שעבר בקולנוע „שחף" בתל־אביב, גרמה מבוכה לכמה מאות גברים שבאו לחזות בסרט המוקרן בבית־קולנוע זה. החיילת בשירות המישטרה הוצבה בכניסה לבית־הקולנוע, וערכה חיפוש על גופם של הנכנסים. אולם במקום לבדוק נשים, כמקובל, בדקה השוטרת דווקא את הגברים, וערכה חיפוש מדוקדק גם במיכנסיהם, כולל מקומות מוצנעים בגופם. אנשי הג"א שנילוו אל השוטרת טענו כי קיבלו הוראה להחמיר את הבדיקות הביטחוניות על גופות הנכנסים לאולם, אולם לא יכלו להסביר מדוע הוטל תפקיד זה דווקא על שוטרת. כמה מהנבדקים שלחו מיכתב־תלונה למישטרה על הבדיקה המשונה.

פרסום מלניק/רפאל טיראן

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון „העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הקדיש כתבה מרכזית לנושא „בשר חזיר — כן או לא?" כמינהגה הציגה המערכת את שני המחנות הנאבקים בנושא זה: מהעבר האחד של המיתרס החוגים הדתיים, ומעברו השני החוגים החילוניים. פירסום ראשון מסוגו בעיתונות העברית היתה הכתבה „טרגדיה דו־מינית", שעסקה בגרשון נתן, ראשון הקוקסינלים במדינת ישראל, ששימש כחובש במילחמת תש"ח. הוא נעצר על־ידי מישטרת טבריה ונאשם בהתחזות ל„מין שאינו מינו".

תחת הכותרת „הרגליים רוצות לרקוד!" הובא דיוקנה של הרקדנית כרמלה גולדברג (ראה: שער). מדור הספורט סיקר את התחרות השלישית של מירוץ האופנועים על גביע „שועלי שימשון". המירוץ נערך בחסות מערכת „העולם הזה", שרוב חבריה באותה עת היו חיילים־לשעבר ב„שועלי שימשון". כ־הברית, יוזנים בפולחן היין, הדווישים במדבר, צעירי ישראל..."

תחרות זכה יהודה ענן. „דו"ח מיוחד" של כתבי השבועון תיאר, השבוע לפני 25 שנה, את נסיונותיו של פרופסור היינריך נוימן מהטכניון בחיפה: תחת הכותרת „המוציא בית מן האדמה" הוצגו פתרונותיו לבעיית המחסור בדיור, באמצעות יציקת לבני־בנייה מאדמה ספוגה כסיד.

בשער הגליון: תלמידת־מחול כרמלה גולדברג: „אנשים קדמונים במערות, לוחמים לפני הקרב, בני ישראל לפני ארון־

„העולם הזה" 806
תאריך: 2.4.53

הקוקסינל הראשון בישראל ★ אבא אבן משכיר למערב

מאתיים אלף חיילים ★ שבתי טבת מוליך „חשמלית

ושמה קנאה!" נגד הצעיר דן בן־אמוץ

מדיניות

200 אלף חיילי המגבית

כשעמד שר־האוצר האמריקאי לשעבר, הנרי מורגנטאו, לפתוח את ועידת פעילי העצמאות בניו־יורק, הכין נאום־פתיחה והגיש אותו, לדבריו, לאישור שגריר ישראל אבא אבן. בהערותיו של אבן לאותו נאום, שצויינו במיכתב לוואי אל מורגנטאו, נאמר בין היתר, ש„ישראל יכולה להעמיד 200,000 חיילים לרשות המערב".

מישפט זה, שלא הפתיע איש מבחינה מדינית, צרם רק בחוסר זהירותו הדיפלומטית וגרם, ללא הצדקה, לשלשלת מאורעות. קול העם, יומון מק"י, שהדברים היו לצנינים בעיניו, פירסם ביקורת על דברי מורגנטאו, מנוסחת באופן לא פחות חריף ולא יותר חריף מן הנוסח שעיתון זה מורגל בו. אולם שר־הפנים, ישראל רוקח, הוציא צו־סגירה כנגד העיתון ל־10 ימים, בגלל כתיבה המסכנת את „שלום הציבור". בית־המישפט־העליון נענה לבקשת העיתון והוציא צו־ביניים המתיר את פירסומו עד ששר־הפנים יופיע בפני בית־המישפט וינמק את הסיבות לסגירה.

שר־הפנים נמנע מנקיטת צעדים נימרצים כאלה נגד עיתונים אחרים, שפירסמו אף הם כתבות חריפות באותו הנושא.

המשרד העסוק ביותר. ברור היה כי העניין לא יכול להישאר ללא תשובה. דויד בן־גוריון, בתוקף תפקידו כשר־הביטחון, עלה על במת־הכנסת והשיב לשאילתותיהם של ח"כ משה סנה מסיעת השמאל הסוציאליסטי * וח"כ יצחק בן־אהרון ממפ"ם: „השאילתה על בדותה עיתונאית."

את דברי ח"כ משה סנה כינה שר־הביטחון כ„תעמולה קומינפורמית".

משום מה לא הכחיש אבא אבן עצמו את הידיעה, שנתפרסמה לראשונה וגם הודעת בן־גוריון לא סתרה את העובדות.

בחוגים מדיניים נתקבלה ההכחשה בספקנות רבה. אמר עיתונאי תל־אביבי: „אילו היתה הממשלה מקימה לישכה להכחשות, היה זה, ללא ספק, המשרד העסוק ביותר."

* לאחר פרישתו ממפ"ם הקים סנה מיפלגת־כיס בשם „מפלגת השמאל הסוציאליסטי", עד להצטרפותו למק"י.

דמותו של מלצר

מלצר שופע־בריאות זה הופיע לפני 25 שנים, מעל עמודי **העולם הזה** בראש כתבה שדנה בשאלה שהסעירה אז את כל הארץ: האם לאסור את מכירתו של בשר־חזיר במדינה?

קולנוע

התמונה המכרעת

בעיני האמנים והסופרים המזדקנים נראית המישמרת התרבותית הצעירה כחזית מלוכדת המתקדמת לקראתם. אולם המציאות שונה במיקצת: אם ישנו דבר אשר אמן צעיר שונא יותר מאמן זקן, הרי זה אמן צעיר אחר.

לכן, התנגשויות פומביות בין שני כורחות צעירים אינה תופעה נדירה. אולם לא תמיד היא כה חריפה כמו החוליה האחרונה שנוספה החודש לשרשרת זו: התנגשות בין שבתי (סאבי) טבת, כתב הארץ לבין דן בן־אמוץ, בעל מדור בדבר השבוע.

טבת, שהיה פעם איש מפ"ם, הפך בידי גרשום שוקן לפיליטוניסט הראשי של הארץ *. הוא כתב בעיתונו רשימת־הלל על ישעיהו (שייקה) אופיר, לשעבר איש הצ'יזבטרון, שחזר לא מכבר מצרפת, שם למד את תורת הפנטומימה. כהקדמה ל־לטיפה שנתן לשייקה לא התאפק טבת ובעט בעיטה בצעיר אחר.

האשים טבת: שייקה אינו דומה לצעירים אחרים, העושים פירסומת כוזבת לעצמם כמו דן בן־אמוץ, שהפיץ בשעתו שמועה כאילו הוא מופיע לצידה של השחקנית ויוויאן ליי בסרט חשמלית ושמה תשוקה. ההתקפה הפכה מייד לשיחת הלילה בבתי־הקפה בהם מרוכזים האמנים הצעירים, ביחוד אחרי שבן־אמוץ, צעיר בעל־גוף ואיש פלמ"ח, טען בתוקף שאומנם הופיע בסרט המפורסם.

העיתונאים שהתעניינו בפרשה לא ידעו למי להאמין. לבסוף מצאו פיתרון פשוט: הם פישפשו בתמונות הסרט. ביניהן נמצאה תמונה שחיסלה את המחלוקת: דן בן־אמוץ הופיע בסרט לצד ויוויאן ליי.

* טבת הוכנס לתפקיד זה במטרה למלא את החלל שהותיר אחריו עמוס קינן. על כתבותיו היה חותם טבת בראשי־תיבות: „שין־טית".

רדיו

העיקר התוכן

כשהתחילה ועדת פינחס לבון לטפל בשירותי השידור, גילו חבריה, שכנראה לא היו מאזיני רדיו מושבעים, כי בארץ קיימות שלוש תחנות־שידור: קול ישראל, גלי צה"ל וקול ציון לגולה. שלוש התחנות שייכות, בצורה זו או אחרת, למדינה או לתנועה הציונית.

המסקנה ההגיונית חייבה כבר מזמן את איחודן של שלוש התחנות למיסגרת ממלכתית אחת. אולם הסוכנות היהודית התנגדה לכפיפותם של השידורים לגולה לממשלת ישראל. אף מטעמים פוליטיים לא היה הדבר רצוי; לא כל דבר שתחנת שידור רגילה יכולה לומר מעל גלי האתר, אפשר לומר בתחנת שידור של הממשלה.

בין המטפלים צצה לפתע הצעה, שלמעשה לא היתה כלל חדשה אולם ניג־נזה עד כה. ההצעה: הקמת חברה ממלכתית לשידור, שהוצעה בידי אדווין סמואל, בנו של הנציב העליון הבריטי הראשון בארץ־ישראל ומי שהיה מנהל שירות־השידור בזמן המנדט. סמואל התבסס על חוות־דעת של דניאל („דון") אנרייט, מומחה אמריקאי לשידורים ובוגר גימנסיה הרצליה.

עצות טובות. שני המומחים קבעו שמערכת השידור מהווה מכשיר יקר מכפי יכולתה הכספית של הממשלה, שאינה מסוגלת לקיימו כיאות. ההצעה שנתגבשה בחוגי ועדת לבון והסוכנות היהודית היתה: הקמת חברה ש־51 אחוז ממניותיה תהיינה בידי הממשלה, 49 אחוז בידי הסוכנות היהודית.

בן־גוריון לא רצה. כשהובאה התוכנית לראשונה בפני בן־גוריון, שלמשרדים אשר הוא שליט בהם כפופות שתיים מתוך שלוש התחנות, לא התנגד לה עקרונית. הוא רק ביקש לדחות את ביצועה ל־5־3 שנים. עד אז קיווה שיקויימו כמה תנאים שיאפשרו לו לבצע את התוכנית בשקט.

הסיבות לעמדה זו היו מרובות. כרגע מהווה קול ישראל את הקשר הממשלתי היחיד עם הציבור. זהו השופר האחד בו יכולה הממשלה לומר את דברה רגע־רגע ושעה־שעה. בן־גוריון לא רצה להפקיר מכשיר זה בטרם יהיה השלטון בידי ממשלה יציבה יותר, ויאורגנו מחדש שירותי המודיעין וההסברה הממשלתיים.

אולם כנראה שבן־גוריון שוכנע, שמטעמי יעילות וחיסכון מוטב לזרז את ביצוע התוכנית. בשבוע שעבר הופיע בפני המועצה הציבורית של קול ציון לגולה ישעיהו קלינגוב, מן הממונים העיקריים על ענייני ההסברה בסוכנות, והודיע רשמית כי התכנית נמצאת בשלב דיון רציני.

תגובת אנשי השידור היתה: „העיקר תלוי בביצוע התוכנית." תגובת אחד מהמאזינים היתה: „לא חשוב מי ישדר — העיקר שישדר משהו מניח את הדעת."

אנשים

● ביום הופעתה הפוליטית הראשונה של **גולדה מאיר(סון)** בעצרת האומות־המאוחדות, נתן בנה, **מנחם מאירסון**, הופעה מוסיקאלית ברסיטל לצ'לו ב... קארנגי בניו־יורק.

● בכינוס הקרן הקיימת לישרא... נערך בלונדון הופתע שגריר ישראל ש... **אליהו אילת**, להיתקל בהמצאה האחרונה של היהדות הריפורמית: כיפת־ראש עשויה נייר שחור, המוגשת ביחד עם האוכל ומשמשת לברכת המזון.

● הפרופסור הכושי למדעי־המדינה, שהתפרסם כמתווך האו"ם בישראל, **ראלף באנץ'**, סיכם את הוויכוח בנושא הנשק־האטומי: „אין מה לפחד מפני כלי הנשק החדישים, יש לפחד מפני האדם הלוחץ על ההדק של כלי הנשק..."

● למרות המריבה הממושכת המתנהלת בין שני עורכי דבר לילדים, **שמשון מלצר** ו**נחום גוטמן**, שכתוצאה ממנה התפטר הצייר גוטמן ממישרתו, ממשיכות תמונות השניים לקשט את חלון הראווה של צלם אמנות תל־אביבי ידוע, כשהם נראים מחייכים איש לרעהו.

● בשיחה על אורח החיים האמריקאי, כשדובר על מכונות האוטומאט הרבות בארצות־הברית, אמרה השחקנית **חנה רובינא**: „כדי שיהיה כסף להשתמש באוטומאטים צריך האדם עצמו להיות אוטומאט."

פתרון טעים לבעית האנרגיה

טעמי

„חתיכת" עלית - חתיכת בריאות!

"אתם יודעים כמה אנרגיה אני מוציא
במשחק אחד?
-פעילות ספורטיבית צורכת המון אנרגיה,
מה אני עושה? אוכל חטיף שוקולד טעמי!
גם טעים וגם יעיל... כל ביס של טעמי
זו ממש חתיכת בריאות ומכיל בין השאר:
סוכר, אורז קלוי, גלוקוזה, קקאו,
אבקת חלב, שמן מוקשה, שקדים ומלח...
והאנרגיה חוזרת.

אני ממוליץ בפה מלא:
טוב לי עם טעמי של עלית

צוות "רבלון" ישמח לארח אותך בפגישות הדרכה ללא תשלום, המתקיימות ב"בית־רבלון", רחוב חובבי־ציון 65, תל־אביב, בימי ראשון ושלישי משעה 3.00 עד 5.30 אחה"צ ובימי רביעי משעה 9.00 בבוקר עד 12.30 בצהריים. "רגע של יופי", פינת היעוץ של "רבלון", משודר ברדיו ברשת ב' בימי ראשון, שלישי וחמישי, בין 10.00 ל־10.30 בבוקר.

מכתבים

דחפור במקום מנורה

אחרי הניצחון במילחמה נגד נשים וילדים בלבנון, אחרי הפיכתם של מאות אלפים לפליטים חדשים, אחרי השואה בוושינגטון, כתב השבועון האמריקאי ניוזוויק כי „הנשיא ויועציו נוכחו שבגין הוא האיש הלא־נכון במקום הלא־נכון בזמן הלא־נכון. כך היו גם מוסוליני וסטאלין.״

יוסף שריק, תל־אביב

בעיקבות מדיניות הבולדוזרים בפיתחת רפיח, אימץ צה״ל את מדיניות הבולדוזרים גם בדרום הלבנון. אלא שהפעם היו הבולדוזרים חמושים בתותחים. אני מציע להחליף את המנורה בעלת שיבעת הקנים בסמל המדינה, בסמל היאה לה יותר: הבולדוזר.

עמיחי שרון, חיפה

אחרי טבח האוטובוס בכביש החוף, לא היססה ממשלת־ישראל להודות כי היה חשד למחדלים שגרמו לאסון. כתוצאה מכך מונו מיספר ציוותי בדיקה וחקירה, הן בצה״ל והן במישטרה.

אחרי הפלישה לדרום־לבנון הסתבר כי לאיש בממשלה לא היתה שליטה על ממדי

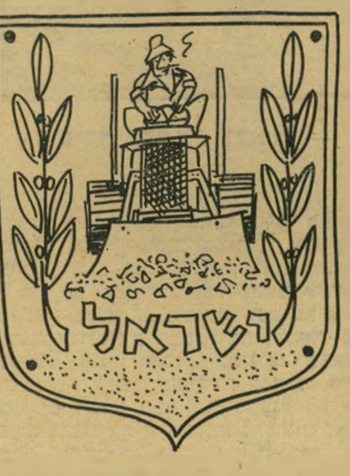

הפעולה ועל ההרס והחורבן שהיא גרמה. „העניין פשוט ברח מהידיים,״ וצה״ל יישם בשטח את החלטת הממשלה בצורה הרבה יותר מאסיווית מכפי שהתכוון לכך, מה שגרם עשרות קורבנות אזרחיים חפים־מפשע. הפעם לא מונתה שום ועדת־חקירה לחקור כיצד לא ידע איש בממשלה, עד שהפלישה הסתיימה, את ממדי האסון.

אפשר להסביר זאת רק כך: באסון האוטובוס היו הקורבנות יהודים. באסון לבנון היו הקורבנות ערבים.

מנחם שפיר, ירושלים

● ● ●

גם לחיילים מותר

אנו, החתומים מטה, מבקשים להזדהות עם חותמי „מיכתב הקצינים״. אנו, קבוצת חיילים בשירות סדיר, ביחידה קרבית, מזדהים עם מארגני המיכתב שהם, מן הסתם, בוגרים מאיתנו, מצליחים לבטא לבטים של הדור הצעיר. אין כאן עניין של „מיכתב שמיניסטים״ נוסף, כיוון שאי־אפשר להציג את הנושא בשחור־לבן: ויתור על שטחים או שואה!

ברור שיש לתת מחיר לשלום, וזהו מחיר קל יותר מאלפי הרוגים הצפויים במילחמה הבאה. לא ברור לנו אם אנחנו רשאים להזדהות, עם מארגני „מיכתב הקצינים״, כיוון שאנחנו משרתים בצה״ל. נשמח לקבל את תשובתכם מעל גבי העיתון, כי במידה שהדבר מותר (כי הם הרי אינם גוף פוליטי או מיפלגה), נוכל לגייס מיספר רב של חתימות חיילים להתנדב למילחמה למען השלום כמו שהתנדבנו עד כה.

במידה שפירסום שמותינו מהווה עבירה, נבקשכם לפרסם את שמותינו רק בראשי־תיבות, כדי שנרגיש שעשינו משהו. באותה אווירת־מחתרת אנו שולחים אליכם את המיכתב שלא דרך הדואר הצבאי.

א.ק., ר.ב., א.מ., חיפה, **ח.ר.,** תל־אביב, **מ.ק.,** באר־שבע, **י.א.** רמת־גן, **נ.ב.,** אפקה.

● שמות חותמי המיכתב שמורים במערכת. מיכתב קולקטיווי פומבי של חיילים בשירות סדיר בנושא מדיני מהווה עבירה לפי פקודות מטכ״ל. אולם חיילים יכולים לחתום על מיכתב זה כאזרחים, מבלי לציין את עובדת שירותם בצה״ל.

התגלגל לידי עיתונכם (העולם הזה 2112) ובו גיליתי, לזוועתי, תגובות חיוביות, מלאות התלהבות וכן דיברי־עידוד למיכתב „השביעיסטים״. כותבי המיכתבים מהללים ומשבחים את עוז־רוחם של יוזמי המיכתב וכן את מחשבתם, הריאלית כביכול. לדיברי התלמיד אבינועם עוז, נעדרת ממשלת ישראל ריאליות ואומץ־לב. ובכן, אבינועם היקר, ממשלת ישראל הנוכחית ריאלית מאד ואמיצה מאד, אך בוודאי שאין בה האומץ שאותו אתה מבקש: אומץ להתאבדות.

כי „השלום שלכם״, תלמידי התיכון שלא־הולכים־בתלם, הוא התאבדות ברורה, וההוכחה המצויינת לכך היא שבת־הדמים של הטבח בכביש החוף. שימו נא לב, תלמידי־תיכון „אמיצים״: למען מי אתם נלחמים? למען רוצחים מטורפים שרצחו ללא אבחנה ילדים קטנים בני שלוש ובני חמש, את אמותיהם ואת אבותיהם. אתם נלחמים למען רוצחי משפחות שלמות. אין לנו מה לדבר עם חיות־אדם מסוג זה, המבינות רק שפה אחת: השפה שבה הם מדברים.

האביב יבוא לא על־ידי 83 הסנוניות התיכוניסטיות, אלא כאשר אלה המכנים את עצמם „בעלי מחשבה ריאלית״ יבינו שמדינה פלסטינית והחזרת השטחים ה מ ש ו ח ר ר י ם אכן תהיה הסוף — לא של הסיכסוך המושך, אלא של מדינת־ישראל.

גברעם גלילי, תל־אביב

● הקורא גלילי הוא תלמיד הכיתה השביעית בבית־הספר התיכון העירוני י״א בתל־אביב, ויו״ר מועצת־התלמידים בבית־ספר זה.

● ● ●

האוטובוס כנשק פוליטי

אני מוקירה כל עמדה אופוזיציונית בהוותה הבטחה לקיומה של הדמוקרטיה, אבל אני דוחה עמדה זו כשהיא נובעת מתוך פרינציפ ומתוך הרצון הבסיסי למצוא פסול בכל.

דומה שעמדתכם הביקורתית היא קו־יסוד שבו בחרתם, ולו אתם נאמנים. אישית, יש להודות שאחרי מגע עם אדישות ובורות פוליטית דוגמת ארה״ב, טוב למצוא עירנות ודיעה כלפי הקורה בארץ. דא עקא, גם לביקורת יש גבול וטעם והגיליון האחרון (העולם הזה 2116) לוקה בחסרונם. הכתבה „אוטובוס המחדל״ הרתיחה אותי. כמוכם, בארץ, גם אנחנו רגישים וכואבים כל טראגדיה הקורה בארץ והתחושה היא כמעט על בסיס מישפחתי.

מעשה־החבלה באוטובוס היה מחריד ומישפחות רבות איבדו אנשים יקרים להן בצורה מזעזעת. דומני שאין צורך להסביר למה שימוש במיקרה כזה כנשק פוליטי הוא מכוער, ויתירה מזו — מיותר להסביר למה אני רואה כבלתי־אנושי לבוא אל מישפחות אבלות ולאמר להם:

זה היה מחדל, הילדים שלכם, ההורים שלכם או האחים שלכם היו קורבן. הם לא היו צריכים למות!

או שמא אני טועה?

ניב יונה ברבי,
לוס אנג׳לס, ארצות־הברית

● ● ●

אנדרטת הנטיפים

לזיכרם של הילדים, האבות והאמהות שנרצחו בצומת גלילות, בתום ביקור מהנה במערת־הנטיפים:

טיול מהנה בשבת אביבים / עשרות מישפחות במערת־הנטיפים / אבות, אמהות, וטפם עימהם / בין בועות מקרינות, אור סתרים מעמעם...

חלום בהקיץ, מסתיים בסופו / האוצר הבלום שריתק בנופו / עולה שוב ושוב בדרכם חזרה / ופתאום המטיילים, נקלעים לצרה...

קבוצת מרצחים על ריכבם השתלטה / חיש הפכו נטיפים לענן עלטה / רובים, רימונים וניצרות נשלפו / אש פרצה במכונית, ילדים נשרפו...

רכב מפוחם בצידי השדה / אנדרטת זיכרון, סוף טיול מהנה / על תיקרה ודפ־

(המשך בעמוד 10)

הורוס קופ

צרתך הגדולה שאתה רוצה המון, מוכן אפילו לסבול לשם כך, אך אינך יודע ללכת עד הסוף, מתי שצריך. השבוע תיפול בידך הזדמנות להתגבר על חולשתך זו; אם תחמיץ אותה הפעם, מי יודע מתי שוב יעלה בידך לעלות על דרך המלך. במישור חיי־האהבה, אתה נכנס החודש להילוך גבוה. טעם ונגוס ככל שתוכל, חיים רק פעם אחת. גם את, בת טלה, השבוע יהיה רומנטי עבורך.

✶ ✶ ✶

דווקא משום שאת חופשייה בהשקפתך, ובלתי־קשורה במעשייך, קל מאד לתפוס אותך במלכודת או לחייב אותך לעשות מה שאינך רוצה. זה מביא, אומנם, לאוזלת־יד ולאפס־מעשה מצידך — אבל מי רוצה בכל הצרות הללו? לכן מוטב שתחשבי יחד איתו מה אתם רוצים באמת, מתוך ויתור הדדי או לפחות אי הסכמה הדדית. דברים ברורים יחסכו לכם צרות. הישמרי מצננת. לבשי ירוק.

✶ ✶ ✶

זכית בהצלחה, ואתה עתיד לזכות בעוד כמה. זכור כי הדימיון והמקוריות חייבים לשמש נר לרגליך, הרבה יותר מן הזהירות והתיכנון הקפדני. עם זאת, אל תתעלם מדרישות הרגע ודאג לא לריב לחינם עם ידידיך ומתחריך. רכישות ציוד, או דברים הדרושים לעבודתך, כדאיים מאד, השבוע. בת תאומים: העדיפי הכהה על הבהיר והשחרחר על הג׳ינג׳י. לבשי משהו המתאים לאופייך.

✶ ✶ ✶

משונה מאד. אתה מגלה הבנה נהדרת לבני אדם השבוע. גם האחת שפגשת שפכה את ליבה בפניך מהר מדי בהתייחס לזמן הקצר שאתם מכירים. ובמקביל אתה מגלה חוסר הבנה לנציגים הרשמיים של החוק והסדר ומוצא עצמך מסתבך איתם בדברים שהתחילו במה בכך. אל תניחי למתחרה הסמויה להפר את מנוחתך. את מייחסת לה יותר ממה שמגיע לה. עוד תגיעי למסקנה שלא היה לך מה לדאוג.

✶ ✶ ✶

היזהר מאש כמו — מאש. זהו שבוע בו השריפות במחיצתך הקרובה עלולות להיות יותר מסוכנות מכל דבר אחר. גם תאונות בדרך אל עיסוקך או ממנו אינן מן הנמנע. לביאה: תחשבי שהוא מכריח אותך, אך לאמיתו של דבר הוא פשוט יודע להפעיל את רצונך הכמוס. אך אסור לו לדעת שאת יודעת.

✶ ✶ ✶

זהו שבוע הממזג את המיסתורין של חייך הרוחניים עם כמה וכמה הישגים מוחשיים ביותר. שבוע טוב, במה שנוגע להימורי־טוטו־ופיס, לעיסקי־מניות או להימורי־אהבה. זהו השבוע בו מוטב להיפגש עם זרות מאשר עם ידידות מוכרות, בו כדאי ללכת בשבילים לא ידועים, ולטייל במקומות לא כל־כך מוכרים. אלה הפגיעים בליבם: יזהרו נא במיוחד, השבוע. מצב מצויין בקרב המשפחה. אתה יכול לצפות בקרוב למתנה קטנה.

הענה הגדולה שעלתה והוסרה מעליך, עדיין מאפשרת לך לזוז במלוא החופשיות הרצוייה לבני־מאזניים אופיניים. על כן דעי לקחת את הכל בשקט, בשלווה יחסית, וללא חיפזון. זהו שבוע של תיכנון ושל זכרון, שבוע של עבודת־בית ולא של ביצוע־חוץ: ידידים יפקדו את ביתך.

✶ ✶ ✶

מה ששנוא עליך — אל תעשה לחברך. אם לא לימדו אותך זאת בילדותך, מוטב שתיזכור זאת עכשיו, ותשנן זאת היטב. מלבד השינון, עליך ליישם אמת חיים זו בכל הקשור ליחסיך עם חברך הצעיר התולה בך תיקוות, והמעריצך הערצה־עיוורת ממש. אל תתייחס אליו כמו אל נחות־דרגה וחדל כבר מעכשיו להציק לו.

✶ ✶ ✶

בכלל לא יזיק לך, אם תתכנן בקפדנות את המשך פועלך העיסקי — ותשמור את תוכניותיך לעצמך בלבד. אם אתה זקוק לכסף — קרוב משפחה או אפילו אשה מבוגרת עדיפים על ממון מבחוץ, שמוגש לך לכאורה תוך כדי הטרדות קטנות יותר. אם את רוצה באהבתו — מוטב שתתענייני, לכאורה, גם באחרים.

במישור חיי האהבה שלך, בת גדי, לא יחולו שינויים מרעישים. אל תידחי בגסות את מחזרך הנלהב, למרות שאינך חשה כלפיו כל משיכה. תני לזמן לעשות את שלו; או שהרגשתך תשתנה בכל זאת, או שהוא יתייאש ממך. בן גדי, למרות אופייך הנוח, אתה נוטה להתפרצויות פרועות. קח עצמך בידיים.

✶ ✶ ✶

נראה שעזרתך תידרש, יותר מאשר בעבר, כדי לסייע לאחרים. כמה דברים, חסרי־חשיבות, לא יעלו יפה. צפויות דאגות הקשורות במקום העבודה. נראה שהשאלה: „האם אני עושה את הדבר הנכון?״ היא שתטריד אתכם במיוחד. תיאלצו להיעזר בתכונות האופייניות לבני מזל דלי: סבלנות, יושר.

✶ ✶ ✶

נו, עוד שבוע מאומץ שכזה. אבל אם את עושה את כל המצוות עלייך על־ידי ממונייך או הבוסים שלך — יבוא הפסדך (בזמן) על שכרך (ביוקרה ובהתקדמות). אל תבזבז! עד לשבוע הבא אתה חייב לקמץ בהוצאות ובהחלטות. לעומת זאת, זוהי תקופה מצויינת להגות תוכניות לחשוב דברים חדשים. לבשי אדום.

בלי משוא פנים

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03־243386. תא־דואר 136 • מען מברקי: „עולמפרס" • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רח' בן־אביגדור • הפצה: „גד" בע"מ • גלופות: צינקוגרפיה כספי" בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • העורך: אלי תבור • עורך תבנית: יוסי שנון • עורכת כיתוב: נורית יהודאי • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מח' המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

קורא יקר •

לכשייבחר ח"כ יצחק נבון לנשיאה החמישי של מדינת־ישראל — ואם לא יתרחש משהו בלתי צפוי, קיימת סבירות גדולה בהחלט שהוא יהיה אומנם האיש שייבחר — יזכה עם ישראל לא רק בטיפוס חדש של נשיא, שונה לחלוטין מאלה שנשאו בכהונה הרמה בשלושים שנותיה הראשונות של המדינה, אלא גם בדמות חדשה של רעיית־נשיא.

אופירה ארז־נבון, רעייתו של האיש שנישא אל הכהונה הרמה על גלי אהדת העם, ראויה לתפקיד הייצוגי הנכבד הזה, של הגברת הראשונה במדינה, לא רק בזכות בעלה, אלא גם בזכות עצמה, ולוא רק בגלל הדמות שהיא מייצגת: דמותה של הצברית המגלמת באישיותה את כל הטוב והיפה שבבני הארץ הזאת.

תהיה זו הפעם הראשונה שבה תכהן במישרה זו אשה יפה, חכמה, מוכשרת ומשכילה, צעירה וגם ילידת־הארץ — תכונות שרק חלק מהן היו נחלת רעיות הנשיאים הקודמים. אין ספק כי היא מסמלת בדמותה את הצברית הטיפוסית. היא היטיבה לעשות זאת כבר לפני 22 שנה, בעת שהיתה נערה בת 20.

לנו, בבית העולם הזה, יש סיבה מיוחדת לשמוח על כניסתה הקרובה למישכן נשיאי־ישראל. מבחינה מסויימת אנחנו מרגישים את עצמנו במאורע כמו מחותנים מצד הכלה. כי היה זה העולם הזה שהוציא לראשונה את אופירה מאלמוניותה, הפך אותה לדמות ציבורית ובחר בה כדמות סמלית ומייצגת.

■ ■ ■

בשלהי שנת 1955 הכריז העולם הזה על פתיחת מיבצע ראשון בסוגו בישראל. מיבצע בחירת צעירה ישראלית שתזכה בתואר „צברית 1956". המיבצע נערך בשיתוף פעולה עם שבועון הנשים הצרפתי אל, שביקש לערוך תחרות בינלאומית של נציגות עמים, שתהיה שונה במהותה לגמרי מתחרויות־היופי המקובלות. לא היתה זו תחרות של נערות־זוהר אלא של בנות עמי־תבל, שכל אחת מהן תשקף את כל הטוב, היפה והנאצל שבבנות עמה.

אבן־הבוחן לבחירת המועמדת הישראלית לתחרות, כפי שנוסחה בכללי המיבצע היתה כי „כיסוד לבחירת הנציגה הישראלית ישמש כושרה של המועמדת לייצג את הטיפוס הישראלי החדש מבחינת דרך־חייה, שאיפותיה, רמתה המוסרית והופעתה החיצונית." החלק הישראלי של התחרות נועד לעודד את היסודות החיוביים בדור הנאבק עם עצמו על עיצוב דמותו הרוחנית, לסייע בגיבוש טיפוס ישראלי מקורי, המגלם בתוכו את רוח הארץ ואת אופי העם.

48 מועמדות ניגשו לתחרות שנערכה בחודש מארס 1956, לפני 22 שנה בדיוק.

בחירת 16 השופטים*, שבחנו את המועמדות וראיינו אותן היתה פה אחד: בתואר זכתה אופירה ארז.

את אופירה גילינו בחלון הראווה של צלם הפורטרטים אפרים ארדה, בכיכר מוגרבי בתל־אביב. מאחת המיסגרות שהוצגו בחלון נשקפה דמותה של צעירה יפהפיה, שצמה ארוכה השתלשלה על כתפה. לא ידענו את זהותה. אבל היא תאמה בדיוק את דמות הצברית האידיאלית כפי שנראתה לנו. בחרנו בתמונתה כתמונת השער של הגיליון שהכריז על פתיחת המיבצע, מבלי שנקבנו אפילו בשמה, אותו לא ידענו. רק מאוחר יותר כאשר החלה הרשמת המועמדות לתחרות, עלה בדעתנו לנסות לאתר את הנערה שבתמונה, לשכנעה להצטרף למיבצע.

לא היתה זו מלאכה קלה כל עיקר.

אופירה באה מבית שמרני, ממשפחה מושרשת היטב ביישוב. אמה, אחות במקצועה, היתה ילידת קייב שברוסיה. אביה, ממנו התייתמה אופירה בהיותה בת שמונה, היה יליד אודיסה, ציוני מנעוריו שישב בבתי־הסוהר של הצאר הרוסי, עלה לארץ לפני כשבעים שנה, כיהן כציר באחד הקונגרסים הציוניים וכמהנדס ייסד את המחלקה להיגיינה מקצועית בוועד־הפועל של ההסתדרות.

אופירה עצמה היתה חניכת התנועה המאוחדת, שראתה את ייעודה כמורה וכמחנכת. אחרי שסיימה את לימודיה בסמינר למורות ע"ש לווינסקי בתל־אביב התגייסה לצה"ל, שבו שירתה ככתבת־צבאית של במחנה נח"ל. תחביביה היו תיאטרון ומוסיקה. היא שיחקה בהצגות ילדים ופרטה על פסנתר (ראה תמונות בעמוד זה הלקוחות מכתבה שפורסמה בהעולם הזה מייד אחרי זכייתה בתואר).

כבר אז, זמן קצר אחרי סיום שירותה הצבאי, משכה את תשומת ליבם של צלמי לישכת־העיתונות הממשלתית, שבחרו בה, כטיפוס צברי מובהק, לצילומי תעמולה ופירסומת לעידוד התיירות למדינה. הייני נאלצים לעמול קשה כדי לשכנע את אופירה להציג את מועמדותה לתחרות, כאחת מ־48 המתחרות על תואר צברית '56. מכשהסכימה לבסוף לא נאלצו השופטים להתלבט הרבה כדי להעניק לה את התואר, ללא כל ערעור.

כשהיא נושאת עימה תואר זה יצאה אופירה לייצג את ישראל בפסטיבל בנות־העמים שנערך בצרפת, ששיאו היה קבלת־פנים רשמית בארמון נשיא צרפת, אז רנה קוטי. הפרס שבו זכתה, סכום של אלף לירות שיועד לקידומה והשתלמותה של הנבחרת, נוצל להמשך לימודיה באוניברסיטה, שם השתלמה בפילוסופיה וחינוך.

במיפגש בנות־העמים, שהתקיים בפאריס, השתתפו 21 נציגות שנבחרו בתחרויות שנערכו בארצותיהן. בעתוני צרפת, שכיסו את המאורע בהרחבה, זכתה אופירה התמירה והמקסימה, שהופיעה בשמלה תימנית רקומה, בהבלטה רבה.

אופירה עצמה פירסמה את רשמי ביקורה בצרפת, במיסגרת כנס בנות־העמים, ב־

אופירה ככתבת צבאית —
— הטוב —

אופירה ארז־נבון כצברית '56 בשער „העולם הזה"
— משכילה —

על חוף־הים
— וצעירה

בעת מסע בנגב
— מוכשרת

* 16 השופטים בתחרות היו: הרקדנית יהודית אורנשטיין, איש הקולנוע נתן אקסלרוד, הזמרת שושנה דמארי, האמרגן משה ואלין, הפסנתרנית פנינה זלצמן, המלחין מרדכי זעירא, במאי הקולנוע נורי חביב, הכדורגלן יעקב חודורוב, ראש מחלקת החינוך בעיריית תל־אביב המחנך שאול לוין, הסופר יגאל מוסינזון, איש עליית הנוער יצחק נימצוביץ', השחקנית חנה מרון, עורך־הדין רם סולומון, העיתונאי שמעון סאמט, הצייר יוסף קאסטל ועורך־הדין שמואל תמיר.

בתפקיד „כיפה אדומה" בהצגת־ילדים —
— היפה —

— בשיחה עם ילדת־מעברה במסיבת חנוכה
— והנאצל שבדמות הצברית

תכונותיה של אופירה ארז כצעירה אינטליגנטית בצורה בלתי רגילה, מוכשרת ובעלת כוח־רצון וכושר התמדה, קידמו אותה במהירות גם אחרי שתואר הצברית 56' הפך לזכרון נעורים בלבד. בתחרות שערכה השגרירות האמריקאית, אליה ניגשו כ־500 סטודנטים של האוניברסיטה העברית בירושלים, זכו רק שניים במילגת־לימודים מלאה באוניברסיטה אמריקאית. אחד מהשניים היתה אופירה.

היא עשתה את תואר המאסטר שלה בפסיכולוגיה וחינוך מבוגרים, נבחרה גם לאגודת הסטודנטים המצטיינים בארצות־הברית — אגודה שאליה נבחרים עשרת האחוזים המצטיינים מבין מאות אלפי הסטודנטים הלומדים בכל האוניברסיטאות שברחבי ארצות־הברית.

עם קבלת תואר המאסטר המשיכה אופירה את לימודיה, שוב במילגה, באוניברסיטת קולומביה, השתלמה שם בפסיכולוגיה של שיקום. כששבה לארץ ניצלה את הידע שרכשה. היא התקבלה כמנהלת המחלקה לפסיכולוגיה של איל"ן, הקדישה מאז את זמנה לילדים משותקים. בנוסף לכך עבדה גם עם ילדי מיח"א, החרשים־אילמים. לפני 11 שנים הוזמנה לקונגרס בינלאומי לפסיכולוגיה שנערך בפולין. במושב הבא של הקונגרס, שנערך בשנת 1973 בארץ, כבר נבחרה אופירה לתפקיד יו"ר הוועדה שטיפלה בבעיות הנפשיות של החרש.

אלא שאז נאלצה לוותר על התפקיד הנכבד. בדיוק באותה תקופה התקיימה ההתמודדות על בחירת הנשיא הרביעי של המדינה, בעלה של אופירה מזה עשר שנים, ח"כ יצחק נבון, אותו הכירה בפגישה מקרית בקפה ורד תל־אביב בעת אחת מחופשות־הלימודים שלה בארץ, הוצג אז כאחד המועמדים לתפקיד הרם. היא התגייסה כדי לסייע בהתמודדות לבעלה, אז סגן יו"ר הכנסת.

אולם יצחק נבון לא זכה להגיע לפני חמש שנים לכהונת הנשיא, למרות שגם אז נהנה מתמיכת חוגים רחבים בעם. גולדה מאיר, שלא סלחה לו את הצטרפותו לרפ"י, הטילה וטו על בחירתו. היו אז

בפגישה עם נשיא צרפת
אופי העם

שטענו כי אחד מנימוקי התנגדותה של גולדה לבחירתו של נבון, היתה אופירה.

מקורביה של גולדה טענו אז כי היא אינה מסוגלת להשלים עם הרעיון שמי שהיה פעם מזכירו האישי של דוד בן־גוריון ייבחר כנשיא ויטיל עליה להרכיב ממשלה חדשה; ומי שנבחרה בתחרות שנערכה מטעם העולם הזה דווקא, לייצג את מדינת־ישראל בעולם, תהיה רעיית הנשיא. בעקבות התנגדותה של גולדה מיהר פנחס ספיר לארגן — בניגוד לנטייתו האישית, כפי שהודה מאוחר יותר — את הגווארדיה הוותיקה של מיפלגת העבודה, הפעיל את מכונת ההצבעות המשומנת, שפסלה את נבון כמרעמד לתפקיד.

גם בעצם ימים אלה ישנם המנסים עדיין להכשיל את מועמדותו של נבון לנשיאות, על רקע פוליטי. אולם ממערכה זו, הלגיטימית לכשעצמה, נעדרת הפעם לפחות השינאה היוקדת של גולדה להעולם הזה, ולמועמדת לתפקיד רעיית־הנשיא, בגלל קשר־העבר שלה לבית העולם הזה.

טיפוס על חומת עכו
רוח הארץ

סידרת כתבות בהעולם הזה. כתבה אופירה, בין השאר, על פגישתה עם נשיא צרפת רנה קוטי: „הייתי הראשונה להושיט לנשיא את ידי. אבל באותו רגע הפריעו הצלמים ולא יכולתי לומר לו מילה. למזלי הוא חזר שוב לכיווני וכנראה ששכח שכבר לחץ את ידי, שכן הוא הושיט אותה לעברי עוד פעם. הפעם הספקתי להשמיע באוזני הנשיא את המילה: „ישראל'. פני הנשיא לבשו ארשת התעניינות והוא חזר ואמר לעצמו: ,ישראל?'

„שוב אמרתי רק מילה אחת: ,ישראל'; אבל בטון כזה כאילו רציתי להגיד: ,כן אדוני הנשיא, תאר לעצמך — ישראל!' הוא חזר עוד פעם על המילה ,ישראל' וחיוך מקסים השתפך על פניו.

„ראיתי שאני עוברת ביקורת של גבר. הוא התבונן בי מכף רגל ועד ראש ושוב חזר על המילה רבת־הקסם: ,ישראל'. הפעם האריך למשוך את המילה. ידו החזיקה בידי דקות ארוכות. לאחר שנפרד הנשיא מאיתנו מיהרו אלי כל הבנות והעתונאים, כשכולם מלאי תמיהה: ,מה התלחשתם כל כך הרבה זמן? הנשיא הוא הדוד שלך?' שאלו בבדיחות.

„מאז והלאה, כשהיו מזכירים במיפגש בנות־העמים את שמו של נשיא צרפת, היו מדברים על ,הדוד של אופירה'."

אופירה נבון בגיל 20, פורטת על פסנתר
מוקד לשינאת גולדה

מכתבים

(המשך מעמוד 7)

נות מזדקרים נטיפים — / של נורים וילדים, נשמות אביבים.

חנוך אורלנסקי, תל־אביב

● ● ●

הממשלה אשמה!

אני מאשים את ממשלת ישראל באחריות מלאה לטבח שבוצע על־ידי המחבלים בכביש החוף. אני מאשים את ממשלת ישראל שהיא ידעה, באמצעות זרועות המודיעין, על הדירתה האפשרית של חוליית המחבלים דרך הים, והיא עיכבה ומנעה כל לכידה שלהם לפני שהגיעו לחופי המדינה.

ממשלת ישראל איפשרה את הטבח הזה איום (יום לפני נסיעתו של מנחם בגין לוושינגטון), כדי לשנות מן הקצה אל הקצה את המצב הפוליטי והתעמולתי במיזרח־התיכון. כדי ליצור הצדקה לפעולה צבאית נגד אש"ף, איפשרה הממשלה רציחתם של עשרות יהודים, גברים, נשים וילדים חפים־מפשע.

ממשלת ישראל נושאת באחריות המוסרית והמצפונית ובאחריות של שתיקה למותם של אלה.

אריה זכבריוט, תל־אביב

● ● ●

המאבק לשלום

זמן קצר לפני הבחירות האחרונות התבשרנו על איחוד כוחות השלום (קרי — היווצרות תנועת של"י). כיום, בשעה שחשוב יותר מכל שכוחות השלום יפעלו במרוכז — ללא הבדל מיפלגתי אך עם בסיס אידיאולוגי ונכונות מעשית לפעולה בכל התחומים — דוממים מנגנוני של"י על כל זרמיה.

אינני מקל ראש בפעילות בכנסת. אך אם זו אינה משולבת בפעילות חיה לעורר את דעת־הקהל, היא עקרה וחסרת־תועלת. אני וכמה מחברי הצבענו של"י בבחירות, מתוך אמונה שזהו כוח לוחם. אך צר לי כי של"י נלחמה רק בבחירות, ועתה — דממה. אמת, עיתונכם פועל לבניית דעת־קהל, אך פעילותו רק בתחום הסגור של קוראי העיתון.

מן הסתם, בעוד חודשיים או שלושה יקרא בגין למישאל־עם בנושא השטחים, ושוב יישארו ה„יונים" מעטות ושוב ישאלו (ותשאלו): „מה נעשה, ואנחנו כה קטנים?" זו תהיה אשמתכם הטהורה — אלא־אם־כן תתחילו כבר עכשיו באירגון פעולות למען השלום.

הפעולות חייבות להיות מגוונות — על קולות הרוב הדומם, הצף (ושאר שמות־התואר המקובלים) חייבים להיאבק. יש לפרסם מודעות על לוחות־המודעות בערים ובדרכים, יש להחתים אנשים למען ויתורים. יש לחלק קונטרסים שבהם יוסבר שהקונסנסוס הלאומי הוא שקר והברירה אינה בין שטחים לאבדון. אני פונה אליכם, כי העולם הזה, כמנגנון המרכז „קוראי שלום", חייב לצאת ולהילחם על דיעותיו. החודשים הקרובים הם קריטיים ובטוחני שאלפים יצטרפו סביב גרעין שתרכזו.

דן ארבל, רמתיים

● ● ●

מנהיג ריאליסטי

מוטו:
באם אפקוד — תציתו
באם אקדם — תבואו אחרי
באם אסוג — תהרגו אותי

תרשו לאחד אזרח צנוע ופשוט, בן 75 בגילו, מיוצאי הרפובליקה הסוציאליסטית רומניה, להתבטא, בכנות ובישירות, מה הוא מרגיש ומה הוא חושב, על המיפנה ההיסטורי: איש אשר עבר שש מילחמות, שתיים בארץ־מוצאו וארבע כאן, במולדתו האמיתית.

כל המילחמות שבתולדות העולם היו שפיכות־דמים, השמדה והרסת נכסים והישגים יצירות הגאונים של האנושות וגם של המוני השקטים והפשוטים גם יחד. הגורל האומלל הזה שפקד על האנושות נגרם על־ידי מנהיגים שקרנים מיטוסמנים, חסרי מעצורי נפש אשר רימו והוליכו שולל את עמיהם.

מילחמת־העולם הראשונה, 1914—1918, נגמרה בהדחתו של קיסר גרמניה, וילהלם ושל קיסר רוסיה, ניקולאי. כל עוד שהארצות הדמוקרטיות המשיכו בדרכה של דמוקרטיה.

מילחמת־העולם השנייה, 1939—1945, שנגרמה על־ידי היטלר ומוסוליני וגם כן על־ידי אנטונסקו של רומניה, מנהיגים שקרנים ומיטוסמנים, אשר הביאו על האנושות סבל וכאב כה רב והשמדה והרס ללא תואר. ההיסטוריה לא סלחה להם, וסיימו חייהם כפי שהיו מעשיהם.

ארבע המילחמות שבין ישראל לבין שכניה הערבים, 1948, 1956, 1967, 1973, הביאו שפיכות דמים, סבל, כאב, השמדה והרס, אבל לא הביאו פתרון לבעיותיהם של העמים שהיו מעורבים בקרבות.

הפלחים המצרים העמלים בשדות ונאבקים עם המידבר, הבינו כי אין מנצחים ואין גם מנוצחים במילחמות אלו. המאבק עם המידבר יותר חשוב. במידבר נתן משה את התורה, ובמידבר לימד מוחמד את תורת האיסלם.

סוף סוף, קם מנהיג אשר הרחיק את השקר כעיקרון למימשל, חזר אל **האמת,** גבר על **הרע** ושם את **הטוב** מעל הכל.

מנהיג זה, נשיא מצריים אנוואר אל־סאדאת, מנהיג ריאליסטי. רגישותו, חינוכו ותרבותו השאובים מן הסוציאליזם ההומניסטי, סללו לו את הדרך לבצע המיפנה ההיסטורי המופלא והמדהים הזה.

למנהיג כזה מיטב ההוקרה וההערכה מאת פעיל ותיק סוציאליסטי שעלה על הבריקדות עוד בשנת 1920.

מרקו יוסף, תל־אביב

● ● ●

שר לביטחון־פנים

במיספר גיליונות של העולם הזה דנתם בהחלטת ראש־הממשלה, מנחם בגין, למינוי שני שרי־ביטחון בישראל: שר־ביטחון שיהיה עזר וייצמן ושר־ביטחון שני, שיהיה שר לביטחון פנים ולנושאי הטרור.

כתבתם כי לא ייתכן שבמדינה יהיו שני שרי־ביטחון. והנה, באה שבת הדמים של אוטובוס המוות, ולפי דעתי ניתצה מיתוס

זה. על פי אירועי העבר אנו רואים כי אחד האנשים היחידים, אם לא היחידי, המסוגלים לפתור את בעיית הטרור במדינה הוא שר־החקלאות העכשיווי, (אלוף (מיל.) אריאל שרון, האיש שפתר את בעיית הטרור ברצועת עזה.

יש להכפיף יחידות מסויימות של צה"ל והמישטרה לשר לביטחון־פנים, ובטוחני כי דבר זה טוב למדינת־ישראל, במידה שהשר יהיה בקי בנושאים בהם הוא עוסק. השר הזה אינו חייב להיות פוליטיקאי. אך לדעתי האדם המתאים לתפקיד הוא אריק שרון, הבקיא בנושאי הביטחון והטרור יותר מכל אחד אחר.

אורי בנדרלי, חיפה

● ● ●

הגיון מטורף

„הח"כ הבודד," „צייד־הקולות ,המיקצועי,"", שומר החוק הקנאי, שמואל פלאטושרון, רתח מזעם כאשר עיתונאים ואנשיציבור התבטאו לגבי עברו הפלילי, או עוררו תמיהות לגבי חוקיות בחירתו לכנסת. כשנתבקש להגיב על כך הודיע, שכל מה שנאמר עליו הינו עלילת־שקר ואיים לתבוע לדין את מפיצי דיבתו. למר־

(המשך בעמוד 16)

מתנה
לגבר יקר
Brut

FABERGÉ
לאוהבי החיים
להשיג בשקם, המשביר לצרכן, כל־בו שלום
ובתמרוקיות המובחרות.
משווק ע"י לון
1975 OUTSTANDING EXPORTER
פרסום אבנת

איני רוצה למות אידיוט
על הליטאני
לכן אקרא
במרחב
בימת מחנה השלום —
הופעה בקרוב

קבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי המערכת
פירסום אידיאל
אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)
טלפון 227117, 227118
חניה חופשית

תן טרמפ לחייל

תפסק ההשתוללות במשרדי החקירות!

כאדם שאינו מתמצא בנעשה בענף החקירה הפרטית הופתעתי לשמוע מפי בעל משרד חקירות „ברק" את הסיפור הבא: (בהתרגשות) „18 שנה אני עוסק בחקירה פרטית וברשותי רשיון מוכר ממשרד המשפטים. כל החוקרים שאני מעסיק הם בעלי רקע בטחוני וקיבלו את רשיון החוקר שלהם לאחר בחינה במשרד המשפטים. אך צא וראה את ההפקרות והאבסורד המשתוללים בענף שלנו.

(בכאב) „אנשים בעלי רקע פלילי ותיקים במשטרה פותחים משרדים ללא רשיונות ומעסיקים כ„חוקרים" עבריינים מועדים. אדם בלחץ, שזקוק באופן מיידי לחקירה פרטית, פונה בדרך כלל למשרד הראשון שנקרה בדרכו ואינו טורח לוודא שזה משרד מוכר. וכך, לאחר ששלם סכום עתק (חקירה פרטית היא ענין יקר) הוא מקבל שרות גרוע שאינו פותר את בעיותיו. במידה והוא בר מזל ואותם „חוקרים פרטיים" מצאו ראיות משפטיות לבעייתו הרי הן נפסלות בבית המשפט משום שאז, ורק אז מתברר שאותו משרד פעל בעצם ללא רשיון ו„חוקריו" הם אנשים עבריינים שעדותם מתקבלת כבלתי מהימנה. אותו מסכן שכספו בוזבז עומד בפני שוקת שבורה ואינו יודע למי לפנות. לכן, כדי לחסוך עוגמת נפש מיותרת אני מתרה ומבקש מכל אדם הפונה למשרד חקירות וגם אם אינו פונה אלינו, שיוודא אם נמצא ברשות בעליו רשיון מוכר".

על הצלחותיו של משרד חקירות „ברק" איני רוצה להרחיב את הדבור מסיבות מובנות. ניתן רק לומר שהוא מתמחה בתיקי אישות ובבעיות פרטיות אחרות. הפניה אל המשרד יכולה להיות חשאית ומקום המפגש הוא בהתאם לרצון הלקוח. סודיות התיקים מובטחת. ברשותו ציוד מן המשוכללים בארץ: ציוד צלום יום, צלום אינפרא, ציוד הקלטה סמויה, פוליגרף (מכונת אמת), רשת קשר וכמובן, החשוב מכל, חוקרים מנוסים ומאומנים.

בגלל המחיר הגבוה של חקירה פרטית מאפשר משרד „ברק" תנאי תשלום נוחים. משרד „ברק" נמצא ברח' בן יהודה 181 טלפונים: 226291, 247563 ובלילה: 745153.

אולימפוס PEN EE-3

את חברת אולימפוס אין צורך להציג. הביצועים המקצועיים של מצלמותיה הקנו לה שם ומוניטין עולמיים.

המצלמה החדשה של חברת אולימפוס, ה־pen ee־3 היא מצלמה חצי מסגרת המתגאה במכירתן של למעלה מ־4 מיליון יחידות. היא קומפקטית והסכונית באופן השובה את העין ומוציאה תמונות שאפילו המקצועיים יהנו מהן. ה־pen ee־3 מאופיינת בעין אלקטרונית הקובעת את מהירות הסגר וגודל הצמצם. עם מיקוד קבוע התמונה יוצאת ברורה ממרחק של 1.5 מ' עד אין סוף, וכל שעליך לעשות זה רק ללחוץ על כפתור השחרור. ניתן גם לצלם ב„קלאוז־אפ" עד 30 ס"מ.

אין כל חשש של איבוד תמונות כשהאור מעומעם. הסגר ננעל וסימן אזהרה אדום נראה בעינית הכוונת. כיצד אפשר להמשיך ולצלם? חבר מבזק אולימפוס ps 200 לחבור הישיר ותקבל תצלומים באותה איכות מעולה גם במשך כל הלילה. עבודתך תהיה קלה ופשוטה וזה הודות לשיטת המבזק האוטומטי החדישה שהוכנסה לאחרונה למצלמה זו.

ב־pen ee־3 72 תמונות מקצועיות לצלם החובב.

„בית התה"

אפנת בתי התה החלה פורחת בארץ לפני מספר שנים. קשה לומר שאפילו אחד מבתי התה שצצו כמו פטריות אחרי הגשם היה בית תה אמיתי. לפני כ־3 חדשים נפתח „בית־התה" ברח' בן יהודה 58א' ת"א, וסוף סוף זכינו למשהו עם „סטייל". המקום מציע אוירה אינטימית, מגישות חמודות, תה מדליק ומשקה מיוחד של „בית־התה". אך החשוב מכל היא מוסיקת הג'ז המעולה שמנוגנת ב„בית־התה". טובי הנגנים, כמו יוני רכטר, שמוליק ארוך, ריקי ברמן, ג'רי גראול, דני גוטפורויד, פטר ורטהיימר ועוד, „מעבירים" ערבי ג'ז המספקים נושאי שיחה לכל חובבי המוסיקה בת"א.

כל המעונין בבלוי תרבותי ומהנה שיקפוץ כבר הערב ל„בית התה" רח' בן יהודה 58א' טלפון: 412365.

סל וסלסלה

מדור למתרחש בשווקים

טל. 03־241530 ת.ד. 29726 ת"א

ה„מהפך" בחייה של דליה עמית או ספורה של דוגמנית צמרת

עד לפני כשנתיים עבדה דליה עמית כפקידה בסניף בנק במרכז ת"א. העבודה בבנק היתה רווחית למדי אך דליה הרגישה שאינה מסוגלת להמשיך יותר. „הרגשתי שאני נחנקת. החדגוניות בעבודה והאנשים המרובעים סביבי גרמו לי דכאון והיה נדמה לי כי אני מבוגרת ב־20 שנה מגילי האמיתי. היה ברור לי שכך לא אוכל להמשיך, אך לא ידעתי מה עלי לעשות לשינוי המצב".

לדליה שהיא בחורה נאה הציעו מספר פעמים לעסוק בדוגמנות אך היא מעולם לא לקחה את ההצעות ברצינות. „השתגעתם!? מה פתאום אני? מה אני מלכת יופי? חוץ מזה, צריך פרוטקציה ובכלל..." באחד מערבי היאוש שהיתה תופסת הופיע חברה דני עם הצעה — „שמעתי שחברת R.F מארגנת קורס דוגמנות יחיד במינו. פתוח לקהל הרחב וכל אחד יכול לנסות ולהתקבל". לדליה לא היה הרבה מה להפסיד והיא החליטה לנסות.

„נדמה לי שהכניסה למשרדו המפואר של רותי פרג'ון בעל המכללה לדוגמנות היתה צעד ששינה את מהלך חיי. האוירה האלגנטית, המזכירות היפהפיות וחדרי הלימוד והאיפור המרשימים גרמו לי למן עליזות בלתי מובנת כמעט. לאחר שיחת הכרות עם רוני עברתי ראיון התאמה אצל צלם האפנה המפורסם סמי בן גד ודוגמנית הצמרת קארין דונסקי ולהפתעתי התקבלתי לקורס".

כיום לאחר שנה של דגמון במלונות מפוארים והכרות עם העולם הנהדר הזה, אני מסתכלת לאחור על הקורס שעברתי ונדמה לי שמה שקבלתי שם היה יותר מסתם הדרכה מקצועית. בנוסף ללמודי הליכת מס־

לול, עמידה נכונה בפני המצלמה והצגת המוצר למדנו דברים שכל אשה חייבת לדעת לטפוח נשיותה, גם אם אינה מתיימרת להיות דוגמנית. עברנו הרצאות בנמוסים והליכות ע"י מרצים מעולים. למדנו איפור נכון ע"י מדריכים מקצועיים של חברות תמרוקים. כל הדברים שלמדנו עוזרים לי גם בחיי היום יומיים".

על הקורס מוסיפה ומספרת הדוגמנית היפהפיה, המשמשת גם כמזכירתו של רוני אורית שר: „הלמודים עצמם נערכים באחד ממלונות היוקרה של ת"א. המדריכים הראשיים הם כאמור הדוגמנית קארין דונסקי והצלם סמי בן גד. הקורס נמשך כ־3 חדשים ובסיומו מקבלת הבוגרת תעודת דוגמנית מדופלמת המאפשרת לה לקחת חלק בכל תצוגות האפנה המאורגנות בארץ. מכיוון שהמשרד שלנו מקיים בעצמו חלק גדול מתצוגות האפנה הרי בוגרות רבות מועסקות על ידינו. בחורות המעוניינות להתקבל לקורס ולהציץ קצת יותר לעולם הזהר הזה יכולות לבוא ביום ראשון אחה"צ למלון דן ולהתבונן על כוס קפה, בתצוגת אפנה. אל תקבעו מראש שאינכן מתאימות להיות דוגמניות. חייגו 290257 ונסו את מזלכן. אתן עשויות להיות מופתעות כמו דליה".

מכללת R.F מקיימת עוד קורס נוסף:

● קורס לאיפור מקצועי בהנהלתו של בני בר לב, בוגר ביה"ס לאיפור של קריסטין שובו בפריס. מטרת הקורס להכשיר מאפרות מקצועיות לעבודה בטלויזיה, קולנוע ותיאטרון. בוגרות הקורס משתלבות היטב בעבודה ויש להן דרישה רבה בחברות הסרטה ובתיאטראות.

פרטים נוספים תקבל כל בחורה במכללת R.F, טלפון 290257 רח' דיזנגוף 187. הצעה שלי. אל תחמצנה את הצ'אנס.

מה עושים הערב?

אין ספק שהשאלה: „מה עושים הערב?" היא אחת השאלות השגורות על לשונו של הישראלי הממוצע. ואכן, כשהבילוי בערבי ששי, מוצ"ש ואף בימי החול הפך למן מסורת מקודשת כמעט, מתלבטים רבים כיצד יבלו את זמנם הפנוי. כדי לקבל תשובה מוסמכת לשאלה זו ניגשתי אל המומחה מס' 1 בחיי הלילה של מדינת ישראל — רפי נצחון.

רפי שהוא בעליה של רפי"ס רסטוראנט — פיאנו השיב לי במהירות ובאלגנטיות: „בואו אלי".

אחרי חצי שעה ברפי"ס התחלתי להבין על מה רפי מדבר. האוירה במקום מחשמלת. השולחנות האלגנטיים, התאורה המהודרת, הבר המפואר והבמה הקטנה מהוים תפאורה מושלמת למה שמתרחש בפנים. כבר לאחר כמה דקות נדמה לך כי אתה בן בית במקום ורפי עם כל החבר'ה מסביב הם מכריך הותיקים. נגינתו של הפסנתרן הנודע איתן מסורי, התבשילים והיין הטעימים מכניסים אותך לאוירה של נינוחות והנאה מושלמת.

בהמשך הערב אתה זוכה לטעום מהדבדבן שבקצפת על הבמה הקטנה יופיע אמן צמרת. אני זכיתי לראות את טוביה צפיר ש„השכיב" את הקהל. בימי שישי ושבת אחרים מופיעים ברפי"ס כל אמני הצמרת בישראל: גדי יגיל, דודו טופז, ציפי שביט, תיקי דיין ועוד רבים אחרים.

על המקוריות והנסיון של רפי בארות, ועל המסיבות הנוצצות שערך כבר נשפכו נהרות של דיו. אל רפי מצטרף בקרוב להנהלת רפי"ס סא"ל (מיל) אמנון אבני מבעלי אל מאציו לשעבר. רפי"ס רסטוראנט — פיאנו נמצא ברח' יורדי הסירה 1, ת"א, טל: 440009, 450083. הוא המקום היחידי בארץ המציע ארוחת בסגנון אמריקאי — אכילה, שתיה, הופעת אמן ורקודים. אז, באיזה שעה ברפי"ס?

תורעולם - כשרוצים לראות יותר

הדילמה באילו ארצות לבקר בחו"ל היא מסוג הדילמות שאני מאחל לכל אדם. כלום יש תענוג גדול מלשבת כאן בארץ במשך חדשי החורף ולתכנן את „הכיף" שאתה עתיד לעשות הקיץ בחו"ל. אך ככל שמועד הנסיעה קרב והולך מוצאים את עצמם רבים ללא כל תכנית נסיעה מוגדרת ואינם יודעים על מה בעצם יוציאו את כספם. חלק בוחרים ב„שיטה" הישראלית: 21 ארצות ב־30 יום. בדרך כלל סופם של אלה לחזור ארצה כשאמרת חז"ל שגורה בפיהם: „תפסת מרובה לא תפסת". ואילו אחרים, עומדים ומתלבטים בין עשרות הטיולים שמציעים המשרדים השונים. לאלה אומר רק מילה אחת: תורעולם.

תורעולם קיימת 18 שנה והיא בעלת קשרים אמיצים עם כל גורמי התיירות המרכזיים בעולם. החברה עורכת תחקירים וסקרים לפני כל מסלול שהיא מתכננת. בכל המסלולים בתי המלון הם ברמה הגבוהה ביותר על מנת שלא לפגוע בהנאה המושלמת (תתפלאו, אבל מתברר שהתייר הישראלי אוהב ויודע להעריך שרות מעולה בהיותו בחו"ל). את כל הטיולים מלוים מדריכים מנוסים ומאומנים, שעל תרומתם להצלחת הטיולים יעידו מכתבי התודה הרבים שתורעולם מתגאה בהם. אך הדבר החשוב ביותר, שנותר לכל אחד בזכרון, הם המסלולים.

בנקודה זו באים לידי ביטוי המקצועיות והנסיון של תורעולם. באמצעות מסלולים בלתי שגרתיים אתה חש את דופק החיים האמיתי של הארץ. מכיר את תושביה, אורח חייהם והמקומות המעניינים באמת. ועכשיו לטיולים עצמם:

● אמריקה: הטיול הפופולארי של תורעולם. 28 ימים בארה"ב מניו־יורק במזרח ועד לוס־אנג'לס במערב דרך הקאונטרי של ארה"ב. טיול יחיד במינו המעביר לך את ה„feeling" האמיתי של אמריקה. — ניתן להאריך השהייה עד ל־45 יום ולהפליג אל האיים הקריביים הקסומים.

● נופשות מדירה — 15 יום של נופש ב„גן־העדן" מדירה. הנופש כולל גם סיור בספרד ו/או פורטוגל.

● ביזנט — 27 יום של אכזוטיקה באירופה האחרת. ביקורים באתונה, תורכיה ורומניה.

● רומנסה ספרדית — 27 יום בספרד ופורטוגל. מדריד, ליסבון, פלמה דה מיורקה, מלחמות שורים וכל מה שחלמת לראות בחצי האי האיברי.

● פניני הבלקן — תורכיה, בולגריה, רומניה, יוגוסלביה ויון. 29 יום של חויות במזרח אירופה.

● קלסיקון — 24 ימים באירופה הקלאסית — איטליה, שויץ, צרפת, הולנד ואנגליה. סיור באירופה הקלאסית על אתריה ונופיה המפורסמים.

● פנינים — טיול בלתי שגרתי באירופה המערבית. 27 ימים באיטליה, שויץ, צרפת וארמונות הלואר, הולנד ואנגליה.

● קסמי אירופה — 31 יום בטיול הגדול לאיטליה, שויץ, ספרד, הולנד, צרפת ואנגליה.

● ספארי אפריקה — 15 ימים של מסע מרתק בארץ הפלאות. טיול יחודי לתורעולם בספארי המשגע של אפריקה. הרפתקאה בג'ונגלים שתשאר חקוקה בזכרון לכל החיים.

● מקסיקו / ויוה מחיקו! — מסע מופלא למקסיקו על כל אתריה הידועים. אפשרות לשהייה נוספת בארה"ב.

נוסע יקר, כשאתה ניגש לסוכן הנסיעות שלך, עמוד על כך, שירשום אותך לאחד מטיולי תורעולם. ועכשיו, נסיעה טובה ותעשה חיים.

הבא לביתך את אנואר סאדאת, ג'ימי קרטר ואלקס היילי

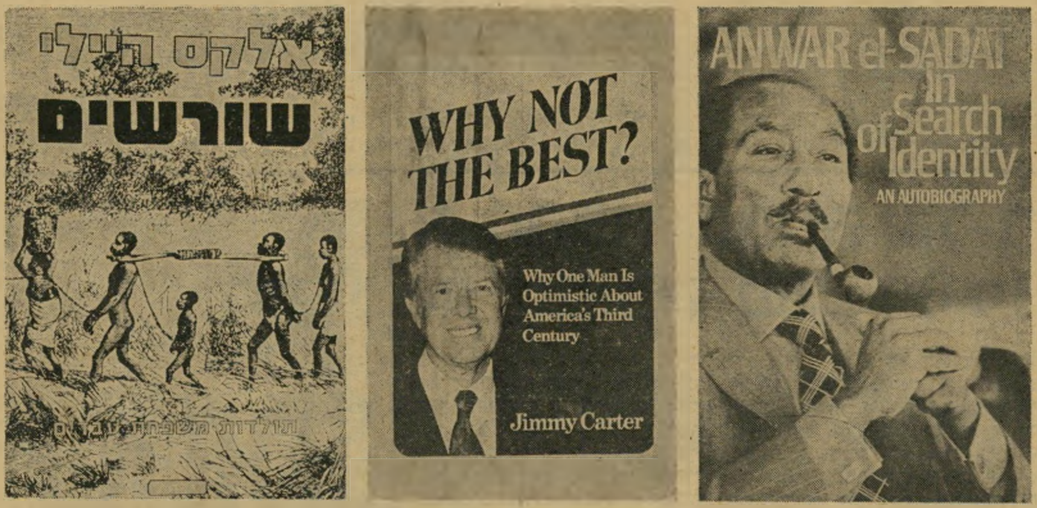

ועוד 44 ספרים אחרים בפחות מ־3 ל"י לאחד.

רכוש מינוי ברב ספר.

יש לך בעיה המשותפת לרוב האנשים החושבים, מציאת זמן פנוי לקריאת כל הספרים החדשים המעניינים אותך.
משום כך תקבל בברכה את "רב ספר" — הרעיון החדש המביא לך את החדשים שברבי המכר העולמיים, במגוון מפתיע של נושאים: פוליטיקה, הסטוריה, מדע, פסיכולוגיה, מין, ארכיאולוגיה, חינוך, מינהל עסקים, בישול, קולנוע ובידור, עשה זאת בעצמך ועוד.
כל הוצאה חדשה של "רב ספר" מביאה לך את המשמעותי ביותר, המעניין ביותר, המסעיר ביותר, והמדובר ביותר מבין רבי המכר שהתפרסמו לאחרונה בעולם כמו: האוטוביוגרפיה של ג'ימי קרטר, החפוש אחר זהות — אוטוביוגרפיה של אנואר סאדאת, הרצון לחיים — האפוס של ירושלים העתיקה שנכתב ע"י ג'ון פיליפס, הימים היפים — ד"ר אלקס קומפורט, שיחה עם הסופר ליאון יוריס, שורשים של אלקס היילי ועוד.

זאת ההזדמנות שלך לקרוא עשרות ספרים מתורגמים משפות זרות שלעולם לא היית מגיע אליהם מחוסר זמן, בגלל מחירם הגבוה או אי ידיעת שפת המקור.

"רב ספר" מציע לך לרכוש מנוי שנתי במחיר של 125 ל"י (כולל דמי משלוח ומ.ע.מ.) אותו תקבל לביתך אחת לחודשיים, 6 פעמים בשנה.

מלא את התלוש המצ"ב ותקבל לביתך לעיון את המהדורה הראשונה של "רב ספר" ללא כל התחייבות מצידך.

* "רב ספר" — מבחר מתורגם ומתומצת של רבי המכר הפופולריים ביותר בעולם. (Best Sellers)
* "רב ספר" — נאמן למקור, ערוך בצורה תמציתית ומקצועית להבנה מלאה בזמן קריאה מינימלי.
* "רב ספר" — קובץ מובחר של 8 ספרים במחיר ממוצע של 3 ל"י לספר.
* "רב ספר" מופיע בקביעות כל חודשיים ובו 176 עמודים.

נסה חינם!

לכבוד
"רב ספר" ת.ד. 45
סביון.

נא לשלוח אלי לנסיון ללא כל התחייבות מצידי את המהדורה הראשונה של "רב ספר".
אם ארצה להצטרף למועדון המנויים של "רב ספר" הנני מתחייב בזאת לשלות המחאה על סך 125 ל"י (כולל דמי משלוח ומ.ע.מ.) עבור מנוי שנתי.
אם "רב ספר" אינו מתאים לי הנני מתחייב בזאת להחזירו תוך 10 יום.

שם משפחה ______________________

שם פרטי ______________________

רחוב ______________ מס' ______________

עיר ______________ חתימה ______________

ההצעה בתוקף 30 יום מפרסום המודעה. העולם הזה 4.78

רב ספר - מיטב רבי המכר על רגל אחת

פורום העולם הזה

נואם דגול - וטיעונים כוזבים

הארִיסטיקה (היא תורת הוויכוח, או „הנצחנות") פותחה על־ידי הסופיסטים היוונים שחייבים היו להו־כיח את כוחם בהוכחת ההנחה והיפוכה. לצורך מיבצע כזה נזקקו הסופיסטים גם לטיעוני־כזב שאינם תקפים מבחינת ההיגיון. חכם רומי אחד, אם אינני טועה, בדק ומצא שיבעה סוגים עיקריים של טיעוני־כזב אך מאז, למרבית הצער, לא נעשתה עבודה רבה בשטח זה.

מטבע הדברים, תופסים הפוליטיקאים מקום של כבוד בין המשתמשים בטענות־הכזב (אף שגם „מדענים" למיניהם, עיתונאים ואפולוגטים אחרים של המישטר עושים בהן שימוש מכובד). פוליטיקאי אחד, הנחשב אצלנו כנואם־בחסד הוא, כמובן, ראש־הממשלה מנחם בגין. ולא במיקרה כך, טוען אני, לא במיקרה. שכן מנחם בגין שלנו עושה בתחום הטיעונים הכוזבים כבתוך שלו, ולא פעם אתה מוצא אצלו גם חידושים מעניינים בתחום זה, קומבינאציות מפתיעות ועוד כיוצא באלה.

בשורות הבאות אסקור את הסוגים העיקריים של הטיעונים הכוזבים שבהם עושה מר בגין שימוש (מבלי להיות צמוד תמיד למקור הרומי) ואולי נברר לנו, אחת ולתמיד, את סוד קיסמו של הנואם הדגול הזה.

הטיעון לגוף הטוען (הידוע גם כארגומנטום אד־הומינם). כאשר טענת המתווכח עימך נראית קשה לעירעור, אין לך ברירה אל לטפל בטוען עצמו. מר בגין עושה שימוש רחב מאד בטיעון זה, ומשלב אותו בכישרון רב גם בטיעונים אחרים. לדוגמה: כשתקף המערך את שיחרורו של הגנב הגדול ביותר בתולדות מדינת ישראל, יהושע בן־ציון, הזכיר בגין לאנשי המערך כי אחד משלהם, יוסי שריד, היה בין הממליצים על השיחרור. ודוגמה לשימוש „מעורב": כשטוענת ח"כ שולמית אלוני נגד בגין, הוא שואל אותה בשם מי ה י א מדברת וכאן, כמובן, יש גם שימוש ב„טיעון בשם הרוב" שעליו אעמוד להלן. הכזב בסוג זה של טיעונים ברור לגמרי: צידקת הטענה חסרת קשר לטיב הטוען, שכן שתיים ושתיים הן ארבע אפילו אמר זאת הצורר חמלניצקי, וגם צוררים מאוחרים יותר החביבים על בגין.

הטיעון הסיבובי. בסוג זה של טיעוני כזב „מוכחת" הטענה על ידי הטענה עצמה. למשל: מר בגין טוען כי צידקת עמדתו מוכחת מכוח העובדה שהיא נתמכת על־ידי מרבית העם. ומדוע תומך רוב העם בעמדותיו של מר בגין? כמובן: משום שהן צודקות... והעם שלנו הרי הוא עם חכם. כך נוצר „הקונסנסוס הלאומי" הידוע, שממנו אין לזוז משום שהוא „הקונסנסוס", והוא „הקונסנסוס" משום שהכל מצייתים לו.

הטיעון בשם הרוב. זהו טיעון־כזב מן החביבים ביותר על ראש־הממשלה. עד כדי כך חביב עליו טיעון זה, שנעשה בו שימוש גם כשלמר בגין א י ן רוב מאחוריו. על־פי טיעון זה, עצם העובדה שרוב מיספרי של אנשים סבור שטענה מסויימת צודקת — זה עושה אותה כזאת. מר בגין משתמש בטענה זאת לגבי האו־פוזיציה בכלל, ולגבי הסיעות הקטנות בפרט. מובן שהמיספרים המדוייקים אינם מפריעים במיוחד לרב־כזבן כבגין. כבר בכנסת הקודמת טען שיש רוב לעמ־דותיו, וכך הוא ממשיך וטוען בכנסת הזאת למרות שלא לחרות, לא לליכוד, ואף לא לליכוד + מפד"ל אין רוב, לא בכנסת ולא בעם.

■ ■ ■

הטיעון בשם הסמכות. על־פי טיעון כוזב זה, מקנה מעמדו הרם של הטוען או התומך בטיעון מישנה־תוקף לטענתו. העובדה שבגין הוא „ראש האופוזיציה" או „ראש הממשלה", אמורה לחזק את עמדותיו. אך הוא אינו מסתפק בכך, ומנסה לגייס לעצמו תמיכת סמכויות אחרות. כך, למשל, טען בגין בזכות „תוכנית השלום" המגוחכת שלו, משום שהנשיא קארטר (שניתן להשוותו לז'בוטינסקי) וכמה סנאטורים „ידועים ומכובדים" תמכו בה. גם כאן, כמו בטיעונים הקודמים, אין מר בגין חש מחוייבות רבה לאמת, וזו שבה וטופחת על פניו לאחר זמן. אך לטיעון זה היגיון מפוקפק מאד גם כשיש תמיכת־אמת מצד „הסמכות", שכן מעמדו הרם, הפוליטי, החברתי או הדתי של הדובר אין לו דבר וחצי דבר עם התוקף ההגיוני של דבריו. אדרבא: אם לפי תשאלו, ככל שמעמדו של אדם רם יותר, יש להתייחס לדבריו בחשדנות רבה יותר, ואין טוב מן המיקרה של מנחם בגין עצמו כדי להוכיח זאת.

הטיעון בשם הקדושה. טיעון־כזב זה דומה לקודם. כאן אין הכזבן מסתפק בסמכות אנושית, אלא מגייס לעזרתו סמכויות „נעלות" יותר, ומה לנו נעלה יותר מן האל עצמו? כך, טוען בגין, אם „אלוקינו" בכבודו בעצמו הבטיח לנו את ארץ־ישראל כולה, מי אנחנו הקטנים והעלובים שננסה להתנגד לרצונו, ולהחזיר חלק מארץ זו לעם אחר? אף זה מן הטיעונים החביבים על בגין, שאינו פוסע פסיעה בלי לומר „בעזרת השם". נגד טיעון מפוקפק זה כבר העלה בשעתו ז'אן־ז'אק רוסו טענה יפה: האל, שהכל נעשה בדברו, גם המחלות כך. האם משום כך אסור לנו להזמין רופא?

הטיעון בשם החוק. ניתן לסמוך על פורמאליסט כבגין שלא ישכח את החוק כמקנה תוקף וצדק לטיעוניו (כאשר נוח לו הדבר, כמובן. מר בגין היה תומך נלהב בהפרת החוק של קדום בעת שילטון המערך). טיעון זה חביב במיוחד על מי שמצוי בשילטון או מקורב לצלחת. החוקים נחקקים על־פי אינטרסים קרים ואר־ציים מאד על־ידי השילטון. אחר־כך בא השליט, וטוען כי רק מה שנעשה על־פי החוק, או למיצער „ברוח החוק", הוא גם צודק ונכון.

הטיעון בשם הטבע האנושי. על־פי טיעון כוזב זה, מוצדקים מעשה או אמירה על־פי מידת קירבתם לדבר־מה מעורפל הקרוי בפי הטוען „הטבע האנושי". העובדה שמצוי מיספר בלתי־נדלה של סוגי „טבע אנושי" אינה מפריעה, כמובן, לנואם דגול כבגין. אדרבא: זה רק עוזר לו. למשל: כשהוא עומד בראש אירגון מחתרתי הנוקט את דרך הטרור, הרי זה משום שהטבע האנושי דורש שעם יילחם לעצמאותו בכל האמצעים. כשאש"ף נוקט שיטות־טרור, הרי הוא עושה מעשים הנוגדים את הטבע האנושי, כמוהו כנאצים. בשם הטבע האנושי ניתן להצדיק או להכחיש כל דבר, ובדיוק משום כך אין להשתמש בו כחיזוק לטיעון כלשהו.

הטיעון בשם ההיסטוריה. טיעון דומה לקודם. בוחרים מיקרה היסטורי כלשהו, מתאימים אותו לצר־כינו, וכבר ההיסטוריה מוכיחה את טענתנו. אצל בגין מופיע הטיעון בשם ההיסטוריה בעיקר בצורתו של „טיעון השואה". העובדה ששישה מיליון יהודים נטבחו על־ידי הנאצים מצדיקה, אליבא דבגין, כל צעד וצעד מצעדיו, נתעב ככל שיהיה. אין זה מיקרה שדווקא כשהוא מגייס לעזרת מטרותיו הפוליטיות הפרוזאיות את דם הטבוחים, מעלה מר בגין על ראשו כיפה והבעת קדוש־מעונה, והשילוב של „היסטוריה", „קדושה" ומי־מיקה תיאטרלית כבר משכיח מאיתנו את כל השאר.

■ ■ ■

מר בגין אינו מסתפק, כמובן, בטיעונים כוזבים. הוא משתמש בנאומיו ב„עזרים" נוספים. המימיקה הוזכבה כבר, וכן גם הכיפה. אך אם נישאר בתחום המילולי, כדאי שנזכיר את מה שמכונה „מילים טעונות רגש", האמורות להפעיל את קהל השומעים בדרך ההת־נייה הפאוולובית. מילים כמו „נצח ישראל", „דם קדושינו" או „זקנים, נשים וטף" מעירות במאזין יצרים רדומים, ומרדימות באותה הזדמנות חגיגית את הגיונו. מר בגין נחשב כנואם מעולה משום שהוא יודע להפעיל בעת ובעונה אחת את כל הלהטים, כאותו קוסם שבעת־בעונה־אחת הוא שולף ארנבים ממיגבעתו, בולע חרבות ומכייס את הצופה שהתנדב לעלות על הבמה. נסיים בדוגמה אופיינית:

מר בגין: „לפלסטינים (נאמר תוך הדגשת ה„לס" בהבעת בוז האומרת: מי הם בכלל?) אין שום זכות הגדרה עצמית. מדוע? משום שהם מיוצגים על־ידי אירגון טרוריסטי, הפוגע בזקנים, נשים וטף. אירגון זה נוקט את השיטות שנקטו הנאצים (כיפה על הראש) ששפכו את דם קדושינו. אנו לא נדבר עם אירגון נתעב זה (הבעת קדוש מעונה). האם יסבול הטבע האנושי שיהודי ידבר עם מי שרוצה להשמידו? האם ניתן הגדרה עצמית למי שישלח קטיושות אל ערינו? התהיה שוב ירושלים, עיר־הקודש, בטווח תותחיו של הצורר?"

לצורך הטיעון טורח בגין לזהות את הפלסטינים עם אש"ף וכך, בפוסלו את אש"ף, הוא פוסל גם את הפלסטינים, ואתה כמעט שוכח שלמר בגין לא משנה כלל מי מייצג את הפלסטינים, ושאין הוא מוכן לתת להם זכות הגדרה עצמית בשום מיקרה.

מתקבל על הדעת שמר בגין מכיר גם כמה טיעונים תקפים, אך מה לעשות ואלה אינם מסייעים הרבה לעמדות כמו שלו? הקורא המבקש להשתעשע ירשום לפניו את סוגי הטיעונים הכוזבים, ובנאומו הקרוב של מר בגין יוכל לרשום לפניו כמה פעמים משתמש הנואם הדגול בכל אחד מהם.

ההימור שלי הוא, שבנאום בן יותר מעשר דקות לא ישכח בגין אף אחד מהם.

שלמה פרנקל, תל־אביב

פורום העולם הזה

עין־כרם - מות החלום

בימים אלה הוגשה על־ידי מינהל־מקרקעי־ישראל תוכנית פיתוח לאחת השכונות הציוריות והיפות בירו־שלים. התוכנית, שהוגשה בחיפזון ותוך הטעיית התו־שבים, מעוררת כבר ויכוח תיכנוני מסוג הוויכוחים שאותם ידעה כבר ירושלים.

מעבר לביקורת העניינית שיש לארכיטקטים על התוכ־נית הספציפית הזאת, מתעוררות שוב כמה שאלות מהותיות הנשאלות על־ידי תושבים רבים בעיר וגם מחוצה לה.

מהי איכות־חיים עירונית, ואיך שומרים עליה?

מה המיוחד והיפה באופיה של ירושלים, ואיך שומרים עליו?

■ ■ ■

מדע התיכנון האורבני המתפתח בשנים האחרונות, מצא כבר, למרבית הפלא, את התשובות לשאלות האלה.

מה שאינו מפליא הוא, כמובן, שתהליך הביצוע בשטח עושה אותן התשובות ללעג ולקלס. כמו שניצח הפלסטיק את העץ בתרבות הריהוט המודרני, כך מנצח גם השיכון את הבית בתרבות הדיור של המאה ה־20.

אנו עומדים חסרי־אונים מול עוצמתן של חברות־הענק, שמטרתן רווחים גדולים ככל האפשר ומהר ככל הניתן, באספקת הצורך במגורים נוחים, הנוחיות חייבת, כמובן, לבוא על חשבון היופי — כאשר השיקולים הם רווח ומהירות.

אנו מבינים את כוחו של הסנדארט מול חולשת המיוחד, ופוטרים את עצמנו מלהיאבק בו באותה הרכנת־ראש של מי שמקבל דין שמיים, ויודע שהדין אין דין צדק.

„איכות החיים העירונית" הפכה סיסמתם של הרו־מנטיקאים במאה ה־20. ביקורתם מופנית אל האיכות הפיסית הסובבת אותנו, אך בליבם־פנימה הם כואבים למעשה את איכות נפשנו. איכות זו מאבדת את ייחודה, ועולה קורבן על מיזבח הסרט הנע, המוציא מדי שעה תבניות של בתים ואנשים.

האוניפורמיות היא נגע שדבק בכל דפוסי חיינו. המישטר, כל מישטר, טיבעו שלא ישלים עם המיוחד והשונה, שהרי הוא מקלקל את הסדר.

זה גם טיבעו של מישטר המתכננים האורבנים, העושים מלאכתם על־פי הנחיות שקיבלו ממישטר בעלי־הממון ומקבלי־ההחלטות, שיכולים להיות לצורך זה; ממשלה, עירייה או חברות פרטיות. הגניוס הארכי־טקטוני היהודי הצליח להגשים בשכונות שונות את האידיאל התיכנוני של „שילוב הישן (הגיטו היהודי) עם החדש (הקוביזם המודרני)."

איך אפשר לעצור אותם?

אי־אפשר לעצור אותם! אפשר רק לברוח למקום אחר ולקוות שלא יגיעו אליך.

■ ■ ■

לירושלים יש אופי מיוחד. באו אליה, וחיים בה, אנשים שערגתם אל נופים רחוקים וישנים. נופים אלה עדיין קיימים, והם ממלאים את נפשם.

כל דור תרם משהו לנופיה המתחדשים של ירו־שלים, והטביע בהם את חותם תרבותו האדריכלית. הצלבנים בנו בה את המיגדלים והכנסיות, המוסלמים את החומות והבתים המקומרים, והיהודים את המלו־נות והשיכנים.

משום־מה היו אלה דווקא הגויים שהבינו את אופיה הארכיטקטוני המיוחד של העיר. החל מהמושל הבריטי סטורס, שייכנס להיסטוריה אולי רק בזכות ההוראה שלו לבנות בירושלים אך־ורק באבן, וכלה באדריכל האמריקאי הידוע לואיס קאהן. כאשר ראה קאהן את תוכנית־האב שהכינו היהודים לירושלים ב־1968, שאל בפלצות: „ואיפה האופי של ירושלים בתוכנית הזאת?"

על השאלה מה מיוחד באופיה של ירושלים אין, לצערי, תשובה ברורה, אבל יש לה לפחות הרגשה צלולה. אפשר לעמוד היום במקום כלשהו בעיר ולומר בביטחון: „אני מרגיש שאני בירושלים." אפשר גם לעמוד במקום אחר, ולומר באותה מידה של ביטחון:

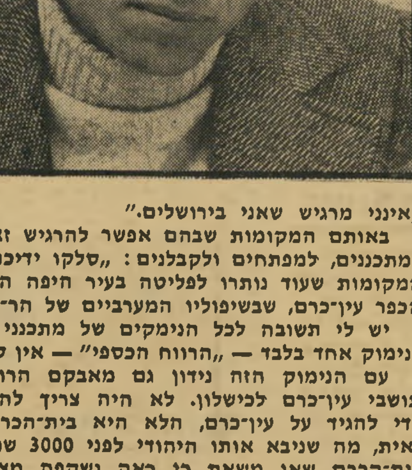

„אינני מרגיש שאני בירושלים."

באותם המקומות שבהם אפשר להרגיש זאת, עצתי למתכננים, למפתחים ולקבלנים: „סלקו ידיכם!" אחד המקומות שעוד נותרו לפליטה בעיר היפה הזאת הוא הכפר עין־כרם, שבשיפוליו המערביים של הר־הרצל.

יש לי תשובה לכל הנימקים של מתכנני עין־כרם. לנימוק אחד בלבד — „הרווח הכספי" — אין לי תשובה.

עם הנימוק הזה נידון גם מאבקם הרומנטי של תושבי עין־כרם לכישלון. לא היה צריך להיות נביא כדי להגיד על עין־כרם, הלא היא בית־הכרם המיק־ראית, מה שניבא אותו היהודי לפני 3000 שנה: „ועל בית־הכרם שאו משאת כי ראה נשקפה מצפון ושבר גדול" (ירמיהו ו' פס' א').

משה עמירב, ירושלים

„הרומאן בין סאדאת ובגין התחיל בהאפי־אנד...”

שיחות בקאהיר

אחת ההגדרות המשעשעות ביותר של המצב העגום נתן לי מוחמד סיד־אחמד, הוגה־הדיעות השמאלי, שהוא אחד המוחות הטובים ביותר בארץ־היאור. „הרומאן בין אל־סאדאת ובגין התחיל בהאפי־אנד, ומאז הוא הולך לאחור,” אמר לי.

בכל השיחות שניהלתי בביקורי בן־השבועיים בקאהיר, מצאתי אצל בעלי־

מאת

אורי אבנרי

שיחי תערובת של פסימיות, חשדנות, סקרנות, תיסכול, ותמיהה. פסימיות לגבי רצונה של ממשלת־ישראל להגיע באמת לשלום, חשדנות כלפי כוונותיה האמיתיות, סקרנות לגבי התהליכים בתוך ישראל, תיסכול בגלל המצב, תמיהה על קלות־הדעת שבה מניחה ישראל להזדמנות היסטורית לחלוף.

החשדנות ניזונה באחרונה ממאמר ש־הופיע בכתב־עת ערבי, המסקר ספר חדש. בספר זה מתוארת המגמה הישראלית להקמת קואליציה גדולה של כל המיעוטים הלאומיים, הדתיים והעדתיים במרחב, כדי למגר את הערבים־המוסלמים.

„זה אקטואלי מאד,” אמר סיד־אחמד, „בלבנון תומכת ישראל ב־מארונים נגד המוסלמים. בקרן אפריקה היא תומכת באתיופיה, נגד הסודאנים והסומאלים. המגמה הזאת הולכת ומתגשמת במציאות.”

נושא זה צץ בכמה שיחות. הוזמנתי לארוחת־ערב בבית פרטי, שבה השתתפו כמה אנשים מצמרת האינטליגנציה. השיחה התגלגלה לאותו ספר. הנוכחים, ביניהם אחדים מן הראשים המבריקים של הבירה

فكرة!
زارني الكاتب الصحفي الاسرائيلي المعروف اوري افنيري عضو الكنيست السابق ورئيس تحرير مجله هولام هزاه
قال لي ان مناحم بيجين قام بدعايه ضخمه لك في انحاء العالم عندما احتج على انك اطلقت عليه اسم ((شايلوك)) !
قلت ان بيجين يستحق عموله

אמין על שיחתו עם אבנרי*
בגין אינו עומד להתאסלם

* אל־אחבאר, 10.3.78.

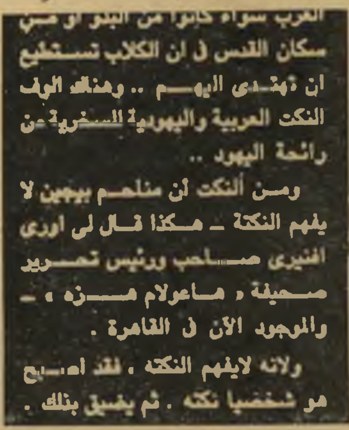
العرب سواء كانوا من البدو او من سكان القدس في ان الكلاب تستطيع ان تهتدي اليهم .. وهناك الوف النكت العربية واليهودية الساخرة عن رائحة اليهود ..
ومن النكت ان مناحم بيجين لا يفهم النكتة ـ هكذا قال لي اوري افنيري صاحب ورئيس تحرير صحيفة « هاعولام هزه » ـ والموجود الآن في القاهرة .
ولانه لايفهم النكته . فقد اصبح هو شخصيا نكته . ثم يضيق بذلك .

מנצור על שיחתו עם אבנרי*
בגין אינו אוהב בדיחות

* אל־אהראם, 17.3.78.

האיש שכינה את בגין „שיילוק” מסביר את השקפתו

המסר של מוצטפה אמין

כל ישראלי מכיר עתה את שמו של מוצטפה אמין. דאג לכך מנחם בגין עצמו, כאשר חולל משבר במשא־ומתן המצרי־ישראלי בעיקבות מאמר שבו כינה אמין את בגין „שיילוק”, על שם הדמות היהודית במחזהו של ויליאם שקספיר „הסוחר מוונציה”.

מוצטפה אמין, גבה־קומה, פעיל מאד למרות גילו (הוא צריך להיות מעל לגיל ה־70), קיבל אותי פעמיים בלישכתו, ב־קומה העשירית של בניין העיתון היומי „אל־אחבאר”, השוכן בקירבת בניין „אל־אהראם”, במרכז השכונה העתיקה ו־העניה בולאק. בכניסה לבניין מוצב פסל של אחיו המנוח, שעימו יסד ב־1944 את האימפריה העיתונאית שלו.

הקאריירה של אמין נפסקה, כאשר נאסר על־ידי גמאל עבד־אל־נאצר והו־אשם בריגול לטובת ארצות־הברית. הוא ישב במשך תשע שנים בכלא. „אולי בגלל זה נשמרתי טוב ואני נראה צעיר מגילי,” הוא מתלוצץ.

את הדברים הבאים אמר במהלך שתי שיחותינו, שנמשכו כשעתיים. הן נערכו לפני ואחרי מעשה־הזוועה בתל־אביב, ולפני הפלישה ללבנון.

כשאמרתי לו, בראשית השיחה, שמר בגין מרבה להזכיר את שמו מאז כינה אותו „שיילוק”, אמר: „אולי אני צריך לשלם למר בגין קומיסיון, עבור הפירסומת.”

בכל־זאת למה התכוונת כאשר בחרת בכינוי זה דווקא?

„בגין רוצה לחתוך בבשר גופנו!”

באיסמאעיליה הרגשתי שמר בגין רוצה לחתוך בשר מגופנו!

אילו אמרו לנו מראש שהישראלים רוצים נתח מאדמת מצריים, לא היינו נותנים לנשיא אל־סאדאת לנסוע לירושלים!

אני הייתי העיתונאי הראשון במצריים שכתב מאמר של תמיכה בהחלטת אל־סאדאת, לנסוע לירושלים. זה פורסם ב־יום השבת בבוקר, כמה שעות לפני ש־המריא. כאשר הודיע אל־סאדאת על יוזמתו, היו הכל המומים. גם העיתונאים היו בהלם. הם לא ידעו איך יגיב העם. הם לא העזו לכתוב. אני כתבתי ובירכתי את אל־סאדאת. ואז התברר שהעם כולו עימו.

לכן כאב לי כל־כך כאשר נסתבר כי בגין רוצה מאיתנו אדמה מצרית, למען ההתנחלויות שלו. הרגשתי: חותכים בבשר החי שלנו. וזה, כמובן, העלה את דמותו של שיילוק, שתבע במחזה לחתוך ליטרת־בשר מגופו של יריבו.

„המצרים לא היו מעולם אנטי־שמים”

טוענים שהשתמשתי, כאילו, בכינוי אנטי־שמי.

איך אני יכול להיות אנטי־שמי? הרי אני שמי בעצמי!

במצריים לא היתה מעולם אנטי־שמיות. להיפך! בשנת 1924 נבחר היהודי הראשון לסנאט המצרי — הרבה זמן לפני שנבחר היהודי הראשון לסנאט ה־אמריקאי. הוא נבחר במחוז שלא היה בו אף יהודי אחד. כל הבוחרים היו מוסלמים. הוא המשיך בכהונתו עד ה־מהפכה, בשנת 1952.

גם כאשר יסדנו את העיתון הזה, עבדו אצלנו הרבה יהודים.

כאשר היטלר גירש את היהודים, רבים מהם באו הנה. קיבלנו אותם בזרועות פתוחות. שלא יאשימו אותנו באנטי־שמיות!

„המצרים אהדו את הורגי הלורד מוין”

העם המצרי כולו אהד את שני הבחורים היהודיים, שהרגו את הלורד מוין בקאהיר. תבענו מן הממשלה המצרית להמתיק את דינם. אבל הבריטים לחצו להוציא אותם להורג, והממשלה לא יכלה לעמוד בלחץ. לכן הם ניתלו.

„התיידדתי עם נדוני פרשת לבון”

הכרתי היטב את נידוני פרשת לבון משנת 1954. ישבנו יחד בכלא טורה, מדרום לקאהיר.

כאשר שיחררו אותם אחרי מילחמת 1967, במיסגרת חילופי השבויים, הם באו לתא שלי להיפרד ממני. אמרתי להם: אני מאמין שמצריים תהיה דמוקרטית. ואם הישראלים הם כולם אנשים ישרים כמו שאתם אומרים, ואם יהיו הגונים כלפינו כשם שאתם הייתם הגונים כלפי, יהיה שלום תוך חמישה ימים!

„צריכים לעשות שלום עם טרוריסטים”

בקשר עם מעשה־הטרור שאירע בשבת האחרונה ליד תל־אביב, אני רוצה להגיד לכם:

אין ביטחון בלי שלום. הישראלים צריכים להבין זאת.

אנחנו רוצים בשלום כדי שלא ייהרגו אנשים, לא בישראל ולא במצריים.

כאשר משיגים פיתרון מדיני לבעיות, נגמר הטרור. כך זה תמיד.

קח אותנו. אנחנו ירינו בבריטים, כדי שייצאו מארצנו. עסקנו בטרור. הטרור הזה נגמר ברגע שהשגנו שלום עם ה־בריטים.

האמריקאים ירו בבריטים. זה נגמר כשהשיגו את עצמאותם.

מר בגין ירה בבריטים. הרי מר בגין בכלל הכניס את הטרור לראשונה ל־מיזרח התיכון! הוא ירה בבריטים. ו־הנה, כיום הוא הידיד הטוב ביותר של הבריטים.

כשהפלסטינים יקבלו מדינה משלהם — הם יישבו בשקט, למרות שיקבלו מדינה משלהם רק בחלק מפלסטין.

גם העם הגרמני נאלץ לוותר על מחצית ארצו. אז מה? כיום הגרמנים מאושרים. הם באו אל המנוחה. הם נרגעו.

„לא נפקיר את הפלסטינים”

אנחנו איבדנו את חרותנו ואת זכויות־האדם שלנו ביגלל המילחמה, ביגלל פלסטין.

מאז שנוצרה הבעייה הפלסטינית, היו מאה הפיכות צבאיות בעולם הערבי. אחרי כל הפיכה צבאית, ההכרזה הראשונה של הכת השלטת החדשה התחילה ב־מילים: „למען שיחרור פלסטין...”

איבדנו את חופש־העיתונות שלנו, את חופש־המיפלגות, את החרות הפרלמנטרית. ולמרות זאת לא שיחררנו אף סנטימטר מרובע אחד של אדמת־פלסטין. ל־היפך, איבדנו גם את המחצית השנייה של פלסטין.

הפכנו עניים, ביגלל פלסטין! מיליון אנשים מתגוררים כיום בבית־הקברות ב־קאהיר, ביגלל פלסטין!

אבל אנחנו מוכנים לסבול עוד מאה שנים, ולא להשלים עם כיבוש ארצם.

לחמנו בבריטים במשך שמונים שנה, ובסוף גירשנו אותם.

„עכשיו הרגע הפסיכולוגי הוא לא יחזור!”

אילו הייתי ישראלי, הייתי אומר לעם הישראלי: זוהי ההזדמנות הטובה ב־יותר שאי־פעם תהיה לכם.

בעוד עשר שנים לא יהיו אל־סאדאת, המלך חאלד, המלך חסן. אלה הם אנשים סבירים. הדור הזה יהיה זקן מדי. יבוא דור אחר. אולי לא תמצאו עוד אדם סביר אחד שידבר איתכם!

בעוד עשר שנים, יהיו לערבים יותר בני־אדם, יותר נשק, יותר כסף — ומה שהעולם הערבי ירצה לקבל בעוד עשר שנים, לא יחית מה שהוא מוכן לקבל עכשיו.

מוצטפה אמין במישפטו (לפני 17 שנים)
העולם ייהרס ביגלל 5000 מתנחלים בסיני

השר בוטרוס ראלי מזמין את אבנרי ללישכתו
מה תעשה המדינה כשיהיה בה רוב ערבי?

המצרית, ערכו רשימה של כל המיעוטים הבאים בחשבון. הם הגיעו אל המיעוט העלאווי בצפון סוריה. „אהה,” אמר עורך־דין ידוע, כמוצא שלל רב, „לא לחינם קיימת ברית סודית בין ישראל ובין חאפז אל־אסד!” אל־אסד, נשיא סוריה, הוא עלאווי, העניק כמה מעמדות־המפתח במדינה לבני עדתו, שהיא כת מוסלמית פורשת.

המארח, רופא מפורסם, מצא מחדל ישראלי: „שכחתם את הנובים!” קרא בתרועת־ניצחון. הנובים הם שבט לא־ערבי בדרום־מצריים, והם אהובים במייוחד כמלצרים מצטיינים.

הרעיון שישראל מכינה מהפכה כלל־מרחבית נגד התנועה הלאומית הערבית, מעין קשר בינלאומי של ישראל, המארונים, שאר העדות הנוצריות, השיעים, העלאווים, הכורדים, הארמנים, הנוצרים בדרום־סודאן, האתיופים ומי עוד, נופל על קרקע פוריה. זוהי מהדורה חדשה, אקטואלית, של הפרוטוקולים של זיקני ציון — אלא שהפעם אין זה זיוף. הרעיון מושמע בישראל בקול רם, גם בפי אישים חשובים, ויש אסמכתות לא־מעטות להג־

עכשיו הרגע הפסיכולוגי! הוא לא יחזור!

„אתם רוצים להיות איתנו כל חייכם”

מה יותר טוב לישראל — שלום שהיא מכתיבה, או שלום שהעם המצרי כולו יקבל אותו ברצון?

מה יותר טוב — המצב שנוצר בעיקבות היוזמה של אל־סאדאת, כאשר 100% של המצרים רצו בשלום, או המצב הנוכחי, כאשר בכל יום שחולף אחוז אחד נוסף של המצרים מתחיל לחשוד בישראל?

הרי אתם רוצים לחיות איתנו כל חייכם, לא שנה אחת או שתיים! כדאי לכם שיושג הסכם שייהנה מהסכמת כל העמים במרחב! זה יותר חשוב מפרט זה או אחר!

„אם נחמיץ אוטובוס זה - האוטובוס הבא יבוא בעוד 100 שנים

כאשר נסע אל־סאדאת לירושלים, כל המצרים חששו שמא ייהרג. כל העם הסתכל בטלוויזיה. כאשר החלה התמונה על המסך לרעוד, ביגלל איזושהי סיבה טכנית, כל מצריים רעדה!

סאדאת סיכן את חייו. הוא הקריב את ידידותם של עמי־ערב. הוא חשב שעשה דבר שהוא על־אנושי. וכאשר הגיע לירושלים, מצא שם מישהו ששאל: „כמה?”

יש כאן שתי גישות, שני עולמות. אני מקריב את חיי, ואתה מתמקח על גרושים. זה זיעזע את המצרים!

אנחנו אומרים: בגין זה לא ישראל. בגין הדהים את מצריים. זוהי מנטאליות אחרת.

היה עלינו להסביר לקהל שלנו: הישראלים שונים מאיתנו. הם חשדנים. הם לא מתרגשים כל־כך מהר. הם חשבו שאנחנו באים חמושים, כדי להרוג אותם.

אבל אני רוצה להגיד לישראלים: אם נחמיץ אוטובוס זה, האוטובוס הבא יבוא בעוד מאה שנים!

„בגין - פרקליטו של השטן”

כשבגין הגיע לשילטון, אמרו בכל העולם הערבי: אי־אפשר להשיג איתו שלום. כתבתי אז שאין אני מסכים לדיעה זו. ההיסטוריה אומרת שתמיד מגיעים לידי הסכם עם הקיצוניים.

הנה, אנחנו לא הצלחנו בשעתו להגיע לידי הסכם עם מיפלגת־העבודה (הבריטית), שתמכה בנו במילים, אלא דווקא עם הממשלה השמרנית. איתה עשינו את ההסכם של 1954, שהביא ליציאת הבריטים ממצריים.

אך בגין הוא יותר קיצוני.

הוא עושה הכל כדי לשכנע את המצרים שלא כדאי לעשות שלום. הוא „פרקליטו של השטן.”

„אתם רוצים רודזיה לדור הבא”

אתם בסך־הכל שלושה מיליון. אצלנו, במצריים, נוסף מדי שנה מיליון חדש!

הפלסטינים בתוך השטחים הכבושים מתרבים. אתם תהיו דרום־אפריקה חדשה. בגין מייצר רודזיה חדשה לדור הבא!

„אם תיכשל יוזמת אל־סאדאת...”

אם תיכשל יוזמת סאדאת, תהיינה לכך ארבע תוצאות הרות־אסון.

ראשית, תהיה תנועה איומה אל הקיצוניות ההפוכה.

שנית, תהיינה מהפכות בעולם הערבי, וגם במצריים. יקומו חמשה נאצרים חדשים בעולם הערבי.

שלישית, הדמוקרטיה שהחלה חוזרת למצריים, תאבד מחדש. אנו נחזור לעידן הרודנות.

רביעית, הציבור הערבי כולו יחליט שלא לקבל את ישראל במרחב. תהיה מילחמה, ועוד אחת ועוד אחת, והערבים ינצחו במילחמה העשירית.

במקום הדור שלנו, המתון, יבוא דור חדש, קיצוני הרבה יותר.

„האנטישמיות תשתלט ברחבי העולם”

אם יוזמת־השלום תיכשל, תיוולד בעייה יהודית חדשה בעולם.

הערבים יפתחו במילחמה. הערבים אף פעם אינם פותחים במילחמה כשהם מוכנים. הם לוחמים כשאינם מוכנים. גם ב־1973 היינו במצב נחות.

כשתהיה מילחמה, יהיה חרם־נפט. תחת לחץ הציבור הערבי, יוציאו מדינות־הנפט הערביות את הכסף שלהן מן המערב. המשק המערבי יתמוטט. נפיל את התרבות העולמית על ראשנו.

בעולם יגידו: היהודים הרסו את העולם ביגלל 5000 מתנחלים בסיני!

לכל הפחות תעלה סעודיה את מחיר הנפט. זה יגרום לאבטלה המונית במערב. מי יהיה אחראי? יגידו: היהודים. תתחיל אנטי־שמיות בארצות־הברית.

האם היישובים שלכם בסיני שווים את זה?

ליבו של האמריקאי הוא הדולאר שלו. כאשר הוא יסבול, הוא יאשים אותנו. אבל גם אתכם.

„המדינה הפלסטינית לא תהיה קיצונית”

ברגע זה, ההפרעה העיקרית בדרך לשלום היא ההתנחלות שלכם בסיני. בעניין פלסטין אנחנו מתונים.

מה יש לכם לפחד מפני מדינה פלסטינית? האם אתם חושבים שיש לנו עניין במדינה אדומה בשכנותנו? הרוסים מנסים לכתר אותנו. לנו אין עניין לעזור להם לסגור את הכיתור!

אבל המדינה הפלסטינית לא תהיה אדומה. כשאתה לוחם, אתה רדיקאלי. כשאתה נמצא בביתך שלך, אתה הופך שמרן.

ברית־המועצות מכריזה על תמיכתה בפלסטינים. היא רק מדברת, אך ההכרזות מוצאות חן בעיניהם. אין להם בחירה. דוחפים אותם לזרועותיה של ברית־המועצות, ואחר־כך מאשימים אותם בכך.

„ידידות עם שתי מעצמות־העל”

אני בעד ידידות עם שתי מעצמות־העל. מדינה התלוייה באחת מהן, סופה להיהרס.

ברית־המועצות יוצאת להגן עליך, ושמה אותך בכיסה. ארצות־הברית יוצאת להגן עליך, ומניחה לך להיהרס על־ידי אוייביך, כמו שקרה בוויאט־נאם.

„לא יהיה שלום כל עוד בגין בשילטון”

כל עוד יהיה בגין בשילטון, לא יהיה שלום. על עם־ישראל לדעת זאת.

לשכנע את בגין לעשות שלום — הרי זה כמו לשכנע את האפיפיור להתאסלם.

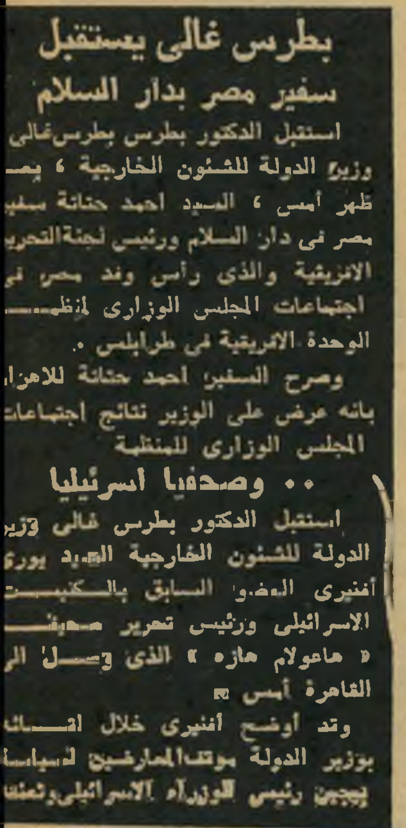
بطرس غالى يستقبل
سفير مصر بدار السلام
استقبل الدكتور بطرس بطرس غالى
وزير الدولة للشئون الخارجية ، يم
ظهر أمس ، السيد احمد حتاتة سفي
مصر فى دار السلام ورئيس لجنة التحري
الافريقية والذى رأس وفد مصر فى
اجتماعات المجلس الوزارى لمنظ
الوحدة الافريقية فى طرابلس .
وصرح السفير احمد حتاتة للاهرا
بانه عرض على الوزير نتائج اجتماعات
المجلس الوزارى للمنظمة
.. وصحفيا اسرائيليا
استقبل الدكتور بطرس غالى وزير
الدولة للشئون الخارجية السيد يوري
أفنيرى العضو السابق بالكنيست
الاسرائيلى ورئيس تحرير صحيف
« هاعولام هازه » الذى وصل الى
القاهرة أمس
وقد أوضح أفنيرى خلال
بوزير الدولة موقف المعارضين لسياسة
بيجين رئيس الوزراء الاسرائيلى وتمن

ההודעה על שיחת ראלי־אבנרי*
וגם התיאוריות של ז׳בוטינסקי

שמתו בשטח. האם אין ישראל מנסה לקומם בלבנון את הנוצרים נגד המוסלמים, ואת המוסלמים־השיעים נגד המוסלמים־הסונים? האם לא תמכה בעבר במרד הכורדים בעיראק ובמרד הנוצרים בסודאן? האם אינה תומכת באתיופיה נגד שכניה ותושביה המוסלמים?

איש מבעלי־שיחי לא האמין כי האתיופים אכן גירשו את הישראלים, בעיקבות דברי־האיוולת של משה דיין. קשה להם להאמין כי דיין הוא כסיל עד־כדי־כך. בוודאי היתה לו כוונה זדונית, שתתגלה בבוא העת. בוודאי נמשכים היחסים מתחת לפני השטח. הרי הישראלים מסוגלים לכל.

אותה ארוחת־ערב היתה חווייה מיוחדת. נהניתי מהארוחה המצויינת, למרות שהייתי מרוכז בשיחה הקולחת, שבה דובר על הכל: סיכויי הדמוקרטיה במצריים, האפשרות שתפרוץ הפיכה בסעודיה, מיתוס הביטחון בישראל, ההתנגשות בין הזהות הערבית והזהות המצרית, דמותו של עזר וייצמן, כוונותיה של מיפלגת־הוופד החדשה. כיוון שנכחו שם כמה מן המומחים הגדולים לנושאים אלה, היתה השיחה מרתקת.

לקראת הסוף שאל אותי המארח, כאילו באקראי, אם אני רגיל לאכול אוכל כשר. הודיתי שאני שייך לרוב הבלתי־דתי בישראל. ואז התגלה לי הסוד.

(המשך בעמוד 23)

* אל־אהראם, 6.3.78.

מכתבים

(המשך מעמוד 10)
בה הפלא לא מצא ח"כ פלאטו־שרון עד היום פנאי לתבוע את מפיצי דיבתו לדין, למרות שהאשמות נגדו היו חמורות. לעומת זאת נרתם הח"כ הנמרץ לשמירת החוק, ותוך כדי ניצול מחפיר של אסון האוטובוס וגלי השנאה והלאומנות שגאו בעקבותיו, קם בתביעה להוציא את רק"ח אל מחוץ לחוק.

נראה שח"כ פלאטו־שרון מתכוון להח־דיר את מושגיו הוא על חוק ודמוקרטיה לכנסת ולמדינה.

עצוב להיווכח שגם לכנסת חדרו המוש־גים של פשע מאורגן, כאשר הורידו את ח"כ צ'ארלי ביטון מעל דוכן הנואמים.

ניצן שפריר, תל־אביב

אני מתפלא על מנחם בגין שלא קפץ על הרעיון הגאוני של פלאטו־שרון להו־ציא את רק"ח מחוץ לחוק בגלל תמי־כתה באש"ף. על־פי אותו הגיון מטורף צריך לתבוע גם מהאו"ם להוציא אל מחוץ לחוק ומישפחת העמים את כל המדינות התומכות באש"ף, ולהשאיר באו"ם רק את אלה התומכות בישראל. ואולי גם כדאי להציע לאמריקאים להוציא את ה־נשיא ג'ימי קארטר אל מחוץ לחוק.

יהודה בן־ארי, הרצליה

● ● ●

שיבחי החיסון הטיבעי

הקורא דן גראור מגיב על הכתבה ב־עניין חיסונים (העולם הזה 2112), ומנסה לבטל ולסתור את דיעותי. בטיעוניו נגדי משתמש הוא במלים אינטליגנטיות מאד כגון: „דיברי איולת", „טימטום" ועוד, ועל כך אני מוחל לו. אבל זוהי חוצפה לייחס לי דברים שבכלל אינם מופיעים בכתבה, או לצטט חלק ממישפט שלם ולהפוך אותו לבדיחה.

הנה דוגמה: הקורא הנ"ל מצטט אותי כדילקמן „האדם הוא בעל־חיים", ומייד ממשיך: „ואני חשבתי עד עכשיו שהוא צמח." את ההמשך ההגיוני של המישפט אין הוא מביא, וכך יוצאים הדברים מסו־לפים. בכתבה נאמר: „האדם הוא מב־חינה ביולוגית בעל־חיים, בן למישפחת היונקים, חלק מן הטבע. כמו כל בעלי־החיים גם הוא נולד עם מערכת הגנה."

דוגמה לסילוף נוסף: „כל תינוק נולד בריא אלא אם כן הוא חולה." כך מצטט אותי הקורא ומסלף את דברי בזדון, כדי לחבר עוד בדיחה מצחיקה. בכתבה נכ־תב: „כל תינוק נולד בריא, אלא אם כן הוא בעל־מום."

לדעתו אין החיסון הטבעי של התינוק מספיק, כי הוא "חיסון זמני ופאסיווי ובעל חשיבות מועטה." הוא סבור שהחיסון ה־מלאכותי יותר יעיל, כי הוא חיסון אק־טיווי וממושך. האמת היא שמעולם עוד לא הוכח באופן מדעי שחיסון כלשהו מנע מחלה אצל ילד. לעומת זאת קיימות הו־כחות לרוב, שהחיסונים המלאכותיים גר־מו מיקרי מוות משיתוק, דלקת קרום־המוח וסרטן־הדם.

הקורא גראור טוען שרוב המחלות עברו מן העולם תודות למציאת חיסון נגדן. אילו היה מר גראור מתמצא בהיסטוריה של המגפות, דרכי תפוצתן ושקיעתן, היה מבין שאין שום קשר בין השניים. היריי־דה בתפוצתן של מחלות מסויימות חלה באופן הדרגתי ומקביל עם שיפור תנאי החיים, תנאי ההיגיינה והסניטציה.

במדינות כמו מצרים, הודו, פקיסטן ו־עיראק עדיין נפוצות מחלות כגון שחפת, טיפוס וכו'. מיליון וחצי איש עדיין מתים מדי שנה בעולם משחפת, ומדי שנה מת־גלים שניים עד שלושה מיליון מיקרים חדשים.

בשנת 1950 היו בארץ 1620 מיקרים של שיתוק ילדים. בשנת 1952 היו בארץ 875 מיקרים של שיתוק־ילדים ובשנת 1956 היו 530 מיקרים.

תרכיב סאלק פותח בשנת 1956, אבל בישראל ניתן החיסון רק בשנת 1957.

מי שאינו עיוור רואה, שהמחלה החלה לשקוע בלי כל קשר לחיסון. תרכיב סאלק הוצא מן השימוש אחרי שהתברר שהוא גרם למקרים רבים של שיתוק־ילדים, וכן נמצ־או הוכחות שהוא עלול לגרום לאוקמיה.

אני בטוח שגם תרכיב סייווין יוצא מן השימוש. זאת רק שאלה של זמן. בינתיים ממשיכים לרצוח מדי שנה כעשרת אל־פים קופים, כדי להשתמש בכליותיהם להכנת התרכיב. האין זה מחריד?

יצחק בן־אורי, נתניה

הנדון:

אם עראפאת אינו מודה לבגין, הרי זה שיא של

כפיות טובה

הסתכל־נא היטב בתצלום המופיע בעמוד זה.

הוא מראה את יאסר עראפאת, יו״ר אש״ף ומנהיג פתח, בפוזה של מצביא, בהתייעצות עם הגנרל עימנואל ארסקין מגאנה, מפקד כוחות האו״ם בדרום לבנון.

אין זה תצלום סתם. זהו פירסום של אקט מדיני ממדרגה ראשונה — הענקת מעמד של צד לוחם לכוחות אש״ף, מטעם המוסד העליון של האו״ם.

תצלום זה פורסם בגודל מירבי — ברוחב של ארבעה טורים — בעמוד הראשון של העיתון האמריקאי הבינלאומי, הראלד טריביון. באותו היום, הוא ה־29 במארס, פורסם גם בעשרות — ואולי במאות — עיתונים מסביב לכדור־הארץ.

מכל תוצאות מילחמת־הליטאני, זוהי התוצאה החשובה ביותר.

זוהי גם התוצאה הרחוקה ביותר מכוונותיהם של הגאונים, שהחליטו על פתיחת המילחמה הזאת.

■ ■ ■

כאשר מכירים בגורם כלשהו כבצד לוחם, נובעות מכך מסקנות מסויימות.

קודם כל: צד המשתתף במילחמה חייב להשתתף גם במערכת הפסקת־האש, המסיימת את המלחמה. זהו מושכל־ראשון.

הפגישה של מפקד האו״ם עם יו״ר אש״ף נועדה למטרה זו. היא באה לשתף את אש״ף במערכת הפסקת־האש בדרום־לבנון, אחרי שישראל סירבה לשתפו בגלוי.

לכאורה, הפסקת־אש היא פעולה צבאית. הכוחות היורים זה בזה מחליטים להפסיק את האש. אך נובעת מכך, כמובן, מסקנה מדינית מרחיקת־לכת.

המילחמה היא, על פי ההגדרה הקלאסית, „המשך המדיניות באמצעים אחרים". כל צד המשתתף במילחמה מבקש להגשים בדרך זו מדיניות מסויימת. כאשר נפסקת האש בין הצדדים הלוחמים, עובר תהליך־העימות מן השטח הצבאי אל השטח המדיני, כדי להשיג הסדר המקובל על כל הצדדים הלוחמים.

במילים אחרות: מי שמעניק לגורם מסויים מעמד של צד במילחמה, מכיר בו אוטומטית גם כבצד להסדר־השלום שיבוא בעיקבותיה.

התוצאה העיקרית של מילחמת־הליטאני היתה הענקת מעמד זה לאש״ף.

■ ■ ■

בעניינים מסוג זה, הגנרלים נוטים להיות מציאותיים יותר מאשר הפוליטיקאים.

אין בכך תימה. כלי־העבודה של הגנרלים הם מטולים ותותחים, פצצות ופגזים. תוצאות עבודתם הן הרוגים ופצועים, פליטים וקילומטרים. כל אלה הם דברים שניתן למדוד אותם במדוייק. הפוליטיקאים, לעומת זאת, מרחפים בעולם של סיסמות והכרזות, ערכים וקודשי־האומה. כלי־העבודה שלהם הם מליצות ושקרים מוסכמים. לפוליטיקאי, הרגיל לרמות את הזולת, קל יותר מאשר לגנרל לרמות את עצמו.

הדבר הודגם השבוע מחדש על־ידי רב־אלוף מרדכי גור, מצביא המילחמה הזאת. בבואו להגן על עצמו מפני מיקבץ ההאשמות והטענות המוטח בפניו, בחציפה ובפה מלא, השמיע השבוע כמה אמיתות בלתי־נעימות. בין השאר אמר:

„אחת התוצאות של פשיטת צה״ל בדרום־לבנון היתה להפוך את אש״ף דה־פאקטו לצד לכל הסכם בשטח זה."

הוא לא הסתפק בכך:

„זוהי עובדה, עובדה היא גם שאש״ף היה צד להסכמים בעבר. מי שטוען אחרת, מרמה עצמו."

גור הסביר כי כבר בהסכם הפרדת־הכוחות של 1974 עם סוריה שותף אש״ף בעקיפין. ישראל תבעה אז שסוריה תתחייב בהסכם לכך שלא תהיה פעולה פידאיית משטחה. ממשלת סוריה פנתה לאש״ף והשיגה את הסכמתו לכך.

„מבחינה מעשית," סיכם גור, „כל ההסכמים בעבר היו קשורים בהבנה עם אש״ף — דבר שהעדפנו להתעלם ממנו עד כה."

■ ■ ■

זה נכון, אבל זה גם אינו נכון. כדי להצדיק את מילחמת־הליטאני — המילחמה היחידה של תקופת־רמט״כלותו — מחליק גור את פני הדברים.

ברור שאש״ף מהווה זה מכבר גורם במישוואה המדינית והצבאית של המרחב. כוח הקיים בשטח, שיש לו אלפי לוחמים והנהנה מתמיכת ציבור רחב, אינו חדל מלהתקיים מפני שהצד השני עוסק במישחקי־מילים נוסח „הגוף המתקרא פי־אל־או."

אך יש הבדל בין דרגות ההכרה.

מעולם לא היתה ההכרה במעמדו של אש״ף כצד לוחם ברורה וחד־משמעית כמו זו המתבטאת בתצלום פגישת עראפאת־ארסקין.

דרגת ההכרה הזאת היא עובדה מדינית חדשה.

היא נובעת מעובדת־היסוד של מילחמת־הליטאני. בפעם הראשונה הופיעו כוחות אש״ף כצבא סדיר במילחמה ישראלית־ערבית.

■ ■ ■

גם את זאת אומר רב־אלוף גור בגילוי־לב הראוי לשבח — שבח שאי־אפשר לחלוק, למרבה הצער, לתבונתו המדינית, הצבאית והמוסרית.

„בניגוד לדו״חות שפורסמו עד כה," אמר גור, „המחבלים לא נמלטו מעמדותיהם בדרום־לבנון לפני ההתקפה של צה״ל, אלא התחפרו, הציבו מארבים ומיקשו דרכים.

„...מיספר המחבלים שנהרגו במיבצע זה הוא בין 250 ו־400 — מיספר גבוה מאד... הסיבה למיספר הגבוה של ההרוגים (בקרב המחבלים) היא בדיוק זאת, שהמחבלים נשארו ונלחמו, ושצה״ל השיג יתרון טאקטי.

„על כך שהמחבלים לא נמלטו מעיר, למשל, הקרב פנים־אל־פנים במארון אל־ראס, שבו נהרגו 47 מחבלים." *

זהו, אם כן, הסיכום המופיע לעיני העולם: כמה אלפים מלוחמי אש״ף התייצבו מול צה״ל, אחת המכונות הצבאיות המשוכללות והחמושות ביותר בעולם. המטרה המוצהרת היחידה של מיבצע גדול זה היתה להשמיד את כוחות אש״ף באי־

(המשך בעמוד 23)

* דברי הרמטכ״ל נאמרו בראיון שהעניק לכתב צבאי של ג׳רוסלם פוסט, הירש גודמן, ותורגמו על־ידי מן הנוסח האנגלי שפורסם.

מאת אורי אבנרי

מיהו הסבון של הכנסת - ומה שאמר

ח"כ צ'ארלי ביטון לשר־האוצר שימחה ארליך

■ ח"כ **אבא אבן** שלל בשבוע שעבר בהחלטיות את ההשוואה בין החלטתו של ראש־הממשלה **מנחם בגין** למנות את הד"ר **יצחק שווה** כנשיא המדינה, לבין החלטתו של הקיסר הרומאי **קליגולה** למנות את סוסו לקונסול. „אין שום דימיון בין שני המקרים," אמר אבן, „קליגולה לפחות הכיר את הסוס שלו."

■ מספרים כי כאשר טילפנה ראש־הממשלה־לשעבר, **גולדה מאיר**, לפרופסור **אהרון קציר** שהיה אז עדיין **קצ'לסקי** לארצות־הברית, שם שהה, והציעה לו את המועמדות לנשיאות, הגיב קציר: „נשיא מכון וייצמן?! באמת, גברת מאיר, זה יותר מדי!"

■ בין חותמי המודעות של הוועד הציבורי למען **יצחק נבון** לנשיאות, מצויה גם ה־עיתונאית **עדה הוז**, שהיא ידידתם של יצחק ו**אופירה נבון** וחברתה הקרובה של במ־אית הטלוויזיה **ורדינה ארז**, אחותה של אופירה. עדה גיי־סה עשרות מידידיה לתמיכה בנבון ובילתה לשם כך שעות ארוכות ליד הטלפון הפרטי שלה. כאשר היסס עדיין נבון אם לחזור בו מהסרת מועמ־דותו אמרה לו עדה: „אתה חייב להיות נשיא. לפחות ב־תמורה על כל הטלפונים ש־עשיתי."

■ כימעט כל האנשים אליהם פנתה עדה הביעו תמי־כתם בנבון, אולם חלק מהם סירב לחתום על המודעה. חברי הנהלת הקאמרי, ד"ר **אבי עוז**, הבמאי **גרשון פלוטקין** והשחקנית **חנה מרון**, הביעו את תמיכתם בנבון אך סירבו להתייצב בגלוי נגד ד"ר **אלי־מלך רימלט**, יו"ר מועצת המנהלים של התיאטרון. הרב **ישראל לאו** טען כי הינו עובד מדינה. הסופרת **מניה הלוי** טענה כי אסור להקפיא את נבון במישכן הנשיא בזמן שהוא חייב לתרום לבנייתה מחדש של מפלגת העבודה. ה־שחקנית **דליה פרידלנד** טענה כי אינה מתעסקת בפו־ליטיקה. הבמאית **עדנה שביט** טענה כי לא חשוב מי יהיה הנשיא, העיקר שנבון ימשיך לכתוב חומר לתיאטרון. הסופר **אהרון אמיר**, ידידו מנוער של נבון, טען כי כרגע הוא מתרכז רק בנושא אחד: המילחמה בדרום־לבנון. ואילו ד"ר **משה מודעי**, סגן מנהל בית־החולים תל־השומר ואחיו של שר התשתית והאנרגיה, **יצחק מודעי**, חתם על ה־עצומה שנשלחה לראש־הממ־שלה ולחברי־הכנסת אך סירב לאשר את פירסום שמו במו־דעה בעיתון, כדי לשמור, ל־דבריו, על שלום־בית.

■ ח"כ **יוסי שריד** ריכז השבוע במיזנון־הכנסת כמה ח"כים ועיתונאים, כדי להשמיע באוזניהם בדיחה שסיפר לו המועמד לנשיאות, יצחק נבון: „פלייבוי מפורסם שומע כי מת־קיים כנס של נודיסטים בבית־מלון באילת. הוא נירשם ל־כנס, ושואל מה עליו להביא עימו. משיבים לו: ‚שום דבר.' הפלייבוי: ‚אני מוכרח להיות עירום?' המלון: ‚כן, זה כנס נודיסטים.' פלייבוי: ‚אני רוצה מישבצת קטנה כדי לכסות את מבושי.' מלון: ‚בלתי־אפשרי!' פלייבוי: ‚מישבצת קטנטנה, רק כמה סנטימטרים...' מלון: ‚מה יש לך להסתיר? זה כנס נודיסטים!' פלייבוי: ‚אני רו־צה להשתתף אינקוגניטו.'"

■ לקראת הדיון המדיני, שנערך בשבוע שעבר בכנסת, החליטה סיעת הליכוד להורות לכל חבריה השוהים בחו"ל לחזור ארצה. ח"כ **יצחק ברמן**, ששהה בבואנוס־איירס, שלח מיברק והודיע כי בגלל חופשת הפסחא אינו משיג מקום במטוס. סגן שר־הביט־חון, **מרדכי צפורי**, הודיע מארצות־הברית, כי פגש שם את ח"כ **יצחק רבין** כך ש־הקולות שקולים. ח"כ הליכוד **אברהם כץ**, שהוא גם יו"ר מחלקת הנוער והחלוץ בסוכ־נות, שהה בליסבון, פורטוגל, ביחד עם ח"כ המערך **משה שחל**, שזה עתה חזר מרומניה וכבר נסע לפורטוגל כדי להש־תתף בכנס האיגוד הבינפרל־מנטרי. רק ח"כ **גוסטב אלי־קים בדיאן**, ששהה בשליחות הסברה בארצות־הברית, חזר מייד עם קבלת ההודעה ליש־ראל. כשסיפרו לו כי הוא ה־ח"כ היחיד שחזר הגיב: „אז מהיום והלאה אתם יכולים לכ־נות אותי הסבון של הכנסת."

■ אנשי הביטחון שהתדפ־קו בשבוע שעבר על דלת אחת הווילות היפות שברמאללה, לא הסתפקו במעצרה של בעלת־הבית, העיתונאית הפלסטינית הידועה, **רימונדה טאוויל**. הם גם עשו חיפוש בבית ונטלו עימם תמונות וצילומים רבים. בין השאר: תצלום של רימונ־דה בחברתו של גבר זקן ו־כסוף־שיער. רק מאוחר יותר, כאשר בחנו את התצלומים ב־יסודיות, גילו כי אותו גבר אינו אלא **נחום גולדמן**, מי שהיה נשיא ההסתדרות הציו־נית ויו"ר הקונגרס היהודי ה־עולמי, המקיים קשרים הדוקים עם מישפחת טאוויל מזה שנים. יום לאחר המעצר הגיע מיכתב של גולדמן, בו הוא מבקש מ־רימונדה לארח את אחת מידי־דותיו ולהפגישה עם אישים ב־גדה המערבית, כמו **אנוואר נוסייבה**, לשעבר שר־ההגנה בממשלת ירדן, הדוגלים בפת־רון המבוסס על הכרה במדינת־ישראל בגבולות ה־4 ביוני 1967. בעלה של רימונדה ניסה להתקשר עם גולדמן לפי ה־כתובת הפריסאית שהיתה רשו־מה על גב המעטפה, כדי להו־דיעו על המעצר, אך התברר כי גולדמן, המרבה לנוע מ־מקום למקום, נסע בינתיים ל־זאלצבורג, אוסטריה. כאשר הצליח טאוויל להתקשר עימו ולהודיע לו כי נבצר מרימונדה למלא את בקשתו, התכעס גולדמן על המעצר והבטיח לפ־נות מייד אל שר־הביטחון **עזר וייצמן**. „הוא אדם נבון," אמר גולדמן בטלפון, „ואין לי ספק שיבין כי מעצרה של רימונדה הוא מעשה שטות של דרגים נמוכים."

■ בין הישראלים שטרחו להתקשר עם בעלה של רימונ־דה, כדי להביע את צערם על המעצר ולהבטיח את עזרתם היתה גם **רות דיין**, מנהלת משכית ומי שהיתה פעם אשתו של שר־החוץ **משה דיין**. היא התנצלה על כי לא יעלה בידה לפעול הרבה לשיחרורה של רימונדה, שכן היא עומדת לנ־סוע לחו"ל לשנה תמימה, כ־מומחית מטעם האו"ם לפיתוח וקידום עבודות־יד בחברות נח־שלום.

■ ח"כ חד"ש, **צ'ארלי**

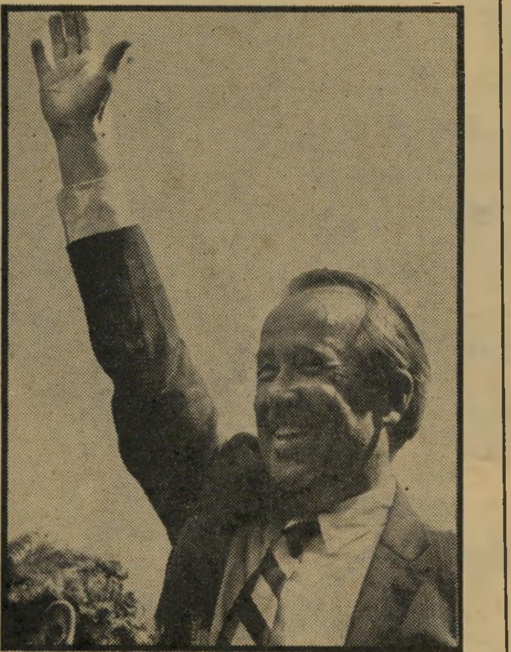

ג'יל רובין צלמת־העיתונות שצילמה בחוף מעגן־מיכאל, והיתה קורבנם הראשון של המחבלים לפני שהשתלטו על אוטובוס־הדמים, סיפקה בשנות עבודתה בישראל תמונות רבות למערכת „העולם הזה", שפירסמה אותן. מימין: הסנאטור הנרי ג'קסון מניף ידיו לשלום עם הגיעו לישראל. משמאל למעלה: ראש־הממשלה מנחם בגין בתמונת־שער שפורסמה ב„העולם הזה". מימין למטה: קיסינג'ר, נפגש עם יגאל אלון. משמאל: ח"כ שולמית אלוני נואמת בכנס יעד.

אנשים

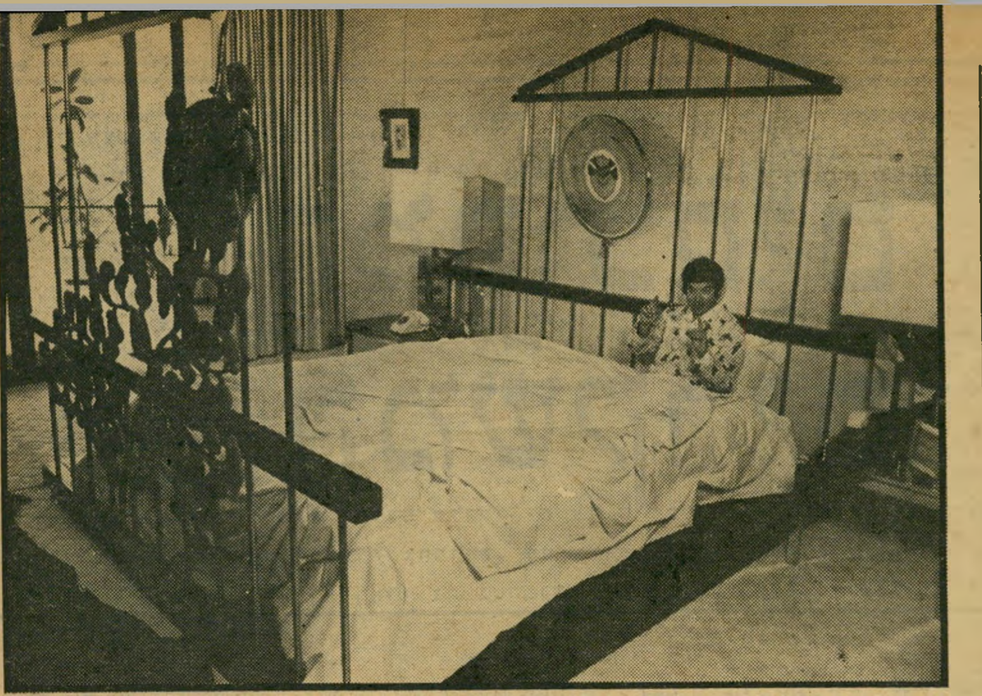

שמואל פלאטו שרון

הח"כ־המיליונר, התפאר תמיד כי איש אינו רשאי להציץ בחדר־המיטות שלו. הוא טען גם כי חדר־המיטות הפרטי הוא שלישי מסוגו בעולם. זהו חדר מפואר שתוכנן עבורו על־ידי האמן ארנס פוקס: מיטה ענקית במרכזו, וציורים של פוקס למראשותיה. ממולה: הכיסוי העשוי פרוות־מינק, שעליו רקומים שמו ושמה של אשתו אנט. לדיברי פלאטו־שרון תיכנן פוקס חדרי־שינה כאלה לו, למיליארדר פול גטי ולנלסון רוקפלר. אך מסתבר שפלאטו בצרות. הוא איפשר לצוות צילומי הסרט מיליונר בצרות לצלם לא רק בחדר־השינה הפרטי שלו (השחקן יעקב בודו נראה שרוע על המיטה) אלא גם בחדר־העבודה שלו, העשוי קטיפה כחולה מן המסד עד לטפחות (בתמונה: יהודה ברקן עם המאפרת ג'ואני).

■ ביטון, התגייס למסע ההחתמות שניהלה רק"ח בקרב חברי־הכנסת, נגד הצעתו של ח"כ שמואל פלאטו־שרון, להוציא את המיפלגה הקומוניסטית אל מחוץ לחוק. בין השאר ניגש ביטון גם אל שר־האוצר, שימחה ארליך, וניסה לשכנעו לחתום. ארליך גילה חוסר סבלנות אפילו להאזין לדברי הפנתר השחור ודחה את בקשתו לחתום. צ'ארלי נעלב והטיח בפניו: „בזמן הקצר שאני מכיר אותך כבר הספקתי ללמוד שלמילים שלך, כמו לחתימה שלך, אין בכלל ערך!" ארליך היפנה לביטון את גבו והסתלק מן המקום, כשהוא מניף את ידו בתנועת בוז וביטול.

■ על השימוש הציני עושים אנשי ארץ־ישראל־השלמה בתנ"ך ובמקורות היהודיים יעיד הסיפור הבא: המדען יובל נאמן, שהוא נץ קיצוני וחסיד ארץ־ישראל־השלמה, הכוללת לדעתו גם את מדבר סיני, פנה לא מכבר לידידו שר החינוך והתרבות, זבולון המר, בטרוניה למה הסכים לתוכניתו של ראש־הממשלה, מנחם בגין, לפיה תוותר ישראל על סיני במיסגרת שלום עם מצריים. נאמן, שהוא אלוף (מיל.) וחילוני, טען באוזני המר, כי מחובתו למצוא בתנ"ך, או במקורות יהודיים אחרים, נימוקים דתיים שיחזקו את אחיזתה של ישראל בסיני לנצח נצחים.

■ לח"כ הילל זיידל נולד בשבוע שעבר נכד ראשון, מבתו דיתה הנשואה לשחקן תיאטרון הבימה שימעון כהן. את טכס ברית־המילה חגגה מישפחת זיידל בחוג המישפחה.

■ באותו שבוע נחוג גם טכס ברית־המילה של נכדו הראשון של מי שהיה מזכ"ל קופת־חולים, אשר ידלין, הגיב על כך זיידל: „אני בסך־הכל חבר־כנסת, אבל תראו איזה חינגה עשו לכבוד הולדת נכדו של אסיר אחד שיושב בבית־הסוהר."

■ המיזרחן יוסי אמיתי מקיבוץ גבולות סיכם את מילחמת דרום־לבנון כך: „רצינו בחגורת־ביטחון וקיבלנו חגורת־שבר."

■ ההחתמה על עצומת־הקצינים נגד בגין הביאה לכך שכמה דמויות ידועות גילו את דרגתם הצבאית. כך נתגלה כי הבמאי גרשון פלוטקין הוא רב־סרן. במילחמת־העצמאות עסק באגף־המודיעין במיפוי ובתצלומי־אוויר. מסתבר שזה היה עיסוקו עוד קודם לכן, באירגון־ההגנה. כשנשאל מניין השיג אז תצלומי־אוויר, סיפר: „השתמשתי באסטמה של הבת שלי. אמרתי שהיא צריכה לטוס בגובה, לצורכי ריפוי. טסתי איתה וצילמתי."

ברברה

הזמרת הצרפתיה המבקרת בארץ, הסכימה לבוא אחרי הופעת־הבכורה שלה למסיבה שנערכה לכבודה. כמה עשרות מוזמנים הופיעו למסיבה והמתינו לזמרת. ואכן: ברברה באה, לחצה את ידי כל הנוכחים והלכה מייד לאכול ארוחת־ערב עם חברי להקתה ואמרגנה. בתמונה: ברברה לוחצת את ידיה של הזמרת עדנה גורן, כשבאמצע מחייכת ברכה צמח, אשת האמרגן. יושבת, באמצע: הדיילת לאה בן־נפתלי.

■ שר־החוץ משה דיין ערך ארוחת צהריים לכבודו של שגריר צ'ילי בישראל. הח"כ היחיד שהוזמן למסיבה היה משה קצב, יושב־ראש המועצה המקומית של קריית מלאכי. הגיב קצב, שנידהם מעצם ההזמנה: „אני לא מבין למה הוא הזמין דווקא אותי, בכנסת הוא אף פעם לא אומר לי שלום." באותה הזדמנות שוחח קצב, יליד איראן, עם בת השגריר בפרסית. הסתבר כי הצעירה למדה פרסית כאשר שירת אביה כשגריר ארצו בטהרן.

■ חברת־הכנסת שרה דורון, שהיא חברת ועדת־החינוך, אינה יכולה לעמוד בנטל העבודה הפרלמנטרית, ונטלה לעצמה עוזרת אישית. כאשר נשאלה מי משלם את משכורתה של העוזרת, סירבה להשיב.

■ לעזרתו של סמי טוויג, מי שהיה עוזרו של שר־האוצר שימחה ארליך, נחלץ שר התעשיה, המיסחר והתיירות יגאל הורביץ. מאז שנתבקש לעזוב את עבודתו כעוזר השר, לא נמצא לסמי תפקיד, עד שבא הורביץ ונתן לו לנהל את המחלקה האחראית על מעיינות המרפא במישרד התיירות.

■ בחנות תל־אביבית אירעה השבוע הסצנה הבאה: צעיר גבוה מאד ביקש לקנות מיטה. הוא טען שאורך של שני מטרים אינו מספיק לו. לפתע ראה אשה שנכנסה לחנות, ושאל: „תגידי, האם לא היית המורה שלי בכיתה א'?" האשה התקשתה לזכור ושאלה: „אני מנסה לראות אותך כילד קטן. מה שמך?" המוכרת הנדהמת מיהרה ללחוש באוזנה: „מה, את לא יודעת שזהו מיקי ברקוביץ?"

■ לאשת יחסי־הציבור מירי בן־יוסף, המייצגת את מרבית האמנים בארץ, ולצייר רוני בן־צבי נולדה בת בכורה. שמה בישראל: כר.

■ המשורר הירושלמי חנן בן־חורין חגג שני אירועים חשובים בחייו. הראשון: צאתו לאור של ספר־הילדים השני במיספר שלו, דודה חנה השמנה, והשני: גירושיו מהשחקנית היפה רחל דביר, שחזרה בעיקבות גירושיה לתל־אביב. את שני האירועים חגגו השניים יחד, במסיבה רבת־משתתפים שהתקיימה בדירתם המשותפת בשכונת רחביה בירושלים, שנשארה ברשותו של חנן.

■ רעיית ראש־הממשלה, עליזה בגין, אינה יכולה להיפרד מאורח־חייה הקודם. השבוע נראתה הגברת בגין כשהיא עורכת את קניותיה בשוק מחנה־יהודה בירושלים. עליזה בגין גם משתמשת, לצורך סידוריה האישיים, בשירותי התחבורה הציבורית.

■ שכניו של אורי זוהר ביפו יודעים לספר, כי בשבוע שעבר הוציא עשרות גלילים של סירטי־צילום, והעלה אותם באש.

■ החיילים השוהים בדרום־לבנון לא משתעממים. בעל מיסעדה בכרם התימנים, המשרת כחייל מילואים ליד הליטאני ירד לתל־אביב ואירגן קבוצת אמנים שתעלה צפונה כדי לבדר את החיילים. בין האמנים שמוליק קראוס והסטיריקאן שהפך לזמר יעקב („יענקלה") רוטבליט. כששמע יענקלה כי בתל־אביב נערכת הפגנה למען השלום, הפסיק את הופעותיו ומיהר להשתתף בה.

■ השחקן שמואל („שמוליק") סגל ואשתו הגננת נדיבה חגגו מלאת 25 שנים לנישואיהם במסיבה שהתקיימה בבית ידידים. את הבידור במסיבה סיפק יורם נחמן, אחיינם של בני הזוג, שהוא קוסם. לפתע, בעוד בני הזוג והאורחים מתפעלים מלהטוטיו, שלף נחמן מתוך שמיכה את בנם, גורי. הסתבר כי הבן, בוגר להקת הנח"ל, הלומד תיאטרון בלונדון, הגיע לארץ ללא ידיעת הוריו. ידידים מימנו את הוצאות נסיעתו לארץ ואף הסתירו אותו עד לרגע בו נשלף על־ידי הקוסם.

■ במוסף הארץ האחרון פירסם העיתונאי אלעזר לוין את טבלת השכר הנהוגה במשק הישראלי. ליד כל אחד מהמקצועות המפורטים היתה קריקטורה שתיארה את בעל המקצוע. רק ליד העיתונאי לא היתה קריקטורה. הסתבר כי יום לפני פירסום הכתבה ירד לוין לדפוס, כדי לבדוק אם הכל כשורה. כשגילה את הקריקטורה שליד פרטי השכר של העיתונאי נתקף בחמת־זעם וטען כי היא מציגה אותו באור מכוער. לוין הודיע כי אם לא תוצא הקריקטורה מהכתבה הוא יגיש את התפטרותו. והציור אומנם הוצא מן העימוד ולא נדפס.

2

קובי ניב

אם כי מצד שני יש לראות את הצב בצורה מפוכחת ולשקול אותו בצורה שקולה
מצד שני לא יתכן שלא להביט גם מן העבר השני אין זה מכובד והאיזון היכן?
ועלינו לשקול בצורה אחראית מיכלול
לא יהיה זה מאוזן אין להעלים אך
ואף לא אחראי לומר יש לגלות אחריות
שני צדדים ובכל לכל מטבע יש לפחות

המפוכחים

כישלון יש הצלחה לכן יש לראות באור זה את ההישגים הגדולים ואת רוח האחריות של
כי מהו פרט קטן לעומת תמונה כוללת? עלינו לראות את המצב בצורה אחראית ומפוכחת
אין זה מכובד ולכן יש לעשות שאת
בצורה. אחראית וגם בצורה מכובדת וגם
בצורה מסודרת וגם בצורה שקולה וגם
לראות את הצד השני בצורה מאוזנת וגם

המשקרים

שלאותה תמונה המוצגת באורח שלילי יש צד חיובי והוא הצד שעלינו להדגיש בצורה
שקולה ומאוזנת אמרתי כבר? אחריות, מכובדות, שיקול הדעת, פיכחון לאומי, איזון
מכובד שני צדדים למטבע ואין זה נאה וגם לא מכובד אבוב אבו השקולים והמפוכחים

יום אחד הייתי עם איזה חבר באיזה מקום ופגשנו איזה עיתונאי מהטלוויזיה. „תשמעו, אני מוכרח לספר לכם מש־הו", אמר לנו העיתונאי. שאלנו מה, והוא סיפר שהוא בדיוק בא מאיזה פגישה של בגין, ואיזה מטורף הוא בגין, וכמה הוא פסיכי, ואיזה שחקן עלוב, וכולו פוזות, ואיזה נאום מטומטם הוא הרביץ, ואיזה פאתוס נפוח, ואיזה שטויות הוא דיבר, ואיזה בדיחות קרש הוא סיפר, ואיך איזה שר איחר לפגישה, ופחד שבגין יראה שהוא איחר, איך השר הזה התחמק והתגנב, לאורך הקירות ומאחורי הקהל, והסתכל שבגין לא יראה, והתיישב במהירות מאחורי בגין, והציץ שבגין לא ראה, והמאניאק הזה באמת לא ראה, והיה הרבה צחוק. באמת צחקנו הרבה. אחר כך הלכנו הביתה.

אבל בערב, במהדורת החדשות, אמר פתאום הקריין בקול חשוב כי „ראש הממשלה דיבר היום בפגישה ואמר שאין ואסור ובשום פנים ואופן ויש וצריך וחייבים להאמין ולא ניכנע", ואז באה כתבתו של העיתונאי שפגשנו בצה־ריים, ולא היה שום קשר בין מה שהוא סיפר לבין מה שהוא הראה. שום קשר. בצהריים הוא סיפר שבגין פסיכי. בערב הוא קרא לו ברצינות „ראש הממשלה". בצהריים הוא סיפר שבגין דיבר שטויות איומות. בערב הוא הציג את בגין כהוגה הדעות החשוב ביותר של הדור. בצהריים הוא סיפר איזה שחקן חנטריש בגין ואיזה פוזות דמיקולו הוא עושה. בערב הוא הראה איזה אדם מאמין, כואב זכן הוא ראש ממשלתנו האהוב. וכל הסיפור על השר שאיחר לא היה בחדשות ולא נברא בכתבה. שום כלום.

ואני ככה חשבתי לעצמי שזה בעצם קצת מוזר. שהרי אם בגין הוא כל מה שהעיתונאי הזה אומר, וכל מה שהוא ראה אכן היה כמו שהוא סיפר, ואפילו אם רק הוא, העי־תונאי הזה, ראה את זה ככה, אז למה בערב הוא מספר לצופים משהו אחר?

למה בערב לא אמרו בטלוויזיה לכל עם ישראל את מה שאמרו לי בצהריים בבית קפה? למה בערב לא אמר הקריין „ראש הממשלה הפסיכי שלנו מר מנחם בגין הופיע היום בפוזה של הוגה דעות מעמיק, אך דיבר שטויות איומות"? למה לא הראו בכתבה את הפוזות והשטויות? למה לא הראו את השר המאחר ומתגנב שלא יראה אותו המורה? למה כל זה לא היה? למה לא אמרו את זה? למה אמרו דבר אחר?

בהתחלה פשוט חשבתי שהעתונאי ההוא, הרי בכל זאת גם הוא בן אדם והוא צריך לפרנס משפחה והוא לא רוצה שיפטרו אותו, אבל אחר כך אמרתי לעצמי שהרי בסך הכל זה עניין חשוב שראש הממשלה מטורף ומטומטם, אז למה בכל זאת העיתונאי לא אומר את זה פעם אחת לעם ומתפטר?

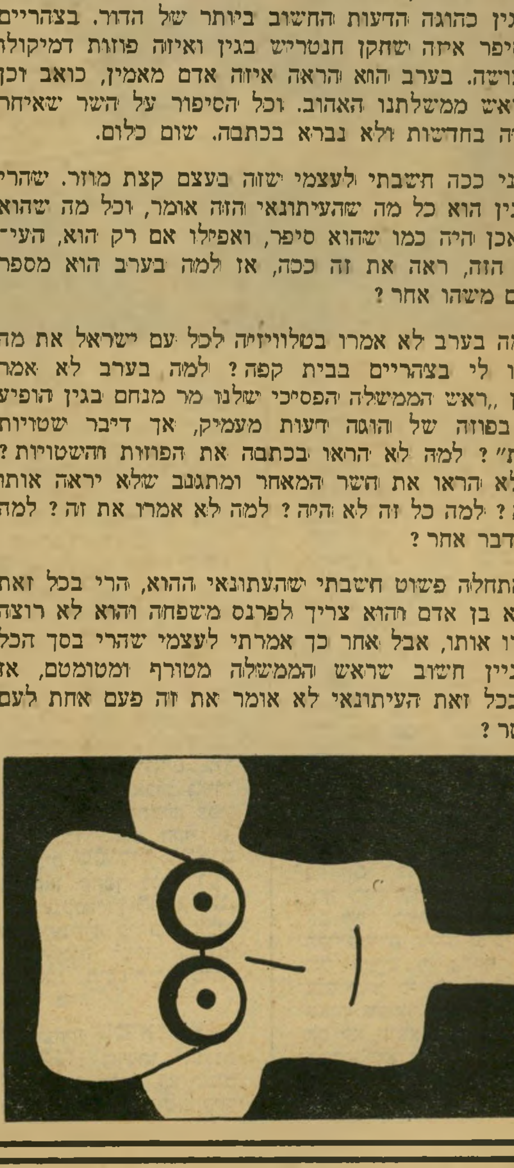

עיתונאי י. מפוכח

ככה חשבתי, אבל אחרי כמה זמן התחלתי להבין שה־עיתונאי ההוא לא אשם ושככה זה ושזה חלק מהמקצוע. זאת אומרת שלהיות עיתונאי זה להגיד את האמת בצורה בוטה לידידים בבתי קפה, ולכתוב את השקר בצורה שקו־לה, אחראית, מפוכחת, מאוזנת ומכובדת בעיתון.

כי אחרת אי־אפשר להסביר את זה שכל עיתונאי שאני פוגש מחוץ לעיתון אומר לי, למשל, שאריק שרון אינ־פנטיל מפגר, שמודעי פשוט מטומטם, שידין גולם טיפש, שבגין פסיכי לגמרי, שכל עניין האוטובוס בשבת היה פשלה איומה, שהפשיטה בלבנון היתה גם היא פשלה, אפילו מבחינה צבאית, שלא לדבר על הטימטום המדיני, וכמה אזרחים שצה"ל הרג, ואיך הנוצרים שחטו עשרות מתפללים במיסגד, את כל זה הם אומרים לי בבתי קפה, אבל בעיתון הם כותבים, למשל, ש„השר שרון רואה בפעי־לותו לחץ מתמיד על ראש הממשלה להגשים את מצע הליכוד ככתבו", וש„שר האנרגיה אמר בשובו ממקסיקו כי יש להרחיב את הקשרים", וש„סגן ראש הממשלה חושב כי טרם הגיעה העת", וש„ראש הממשלה עמד בגאון מול", וש„אומנם היו חריקות קלות בטיפול באוטובוס הדמים, אך אין ספק, בראיה כוללת, שהפעולה כולה היתה מוצלחת מכל בחינה שהיא", וש„מבצע הליטאני הוכיח שוב את כוחו המופלא של צה"ל ויכולתו המיבצעית, הן בחשיבה אסטרטגית והן בביצוע טאקטי, החל מיישום מדוייק של הפקודות בשטח וכלה בשילוב הבינזרועי המושלם", וש„בכל מלחמה מעין זאת, קשה מאוד להימנע כליל מפגיעות קלות באזרחים, אך צה"ל עשה הכל על מנת שלא לפגוע כלל באוכלוסיה האזרחית, ואכן היה מספר הניפגעים האז־רחיים קטן להפליא", וש„הנוצרים לא השתתפו בלחימה, אך סייעו ברוח הקרב שלהם ובאמונתם העמוקה בצה"ל ובאלוהים", וכן הלאה, וכן הלאה.

ואם קורה לי שאני שואל איזה עיתונאי כזה למה הוא כותב כך, אז הוא תיכף שואל אותי „אז מה אתה רוצה שאני אכתוב?", אז אני אומר לו „אתה הרי חושב שבגין מטורף, אז למה אתה לא כותב את זה?", אז תיכף העיתונאי מסתכל עלי כאילו שאני כאן המטורף, ותיכף ומיד גם יש לו את אותן שתי ההצדקות הקבועות לעניין זה —

ההצדקה האחת אומרת „מה אתה מדבר? אני בפירוש כותב את זה בעיתון. מה, לא קראת איך הכנסתי לבגין ביום חמישי?". „לא", אני אומר, „לא ראיתי". ואז הוא אומר „הנה, במאמר ביום חמישי, כתבתי שבגין ,נתבקש', ולא שבגין ,התבקש', אתה מבין? קרעתי אותו לגמרי, מה אתה מדבר?".

ההצדקה השניה אומרת שעל העיתונאי מוטל תפקיד אחראי מאין כמוהו, והוא לא יכול לזרוק סתם ככה דברים בלתי אחראים ולא מאוזנים, ושעליו להציג את הדברים בצורה שקולה, להביא את הנתונים בצורה מפוכחת, וגם לתת את האיזון הדרוש, כי זו ממש אחריות גדולה, וזה לא מכובד להיות חסר אחריות, וזה גם לא חוכמה, ולכן עליו להיות שקול, וזה קל להגיד, אבל זה לא כל כך פשוט, להיפך, זה מאוד מורכב, כן, צריך להיות ביקורתי, זה נכון, אבל מפוכח ושקול ומאוזן ואחריות אמרתי כבר?

בקיצור, אני בעצם לא יודע מה אני מספר לכם את כל זה, כי הרי זה לא מעניין, ולא אחראי, ולא מכובד, ולא שקול, ולא מפוכח, ואני בעצמי שיכור חסר־אחריות, ואתם דווקא נחמדים, והכל בסדר, אז מה אני שוב מבלבל את המוח? סליחה, באמת סליחה, אני לא יעשה את זה יותר.

לשבור

שביתתם הפראית של העיתו־נאים, דווקא בימי מצוקה קשים אלו, יש בה לא רק חוצפה תהו־מית, אלא גם חבלה ארסית.

ציבור העיתונאים חסר־האח־ריות גם יורק לבאר ממנה הוא שותה, וגם כורת במו ידיו את הענף שעליו הוא יושב.

כמו פושעים הם אוחזים את המדינה בגרונה, דווקא ברגעים הקשים בהם זקוקים המדינה ואז־רחיה לשירותי ההסברה והעידוד שלהם יותר מבכל תקופה אחרת.

העיתונאים השובתים בימים אלו עושים על־כן את מלאכתם של מחבלים ורשעים, שהרי הם משת־קים את כלי ההסברה והעידוד שלנו, ומסייעים בכך לשונאי יש־ראל בהרס המדינה ובהשמדת ה־יהודים.

ואין מדובר כאן בציבור של עובדי־פרך רעבים ללחם. אין מדו־בר כאן בציבור עובדי־ייצור מקו־פחים. מדובר כאן בציבור של לובי־שי־חליפות ואוחזי־עט, ציבור שבע עד להתפקע, ציבור המשתכר סכומי־עתק, ציבור הטובל בטובות־הנאה, ציבור של פורעים שבעים וחוצפנים שרק תאוות־הבצע ה־אינסופית היא המניעה אותם ל־מעשי הרס, שביתה וחבלה.

לכן, אסור בשום פנים ואופן להיכנע לתביעותיהם הבלתי־מוצ־דקות ולדרישותיהם חסרות־האח־ריות של העיתונאים. כל כניעה שכזאת עלולה לשבש באורח חמור את מערכות חיינו, ולהביא את כל־כלת ישראל אל עברי פי פחת.

אין להיכנע לסחטנות. יש לש־בור את העיתונאים ואת שביתתם.

ניתן להפעיל צבא לכתיבת העיתונים, ניתן להוציא צווי־ריתוק לשובתים, ניתן למכור את ה־עיתונים, ניתן אף לסגור כליל את העיתונים.

אך אין להיכנע להם. יש לש־בור אותם.

פעולת השיקום של צה"ל בדרום־לבנון הוכתרה בהצלחה

3

קובי ניב

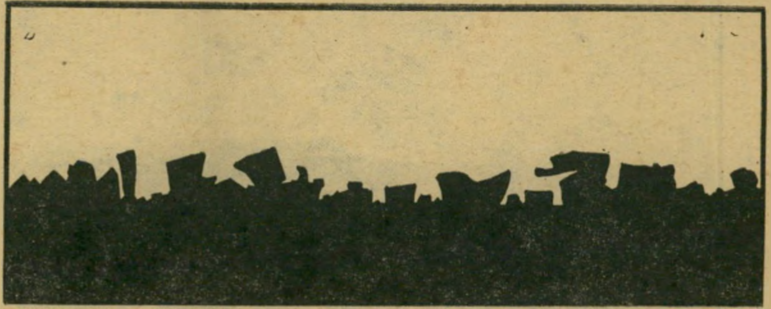

נוף בדרום לבנון לפני פעולת השיקום של צה"ל

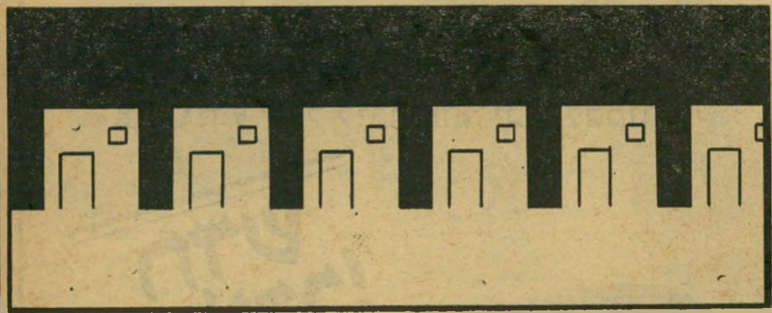

נוף בדרום לבנון אחרי פעולת השיקום של צה"ל

פעולת השיקום של צה"ל החלה עם שחר.

בשעה ארבע לפנות בוקר החלו קני תותחים לשקם את כל הכפרים ההרוסים. הידהודי פגזי השיקום נשמעו היטב בכל האיזור, והפגיעות שהקימו את הבתים מן ההריסות ניראו למרחוק.

„הפגיעות היו מדוייקות מאוד, ממש בולים אחד אחד," סיפר ש. קצין מרגמות צעיר, „כל פגיעה בול, כל פגיעה ובמקום הבית ההרוס עמד בית חדש."

עם הנץ החמה צללו מטוסי השיקום של חיל האוויר אל עבר הכפרים ההרוסים והקימו על עומדם בתי־ספר, מרפאות, מועדוני תרבות ובתי ציבור אחרים.

„זה היה ממש יופי," התלהב ק. טייס קרב ותיק, „אתה עולה לשמיים הכחולים, נוסק, צולל בשאגה, משחרר את הפצצות, פוגע בהריסות בית הספר, ומייד קם ועולה ועומד בית ספר חדיש ומשוכלל, עם כיתות לימוד יפות, מעבדה מצויידת היטב, ספריה עשירה וכל מה שצריך".

ראשוני טורי הרגלים המשקמים החלו לחצות את הגבול בשעה חמש. הם התקדמו במהירות ובאומץ לב, תוך גילוי תושיה, ירו בכל הרוג על מנת להחיותו ופגעו בכל פצוע על מנת לרפאו. כל יתום שהופיע בדרכם נורה מייד ואביו קם לתחיה. כל אב שכול חטף צרור וילדיו שבו אליו בריאים ושלמים. כל אלמנה טוהרה מייד ובעלה חזר אל חיקה.

„זה היה קרב אמיתי, קרב של ממש," אמר ר. לוחם מובחר מפרי העמק, „ירינו על מנת להחיות והצלחנו. הצלנו את חייהם של אלפי הרוגים. ריפאנו רבבות פצועים. הפכנו יתומים לילדים מאושרים, שעשענו אלמנות, הבאנו מזור לפצועים, הפכנו את הרע לטוב, את המוות לחיים, את הישושום לציה."

טנקי השיקום שעטו בדהרה וירו פגזי שיקום מדוייקים שכללו מכל טוב — דלתות, חלונות, תרופות, רעפים, מים, חשמל, תחבושות, פרחים וסוכריות — אל עבר הכפרים ההרוסים והאזרחים ההרוגים.

„עשינו את המוטל עלינו," סיפר בצינעה ג. טנקיסט צנוע, „בסך הכל שיקמנו לגמרי איזו שלושה כפרים."

פעולת השיקום של צה"ל בדרום לבנון החלה עם שחר ונסתיימה עם ערב. הפעולה הוכתרה ב הצלחה. כל אחד עשה את המוטל עליו, כל אחד במקומו, כל אחד כמיטב יכולתו. דרום לבנון שוק מה.

„זו היתה פעולת שיקום קצרה, חזקה ואלגנ טית," סיכם ס. מפקד כוחות השיקום, „הכל הי יעיל ומתואם. בסך הכל הצלחנו בפרק זמן קצר במשך יום לחימה אחד, להקים כמה עשרות כפ רים, להחיות מאות הרוגים, לרפא אלפי פצוע ולקלוט רבבות פליטים. באמת כל הכבוד לנו."

נכון. כל הכבוד לצה"ל, צבא השיקום, צב השלום.

טוב טוב מרע • טוב שלום ממלחמה
טוב לחיות מלמות • טוב בריא מחולה
טוב להיות עשיר ומאושר מלהיות עני ואומלל
טוב ציפור אחד ביד משני ציפורים על העץ

הצטרף אלינו –
אתה תהיה טוב
הכל יהיה טוב

טובים בעד הטוב

קצינים, סטודנטים, זמרים, בדרנים, שחקנים, פרופסורים, רכלנים, סופרים, רופאים, מהנדסים, עורך־דינים, טייסים, יפים ויפות.

כדי לייצר ״תחליף קפה״ צריך קודם כל לדעת לייצר קפה.

אם החלטת לעבור ל״תחליף קפה״
אל תסתפק בחיקויים.
ליבר מציעה לך את ״ברזיליה״–
משקה קפה חדש המיוצר על פי ידע מתקדם
ושיטות ייצור חדישות,
המשמשות את ליבר בייצור קפה טהור.
״ברזיליה״ מכיל יותר קפה מכל תחליף אחר,
והוא מצטיין בטעם עשיר ובניחוח משובח.
כדאי לך לנסות את ״ברזיליה״.
אתה יודע שעל ליבר אתה יכול לסמוך.

ברזיליה של ליבר. רק קפה טהור יכול להיות טוב יותר.

הנדון

(המשך מעמוד 17)
זור זה. מטרה זו היתה כל־כך חשובה וקשה־לביצוע, עד כי צה"ל מצא לנכון לנהל את המילחמה בצורה שהביאה לבריחת כ־200 אלף אזרחים, להשמדת כפרים שלמים ולהריגת מאות גברים, נשים וטף. בתום פעולות־המילחמה היה צורך לשתף את מיפקדת אש"ף בהסדר הפסקת־האש.

האם יכול היה אש"ף לצפות לי־הישג גדול יותר?

■ ■ ■

לל רשם־נא הדבר לזכר הדורות: **בשעה הקשה ביותר לאש"ף, כשכל המנהיגים הערביים זנחוהו, באה לו ההצלחה רק ממנהיג חשוב אחד במרחב: מנחם בגין.**

לפני חודש היה אש"ף בשפל המדרגה. מצריים תקפה אותו בשצף־קצף, בשפה שבה השתמשו כלי־התיקשורת הערביים בעבר רק נגד ישראל. חזית־הסירוב הערבית, שבה חיפש אש"ף מיקלט זמני, החלה מתמוטטת. מנהיגים רבים בעולם החלו משמיעים, בינם לבין עצמם, את ההשערה שעבר זמנו של אירגון זה.

אז באה פעולת־הזוועה בכביש־החוף. היא הזכירה לכל העולם שאש"ף קיים. אך התזכורת היתה כה אכזרית, שהתגובה הכללית היתה דחייה ותיעוב.

ההחלטה של ממשלת־בגין לפתוח ב־מילחמה בדרום־לבנון שינתה מצב זה.

בעיני העולם נראה אש"ף עכשיו שוב כגורם מדיני וצבאי שאין להתעלם ממנו.

כוחות אש"ף הופיעו כצבא קטן אך אמיץ, המוכן לעמוד מול צבא כביר, ביחסי־כוחות של 1 נגד 5, ובמאזן של חימוש של נשק קל מול מטוסי אף־15. דברי הרמטכ"ל מחזקים תדמית זו. מוטה גור עצמו העלה את הדימוי של דויד (פלסטיני) מול גוליית (ישראלי), כאשר אמר כי „היה זה טיפשי מצידנו, אילו פעלנו כמו דויד, בעוד ש־כוחנו הוא ככוחו של גוליית..."

ההכרה באש"ף כבצד למילחמה ולשביתת־הנשק (ובמילא גם ל־שלום, בבוא העת) היא המסקנה שהתבקשה מתמונה חדשה זו.

■ ■ ■

יש עוד תוצאה חשובה לגבי ה־עתיד.

על פי דיווחי הכתבים הישראליים והזרים, המסקרים את מצב־הרוח בגדה המערבית וברצועת־עזה, הביאה מילחמת־הליטאני ל־שינוי נחרץ ביחס האוכלוסיה לאש"ף.

כדברי אחד הכתבים, המבטא את הדיעה האחידה: „התמיכה באש"ף בשטחים המוחזקים עלתה מ־55% ל־95%."

אין פלא בכך. איך צריך פלסטיני צעיר (או זקן) ברמאללה, בחאן־יוניס ובחברון להרגיש כאשר הוא קורא שקומץ של בני־עמו עמד מול העוצמה האגדתית של צה"ל, עמד ונלחם?

המוראל הפלסטיני בשטחים ה־כבושים, בלבנון ובשאר הארצות הרקיע שחקים. במיתקני אש"ף ב־ביירות, כך דיווחו עיתונאים צר־פתיים, שוררת אווירה של צהלה.

גם דעת־הקהל הכלל־מערבית לא תישאר אדישה לתמונה זו. אחרי המילחמה לא יוכל הנשיא אנוואר אל־סאדאת להתעלם עוד מאש"ף, ולהסתמך על איזושהי קבוצה של סוכנים עלובים בגדה. הוא יצטרך לחפש שוב קשרים עם אש"ף.

נדמה שאין זה חיפוש חד־סיטרי. נציג בכיר של אש"ף השתתף („באורח פרטי," כפי שנאמר בביירות) בישיבת הליגה ה־ערבית. עראפאת עצמו שאב אומץ מתהילתו המחודשת, והכריז כי יש לחתור לשלום על בסיס ההודעה האמריקאית־סובייטית מסוף השנה שעברה — הודעה המכירה בזכות ישראל לריבונות ולביטחון.

(הטלוויזיה הישראלית המודרכת לא שידרה נאום זה, אך שידרה ארוכות נאום הפוך של ראש־האופוזיציה באש"ף, ג'ורג' חבש, השולל את קיום ישראל.)

■ ■ ■

נ יצחון במילחמה אינו נקבע על פי מיספר הקילומטרים שנכבשו, או מיספר ההרוגים שנקברו.

הניצחון נקבע על פי היעדים המדיניים שהושגו על־ידי כל צד.

מבחינה זו אין מנוס מן המסקנה, כי במילחמת־הליטאני היה רק מנצח אחד: אש"ף.

אם יאסר עראפאת אינו משגר מיברק־תודה למנחם בגין, על החלטתו לפתוח במילחמה זו, הרי זה שיא של כפיות־טובה.

שיחות קאהיר

(המשך מעמוד 15)
כיוון שהמארחת לא ידעה אם אני דתי או לא, היא הצטיידה בעוד מועד בכמה ספרים על ה־מיטבח הכשר, ודאגה להכין ארוחת־ערב (בת חמש מנות) על טה־רת הכשרות. היא עבדה על כך יום שלם.

שמחתי מאד שהבאתי לה מתנה ישרא־לית: בקבוק של ליקר צברה. אגב, כל מארחי במצריים שמחו על מתנה זו.

„מה חושב מר בגין?"

קשה, קשה מאד למצרי להאמין כי מנחם בגין אכן מוכן לחסל את יוזמת־השלום של אל־סאדאת בגלל כמה התנחלויות עלובות באחת הפינות של סיני.

והדבר בולט בכל שיחה עימו. הוא רוצה להבין, לדעת. מנחם בגין בוודאי היה נהנה אילו ראה ושמע כיצד אנחנו יושבים בארמונו של פארוק, על גדת הנילוס, ומנתחים את התיאוריות של זאב ז'בוטינסקי על זכויותיהם של מיעוטים לאומיים.

המסר העיקרי שלי לכל בעלי־שיחי היה זה: המשא־והמתן המדיני צריך להתנהל בין הממשלות. תהיה דעתי על ממשלת־בגין כאשר תהיה, ותהיה דעתו של מצרי על יוזמת אל־סאדאת אשר תהיה — המשא־והמתן צריך להתנהל בין ממשלות אלה. כל עוד הן קיימות.

אך הגיע הזמן להניח לשני העמים לדבר זה אל זה פנים אל פנים, בכל המישורים. התהום הפעורה ביניהם עצומה. אין הם מבינים זה את זה. קיים קצר מוחלט בתיקשורת. אחרי שעברתי כמה פעמים בין הצדדים, אני יכול להעריך את מלוא חומרתו של קצר זה.

מאמרו של אבנרי בשבועון „אוקטובר"
ישראל כבעלת־ברית לעתיד

„אולי יישובי־סיני הם בעיני ממשלת ישראל רק קלף למיקוח?" שאל בוטרוס ראלי, השר לענייני־חוץ. (אין הוא סגן שר־החוץ, כפי שנדמה לעיתוני ישראל, אלא שר־בלי־תיק במישרד־החוץ, מעין שר־חוץ נוסף.)

הוא קיבל אותי, כמו בפעם הקודמת, בלישכתו בארמון־הפאר של מישרד־החוץ בכיכר־השיחרור, מול בניין הליגה הערבית. מישרד־החוץ עצמו שוכן במרחק ניכר משם, בגדה השניה של הנילוס, בשכונת גיזה. שם יושב תחסין באשיר, אחד המומחים הגדולים לענייני ישראל. גם הוא מפקפק באמיתות התעקשותו של בגין בעניין ההתנחלויות. „כל פעם שמר בגין נתקל בבעייה, הוא שולף עניין חדש, קיצוני עוד יותר, כדי להתמקח עליו," הוא סבור.

לא פחות קשה למצרים להאמין כי ישראל מתעלמת לגמרי מפצצת־הזמן ה־דמוגראפית. זה פשוט לא ייתכן. המחקרים הדמוגראפיים הנערכים בישראל ידועים היטב במצריים. בשנת 2000 יהוו הערבים רוב בארץ־ישראל השלמה. האם בגין באמת מוכן לזה?

„מה חושב מר בגין על כך?" שואל בוטרוס ראלי, בתמיהה כנה. „האם הוא באמת מוכן למדינה ש־51% מתושביה יהיו ערבים?"

מידענו אחמד עותמאן, „העיתונאי המצרי" שאירגן את מרד כלא־שאטה (העולם הזה 2107), נלהב לרעיון זה. „אם מר בגין יתן לכל הערבים בארץ את זכות־הבחירה, לא איכפת לי שהשטחים הכבושים יישארו בישראל! אחרי כמה שנים יהיו הערבים רוב, ואז — כל הבעייה תיפתר!"

מכיוון שכל המצרים משוכנעים כי הישראלים הם עם פיקח מאין־כמוהו, ושהמוח הישראלי פועל כמו מחשב. אין הם מאמינים כי הישר־ראלים באמת מתעלמים מבעייה זו. הם סבורים שיש לישראל כוונת־סתר: לגרש את הערבים מן הארץ, בהזדמנות הראשונה, ולפתור את הבעייה הדמוקרטית של ארץ־ישראל השלמה בדרך זו. אח־רי הכל, יש לכך תקדימים בהיס־טוריה של ישראל.

בוטרוס ראלי הוא הוגה־דיעות ואקדמאי,

אנוואר אל־סאדאת בא לירושלים ודיבר במישרין אל העם הישראלי. זאת היתה התחלה נהדרת, ויש להמשיך בכך. כל הישראלים שביקרו במצריים — החל בעזר וייצמן ואליהו בן־אלישר וכלה בגדול הניצים שבקרב העיתונאים — שינו את דיעותיהם. כל המצרים שביקרו בישראל גילו עולם חדש. בכך יש להתמיד. צריכים להגיע להידברות ישירה בעשרות דרכים שונות. במהלך השיחות שלי התגבשו כמה וכמה רעיונות. יותר מכל דרוש מגע ישיר בין כוחות־השלום בשתי הארצות.

„איזו השפעה יש לכוחות־השלום בישראל?" היתה השאלה שחזרה שוב ושוב. „את מי אתם מייצגים?" אמר לי עורך עיתון חשוב: „אנחנו מכירים אותך וקוראים את דבריך. אך איזה חלק בדעת־הקהל הישראלית מזדהה איתם?"

התשובה על כך מוכרחה, כמובן, לבוא מישראל. כל הפגנה בתל־אביב, כל הצבעה בכנסת, כל קול־קורא המתפרסם בישראל עושים את שלהם.

ציר מצרי־ישראלי

כמה שבועות לפני ביקורו של אל־סאדאת בארץ התקיים במכון ואן־ליר בירושלים יום־עיון על עתידה של ישראל, במצב של שלום. הושמעו בו הרצאות מיקצועיות מעניינות ביותר על מקומה של המדינה במרחב, מבחינת הכלכלה, התחבורה, המדע וכו', אם יפרוץ השלום.

בארץ לא זכה סימפוזיון זה בהד כל־שהו. הפרט היחידי שזכה בסיקור עיתונאי היה נאום־הסיום של יצחק רבין, שלא נגע כלל לעניין.

אולם כאשר הזכרתי סימפוזיון זה ב־שיחותי בקאהיר, נדלק אור בעיני בעלי־שיחי. הם רצו לדעת את הכל, ביקשו את החומר הכתוב. הנושא מרתק אותם.

זהו אחד ההבדלים הגדולים בין מצריים וישראל בשעה זו.

כאשר ישראלי חושב על השלום, מעניינת אותו כימעט באופן בילעדי ה־שאלה: איך נעמוד במלחמה הבאה, אחרי השלום? השלום מצטייר איכשהו כ־פסק־זמן בין מילחמות.

ד"ר מורסי
השלום כמיקצוע־לימוד

אני מניח שגם במצריים יש מוסדות ואנשים העוסקים בבעיות כאלה. אולם המשכיל המצרי הרגיל — הפרופסור, איש־העסקים, הפקיד הבכיר, השר — רחוק מזה מאד. אם עושים שלום, למה לחשוב על המילחמה הבאה? הרי לא תהיה מילחמה!

לעומת זאת עסוקים מצרים רבים במחשבה על הבעיות של השלום. זהו נושא המנצנץ בכל שיחה רצינית, הנדון סביב שולחן ארוחת־הערב. לא בתיאוריה, אלא באופן מעשי ביותר.

בישראל אין כימעט איש החושב ברצינות על הבעיות שתתעוררנה כאשר יהיה שלום. במצריים זה כבר הפך בחוגים מסויימים לעיסוק יומיומי.

מורסי סעד־אל־דין, ראש מינהל ההסברה המצרי, העוסק גם בענייני תרבות, סיפר לי על רעיון שהיה לו. הוא שוחח עם מומחה יפאני לעזרי־לימוד, שהדגים ב־פניו המצאות מתוחכמות ללימוד נושאים בגיל צעיר ביותר.

למה לא להשתמש באביזרים אלה כדי ללמד את השלום? בהתלהבות, שהעידה על כך שכבר הקדיש לנושא זה מחשבה רבה, תיאר לי מורסי את הקורסים שהוא רוצה להנהיגם בבוא העת בכיתות הנמוכות של בתי־הספר במצריים, כדי לנטוע בילדים בגיל צעיר את השינאה למילחמה ואת האהבה לשלום. כל זה ב־עזרת עיזרי־לימוד מתוחכמים, שימחישו את הרע והטוב. במקביל יהיה צורך להנהיג את הדבר בישראל.

(מורסי ביקר בישראל במהלך יוזמת אל־סאדאת. הכל קוראים לו „ד"ר מורסי", מבלי להבין שזהו שמו הפרטי. גם השם השני, סעד־אל־דין, אינו שם־המישפחה, אלא שם אביו. מעטים יודעים כי שם־המישפחה שלו הוא חמדי, ושהוא אחיו של המלחין העממי הידוע, בעל השם הזה. כי המצרים אינם נוהגים, בדרך כלל, להשתמש בשמות־מישפחה. בקאהיר דרושה בקיאות מיוחדת כדי לדעת מיהו אחיו של מי, ומה הקשר בין פלוני ואלמוני.)

במישרדו של מורסי פגשתי גם באיש שערך את הספר של קטעי־הספרות הישראליים, הנמכר עתה בקאהיר. הוא מכין ספר דומה על מחזות ישראליים.

העניין בשלום חורג בהרבה מן העיסוק בתוכניות מסוג זה. הוא מתבטא ברעיונות המרחפים עתה בחלל החברה המצרית ה־משכילה.

למשל: מה תהיה היערכות הכוחות המדיניים במרחב, אחרי שתיווצר בו מציאות השלום? (ושוב: מי מתעניין ב־שאלה מרתקת זו בישראל בימים אלה?)

אחת הדיעות הנפוצות בקאהיר היא, כי אחרי כינון השלום ייווצר מאליו „ציר מצרי־ישראלי", שיהווה את הכוח הדומיננטי ב־מרחב.

בילִיתי שעות מעניינות בליבון רעיון זה, בשיחות שונות. „האמת היא שבין מצריים וישראל אין שום ניגוד של אינטרסים. ויש כמה וכמה אינטרסים משותפים," אמר לי פקיד בכיר מאד. „אחרי שתיפתר ה־בעייה הפלסטינית ותוחזרנה האדמות ה־ערביות, תתגבש מציאות המבוססת על כך." הוא פיתח בהרחבה את הצדדים

(המשך בעמוד 28)

אותה ניהל, ועסק רבות בשליחויות ציבוריות אל קהילות יהודיות לארצות רחוקות, ביניהן גיברלטר, ספרד ודרום־אפריקה.

דודו של יצחק נבון, חיים בן־עטר, אחי אמו, היה אחד העיתונאים המפורסמים בארץ באותה התקופה. הוא היה עוזרו וידימינו של אליעזר בן־יהודה, וחסיד השפה העיברית. כמו בן־יהודה היה צועד ברחובות וצועק: „יהודי, דבר עיברית!״ בן־עטר היה סגן העורך הראשי של עתונו של בן־יהודה אשר שמו היה דווקא חרות. בן־עטר הוא שזכה להיות הראשון בארץ שפירסם את הסקופ הגדול בדבר על פרוץ מילחמת־העולם. דוד אחר של יצחק נבון, שימעון בן־עטר, היה יושב ראש ועד עדת המוגרבים בירושלים ובנו, יעקב, היה בין נופלי הל״ה.

יהודים דתיים קושרים את מישפחת אמו של יצחק נבון אל הרב חיים בן־עטר, מי שכתב את אור החיים, ספר שהוא בבחינת אבן־דרך בחיי החסידות בארץ.

על בן־עטר מסופר, כי כאשר שמע הבעל־שם־טוב כי הגיע לירושלים, החליט כי יש בבן־עטר הניצוץ של המשיח, וכי אם הוא ייפגש עם בן־עטר בארץ הקודש „אנחנו נביא את המשיח.״ הבעל־שם־טוב יצא לדרך כדי לפגוש בבן־עטר ולהביא את המשיח. בדרך יצאה אליו בת־קול, ואמרה לו: „חזור בך, עדיין לא הגיע המועד לביאת המשיח.״ הבעל־שם־טוב חזר, אולם כעבור שנה ניסה שוב לעלות לירושלים ולפגוש בבן־עטר. בדרך עבר תלאות רבות: התנפל עליו אריה טורף, הוא חזה מבשרו סערה בים, ושוב יצאה בת־קול שהחזירה אותו. כך ניסה הבעל־שם־טוב שלוש פעמים להיפגש עם בן־עטר, אולם ללא הצלחה. עתה טוענים חסידיו — מקרב הדתיים — של יצחק נבון כי מישפחתו אמנם לא הצליחה להביא את המשיח, אך היא הביאה נשיא לישראל.

שבועת־אמונים לאצ״ל

יצחק נבון עצמו למד בבית־המדרש דורש ציון שמול קולנוע אדיסון בירושלים, ואחר־כך בבית־הספר התיכון בית הכרם, אגב, בית־ספר תיכון זה היה אחד מבתי־הספר שבהם לימד מאוחר יותר נבון, המגדיר עד היום את מיקצועו כמורה וכסופר.

בית הכרם לא היה בית־ספר דתי. ונבון עצמו מקובל על החוגים החילוניים והדתיים גם־יחד כאדם מאמין ושומר־מסורת, אך לא דתי. לפני חמש שנים, כשהועלתה מועמדותו לכהונת נשיא המדינה לראשונה, ערכו אצלו חברי־הכנסת הדתיים גישושים בדבר דתיותו. אמר להם אז יצחק נבון: אני שומר על החוקים שבין אדם לחברו. מה שנוגע לחוקים שבין אדם למקום, אני בטוח כי בבוא היום יסלח לי אלוהים. אל תדאגו, זה יהיה בסדר.״

עד היום, כאשר מילא נבון תפקידים ייצוגיים, היה מקפיד לשמור על חוקי הכשרות ושמירת השבת, אם כי בחייו הפרטיים הוא ידוע כמי שאינו מקפיד על כשרות, ואחד הבילויים החביבים עליו ביותר הוא טיולי־שבת במכוניתו עם אופירה והילדים. לידידים אמר בשבועות האחרונים, כי הוא יודע שיצטרך לוותר על תענוגות אלה אחרי שייבחר כנשיא. בהרצאה שנשא פעם לפני קבוצה של רבנים מניו־יורק, צייר נבון כיצד הוא רואה את הדת: „הדת היא דבר נעים, דבר יפה. מסורת, סיפורים, שמירה על כבוד האדם, ערכים, מוסיקה ערבה לאוזן, מיפגשים מישפחתיים, האוכל המיוחד של שבת. הדת שלי היא הדת הנעימה, של בית הילל.״

ואומנם, יחס מיוחד רוחש נבון לשירי הקודש ולחזנות. בערב רומנסות ספרדיות שחיבר ובבוסתן הספרדי המפורסם שלו,

1953: נבון עם בן־גוריון ונחמיה ארגוב ליד הכנסת הישנה

הנשיא נבון

האדריכל אבא אלחנני רתח מזעם. בעיתונות הופיעו כותרות קולניות על הביקורת שמתח אחד מחברי־הכנסת על מישכן נשיאי ישראל, אשר אותו תיכנן אלחנני בשכונת טלביה בירושלים. חבר־הכנסת יצחק נבון טען, בישיבת סיעת המערך בכנסת, כי מישכן הנשיא מכוער, לא־פונקציונאלי, בעל מיבנה מסובך וחלונות קטנים וצרים כמו בבית־כלא. בקצרה, קבע אז נבון, הבניין אינו ראוי למגורי־אדם ובוודאי שלא למגורי נשיא המדינה.

גולדה מאיר מינתה ועדה שבדקה את טענותיו של נבון. הוועדה דרשה לבצע תיקונים בבנייה ולחבריה כמו למרבית אלה שזכו להתארח בבית הנשיא, היה ברור כי האשמותיו של נבון צודקות. למרות זאת נכנס הנשיא להתגורר במישכן החדש.

אלחנני הגיש תביעה מישפטית נגד נבון. הוא טען כי נבון הוציא עליו דיבה בביקורת שמתח על מישכן הנשיא, דרש ממנו התנצלות ופיצויים בסך 100,000 לירות. אולם הוא לא הסתפק בכך. הוא פירסם במעריב מיכתב גלוי לח״כ נבון, שבו האשימו בז׳דאנוביזם,* וטען כי אל להם לפוליטיקאים לקבוע בענייני טעם אמנותי.

בעיקבות פירסום המיכתב גילה יצחק נבון תכונה נוספת, את הצד הסיפרותי שבו. במיכתב־תשובה, אף הוא גלוי, במעריב, השיב נבון בהומורסקה סאטירית על כל טענותיו של אלחנני, שם אותו ואת מישכן הנשיא גם־יחד ללעג ולקלס.

שבע שנים אחרי שהשמיע ביקורת כה חריפה על מישכן הנשיא עומד נבון, ב־29 במאי, לעקור מדירתו כדי להתגורר עם אשתו אופירה ושני ילדיהם, נירה בת החמש וארז בן הארבע במישכן הנשיא, שתקף בשעתו. רק אז, כאשר יהיה יצחק נבון לנשיא המדינה, יסתבר אם אכן צדק חבר־הכנסת נבון בביקורתו על בית הנשיא. הבניין נעדר את התנאים הנחוצים לנשיא צעיר. אין בהם, למשל, חדרי־ילדים ואופירה נבון, אשת הנשיא, תיאלץ לאלתר תנאי־מגורים עבור ילדיהם.

אולם, למרות שיצחק ואופירה נבון מודעים לקשיים שיתעוררו עם בחירתם כאדון והגברת הראשונים של ישראל, נראה כי לאו־דווקא בעיית מישכן הנשיא תעמוד בראש מעייניהם. יצחק נבון בן ה־57 ואופירה בת ה־42 הם זוג צעיר, בוהמי, אוהב תיאטרון וחיי חברה, ואין ספק כי יהיה עליהם להתאמץ כדי להתאים את מוסד הנשיאות הכבד והמכופתר לאופי חייהם, ולהעניק לבית הנשיא משמעות שונה מזו שעוצבה עד כה על־ידי הנשיאים וייצמן, בן־צבי, שז״ר וקציר.

אין ספק כי את האופי המיוחד של יצחק נבון, אותו אופי שהוא יבקש להקנות לנשיאות, עיצב במידה רבה הרקע המישפחתי שעליו גדל. מוצאה של מישפחת נבון מצד האב הוא מתורכיה, אולם החל משנת 1723, לפני יותר מ־250 שנה, כאשר עלה אבי־המישפחה הרב יונה בן חנון נבון לירושלים, לא עזב שבט נבון את עיר.

יונה בן חנון נבון היה רב גדול בירושלים, ועד היום נחשב כסמכות דתית. בין תלמידיו היה החיד״א, ואילו סיפרו כנפי יונה נחפא בכסף, העוסק בשאלות ותשובות בשולחן ערוך ודיני־אישות, נחשב עד היום אחד מסיפרי הפירושים החשובים ביותר. אגב, נבון עצמו קרא רק קטעים אחדים מן הספר, הכתוב לאדינו.

מאז יונה בן חנון ועד לאביו של יצחק נבון, יוסף, הקימה השושלת אנשי דת ורוח רבים ששניים מהם אף זכו בתואר ׳חכם באשי׳, כלומר היו הרבנים הראשיים של העדה הספרדית בארץ־ישראל, הראשון־לציון.

אביו של נשיאה העתיד של ישראל, יוסף נבון, היה דמות ססגונית, ואין ספק כי תכונות רבות שלו משתקפות באופיו של הבן. נוסף על היותו עסקן, שליח־ציבור וציר באסיפת הנבחרים הראשונה שקמה בארץ־ישראל מייד אחרי הכיבוש הבריטי, ב־1921, היה יוסף נבון גם סופר־סת״ם ומורה. מאוחר יותר גילה את הצד האמנותי שבו. בדרך לבית־לחם פתח וניהל בית־חרושת לשכיות אמנות עשויות צדפים, אשר נודעו באותה תקופה בארץ כולה.

אמו של נבון, מרים, היתה בת למישפחה מיוחסת לא פחות. היא נולדה בעיירה הקטנה אזימור ליד קזבלאנקה שבמארוקו. אביה, יעקב בן־עטר, היה רב העיירה, והאגדה המישפחתית מספרת כי באחד הלילות התגלה לו אליהו הנביא והורה לו לעלות לירושלים. בתוך ימים ספורים יצא יעקוב בן־עטר עם אשתו ובניו, וביניהם מרים, אמו של יצחק נבון, שהיתה אז בת ארבע. ואחרי טלטלות של שישה חודשים בדרך, הגיע לירושלים בשנת 1884. הוא הקים בעיר ישיבה, ש־

---

* ז׳דאנוב — קומיסאר של סטאלין אשר דאג לדיכוי התרבות והאמנות ברוסיה.

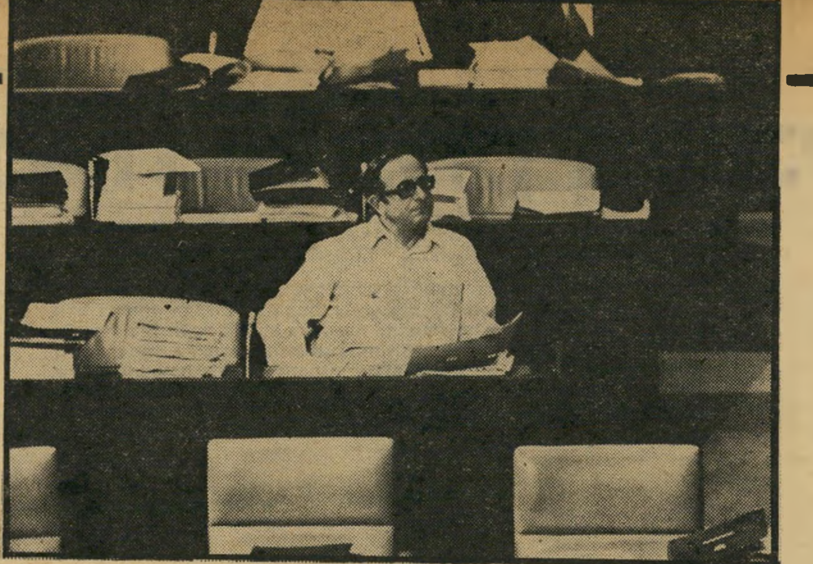

איש בודד בכנסת: כמה נבחרים יתמכו?

שילב שירי־קודש רבים. בביתו יש לו אוסף תקליטים גדול של שירי חזנות, נוסף על תקליטי הילדים של נירה וארז, ובאי בית־הכנסת הקרוב לביתו הנוכחי, שבמושבה הגרמנית בירושלים יכולים לשמוע את הנשיא הבא של מדינת ישראל, בחגים ובמועדים, כשהוא משמש החזן של בית־הכנסת.

בגיל עשר הצטרף יצחק נבון למחנות העולים, אך זנח תנועה זו כעבור שנתיים. לבן־גוריון, ששאל אותו על כך פעם, סיפר כי מחנות העולים בירושלים היתה תנועת־נוער של בני־עשירים, „ולי לא היה כסף לתענוגות כאלה.״ לעומתה, תנועת הבית״ר שאליה הצטרף בגיל 12 היתה „של עמך, של החברה מהשכונה ומהשוק.״

ואומנם, ביתו של נבון לא היה בית עשיר, אם כי „מעולם לא חסר אצלנו לחם בבית.״ פעם סיפר נבון כי הי׳ה מקבל כסף לקולנוע אחת לשבוע, „אולם לא תמיד היה כסף כל שבוע. אז היינו הולכים ומטפסים על העצים ליד קולנוע עדן הפתוח. אחת החוויות הפחות־נעימות שהיו לי בחיים היתה השומר של קולנוע עדן, שהיה מצליף עלינו כאשר היינו תלויים על העצים ומנסים לראות את הסרט מזווית מסויימת מאד.״

אחרי שלוש שנים בבית״ר, בגיל 15, הצטרף יצחק נבון לאצ״ל ונשבע אמונים לאירגון הצבאי הלאומי. בני־גילו של נבון בירושלים, עדיין זוכרים אותו צועד ברחובות ושר את שיר הבירינים של יעקב כהן, אחד ההימנונים הבלתי־רישמיים של בית״ר ושל האצ״ל: „בדם ואש יהודה נפלה בדם ואש יהודה תקום.״

בבית־הספר בית הכרם היה נהוג לשיר את שני ההימנונים: התקווה ותחזקנה. שלוש־מאות תלמידי בית־הספר עמדו על רגליהם כאשר הושרה התיקווה. שלוש־מאות חסר אחד, יצחק נבון, עמדו על רגליהם כאשר ניגנו את תחזקנה. נבון

הוא היה חבר אצ״ל, אולם הצטרף להגנה בגלל הערבים ✱ הבעייה שהיתה לנבון: איך לקרוא לנשיא, כבוד הנשיא או זלמן ✱ במישכן הנשיא אין חדר־ילדים

ישב במקומו בהפגנתיות.

אחת הפעמים שבהן כמעט הסתבך נבון בבית־הספר בגלל חברותו באצ״ל היתה בעת שהארץ כולה געשה על בעיית החלוקה, בעיקבות ועדת פיל. נבון כתב אז את היצירה הסיפרותית הראשונה שלו, שהיתה הומורסקה סאטירית בנושא זה. כאשר קרא אותה לפני הכיתה שלו, כעס עליו המורה, אולם „בגלל שזה כתוב בכישרון, נסלח לך,״ אמר לו.

כשנשאל, לפני כשבועיים, בעת שהמאבק על הנשיאות היה בעיצומו, על־ידי אחד מחבריו שידע על תקופת האצ״ל שלו, מדוע אין הוא מספר על כך וכאילו שומר את זאת בסוד, השיב נבון: „לבן־גוריון סיפרתי על כך, וזה סיקרן אותו שהתעוררה בי למראה עובדי־האדמה הערבים: כאן היו גם יהודים שעבדו את האדמה, והם היו אנשים שורשיים ומיוחדים. אז הבנתי כי התנועה שלי, כלומר האצ״ל, אינה עוסקת בדברים כאלה. לא היו לה קיבוצים, לא היתה לה תודעה של עבודת־האדמה. בחרתי בתנועה שהיתה קרובה יותר לליבי, והצטרפתי להגנה.״

בגיל 18 הוא החל את לימודיו באוניברסיטה העיברית בירושלים, ולמד סיפרות עיברית ותולדות האיסלאם. באותה עת החל מלמד בתיכון בית הכרם, שם לימד סיפרות ובבית־ספר ערב של הנוער העובד, שם לימד ערבית. בין תלמידיו בבית־הכרם היו מי שמשמש היום קצין מאד. עכשיו, אסור שיידעו. יחשבו שאני ממציא את הסיפור על האצ״ל בעיקבות חילופי השילטון במדינה ובגלל המאבק על הנשיאות.״ אותו ידיד טוען, כי ידוע לו שראש־הממשלה מנחם בגין אינו יודע כלל שהנשיא הבא של מדינת ישראל היה חבר באצ״ל.

בגיל 18 עזב נבון את האצ״ל והצטרף להגנה. בהרצאה לפני תלמידי תיכון שנערכה לפני ארבע שנים, סיפר נבון על המעבר מאירגון לאירגון: „גרתי אז ליד ליפתא, יחד עם אליהו נאווי ובין פלחים ערבים. הוקסמתי מעבודת האדמה שלהם, מן הקשר העז שלהם לקרקע. אהבתי לראות את הערביות שולפות צנון מהאדמה, ואת הערבים חורשים אותה. באותה תקופה הרביתי לטייל בארץ, וגיליתי את הקיבוצים. זו היתה התשובה שלי לקינאה

רפואה ראשי של צה״ל, תת־אלוף הד״ר דן מיכאלי, אחיה של אחת השחקניות האהובות על נבון, רבקהל׳ה מיכאלי; הפרופסור יוחנן פלס; אביבה מלץ, מי שמכהנת כיום כיועצת המישפטית בלישכת נשיא המדינה ויעל שרת, בתו של משה שרת. מאוחר יותר היתה העובדה שיעל שרת היתה תלמידתו, משמעותית ביותר לגבי דרכו הציבורית של יצחק נבון. ב־1946, כאשר היה בן 25, גוייס למטה ההגנה. הוא נאלץ להתפטר מעבודתו כמורה, ולקבל את משכורתו מאירגון ההגנה. נבון מונה כמנהל המחלקה הערבית של ההגנה, מחלקה ששלטה על השטח שבין חברון לרמאללה ויריחו, עד לטרון. אז קשר את קשריו הראשונים עם המימסד הערבי ועם והתושבים הערבים של ארץ־ישראל שמחוץ לירושלים. נבון היה דמות מקובלת בבתי נכבדים ערבים בשטחים שעליהם היה ממונה, ורכש את אמונם. מאוחר יותר הקים במיסגרת ההגנה יחידה של דוברי ערבית, שעסקה בנושאי מודיעין.

המזכיר של שרת

עם קום המדינה הוקמו ארבע שגרירויות ישראליות ברחבי תבל. היו אלה השגרירויות בוואשינגטון, מוסקווה, פראג ומונטווידאו. נבון נשלח לאורוגוואי כמזכיר־שני בשגרירות שם, ומאוחר יותר שימש מזכיר שני בשגרירות ישראל בבואנוס־איירס. אז ויתר על חלומותיו להיות מורה וסופר, והחליט כי יהיה דיפלומט מיקצועי.

באותה תקופה הוא למד אידיש, אצל מורה פרטי. קשה היה להסתדר בקהילות היהודיות בארגנטינה ובאורוגוואי ללא לשון זו ונבון, במרץ האופייני לו, למד אידיש עד שהיה מסוגל לקרוא את אחד משני העיתונים האידישאים שהופיעו בארגנטינה, וליהנות מהצגה מקומית באידיש. שפה זו הצטרפה לשלל השפות שבהן הוא שולט באופן מושלם: עיברית, אנגלית, ערבית וספרדית, והשפות שבהן הוא מסוגל לדבר, לקרוא ולכתוב: צרפתית ופורטוגזית.

אולם, חלום הדיפלומטיה שלו נקטע בדיוק שנתיים לאחר־מכן. שר־החוץ דאז, משה שרת, חיפש מזכיר אישי. יעל, בתו של שרת, נזכרה במורה שלה יצחק נבון, והמליצה עליו לפני אביה. נבון הוזעק לארץ, והסכים לקבל עליו את התפקיד. היחסים בין שרת לבין נבון הפכו יחסי־רעות ממש, ונשארו כאלה גם בתקופה שבה היה נבון נאמן לבן־גוריון ואילו שרת היה יריבו הגדול של „הזקן״.

איינשטיין לא נענה להצעה

כאשר היה נבון מזכירו של שרת, קיבל בן־גוריון במתנה ארבעה כרכים של ספר שכתב ליאון דוחובנה על שפינוזה. בן־גוריון, שהתעניין בשפינוזה ובתורתו, חיפש מישהו שילמד אותו ספרדית כדי שיוכל לקרוא את הספר במקור. היה מי שגילה את אוזנו בדבר מזכירו של שר־החוץ, ונבון נשלח ללמד את בן־גוריון ספרדית. בערב־זיכרון לבן־גוריון שנערך לפני שנתיים, סיפר נבון על פגישתו הראשונה עם בן־גוריון, פגישה שעיצבה את דרכו אחר־כך יותר מכל דבר אחר: „לבן־גוריון היה כישרון בלתי־רגיל ללימוד שפות, אם־כי לא היתה לו שמיעה פונטית. אני הייתי יושב ומסביר לו את המילים שבספר על שפינוזה, והוא היה מסביר לי את תוכנו של הספר.״

כאשר מלאו שנתיים לשירותו של יצחק נבון אצל שרת, חיפש בן־גוריון עצמו מזכיר אישי, ורצה במורהו לספרדית. נבון סרב, וטען: „אני רוצה להיות חבר־כנסת, וזה יפריע לי.״ אולם דווקא שרת לחץ עליו לקבל את התפקיד. כבר אז היו היחסים בין בן־גוריון לשרת מעורערים, ושרת היה מעוניין באיש־אמונו בלב ממלכתו של בן־גוריון — בלישכת ראש־הממשלה. נבון הכחיש, מאוחר יותר, כ·

(המשך בעמוד 33)

נבון: בשעה שנשא את אופירה, במסיבת־פורים עם אלמונית, בדירתו בירושלים

מלונאות זה עסק בשבילך

העובדים במלונאות מרויחים היטב, עובדים באווירה בינלאומית ונהנים מעבודתם.
דרושים: מלצרים, מלצריות, פקידי קבלה, מנהלי משק, חדרניות, טבחים.

לקבלת פרטים התקשרו אל משרד התעשיה, המסחר והתירות, המחלקה להכשרת כח אדם בתירות, רח׳ מבוא המתמיד 4 ירושלים טל׳ 02-237311.
מזכירות בית הספר המרכזי למלונאות "תדמור" הרצליה חוף ים טל׳: 03-938321.
מלון "תדמור" ירושלים רח׳ הגיא 1, בית הכרם טל׳: 02-523121, לשכות העבודה של שירות התעסוקה. היחידה להכוונת חיילים משוחררים והמשרד לקליטת עליה, היחידה לשירותי הפרט.

במלון דביר, רח׳ יפה נוף 124 חיפה טל׳ 04-83717
ובמשרדים המחוזיים של משרד העבודה והרווחה.

מלצרים — מנהל משק — פקידת קבלה — חדרנית — טבח

הופיע
האמת על פרשת חירבת חיזעה

מסמכים ■ צילומים ■ מפות

רשימת 384 כפרים ערביים שנחרבו
בהוצאת „כתם"
ת.ד. 12166

המחיר 15 ל״י

להשיג גם בית.ד. 28061 ת"א

בעיות ולבטים בחיי המין

מאת

הד"ר מרדכי זיידמן

הוצאת רשפים

הצבעתי בעד בגין,
אחי נפצע בלבנון

לכן אקרא במרחב

— בימת מחנה השלום
הופעה בקרוב

תן טרמפ לחייל

שלוש שנים אחרי שרבינוביץ הכריז על הרפורמה, ארליך קובר אותה.

רוחו של פינחס ספיר מרחפת על משרד האוצר של שימחה ארליך

כך נקברה הרפורמה

חודשיים לפני שמלאו לה שלוש שנים, מתה הרפורמה בדמי־ימיה.

היא לא מתה מיתה טבעית, אלא נרצחה בדם קר על־ידי שר האוצר שימחה ארליך, וסגנו יחזקאל פלומין. במארס 1978 רצחה ממשלת־הליכוד את הרפורמה במס־ההכנסה, אחרי שזו מעולם לא הצליחה להגיע לבגרות ובוצעה רק למחצה. אולם ראשי הליברלים החליטו כי תחת להגשים את הרפורמה עד תום, על־ידי הפעלה של מנגנון המיסוי, עדיף לבטלה. כך מתקרב שר־האוצר שימחה ארליך להגשמת חזון הליברליזם הצרוף של מילטון פרידמן: מתן חופש מוחלט להתעשרות, והמרת מסים ישירים פרוגרסיבים במסי־עקיפין, כך שהכל משלמים את אותו דבר — אותם שאין להם ואותם שיש להם.

גן־עדן לפשע

הישג הגדול של ממשלת המערך ושל שר־האוצר שלה, יהושע רבינוביץ, היתה הרפורמה במס־ההכנסה. לעומת מישטר המסים של שרי־האוצר שקדמו לו — מישטר של איפה־ואיפה ושל הסדרים מייוחדים עם כל קבוצה במשק — באה הרפורמה להנהיג אחידות ופישוט. עיקרה:

- מצד אחד פישוט שיטת־המס הקיימת על שכירים וחברות, תוך התוויית כללים ברורים וחד־משמעיים שאין לעקפם. שיטה חדשה זו חייבה, בשנים הראשונות, הקטנת סכומי־המס הנגבים, בעיקר משכירים.
- מצד שני — הגברת הגבייה מחברות ועצמאיים, שהגיעה אל שפל המדרגה, תוך פשיטת־רגל כימעט מוחלטת של מנגנון־המיסוי.

היה ברור לכל, ובעיקר לחברי ועדת בן־שחר שהציעה את הרפורמה, כי היא עומדת על שני העקרונות: שיטת מיסוי אחידה ופשוטה לגבי השכירים, וביצוע הגבייה בצורה ממשית לגבי העצמאיים והחברות. לכן הורדרה תיקרת המס המכסימלית לגבי חברות ועצמאיים עד 60% (כאשר באמריקה, למשל, התיקרה היא 90%). ההנחה היתה, כי תבוצע גבייה מלאה של המס המגיע עד לתיקרה הנמוכה החדשה.

משעבר זמן, התברר כי הרפורמה הופעלה רק לגבי השכירים. לגבי העצמאיים והחברות הקטינו אומנם את תיקרת־המס ל־60%, אולם הגבייה בפועל נשארה כשהיתה — בשפל המדרגה.

ההון השחור צמח לממדים אדירים של יותר מ־120 מיליארד לירות, ובשנת 1977 לבדה נוספו יותר מ־20 מיליארד לירות של הון שחור ביגלל מחדלי חמיסוי.

כדי לכסות את הפער בהכנסות האוצר, הונהג מס־הערך־המוסף, שהיה צריך לתת תמורה כספית נכבדה, מגבייה של 8% (כיום 12%) על כל פעולה או שרות במשק.

בפועל התברר כי מנגנון המיסוי נכשל גם בשטח זה. פחות ממחצית חייבי־התשלום של מס־ערך־מוסף אינם פורעים את חובם.

כישלון כפיית הרפורמה, בכל הנוגע לעצמאיים ולחברות, הובי ללהכבדה על אותם סקטורים במשק שאין להם ברירה אלא לנהל ספרים כדין. מדובר בעיקר בפירמות גדולות, שנאלצו לשלם גם מס־הכנסה וגם מס־ערך־מוסף במלואו, כמו השכירים, שמהם מנכים כידוע את המס במקור.

התוצאה: המיגזר המשקי שהיה מחוץ למיסגרת המיסוי גדל ותפח לעומת המיגזר היצרני, המנהל ספרים כחוק, שהכנסותיו פחתו לעומת מיגזר ההון השחור ומעלימי המס.

תשתית זו מהווה גן־עדן שבו פורחים הפשעים המאורגנים למיניהם. כי פשע מאורגן בלי הון שחור כמוהו כצמח ללא קרקע, וניהול ספרים הוא לפשע המאורגן כדור־תחמוצת־הפחמן ליצור חי.

היה ברור כי הדרך האחת ליציאה ממצב זה, ולהגברת עוצמתה הכלכלית של המדינה, היא אכיפת חוקי מס־ההכנסה ומס־הערך־המוסף.

חזרה לימי ספיר

ומה היה, תחילה, כי ממשלת הליכוד הולכת בדרך זו. סגן שר־האוצר, יחזקאל פלומין, הוא רואה־חשבון במיקצועו, ומקורב לחברי ועדת בן־שחר. הוא מודע לחולשת המשק, ובקיא בדרכים לפיתרון הבעייה. נראה היה כי אכן הולך האוצר בדרך של אכיפת הגבייה. פלומין חיפש ממונה חדש על הכנסות המדינה, במקום משה נוידרפר הנרפה. הוא רצה באדם בעל כושר אירגון, כהרצל שפיר. הוא הצהיר כי האוצר מקבל באופן מלא את המלצות ועדת־שימרון, כגון איחוד מחלקות החקירה של מס־ההכנסה והמכס, איחוד מנגנוני הגבייה של מס־הכנסה ו־מס־ערך־מוסף, והקמת יחידה מייוחדת ל־מילחמה בפשיעה כלכלית חמורה.

אפילו המהפך המהולל, שתואר על־ידי הליכוד כמהפכה המקבילה לרפורמה, ואשר גרם לדעת רבים לפגיעה חמורה בייצוא ולהעשרת בעלי־הון, היה בו יסוד אחד חיובי: חיסול מישטר התמריצים וההעדפות, שהנהיגו שרי־האוצר הקודמים, שבמיסגרתו קבעו פקידים כמה עידוד יש לתת לכל מיפעל מייצא. עתה, כך הוכרז בגאווה, תהיה אחידות כמו ברפורמה. מי שלא יוכל לעמוד בייצוא לפי השיטה החדישה — ייסגר.

הרטוריקה היתה תמיד הצד החזק של הליכוד. כמו מליצותיו של בגין בנושאי חוץ וביטחון, כך היו כל החכרזות של ארליך־פלומין ריקות ונבובות.

למשל:

- מישרד־התעשייה־והמיסחר הודיע על הנהגת שיטה חדשה לעידוד מיפעלים מייצאים, שתיקרא „הטבות לתשתית", ו־תהווה, כפי שנכתב באותיות קטנות בעיתון אחד או שניים, תחליף לתמריצי־הייצוא שבוטלו במהפך. תמריצי הייצוא, וכל השיטה הקודמת, חוזרים עתה לקדמותם, וההישג של המהפך מתבטא רק בהעשרת בעלי ההון והרכוש, שנהנו מפיחות של 40%.

החייאת התמריצים מחסלת את המהפך שפואר ורומם על־ידי ממשלת הליכוד כפיסגת ההישגים.

- שר־התעשייה־והמיסחר, יגאל הורביץ, הורה לתת 150 מיליון לירות בריבית לא־צמודה של 14% לשני מיפעלים, כדי לאפשר להם להיות רווחיים. הוראה זו מנוגדת לחלוטין לכל מדיניות המהפך, שבישרה כי לא תהיינה עוד עזרות ואפליות, ומי שלא יצליח לעמוד בתנאים החדשים — ייסגר. זוהי חזרה מובהקת לשיטה של פינחס ספיר המנוח: סיוע לכל מיפעל לפי צרכיו, ללא קריטריונים. על שיטה זו נמתחה בזמנו ביקורת קשה, על־ידי איש האופוזיציה יגאל הורביץ, שירד לחייו של ספיר. עתה הוא מנהיגה שוב.
- שר־האוצר הודיע כי בעלי־עסקים, שמחזורם הכספי הוא פחות מ־650 אלף לירות לשנה, לא יצטרכו לנהל ספרים ולרשום כל פדיון בקופה רושמת.

החלטה זו היא חיסולה של הרפורמה, שכל כולה עומד על חובת הכל לרשום את ההכנסות ולנהל ספרים באמצעות קופה רושמת. הוצאת העסקים שמתחת ל־650 אלף לירות כמוה כהוצאת מרבית העסקים מחובת ניהול ספרים; שכן מי יקבע אם עסק מסויים מחזורו הוא 650 אלף לירות או פחות? הרי תמיד ניתן לרשום

(המשך בעמוד 28)

כך נקברה הרפורמה

(משך מעמוד 27)

כ, שמחזורו גדול מן הסכום ה־ מור, כעסקים נפרדים, שמחזור אחד מהם פחות מ־650 אלף יות!

החלטה זו של ארליך הביאה כבר את ר ועדת בן־שחר, עורך־הדין בועז נהיר, יה מועמד לתפקיד הממונה־על־הכנסות־ דינה, להביע בפני פלומין את הזדע־ תו. זוהי החלטה המוציאה את הרוח יפרשי הרפורמה. תחת לאכוף את ניהול־ פרים על העסקים שאינם עושים זאת, ן היהלומנים, פוטרים אותם מחובה זאת. **זוהי החלטה שערורייתית. סיב־ ה נתגלתה בדברי מזכיר התאח־ ת סוחרי ירושלים, אברהם בירנ־ ים. הוא סיפר בגילוי־לב כי נפ־ ו עם שר־האוצר והזכיר לו כי ב הבחירות הבטיח ארליך לסו־ יים כי יפטור אותם מחובת ני־ ל ספרים.**

בירנבוים אמר לשר כי הסוחרים תמכו יכוד בגלל הבטחה זו, ותבע ממנו ל־ מה. ארליך הורה למלא את הבטחתו.

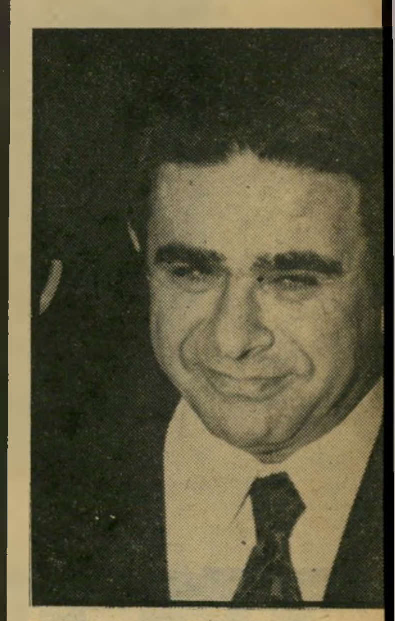

ממונה נוידרפר
אין הכנסות

שיחד ארליך את מצביעי הליכוד, אמצעות הוראה המחסלת את הרפורמה מס־ההכנסה, והמצעידה את המדינה צעד סף לקראת הפיכתה למרכז פיננסי ללא סי־הכנסה, מעין ואדוז של המזרח־התי־ ן.

● הצעת חוק עידוד התעשייה המוצע תה באוצר, קובע כי מס־ההכנסה של חב־ ה תעשייתית יהיה 20%, במקום 35% ום, וכי המס על הדיווידנד המחולק ל־ עלי המניות יהיה 40%, לעומת 45% כיום. אמר על כך אחד מגדולי המומחים ל־ יסוי, הפרופסור יוסף גרוס: „בכך יש חרה למצב שקדם לרפורמה במס־הכנסה, אשר חברות תעשייתיות נהנו משיעורי ס מוקטנים. ועדת בן־שחר, אשר המליצה ל הרפורמה, קבעה עמדה ברורה וחד־ שמעית בנושא זה: ש„יש לחתור לשיעור חיד לכל החברות, וכי את העידודים ה־ ונים יש לעשות באורח ישיר ולא ב־ מצעות שיעורי מס שונים. בגישה ה־ וצעת יש כדי לפגוע ברעיון המיקשה אחת, שהיווה בסיס לרפורמה במס־הכנ־ ה."

● כל התוכניות לשינוי במנגנון ה־ בייה בוטלו. משה נוידרפר יישאר הממונה ל ההכנסות. מנגנוני הגבייה של המכס מס־ההכנסה לא ימוזגו. גם מחלקות־החקי־ ות של המכס ומס־ההכנסה לא תאוחדנה. על־מנת להסתיר זאת פירסם האוצר ודעת כזב בעיתונות, לפיה הוא קיבל ת מסקנות ועדת־שימרון. בכך שיוקטן יספר רשיונות הכניסה לנמל־התעופה ב־ וד ויישלל פינקסו של ימאי שהורשע הברחה בפעם השנייה.

הודעה זו היא לעג לרש, שכן האוצר דחה את מרבית ההמלצות.

אין ספק כי ארליך מוביל לחיסול מנג־ ון מס־ההכנסה והגברת המיסוי העקיף, הלכים שהם לטובת בעלי הרכוש וההון שהוא מייצג. הצעד המובהק בכיוון זה וא חיסול הרפורמה למעשה, וריקון ה־ הפך המהולל מכל תוכן חיובי.

יגאל לביב

שיחות קאהיר

(המשך מעמוד 23)

המדיניים והכלכליים של תיאוריה זו. (והופתע לשמוע שכבר כאיש צעיר, ערב מילחמת־העצמאות, כתבתי על כך חוברת.)

יש הסבורים כי עמדתה המסתייגת של סעודיה כלפי יוזמת הנשיא אל־סאדאת נו־ בעת מחשש זה. הציר המצרי־ישראלי יהיה בעל עוצמה רבה, ויבטל את ההגמוניה ה־ סעודית במרחב. יתכן כי אנשי־מפתח סעו־ דיים רואים בכך איום על עצמם.

יש למחשבה זו גם צד שלילי, שעלה פעמים רבות בוויכוחים. „אנחנו מודעים לליקויים הכלכליים והחברתיים שלנו," אמר לי בגלוי־לב אדם בכיר אחר, „משום־ כך רבים מאיתנו חוששים מפני העלול לקרות בימי שלום. האם לא ישתלטו היש־ ראלים על המשק שלנו? אנחנו מעוניינים בידע שלכם, בדינאמיות שלכם, בכסף ש־ אתם יכולים לגייס. בוודאי. אך האם לא יביא הדבר לכך שתוך כמה שנים יהיה המשק המצרי כולו בידי ישראלים? מה דעתך על כך?"

הסברתי לו — בכנות — שלדעתי חשש זה מוגזם מאד. יש לישראל הרבה מעלות, אך היא בכל זאת קטנה, ואפשרויותיה מוגבלות. הדינאמיות והידע הטכנולוגי של ישראל יתאזנו עם הכסף והעוצמה הכמותית של הערבים. לא יהיה ניגוד, אלא השלמה.

„הרווחנו מן המילחמה"

אחת השיחות המעניינות ביותר בהקשר זה היתה לי עם צעיר לבנוני מבריק, דיפלומט־לשעבר שהפך איש־עס־ קים מצליח.

„אנחנו הלבנונים היינו מפיקי־התועלת העיקריים ממצב המילחמה," אמר לי ה־ צעיר, שהוא מוסלמי־סוני. ישבנו במועדון אל־גזירה שופע־המותרות, אך לא יכולנו לשכוח כי בשעה שאנחנו שותים ג'ין־ טוניק נהרגים בני שני עמינו במילחמה בדרום־לבנון. „ביגלל המילחמה הישרא־ לית־ערבית התפתחה ביירות כמרכז כס־ פי ותחבורתי. כל הלבנונים חוששים שאם יבוא השלום, יעבור חלק ניכר מן התפ־ קידים שלנו לישראל."

אותו סימפוזיון במכון ואן־ליר דן גם ב־ בבעייה זו, והפריך במידה רבה תיקוות־ חששות אלה. הסברתי לו זאת. אך האיש, שגילה בקיאות מפתיעה בבעיות אלה, לא שוכנע. לדעתו, לבנון תסבול קשה מן ה־ שלום, וישראל תפיק ממנו תועלת עצומה.

אותו לבנוני, אגב, היה משוכנע, ככל הערבים, שישראל כבשה את דרום־לבנון כדי להישאר בה ל־ צמיתות, על פי תוכנית ארוכת־ טווח ערוכה־מראש. מעשה־הזוועה בכביש־החוף שימש כתירוץ לכך.

(השיחה הזאת התנהלה לפני החלטת מועצת־הביטחון על הקמת כוח־האו"ם, ש־ הפכה את הקערה על פיה')

נסעתי למועדון אל־גזירה, מועדון־ העשירים הטובל־בירק באי שבמרכז קא־ היר („גזירה" פירושה אי), במונית שהי־ תה נהוגה בידי נהג שמן מאד. ישבתי מאחריו, וכימעט ולא נותר מקום לרגלי, כי הנהג הזיז את הכסא אחורה עד כמה שהיה אפשר.

האיש התעניין לדעת מניין אני. כ־ ששמע שאני ישראלי, קרא: „הייתי ביש־ ראל במשך שיבעה חודשים!"

הוא שלף מכיסו תעודה, המעידה כי היה סגן־אלוף בצבא המצרי. במילחמת ששת־הימים, בעודו רב־סרן, נשבה ליד רפיח ונכלא בעתלית. היה טוב, חוץ מדבר אחד: לא נתנו לו די לאכול. כלומר, נתנו לו מנות רגילות, אך הוא היה זקוק, ביגלל ממדיו, למנות משולשות.

פעם לקחו את כל רבי־הסרנים השבויים לביקור בקיבוץ על הכרמל, והוא נזכר ב־ חווייה זו בהתלהבות. בעיקר בחדר־האו־ כל. „אכלתי כמה שרציתי!"

בחוזרו למצריים נתבקש לכתוב דו"ח על תקופת־השבי. הממונים נדהמו לקרוא אותו. „איך אפשר לכתוב ככה על האוייב?" התרעמו.

„אבל זוהי האמת, והאמת צריכה להאמר," השיב להם הקצין, „היה טוב בישראל."

הוא שוחרר מן הצבא ביגלל חוסר־כו־ שר גופני — אי־יכולתו לרזות. הוא קיבל הלוואה, רכש מונית, ועכשיו הוא עובד קשה כדי להחזיר את ההלוואה.

הוא תומך, כמובן, בכל ליבו ב־ יוזמת הנשיא. הישראלים היו ב־ סדר. צריך לבוא שלום.

(המשך בשבוע הבא)

במדינה

העם

קול היונה נשמע בארצנו

הפוליטיקאי המצוי הוא שבשבת־רוח. השבוע הוא החל מסתובב לעבר כיוון השלום

ריח חזק של פירחי־תפוזים הציף הש־ בוע את הארץ, הגיע עד לשפת־ימה של תל־אביב. אבל הפוליטיקאי הישראלי ה־ ריח ריח אחר.

מבין כל בעלי־החיים, אין יצור בעל אף רגיש יותר למשבי־רוח ציבוריים מאשר העסקן־המיפלגתי־המצוי. הוא מריח שי־ נויים לפני כל חיה אחרת, ומתאים את עצמו להלכי־הרוח המשתנים בעוד מועד. זהו צורך קיומי.

השבוע ניתן היה להבחין כי שבשבת־ רוח זו מתחילה להסתובב, בתנועה אי־ טית, וכימעט בלתי־מורגשת, לעבר כיוון השלום.

מהקן אל השובך. התחילה בכך אחת משבשבות־הרוח המעולות ביותר בארץ: שימעון פרס.

בנאום בוויכוח המדיני הגדול בכנסת, הוא הפתיע את שומעיו. במשך חודשים ארוכים היה פרס נץ־שבניצים. הוא אף ניסה לאגוף את מנחם בגין מימין, להא־ שים אותו בוותרנות־יתר בסיני. כמו חב־ רו, יגאל אלון, הוא לא רק תמך במיבצע־ האיוולת של ממשלת־בגין בדרום־לבנון, אלא אף תבע להישאר בארץ הכבושה.

עתה, בוויכוח המדיני, הרים פרס את קולו ודיבר בתוקף רב. הוא תבע ממנחם בגין להצהיר מייד על נכונותו ל„פשרה טריטוריאלית" בגדה המערבית, „לטובת ישראל". לא רק התוכן, אלא גם הסיגנון היה חדש לגמרי.

אותו הדבר קרה כימעט בכל המיפלגות. כל העסקנים הפכו קצת־קצת פחות ניציים, קצת־קצת יותר יוניים. הציפורים הפו־ ליטיות עדיין לא נטשו את קו־הניצים, אך החלו מסתכלות בעניין לעבר שובך־היו־ נים.

בראש החדשות. גרמה לכך תזוזה ניכרת בדעת־הקהל הישראלית.

הדיעה, שמנחם בגין מפריע עתה לש־ לום ועלול לגרום לאסון לאומי, החלה להישמע בקול רם במקומות רבים, הגיעה גם לחדרי־החדרים של המיפלגות. תנו־ עות־אזרחים, עצומות ומודעות־גינוי צצו כמו פיטריות אחרי הגשם. לא יכול היה להיות ספק: החלה בארץ התעוררות ספונ־ טאנית, שבאה ממעמקי התודעה הציבורית, בדומה לתנועות־המחאה שהפילו את גול־ דה מאיר ומשה דיין באפריל 1974. „הרוב הדומם" החל ממלמל.

הביטוי החזק ביותר לרוח. החדשה היה במוצאי־שבת, בכיכר מלכי־ישראל, כאשר רבבות אזרחים התכנסו להפגנה שמטרתה הגלוייה היתה להביא לפיטוריו של מנחם בגין (ראה עמודים 31—30). זה מכבר לא היתה הפגנה כזאת בארץ. עוד לפני כמה שבועות לא היה איש חולם על כך.

משמעות הדבר בלטה מייד ברחבי העו־ לם. הבי־בי־סי הלונדוני, שהמוני ישרא־ לים האזינו לשידוריו ביגלל שביתת כלי־ התיקשורת בישראל, שם את הידיעה על ההפגנה בראש מהדורות־החדשות שלו ב־ משך יום א'. הסייסמוגראפים הפוליטיים ברחבי־העולם רשמו את הרחשושים.

רעידת אדמה. כל זה היה עדיין רחוק מרעידת־אדמה פוליטית, מן הסוג הדרוש כדי להביא לשינוי השילטון הפו־ ליטי. אך זאת היתה התחלה.

קול היונה נשמע בארץ, עדיין קלוש וחלוש, אך האוזניים הכרויות של הפולי־ טיקאים קלטו אותו היטב.

הנשיאות

האיש, הזמן והתפקיד

תהליך פוליטי עקלקל מביא את הפלא: נשיא מבני המיזרח, המעורה בתרבות העיברית ודובר ערבית רהוטה

מי שהתייאש מן התהליכים הדמוקרטיים במדינה, יכול היה לשאוב מעט עידוד. בחירתו של יצחק נבון לתפקיד נשיא־ המדינה, שהפכה כימעט־ודאית, אחרי דרך ארוכה ומפותלת, מייעדת את האיש ה־ נכון, בזמן הנכון, לתפקיד הנכון.

בישראל של אביב 1978, כחצי שנה אח־ רי פתיחת יוזמת־השלום ההיסטורית של אנוואר אל־סאדאת, כימעט אי־אפשר היה להעלות על הדעת מועמד מתאים יותר לתפקיד.

נאמן למורה. יצחק נבון (ראה עמודים 9—8 ו־25—24) הוא ספרדי — אך לא ספרדי־מיקצועי.

הרעיון שנשיא־המדינה צריך להיות ספרדי, בלי כל קשר לכישוריו, הוא רע־ יון פסול מעיקרו. אין הוא אלא ביטוי לגזענות, במהדורה הפוכה.

נבון אינו מועמד כזה. הוא ספרדי טהור, ומזדהה כולו עם מוצאו. אך מעולם לא עשה קאריירה בשל מוצאו, כמו רבים מן העסקנים הספרדים של כל המיפלגות. יש לו־כל התכונות המסורתיות החיוביות של עדתו: אדיבות מפליגה, הליכות נעימות ויחסי־אנוש לבביים.

אל הפוליטיקה בדרך אחרת לגמרי, כמז־ כירו המדיני של דויד בן־גוריון. הוא הלך

רצועת־ביטחון נוספת

אחרי מורו לרפ"י, כאשר פרש בן־גוריון ממפא"י, אך מעולם לא היה איש רפ"י מושבע מבחינת השקפותיו. כאשר רפ"י הפכה גוף ניצי יותר ויותר, בניגוד להשקפותיו של בן־גוריון, נשאר נבון יונה.

מעולם לא הסתיר את בחילתו בעסקנות מיפלגתית לשמה ובאינטריגות המיפלגתיות המקובלות.

בן המרחב. היוניות של נבון אינה פרי אופנה, אלא היא נובעת מתכונה חיורבית אחרת: הכרתו את העולם הערבי, תרבותו ועברו.

כאשר בא אל־סאדאת ארצה, ונפגש עם סיעת־המערך בכנסת, היה זה יצחק נבון שקידם את פניו בנאום בערבית. אם יחזור אל־סאדאת ארצה, בתקופת כהונתו של הנשיא נבון, יתקבל על־ידי נשיא ישראלי דובר־ערבית.

התפקיד של נשיא־המדינה הוא כימעט כולו ייצוגי. דווקא משום־כך אין להמעיט בחשיבות השינוי אשר יחול כאשר ייטול לידיו יצחק נבון תפקיד זה. האזרח הראשון של ישראל יהיה אז איש־תרבות מובהק, המעורה בתרבות ישראל, בן עדות־המיזרח, אדם השולט היטב בשפה הערבית, שיגלם בכל מהותו את עובדת היותה של ישראל מדינה השוכנת בלב המרחב הזה.

הסברה

שלוש עיניים תחת עין

הממשלה מכה על חטא של מחדל הסברתי — במקום בו בוצע פשע לאומי

הטבח שערכו חיילים אמריקאים בכפר הדרום וייט־נאמי מאי־לאי, היווה נקודת מיפנה בדעת־הקהל האמריקאית לגבי ה־מעורבות האמריקאית במילחמת וייט־נאם. בחיפושיהם אחרי לוחמי הגרילה של ה־וויטקונג, העלו החיילים האמריקאים את ביקתות הכפר באש, טבחו את תושביו, אזרחי דרום וייט־נאם, על נשיהם וטפם.

הפלישה הישראלית לדרום לבנון מאיימת עתה להפוך למאי־לאי של ישראל. מעולם, באף אחת ממילחמותיה, לא הוצגה ישראל בעיני דעת־הקהל העולמית בצורה כה מכוערת ומעוררת־בעייה, כמו אחרי מיבצע כיבוש דרום־הלבנון.

מה שנראה — ואף הוצג תחילה על־ידי אמצעי־התיקשורת הבינלאומיים — כ־פעולת טיהור מאסיבית ורחבת־היקף נגד כנופיות־הטירור הפלסטיניות, הפך בהדרגה למחזה מזעזע של טבח המוני בחפים מפשע. „הנוסחה של בגין לתגמול היא שלוש עיניים תחת אחת," קבע השבועון האמריקאי טיים.

חודש אחרי תחילת הפלישה, כשהתפזר ערפל הקרב, הצטיירה המילחמה ש־ניהל צה"ל בדרום לבנון באמצעי־התיקשורת בעולם, כמילחמה מזוהמת וחסרת־רחמים, כמעשה נקמה אכזרי, שעלה בחומרתו על הטבח שביצעו המחבלים הפלסטינים באוטובוס בכביש־החוף.

זעקות מתחת להריסות. את מקום תמונות הטנקים הישראלים השועטים ב־דרכי דרום לבנון והתושבים הנוצרים ה־מקדמים את פניהם בברכה, החלו לתפוס תמונות זוועה: ילדים ונשים קבורים מ־תחת להריסות בניינים שקרסו, אבות ואמהות הנושאים את ילדיהם ההרוגים ב־זרועותיהם, פליטים הנעים בדרכים כשמטלטליהם עמוסים על גמלים וחמורים, מישפחות פליטים מוכות־הלם יושבות בפתח אוהליהם במחנות הפליטים החדשים ש־הוקמו בלבנון.

תוך כדי הפלישה לא ניתן היה לאמוד את מיספר הנפגעים האזרחיים שנפגעו בה. הערכת קציני צה"ל הסתכמה ב„כמה עשרות בודדות של הרוגים." חוליות החברא־קדישא של צה"ל, שנכנסו לכפרים ההרוסים בעיקבות הלוחמים, מיהרו לקבור את החללים בקברים המוניים. הפליטים שהחלו לחזור השבוע מצפון הלבנון, כדי לבדוק מה נותר מבתיהם ומישפחותיהם, לא יכלו אפילו למצוא את קברות יקיריהם.

כשהגיעה שעת הסיכומים הסתבר כי יותר מאלף ומאתיים איש, מלבד המחבלים שנפלו בקרבות, מצאו את מותם בדרום הלבנון ומחוצה לו. מאות נוספים נפצעו. רבבות נותרו חסרי־בית.

הדיווחים והתיאורים על מעשי הטבח שביצעו חיילי הפלאנגות הנוצרים בכפרים השיעיים ועל מעשי הביזה שערכו חיילי צה"ל בבתים הנטושים, הגבירו את התדהמה והזעזוע.

עיוות של המציאות. דמותה של המילחמה בצורתה המזוהמת הזאת נעלמה כמעט כליל מעיני אזרחי ישראל. שטיפת־מוח טוטאלית של אמצעי־התיקשורת ניסתה לצייר בעיניהם תמונה ורודה ממה ש־התחולל באמת בדרום־הלבנון. ידיעות על שיקום בתים הרוסים וחזרה המונית של פליטים לכפריהם שבשליטת צה"ל, היסוו את תמונת המציאות.

האמת היתה שונה. רק מעטים מרבבות הפליטים בחרו לחזור. רוב החוזרים באו לאסוף את שארית רכושם וגוויות בני מישפחותיהם וחזרו לצד הלבנוני. רק שיעים בודדים נכנעו ללחצים להצטרף למיליציה שהקימו טובחיהם, אנשי הפלאנגות. הדיווחים על שיתוף הפעולה שנוצר כביכול בין הנוצרים לשיעים, לא היו אלא חלומות באספמיה.

המיפנה הדרמתי בדעת־הקהל העולמית נגד ישראל טפח על פניה של ממשלת הליכוד, שהחליטה על הפלישה מבלי להציב מטרות מוגדרות או מיגבלות על צה"ל. „נכון, נכשלנו בהסברה," הצטדק השבוע שר־האוצר שימחה ארליך.

אולם המחדל לא היה הסברתי. שום הסברה לא תוכל לשכנע את דעת־הקהל העולמית שקיימת איזו שהיא הצדקה, ביטחונית או מוסרית, למחזות הזוועה מלבנון המוקרנים לעיניהם יום־יום בטלוויזיה.

שביתות

החדשה: אין חדשות!

הקשר הגורדי בין עיתונאי העיתונים לעיתונאי רשות־השידור יצר מילכוד מביך

„השלום עוד יפרוץ ואנחנו לא נוכל לדווח על כך," התלוצצו עיתונאים שהעבירו את יומם תוך הסבה במזנון של בית־העיתונאים בתל־אביב.

אזרחי ישראל, שנותרו השבוע במשך יומיים ללא עיתונים ושידורי רדיו או טלוויזיה, לא נראו מודאגים מכך ביותר. גם אלה שמצאו עצמם מנותקים ממנת הבידור הטלוויזיוני היומי שהורגלו להתמכר לה, חשו במעין תחושת־רווחה של חופש מידיעות מדאיגות ומדכאות. ביטא זאת שדרן השלום אייבי נתן, ששידר מקול־השלום שלו מהדורות חדשות של „ידיעות טובות": „אין חדשות! אין אלימות! אין פשעים! אין כישלונות מדיניים!"

נדמה היה שאפילו שרי הממשלה שמחו על השביתה. ליומיים הוסר מעליהם לחצה של הביקורת. „סוף־סוף נותנים לעבוד בשקט," התבטא אחד השרים בצאתו מ־ישיבת הממשלה השבועית.

בתי־הקולנוע, הסובלים לאחרונה משפל מדאיג, היו מלאים. בבתי־הקפה וחופי הרחצה היו גדושים מעל לרגיל. מקור המידע היחיד לאזרחי ישראל נותרה תחנת־השידור הצבאית גלי צה"ל, שעובדיה המגוייסים המשיכו לשדר כרגיל, קבעו בכך עובדה שהצבא מפר שביתה *.

אבל תחושת ההקלה היתה מדומה. אילו התמשכה השביתה, היא היתה הופכת ל־מועקה כבדה. המידע השוטף הוא אחד מצינורות החמצן של כל חברה מודרנית.

„שותים יין — בוכים מים!". ואומנם, בשלושים שנות המדינה, היא לא ידעה תופעה מעין זו של שביתה כללית באמצעי־התיקשורת, להוציא שביתת־מחאה של יום אחד שנערכה כנגד חוק לשון־הרע. ציבור העיתונאים בישראל נחשב כ־אחד הסקטורים הממושמעים והאחראים ב־משק, למרות שמבחינת תנאי השכר שלו הוא אחד המקופחים ביותר.

תנאי השכר של העיתונאים הם מגוחכים, אינם עומדים בשום יחס למקובל בתחום זה בעולם. משכורת ממוצעת של פועל־דפוס מיומן עולה בהרבה על זו של עורך העיתון שאת מאמריו הוא מדפיס.

התוצאה הישירה אינה מתבטאת דווקא ברמת־המחיה של העיתונאים, אלא בעובדה שהם נאלצים להתקיים על חלטורות, עבודות־נוספות הפוגעות בעבודתם העיתונאית ורמת העיתונות בכללותה.

במשך שנים רבות נראתה שביתה כללית בעיתונות כמשימה בלתי אפשרית. המצפון הציבורי של העיתונאים, הדוחף אותם להטיף מוסר לאחרים, כולל לשובתים בענפי־משק אחרים, לא נתן לרבים מהם להגיע לכלל הסכמה להשתמש בנשק השביתה. גם הפעם היו עיתונאים רבים שהתנגדו לשביתה, כמו עורכת דבר, חנה זמר, שהטיפה לעמיתיה: „העיתונאים בוכים שהם שותים מים בשעה שהם שותים יין."

אלא שהפעם הגיעו מים עד נפש. העיתונאים המאורגנים התלכדו סביב האיגוד הארצי שלהם. את תביעות־השכר שלהם הגישו העיתונאים עוד בחודש ינואר השנה. היו אלה תביעות שנועדו לא רק לפצותם על הכירסום שחל בשכרם בגלל הרפורמה והאינפלציה אלא גם ליצור מצב שבו יוכל עיתונאי להתקיים על משכורתו בלבד. התביעות הסתכמו בדרישות להעלאת שכר בשיעור שבין 60 ל־80 אחוז, לפי הדרגות השונות.

המו"לים דחו תחילה את כל התביעות על הסף. רק כשהוכרז סיכסוך עבודה כחוק והעיתונאים איימו לשבות החל מ־הראשון באפריל, החליטו המו"לים על פירוק איגודם, כדי שכל אחד מהם ינהל מו"מ עצמאי עם עובדיו. עד מהרה הם תפסו ששיטה זו תפגע בעיתונים החלשים מבחינה כלכלית, תאפשר לעיתונים המיסחריים הריווחיים להעניק לעובדיהם משכורות והטבות שיגרמו לחיסול העיתונים האחרים.

רשות־השידור הוליכה שולל. איגוד המו"לים שהתפרק הוקם מחדש תוך שינוי משמעותי. הפעם הצטרף אליהם גם נציג רשות־השידור, סגן המנכ"ל שלמה עבאדי, שהתחייב בשם הרשות לכבד כל הסכם שהושג.

מרגע זה החלו דיונים מרתוניים כשהעתונאים עומדים על תביעותיהם להסכם מיסגרת כולל והמו"לים מוכנים להעלות את שכרם בשיעורים שבין 6—5—15%. עיקר הוויכוח התמקד סביב נקודה אחת: הצהרת עקרונות שבה ייקבע הסכם מיסגרת, שעל פיו יוכלו עובדי כל עתון לתבוע מעתוניהם הטבות נוספות.

תוך כדי כך הסתבר לעתונאים שנוכח הידרדרות יחסי העבודה במשק ותביעות־השכר המופלגות של קבוצות־לחץ שונות, מוטב להם שלא להיות חיל־החלוץ ולהמתין לסיכומים עם מעבידיהם עד אחרי שתתברר תמונת המצב במערכת השכר הכללית במשק.

על סמך זה נוסחה הצעת פשרה: לדחות את סיכום המו"מ לשלושה חודשים ולקבל עד אז מפרעה חד־פעמית, בצורת הלוואה, בגובה של 75% ממשכורת חודשית אחת.

כל צד ראה בפשרה זו הישג. העתונאים טענו כי נקבעה בכך עובדה שההעלאה בעתיד לא תיפול מ־75%. המו"לים טענו שכיוון שיש לפרוע את המיקדמה בתשלומים לשישה חודשים, הם הכירו בהעלאה בשיעור כ־12% בלבד.

ההסכם כבר היה מוכן לחתימה כאשר הוא התפוצץ בגלל נציג רשות־השידור. הסתבר שלאיש אין סמכות לחתום על ההסכם ללא אישור ועדת השרים לענייני־שכר. „רומינו, הוליכו אותנו שולל!" זעמו המו"לים והעתונאים גם יחד.

השביתה נכנסה ליומה השני משום שלא ניתן היה לכנס את ועדת השרים ומפני שנציג רשות־השידור, שלמה עבאדי, העדיף לטוס ללאס־ואגאס תוך כדי המו"מ.

רק אז הסתבר שהעתונאים נכנסו ל־מילכוד. המו"לים היו מוכנים לשלם להם מיקדמה כפי שדרשו. אבל הממשלה לא היתה מוכנה לשלם מיקדמה דומה לעובדי רשות־השידור. הקשר הגורדי בין עתונאי העתונים המסחריים לעתונאי המדינה התגלה כמכשלה. עתונאי העתונות הכתובה לא יכלו להפקיר את חבריהם השדרים.

הנוסחה הגואלת נמצאה רק אחרי מאמצים רבים: עתונאי העיתונים יקבלו מפרעה ויחזרו לעבודה, עתונאי רשות־השידור ימשיכו לשבות, אבל תוך התחייבות איגוד העתונאים ואיגוד המו"לים לתמוך במאבקם בצורה מוסרית, משפטית וכספית.

העיתונים חידשו את הופעתם. הרדיו והטלוויזיה המשיכו להיות מושבתים. אבל היתה זו רק הפסקת־אש זמנית במיסגרת הסכם־ביניים. בסוף חודש יוני הקרוב יעלו העתונאים את תביעותיהם מחדש, על סמך מה שיתרחש עד אז במשק. אזרחי ישראל ייאלצו אולי להתרגל להופעה בלתי סדירה של עתוניהם, כפי שהסתגלו כבר לטיסות הבלתי־סדירות באל־על.

---

* העובדים האזרחיים של התחנה הוזעקו לעבודה בטענה שהוצאו להם צווי־חירום. אולם אף אחד מהם לא קיבל צו כזה לידו והם לא התייצבו לעבודתם.

נערה נוצרית שטבעה במפולת־בית בצור, כתוצאה מהפצצה*

מילחמה מזוהמת, חסרת רחמים

---

* צילום שהופיע בשבועון הצרפתי פארי מאץ'.

בן אחותו של רבין
יחד עם מאות קצי
אחו״ם באו להפגנה

כמה דם שווים יהודה ושומרון? זעקה
חלום!; „טוב שלום משלי
„למען שלום נלך עם הקצינים!” ועוד כהנה
זו ההפגנה הגדולה ביותר מאז ימי תנועות המחאה

שאגת

בעד פשרה ביהודה ובשומרון,
הכרזה הענקית שאות
או עימם חברי קיבוץ כרמיה, שמדרום לא
מפגינים רבים הגיעו בהסעות, מנקודות יישוב מר

זה היה יומו הגדול של השלום, ויומו
של מנחם בגין.

לאחר שתי יריות אזהרה, בצורת מיכתב ה
השמיניות (לפני כחודשיים) ומיכתב קציני
אים (לפני שלושה שבועות), יצא העם לר
בהפגנת־ענק, שבה השתתפו כארבעים אלף
נאספו 5000 חתימות על עצומה שתישלח

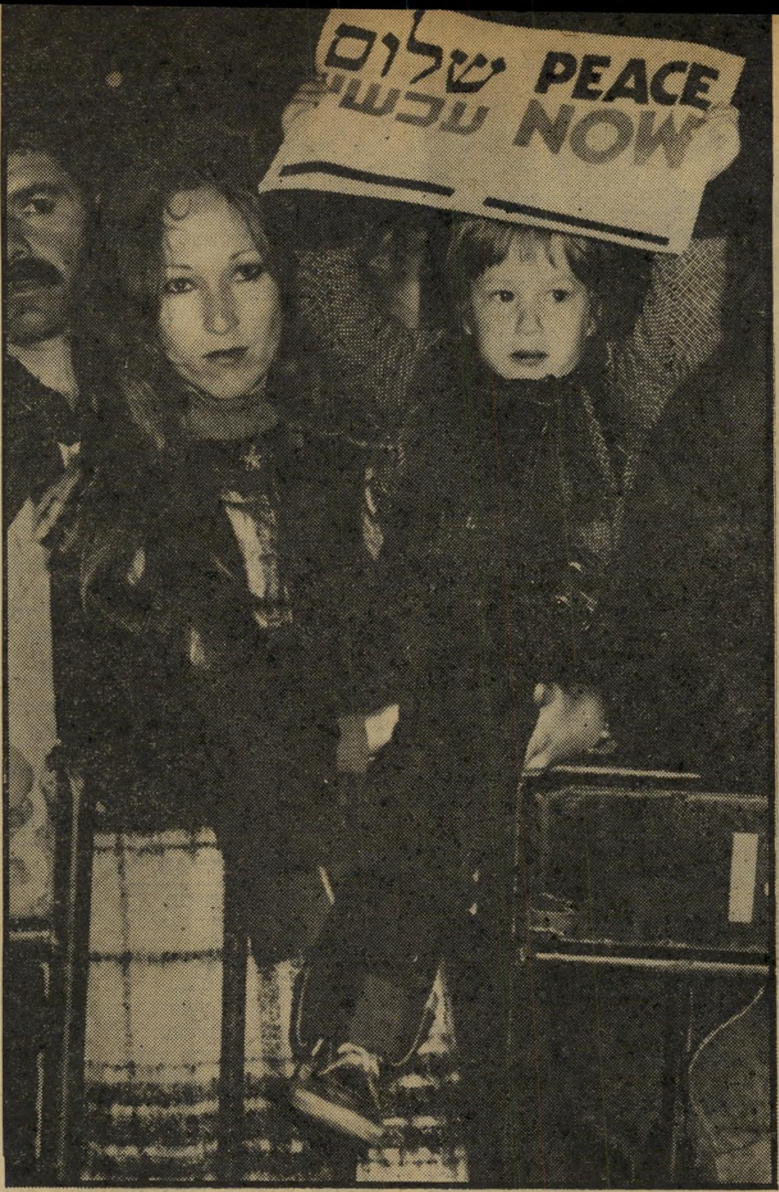

הוא רוצה לגדול בשלום **זאמוט שבא להפגנה עם אימו** הצעירה והניף בהתלהבות את השלט שהיה סיסמת ההפגנה: שלום עכשיו! הורים רבים הביאו עימם את ילדיהם.

מלאך המוות היה אחד מבין הרעיונות שנשאו עימם המפגינים. קבוצה של נערים לפני גיל הגיוס לצה״ל, חבשה גולגלות עשויות נייר ועליהן תמונתו של בגין. על גופם עטו הנערים סיסמות הקוראות לבגין לפרוש מתפקידו כראש הממשלה. אחת הסיסמאות בהפגנה הציעה: „בגין לנשיאות!”

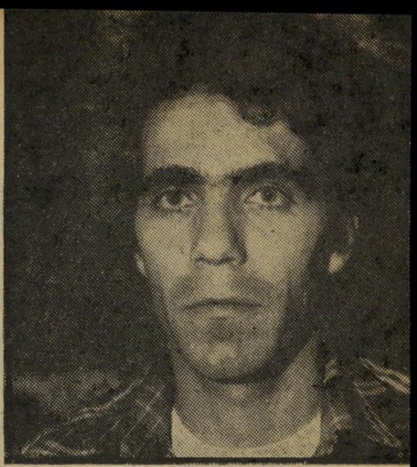

הצל״שניק סגן (מיל.) יפתח יעקוב, מקיבוץ מנרה ובנה של רחל, אחותו של יצחק רבין, נפצע קשה במילחמה וזכה לצל״ש.

הכלכלן עומרי פדן, דוקטורנט לכלכלה באוניברסיטה העברית, לשעבר לוחם בסיירת מובחרת בצה״ל וכיום מיוזמי מיכתב הקצינים לבגין.

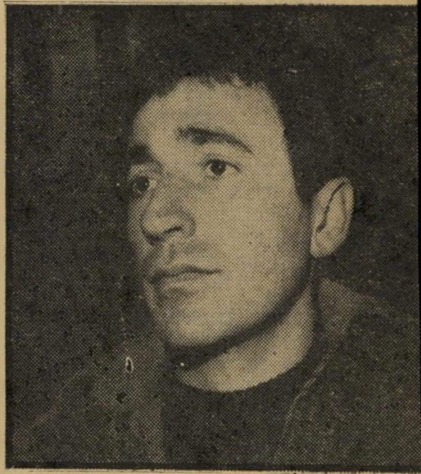

הרופא סרן (מיל.) אורי אל־מליח, יליד מרוקו, איש חיל־רפואה ורופא בבית־החולים **הדסה.**

הטוראי דויד („דדי”) צוקר, הוא הטוראי שבין כותבי ה־מיכתב הקצינים. הוא עוסק במחקר חינוכי במכון ואן־ליר בירושלים והיה מנחה הערב.

ובנו של האלוף טל,
ים ורבבות אזרחים
עיקרה: „בגין התפטר!"

דריכות והקשבה

ניכרים על פניהם של משתתפי הפגנת ההמונים בכיכר מלכי ישראל במוצאי השבת האחרונה (בתמונות למעלה ולמטה, מימין). ההפגנה ארכה קצת למעלה משעה, והצטיינה במישמעת מופתית של משתתפיה, שנמנעו מלהיגרר לקטטות עם פרובוקטורים מאנשי הימין הקיצוני. הקהל היה רב־גווני וכלל הרבה בני נוער.

אחת הסיסמות. אחרות אמרו: „שלום עכשיו אינו
ת הארץ!"; „בלי פשרה תהיה רק מילחמה!";
הנה הצעות ואזהרות לממשלת בגין—דיין. היתה
שאחרי מילחמת יום הכיפורים ונגד ממשלת הליכוד.

הקרב

הממשלה, ורבבות לירות כתרומות. והעיקר — קמה תנועת מחאה המונית ראשונה נגד מדיניותה של ממשלת הליכוד.

כיכר־מלכי־ישראל עוטרה לצורך האי־
(המשך בעמוד 32)

של השלום

קוראת
ה הבי־
שקלון.
חקות.

ושחור

למידי
מילו־
זובות.
איש,
ראש־

זקנים וטף

היו חלק מרבבות המפגינים, שיש אומדים את מיספרם ב־40 אלף איש, שבאו להפגנת הענק נגד מדיניותה הכושלת של ממשלת בגין בנושאי השלום. בתמונה מימין למטה נראים אזרחים חותמים על העצומה הקוראת לממשלה לשנות את עיקרי מדיניותה. 15 אלף אזרחים כבר חתמו על העצומה.

זהירות:
פאשיזם בשער!

עובדות: ב־29.3.78 עמד להתקיים באוניברסיטת חיפה סימפוזיון שאורגן מטעם ועד הסטודנטים הערביים ובאישור הנהלת האוניבר־סיטה.

הסימפוזיון פוצץ בידי קבוצת סטודנטים יהודיים מהימין שצרחו: „כאן תדברו רק עברית!” „לכו לדמשק לדבר ערבית!” וכן בשירה היסטרית „עם ישראל חי”.

יושב־ראש אגודת הסטודנטים באוניברסיטת חיפה, אריה פרגון, אף תובע למנוע מסטודנטים ערביים ללמוד באוניברסיטה, אם הם מביעים תמיכתם באש”ף.

האין זה מזכיר את האווירה ששרה באירופה ערב מלחמת העולם השנייה, כאשר סטודנטים פאשיסטיים התנכלו לסטודנטים יהודיים ודמוקרטיים, תקפו אספות שלהם בנסיון לסתום פיות? באותן שנים הסיסמה היתה: הכו ביהודים ובקומוניסטים. ואילו כעת: הכו בערבים ובקומוניסטים.

מתקרב יום השנה ה־30 להקמת מדינת ישראל. במגילת העצמאות מדובר על הבטחת שוויון לכל תושבי ישראל. השפה הערבית במדינת ישראל היא שפה רישמית. ובכל זאת, בריונים גזעניים, המפירים את מגילת העצמאות ואת חוקי מדינת ישראל זוכים לחיפוי השלטונות והמשטרה.

באוניברסיטת חיפה לומדים למעלה מ־600 סטודנטים ערבים, שהם 10% מכלל הסטודנטים. מייסדי ומנהלי האוניברסיטה הצהירו, שיעוד האוניברסיטה הוא לשמש דוגמה להבנה, לאחווה ולשוויון בין סטו־דנטים יהודים וערבים. מה יגידו ומה יעשו מול ההשתוללות הגזענית במעונם?

מגפה זו מתפשטת. כנופיית הרב כהנא פירסמה שוב תביעה לגירוש ערביי ישראל ממולדתם.

ח”כ אמנון לין מאיים בהגברת הרדיפות כלפי אזרחים ערבים במדינת ישראל, שאינם מסכימים להיות משרתי השלטון.

ואילו הגנגסטאר פלאטו־שרון תובע הוצאת הקומוניסטים מחוץ לחוק.

מסקנה: סכנת הפאשיזם גברה במדינת ישראל.

ה י ו ם תקפו סטודנטים ערביים ומאיימים על קומוניסטים.
מ ח ר יפגעו בכל אירגון פועלי, דמוקרטי ושוחר שלום ערבי כיהודי, המתנגד למדיניות ממשלת בגין.

בכוחם של שוחרי־השלום, הדמוקרטיה וציבור הפועלים המאורגן בעיר ובכפר להדוף סכנה זו.

במלוכד אנו כוח גדול ומכריע.

החזית הדמוקרטית לשלום ושוויון -
המפלגה הקומוניסטית הישראלית,
אירגון הפנתרים השחורים
וחוגי ציבור יהודים וערבים

תל־אביב, 2.4.78
ת”ד 4885

שאגת הקרב

(המשך מעמוד 31)

רוע בכרזות בד ענקיות ומאירות עיניים.

„...אין זו איגרת מחאה של ה־אנשים היפים, אלא מיכתבם של הנוש־אים בעול,” הכריז יפתח יעקוב (25), סגן (מיל.) בן קיבוץ מנרה שבגליל העליון. יפתח הוא קצין שיריון, שנפצע קשה בלחימה באיזור החווה הסינית ואיבד חלק מכף ידו. הוא עוטר בעיטור המופת.

יפתח, הלומד היום פילוסופיה באוני־ברסיטה העברית בירושלים, ניסה להסביר, במילים פשוטות ובקיצור נמרץ, מהו מיכתב הקצינים ולמה נועד: „המיכתב הוא נסיון אחרון לקרב את השלום ולהרחיק את המילחמה. המיכתב הוא שטר ציוני — אין הגשמה של הציונות ללא שלום. ה־מיכתב הוא תזכורת שלא די ברצון לשלום, צריך גם לשלם עבור השלום. זוהי עדות

טל סרן (מיל.) יאיר טל, קצין־שיריון מבריק ובעל עיטור העוז, הוא בנו של האלוף ישראל טל, לשע־בר מפקד גייסות השיריון וסגן הרמטכ”ל.

לקונצנזוס של שלום ולא של שטחים. מיכתב הקצינים הוא מילחמת השלום של עם למוד מילחמות. המיכתב אינו איום של עריקים, הוא עדות של אהבת ציון ולא של אשמת שומרון. המיכתב הוא אני־מאשים — אני־מאשים באי־קיום משא־ומתן בתום לב. מיכתב הקצינים הוא שאגת הקרב על השלום, מיכתב הקצינים זה אנחנו!” דבריו של יפתח יעקוב, שהוא בן אחותו של ראש־הממשלה הקודם, יצחק רבין, זכו לתשואות נלהבות.

קצין אחר שבלט בנוכחותו, אם כי אינו נמנה עם יוזמי ההפגנה, היה יאיר טל, סרן במילואים שעוטר בעיטור־העוז על התנהגותו בשדה־הקרב במילחמת יום־הכיפורים. יאיר, שהוא בנו של האלוף (מיל.) ישראל („טליק”) טל, נחשב אחד הקצינים המבריקים ששירתו בשנים האח־רונות בדרגי הפיקוד הזוטרים בחיל ה־שיריון. כיום לומד יאיר באוניברסיטת תל־אביב.

את הניצוץ שהצית את הלהבה שפרצה בכיכר מלכי ישראל נתנו שניים, שהיו רחוקים אותה עת מאור הזרקורים. אחד מהם הוא סרן (מיל.) יובל נריה (26), קצין שיריון שלחם בסיני ועוטר בעיטור הגבורה על שמונה ימי לחימה עיקשת ללא לאות, אל מול פני הצבא המיצרי. יובל, השוקד כיום על עבודת ה־מ”א שלו בפסיכולוגיה. הוא בנם של אלוף מישנה (מיל.) יעקוב נריה וסגן־אלוף ציפורה, והיה הראשון שהגה את הרעיון לשלוח מיכתב לראש־הממשלה. שותפו לרעיון הוא מוטי פרי (29), סרן (מיל.) הלומד כיום לקראת התואר השני בכלכלה.

אחרי שהכינו את הנוסח הראשוני, שיתפו יובל ומוטי ברעיון עוד אחדים מחבריהם. את מרבית החתימות אספו באמצעות שי־חות טלפוניות עם חבריהם מתקופת השי־רות הצבאי.

„בארץ הזאת,” הסבירו היוזמים, „כש־אתה אומר שצריך להחזיר שטחים מייד קמים ומטיחים בפניך שאלה: איפה היית במילחמה? וזוהי הסיבה למה דווקא קצינים נימנו על חותמי המיכתב. אנחנו לא חוש־בים שלדברי קצינים יש יותר תוקף מוסרי, אבל ידענו שמי שמביע דעה שמתנגדת לשלטון, ישר תוקפים אותו שהוא שמא־לני, תבוסתן, פציפיסט וכו׳. השתדלנו, באופן כזה, למנוע את התגובה הזו.”

הנשיא נבון

(המשך מעמוד 25)
נשלח לרגל אצל בן־גוריון, אולם הודה כי שרת היה מעוניין שהוא יהיה שם כדי להשקיט ולהרגיע את המתחים ששררו בינו לבין בן־גוריון.

נבון לא עמד בלחצם של ראש־הממשלה ושר־החוץ, וב־1952 קיבל עליו את תפקיד מזכירו של „הזקן”. כך החלה עבורו דרך ארוכה בת 11 שנים, עד לפרישתו הסו־פית של בן־גוריון ב־1963. יש האומרים כי אם לא היה נבון נבחר כנשיא, הוא היה כותב ספר המוקדש כולו לאפיזודות ולסיפורים פיקאנטיים מ־11 שנים סו־ערות אלה. בין הדברים שנוהג נבון לספר, ודווקא כאלה הקשורים במוסד הנשיאות, מצוי הסיפור המפורסם על רצונו של בן־גוריון לראות בתפקיד נשיא מדינת יש־ראל, אחרי פטירתו של חיים וייצמן, את המדען הדגול אלברט איינשטיין. בן־גוריון ביקש מנבון שישלח מיברק לאבא אבן בניו־יורק, ובו הוראה להציע „ליהודי הג־דול ביותר בדורנו את נשיאות מדינת ישראל.” אחרי ששלח נבון את המיברק אמר לו בן־גוריון, כשהוא אוחז את ראשו בידיו: „מה נעשה אם איינשטיין יקבל את ההצעה?!”

אחרי שנפטר הנשיא יצחק בן־צבי שלח בן־גוריון את נבון להביא אליו את זלמן שז”ר. בן־גוריון אמר אז לשז”ר, בשיחה שבה נכח גם נבון: „בתוך התנועה היו שני אנשים שאין להם מתנגדים: אתה ובן־צבי. לכן, אני מציע לך להיות נשיא.” שז”ר הנרגש ביקש מבן־גוריון שהות ל־מחשבה ולהתייעצות עם משה שרת, ש־שהה באותה עת בארגנטינה. במכונית,

שרגא נצר מנשק את נבון
בן־גוריון התפטר בגלל אופירה

כאשר החזיר נבון את שז”ר לביתו, אמר למי שהיה אז המועמד לנשיאות: „עוד מעט לא אוכל לקרוא לך יותר זלמן, אלא רק אדוני הנשיא.” שז”ר פנה אליו בהת־רגשות עמוקה כשדמעות בעיניו, ואמר לו: „אתה תמיד תוכל לקרוא לי זלמן.”

פעם נוספת שבה פגש במוסד הנשיאות, בהקשר של דויד בן־גוריון, היתה כאשר טירפדה גולדה מאיר, לפני חמש שנים, את בחירתו של נבון כנשיא המדינה. נבון קיבל מיכתב מבן־גוריון, ששהה אז ב־טבריה. בין השאר כתב לו בן־גוריון, ב־24 במארס ’73: „הריני מצטער לא מעט שהוא (אפרים קציר, אז קצ’לסקי) לקח לעצמו תפקיד זה, ועוד יותר אני מצטער על כך שאתה לא נבחרת.” ובחושו ה־נבואי המשיך הזקן וכתב: „אני מאמין שעוד האומה העברית תעמוד על זכותך זו, ועוד נזכה לראותך נשיא האומה.” מיכתבו זה של בן־גוריון, שנכתב בכתב־יד, נפתח במילים „יצחק היקר” והסתיים ב„בהוקרה עמוקה,” מוסגר במיסגרת ומ־צוי כיום בארכיון הפרטי של נבון.

ב־1962 פגש יצחק נבון באופירה ארז, אז נערת־זוהר ומי שהיתה ידועה כ־אחת הנשים היפות בארץ. הפגישה הרא־שונה ביניהם התקיימה בקפה ורד ששכן בקרן רחוב דיזנגוף ושדרות בן־גוריון (אז שדרות קרן־קיימת) בתל־אביב. נבון, שהיה בחברת ידיד, פגש קבוצה של חב־רים וביניהם היתה אף אופירה. בין ה־שניים התלקח רומן וכעבור שנה, ב־1963, הם נישאו. רק אז התגלתה לידידיו פרשה נסתרת בביוגראפיה שלו. הסתבר כי נבון היה נשוי, בצעירותו, במשך תקופה של שנה, ליהודיה אמריקאית, אך הנישואין לא עלו יפה והם התגרשו.

אגב, נבון נשא את אופירה לאשה באותו שבוע שבו התפטר בן־גוריון מראשות הממשלה. שרגא נצר אמר אז לנבון: „אם לא היית מתחתן, בן־גוריון לא היה מתפטר,” ונבון השיב לו בבדיחות הדעת: „אם בן־גוריון לא היה מתפטר, אני לא הייתי מתחתן.”

להתפטרותו של בן־גוריון היתה מש־מעות נוספת בקאריירה של נבון, שהו־בילה אותו בסופו של דבר לנשיאות. נבון עמד לנסוע להארוואד להשתתף בקורס המפורסם של הפרופסור הנרי קיסינג’ר. בוודאי קיים עדיין במקום כלשהו מיכתבו של קיסינג’ר לנבון, שבו מודיע לו מי שהיה אחר־כך מזכיר המדינה האמריקאי כי הוא שמח להיענות לבקשתו ולקבלו לקורס. בעיקבות התפטרותו של בן־גוריון לא רצה נבון לעזוב את הארץ, והתנצל על כך לפני קיסינג’ר בכתב.

אחרי התפטרותו של בן־גוריון חזר נבון אל תחום הקשור בחלום־הנעורים הראשון שלו, תחום ההוראה. הוא התמנה כמנהל מחלקת־התרבות במישרד־החינוך־והתר־בות, והקים אז את מיפעל ביעור הבערות בשיתוף עם צה”ל. היה זה אחד המיפעלים היפים ביותר שקמו במדינה, פרי יוזמתו של יצחק נבון והשיגעון הפרטי שלו.

אז הוכיח האיש שהומלץ להיות נשיא, בין השאר בגלל יחסו לטקסים, כי אצל בן־גוריון למד את תורת האירגון לפירטי־פרטיה. בתקציבים דלים, וכשהוא נתקל בחומה של חוסר־אמון מצד הממונים עליו, הצליח נבון להקים חיל־מורים מפואר ש־קיים בצה”ל עד היום.

ההיסטוריה של נבון החל משנת 1965, ידועה. כשהקים דויד בן־גוריון את רפ”י הצטרף אליה, בעיקר מתוך נאמנות אי־שית לזקן. מאוחר יותר, כאשר התפלגה רפ”י, חלקה חזר לחיק מפא”י וחלק אחר הקים מאוחר יותר את הרשימה הממלכ־תית, הנמצאת היום בליכוד, בחר נבון — הידוע במתינותו ובדיעותיו היוניות — במפא”י. בכנסת הוא התבלט כאחד מחב־רי־הכנסת הרציניים והיעילים ביותר, בעי־קר בתוקף תפקידו כיושב־ראש ועדת־החוץ־והביטחון.

לפני כחודשיים הגיעו לארץ מפיק ובמאי ספרדים, המבקשים לצלם ב־ישראל קו־פרודוקציה ספרדית־ישראלית. כוונתם לסרט־עלילה שייסוב סביב הווי חייהם של יהודי ספרד בישראל. השניים פנו אל נבון, ואחרי ישיבה ממושכת הוס־כם כי נבון יכתוב את התסריט ואף יפקח על הסרטתו, מן הבחינה התוכנית של הסרט. אגב, כאשר נערכו החזרות על בוסתן ספרדי שלו, הקפיד נבון להשתתף בכולן, ולפי דיברי במאי ההצגה, לולא השתתפותו של נבון בחזרות וההערות שנתן, לא היתה ההפקה מוצלחת כל־כך.

עתה יצטרך נבון לוותר על ההצעה להיות לתסריטאי. „גם נשיא יכול לכתוב תסריטים,” הודיע השבוע לנציג של ה־מפיקים הספרדים בארץ, „אבל לא יהיה לי זמן, כנשיא, להיות נוכח על בימת הצילומים וככה אי־אפשר לעשות סרט.”

אולם על שלושה דברים לא יוותר נבון, גם כאשר ייבחר כנשיא. בכך בטוחים כל ידידיו: הוא ימשיך לקנות מדי יום שישי שקית גדולה של גרעינים, ימשיך לבקר בכל הצגת־תיאטרון המועלית על הבמה, וימשיך לצפות בסרטים תוצרת אנגליה המוקרנים בטלוויזיה.

השבוע בטוטו
ספורט־טוטו
מעתה הוגדל הפרס בראשון לזוכה אחד בטוטו ורק בטוטו ל־2 מיליון ל'.
בטוטו הסיכוי גדול יותר!
מינימום הפרס בראשון 1,750000.-
כל הפרסים 3,500000.-
המועצה להסדר ההימורים בספורט

סרטי „שפירא” - אולפני הרצליה מציגים:
ששי קשת, גידי גוב, טוביה צפיר, גלי עטרי.
אלי (טלפלא) גורנשטיין, מאיר (פוגי) פניגשטיין.
„הלהקה”
קומדיה צברית פרועה, עם הרבה שירים, נעורים, אהבות ומלחמות.
במאי: אבי נשר
תסריט: שרון הראל - אבי נשר
מוסיקה: יאיר רוזנבלום
מפיק בפועל: יצחק צחייק
צלם: יעקב קלך
מפיק: יצחק קול
גילת אנקורי, סמדר ברנר, חלי גולדנברג, דב גליקמן, יוני חן, לירון ניר-גד, עוזי אסנר, מאיר סוויסה, דפנה ערמוני, מנחם עיני, עוזרא כפרי, קובי רכט ורבים אחרים

טוב לי עם

ב־1969 הלכו כל הבחורות בנויני והגברים ישבו במעוזים וכולם שרו שירי הלהקה
ב־1969 כל הארץ העריצה אותם, אבל איש לא ידע את האנות מאחורי הקולות והפנים היפים

ממוצ”ש 8.4.78 בכורה עולמית
תל-אביב „הוד”
חיפה „עצמון”
ירושלים „כפיר”
ממוצ”ש 15.4.78
רמת-גן, חולון, בת-ים, נתניה, באר-שבע, פתח-תקוה, אשדוד.

מי מתחתנת?
האם או הבת?

„את שוב מתחתנת?!"
זו היתה התגובה שבה זכתה ה־שחקנית רחל רביד, כאשר חילקה לידידיה הרבים בקפה כסית בתל־אביב הזמנות ל־חתונה. אלא שהפעם, שלא כמו בפעמים קודמות, לא היתה היא הכלה. בפעם זו, לתדהמתם של מרבית מודעיה, היתה רחל רביד החותנת. רק מעטים מידידיה ידעו כי רחל יפת־התואר, הנראית צעירה מאד מגילה, היא אם לנערה בת 19, העומדת להינשא בשבוע הבא לתגלית הסרט ה־להקה, מאיר סוויסה.

רחל רביד אולי אינה מוכרת לכל אדם במדינה, אך השחקונה התל־אביבית מכירה אותה היטב. בשנים האחרונות אומנם נעל־מה מבתי־הקפה של הבוהמה ומן המסיבות, אך היתה לה סיבה טובה לכך: היא היתה נשואה במשך ארבע שנים למשורר ומורה־הנהיגה הירושלמי חנן בן־חורין.

מסיבת החתונה של השניים, שהתקיימה במועדון 77 בתל־אביב, תיזכר בהיסטוריה של הבוהמה הירושלמית והתל אביבית גם־יחד. היתה זו מסיבה פרועה שנמשכה עד אור הבוקר וזכתה בכיסוי בעיתונים.

בגיל שבע עלתה רחל רביד ארצה מפולין ובגיל 15 הגיעה לקיבוץ יפעת, שם הכירה את בעלה הראשון, אביה של בתה טל. כשהיתה טל בת חמש התגרשו השניים ורחל, שהיתה כבר אז מעורה בעיסקי תיאטרון קיבוציים, הצטרפה ל־בימת הקיבוץ. במיסגרת זו הגיעה גם אל אולמות־תיאטרון עירוניים. כאשר היתה עדיין חברת קיבוץ יפעת השתתפה בהצגת־ילדים בתיאטרון הבימה, ואת המשכורת היתה משלישה מדי חודש לקופת הקיבוץ.

כשמלאו לטל שש שנים החליטה רחל לעזוב את הקיבוץ. היא לקחה את הילדה ועברה להתגורר בבית הוריה שברמת־גן. הקיבוץ דרש שתחזור הביתה, אך התיאט־רון קרץ לה יותר. היא ויתרה על חברותה בקיבוץ, ועל־פי רצונה המפורש של בתה החזירה אותה לקיבוץ, שם גדלה טל לצד

כאשר חילקה השחקנית
הכלה אלא החותנת

אביה, שהקים מישפחה חדשה ומאז, כמו שאומרת רחל, „אני על הכביש."

כשהיא נשאלת למה הכוונה, היא מספ־רטת: „מאז שטל בת שש, אני נוסעת בקו תל־אביב — יפעת שלוש פעמים ב־שבוע באופן קבוע, ולא משנה עד כמה אני עסוקה. תמיד הקפדתי לראות את הילדה באופן רצוף. היא הבינה אותי תמיד. כשהתגרשתי, וגרנו בבית של הורי, הם ניסו להניא אותי מלעזוב את הקיבוץ. הם ירדו עלי בעניין התיאטרון, טענו ששחקנית זה לא מיקצוע רציני ושאין בו כסף. טל, שהיתה אז בת שש, אמרה לאמא שלי: „כסף זה לא חשוב. אני רוצה שאמא תעשה מה שטוב לה. אני רוצה שתהיה לי אמא שמחה. ומאז היא אתי, באש ובמים."

לטרוף את החיים

מאז עזבה את הקיבוץ, לפני שלוש־עשה שנים, הספיקה רחל להשתתף בהצגות רבות בתפקידים מרכזיים אך, כפי שהיא אומרת: „היה לי מזל להופיע רק בהצגות לא־חשובות." היא אומנם לא התפרסמה, אך זכתה בהכרה כשחקנית טו־בה ויפת־מראה. רחל התערתה היטב ב־בוהמה התל־אביבית, ואיש לא העלה ב־דעתו את גילה האמיתי. היא־עצמה, אולי מפני שהופעתה החיצונית אינה תואמת כלל את גילה, מעולם לא נקבה בו. במשך השנים היו לה חברים קבועים וגם רומנים חולפים, אך לפני ארבע שנים אמרה „כן" לחנן בן־חורין, ועברה להתגורר בירוש־ליים. בבירה לא היה לה טוב, במשך כל שנות נישואיה בשנית נראתה רחל כאילו הוכנסה למקרר. שימחת־החיים שהיתה אופיינית לה נעלמה, היא לא התערתה בבוהמה הירושלמית, וחלומה היה לחזור לגור בתל־אביב.

היא מספרת: „בירושלים ניסיתי להפסיק עם התיאטרון, וחיפשתי אפשרויות אחרות. אך ככל שחיפשתי יותר, כך הפכתי יותר מתוסכלת. הרגשתי שאני גוססת. השת־תפתי במחזה מקורי בשם נשים אודות נשים, ולימדתי דראמה יוצרת בבתי־ספר, אבל זה לא היה זה.

„ירושלים הרגה אותי לאט־לאט. לא הצלחתי להתערות בתוכה. קיבלתי את הבעל שלי בעיסקת־חבילה יחד עם החברים שלו. לא אני בחרתי בהם. דופק החיים של ירושלים לא תאם את הקצב שלי. הפכתי אשה ממורמרת ומעצבנת. הרגשתי שבמקום ללכת קדימה, אני נסוגה לאחור. „לפני חודש וחצי התגרשתי, וחזרתי

מטאטא מאיר סוויסה בחדר־האוכל של הקיבוץ, שם הוא עובד, מטאטא בעזרת מגב את המת־נדבת האמריקאית אליסון העובדת לידו.

רחל רביד הזמנות לחתונה - לא האמין איש שאין היא

עם טופול רחל רביד בתפקיד אשת לוט, למול השחקן חיים טופול, בסידרת־הטלוויזיה שאותה הפיק, ואשר בה השתתף בתפקיד הראשי. מימין: השחקנית דינה דורון. רחל משתתפת כיום באופן קבוע בקבוצת **אימפרוביזציה.**

לתל־אביב. פה מתרחש הכל. זוהי העיר הגדולה. מאז שהגעתי לכאן אני מוצאת את עצמי בכל המסיבות ובכל האירועים, מוקפת מחזרים ונהנית מהחיים. אני עובדת כרגע עם קבוצת אימפרוביזציה של פיטר פריי, ובהצגת־ילדים, ועושה חזרות על מחזה מקורי בשם משדרות בן־גוריון עד הים במיסגרת הקומה השלישית.

„אני שוב מרגישה מלאת־מרץ, רעננה ומוכנה לטרוף את החיים. אני הולכת עם ההתרחשויות של הדור. השיגרה מזקינה. כל זמן שאכיר את המוסיקה של האבנים המתגלגלות והחיפושיות, כל זמן שאדע מה זה פאנק וארקוד רוק'נ'רול, אשאר צעירה. אני אף פעם לא חושבת על ה־עבר. אנשים צעירים חושבים רק על ההווה והעתיד."

פתוחה לכל הצעה

רחל רביד היא טיפוס סוער וטמ־פרמנטי, בת־בלי־גיל המרשה לעצמה להסתובב בג'ינס מקופלים מעל למגפיים ובחולצות־טריקו ללא חזייה, המדגישות גוף שאף נערה בת־עשרה לא היתה מתב־יישת בו.

היא מבלה במסיבות עד אור הבוקר, מתגוררת בחדר שכור, ואינה מעלה כלל בדעתה כי היא צריכה כבר דירה משלה, ו„להסתדר בחיים". לפני שהתגרשה אמרו לה ידידים, דורשי־טובתה, כי בגילה אולי בכל־זאת כדי לה להישאר נשואה. אך רחל נעלבה מתגובת החברים, והתגרשה כנערה צעירה ששגתה בנישאוי־בוסר. היא מתכננת מסעות מסביב לעולם, ואפשר להדליק אותה בשניה על נסיעה מטורפת לאילת או על חופשה לא־מתוכננת ביוון. אם אין לה חוזה הצגה הכובל אותה ברגע מסויים, היא פתוחה לכל הצעה.

מובן שאשה כמותה מעסיקה גם את ה־לשונות הרעות, אך רחל צוחקת וממשיכה ליהנות מהחיים. אחרי ככלות הכל, לא אחת מן המגלגלות בלשונן היתה מאושרת אילו יכלה להיראות כמו רחל רביד ב־חתונת בתה.

הבת טלי היא, כצפוי, ההיפך הגמור מאמה בכל הנוגע לאישיותה. טל, ששירתה בצה"ל והשתחררה לרגל חתונתה, היא טיפוס שקט, מופנם וביישני. היא מרגיעה מדי פעם את אמה הסוערת, מהסה אותה ואומרת לבעלה המיועד, מאיר סוויסה: „מה עושים עם אמא?" בעוד הבת מדברת בקול שקט ומאופק, רחל אינה יכולה שלא למלא את חלל החדר בקולה החם. כשהיא עורכת סיור בקיבוץ, עם החתן והבת, ומראה את נפלאות הקיבוץ, אינה מצליחה להתאפק, מטפסת על טרקטור נהוג בידי קיבוצניק צעיר ופוצחת בשירי־מולדת ב־קול גדול. טלי מסרבת בכל תוקף להצטלם על הטרקטור. כשמגיעים אל שדות הכותנה ממהרת רחל לטפס על הר צמר־הגפן ה־לבן, גוררת אחריה את החתן מאיר, וקופצת

פער הדורות אינו קיים בין השחקנית רחל רביד לבין בתה, טל. האם מעורה היטב בנושאים המעניינים את בני הדור הצעיר, מעוררת את התפעלות חבריה של טל כשהוא מזהה בנקל שירים של **האבנים המתגלגלות.** בעוד רחל טיפוס סוער ופתוח, טל שקטה מאד ומופנמת, ולעיתים מרסנת את אמה, הסוערת.

עם האומגה למטה. טל מוכנה לטפס רק אחרי מאמצי־שיכנוע רבים. ובעוד טל פוסעת חבוקה עם מאיר שלה, מדלגת לה רחל בשבילי הקיבוץ כילדה. מה יש לדבר, אמא שכזאת אין לכל אחד.

חברים משותפים לחותנת ולחתן

החתן, מאיר סוויסה, מבסוט מה־חותנת שלו. סיפורו־שלו מזכיר ב־מידה רבה את סיפורה. גם הוא עלה ארצה, ממארוקו, בגיל 15, נשלח לקיבוץ יפעת והצטרף לחברת־הנוער. מאיר, בנם של פועלי־ייצור מנצרת־עילית שגידלו 11 יל־דים, התערה היטב בקיבוץ וגילה כישרונות קומיים ומוסיקליים בולטים. את שירותו הצבאי עשה בלהקה צבאית, ובאחת מהופעותיו חזו, אבי נשר ושרון הראל, שחיפשו שחקנים לסירטם הלהקה. הם הזמינו אותו למיבחן, והוא קיבל את תפ־קידו של בזוקה, השליימזל של הלהקה, המתגלה לבסוף ככוכב וכבחור הכישרוני ביותר בה.

על טיבו של הסרט יכתבו המבקרים, אך דבר אחד ברור: מאיר סוויסה בולט בו משיכמו ומעלה ומצליח להצחיק עד דמעות. יש המכנים אותו „וודי אלן ה־ישראלי", הן בשל דימיונו לאלן והן בשל אופן מישחקו. סוויסה צוחק. לא איכפת

לו, הוא מעריץ את וודי אלן. הוא טוען בלהט כי הוא רוצה להיות שחקן־קולנוע, אך מדגיש כי יעשה זאת אך־ורק ברשותו של הקיבוץ. „יש לי שורשים בקיבוץ, אני כמו קונטה־קינטה," הוא אומר, ומחבק באהבה את טלי שלו.

מפיקים שחזו בהקרנות המוקדמות של הסרט, מיהרו לבקש ממנו לחתום על חוזים מבטיחים — אך הוא סירב לכולם. קודם כל הוא רוצה שהסרט ייצא אל האקרנים ו־אחר־כך — הקיבוץ ידון ויאשר.

מאז התפרסמה תמונתו בעיתון הוא קנה לו שם בתנועה הקיבוצית, וכבר באים אליו בהצעות להופיע בפסטיבלים ובח־גיגות לכבוד שנת השלושים למדינה. מאיר מהסס. הוא אך־זה הספיק להשתחרר מ־הצבא, וכבר נלקח על־ידי מפיקי הלהקה להשתתף בסרט. הקיבוץ אומנם אישר, אך הוא אינו מעוניין להפריז. רחל יושבת מן הצד ומתבוננת. קשה לה להאמין שמה שקורה בחדרם של בתה ובעלה־המיועד קורה למישהו אחר. הרי רק לפני שנים ספורות זה קרה לה־עצמה. פער הדורות כמעט שאינו משחק תפקיד בינה לבין בתה וחתנה. מאיר גם מלמד אותה לפרוט על גיטארה, והיא מספרת לו על ניסיונה בקולנוע.

בשבוע הבא תתקיים החתונה בקיבוץ יפעת, ורחל אומרת: „בחלומות הכי ורודים שלי לא העליתי בדעתי שלחתונה של הבת שלי יבואו החברים שלי, שהם גם החברים של הבעל שלה. טל היתה הבן־אדם האחרון בעולם שחשבתי שתתחתן עם שחקן. טוב, לפחות, שהוא שחקן טוב."

ובינתיים היא ממשיכה לנסוע בקו תל־אביב יפעת, למרות שבתה וחתנה מרבים לערוך אצלה ביקורים בתל־אביב. היא גם מרבה לנסוע על קו ירושלים תל־אביב הן לצורך השתתפות בתסכיתי רדיו והן ל־פגישות עם בעלה לשעבר אתו נשארה ב־יחסים מצויינים.

כשהיא נשאלת מתי תנוח מהמרוץ שלה היא משיבה: „לנוח? אני אף פעם לא מתעייפת, אני טיפוס אופטימי. כחול של שמיים ושמש בחורף עושים לי את היום, אני תמיד יודעת שמחר יהיה טוב יותר, עכשיו אני מתכוונת להקדיש את מלוא כוחי להתקדם מבחינה מקצועית, לעבוד ברצינות ולהגיע סוף סוף למשהו רציני. עד עכשיו לא התמזל מזלי, הייתי עסוקה בהצגות לא חשובות בחתונות ובגידולה של בתי. כעת, כשאני מפקידה אותה בידיו הנאמנות של סוויסה, הגיע הזמן שאדאג לעצמי."

הסרט מאיר סוויסה בתפקיד בזו־קה, בחברת השחקנית־דוג־מנית חלי גולדנברג, בסרט **הלהקה.** סוויסה נחשב כתגלית הסרט, ומכונה **וודי אלן.**

משפחה על הגורן רחל רביד, בתה טל יוגב והחתן המיועד, מאיר סוויסה, משתוללים על ערימות־הכותנה בשדות קיבוץ יפעת, ביתם של החתן והכלה הצעירים. רחל הגיעה לקיבוץ בהיותה בת 15, עזבה אותו אחרי גירושיה ובעת שטל היתה בת שש אך התמידה בביקורים קבועים שם.

אונס

הסיפור שחזר על עצמו

שמואל אומני, שנידון השבוע לשלוש שנות מאסר (מתוכן שתיים על־תנאי) באשמת אונס, השתתף בעבר בסרט **אשת הגיבור**. בעלילת אותו הסרט התאהב אומני בקיבוצניקית, וביצע בה ספק־אונס. עשרים שנה מאוחר יותר הורשע אומני, במציאות, באונס קיבוצניקית.

השופטים קבעו בהחלטה היוצרת תקדים:

חופש מיני - כן, אונס - לא!

„הייתי מת לדפוק אותה, בגלל שהיא משכה אותי מאחר שהיתה סכסית. ואני הרבה פעמים אמרתי לה שאני אוהב אותה, ושאני חייב לדפוק אותה...״ כך, בפשטות ובגילוי־לב הסביר השחקן ובעל־באר שמואל אומני לחוקר־המישטרה את שאירע בפאב שלו ברחוב דיזנגוף, בליל ה־23 בינואר השנה (העולם הזה 2109).

בכך למעשה חרץ אומני את דינו לשבט. השבוע, חודשיים אחרי אותה הודעה מפתיעה, פסקו גם שופטי בית־המישפט המחוזי בתל־אביב לחובתו של אומני, והרשיעוהו באינוס.

לבד מתקדים המישפטי שקבעו שלושת שופטי ההרכב, בפסק־הדין נגד אומני, הם גם סיפקו את אחד מפיסקי־הדין המרתקים ביותר שנפסקו בבית־מישפט ישראלי, במישפט שנימנה עם היותר־פיקנטיים שהתבררו אי־פעם בין כותלי היכל הצדק התל־אביבי.

שעות אחדות אחרי שהוגשה התלונה במישטרת מרחב הירקון, כבר היה אומני נתון לחקירה בידי סמ״ר דויד ביטון ממישטרת מרחב הירקון.

„הבנתי במה מאשימים אותי, ואני רוצה לספר את האמת, את כל האמת,״ אמר לחוקרו, אחרי שהשה הזהירו כחוק, והודיעו במה הוא חשוד.

ההודעה שמסר אומני לחוקר, ושמאוחר יותר הפכה ראיה נגדו על־ידי התביעה במישפטו, הפתיעה גם את החוקר הוותיק.

וזו הודעתו של אומני במישטרה, בעת מעצרו, כלשונה:

„את המתלוננת אני מכיר למעלה מחצי שנה. הכרתי אותה דרך חברה שיצאתי איתה בעבר ושמה עמליה, וזאת היתה היכרות שיטחית. היא מצאה חן בעיני מאז שהכרתי אותה. לפני כחודש וחצי פנתה אלי המתלוננת, וביקשה לעבוד אצלי. אני שמחתי על כך והסכמתי, ומאז היא התחילה לעבוד אצלי בתור מלצרית בימי שישי ושבת.

כאשר היא היתה באה אלי לעבודה הייתי ממזמז אותה והייתי תופס אותה ומנשק אותה, למרות שהיא היתה מתחמקת מזה, כי אני הייתי מת לדפוק אותה, בגלל שהיא משכה אותי ומאחר שהיתה סכסית. הרבה פעמים אמרתי לה שאני אוהב אותה ושאני חייב לדפוק אותה. היא היתה מתעלמת ממני, והיתה אומרת לי שהיא לא מעוניינת ושהיא לא אוהבת אותי, ושיש לה חבר שהיא מאוהבת בו. אתמול, הכוונה ליום שבת, בשעה שלוש לפנות־בוקר, כבר עזבו כל הלקוחות את המועדון ואני נעלתי את הדלת, כאשר המתלוננת היתה אתי בפנים. בא לי עליה, ואמרתי לעצמי: ,אני חייב לדפוק אותה!׳ נישקתי אותה, והיא ניסתה להתחמק. אמרתי לה שאני רוצה לדפוק אותה, והיא ענתה שלא מעוניינת.

השארתי אור קטן והתחלתי למזמז אותה, ולאט־לאט התחלתי להשכיב אותה. היא התחילה להגיד לי שאפסיק, אבל אני אמרתי לה שאני לא יכול, והמשכתי להחזיק אותה חזק, עד ששכבנו על הריצפה ושכבתי עליה. היא כל הזמן אמרה שהיא לא רוצה, ושזה אונס. אני אמרתי שאני חייב לדפוק אותה ויהי־מה. כאשר הייתי מעליה התחלתי להוריד את מיכנסיה וגם את התחתונים, כאשר ביד השנייה אני מחזיק אותה. אחרי זה הוצאתי את אבר־מיני. היא ניסתה לסגור את רגליה, אבל אני לא נתתי לה, והחדרתי את אבר־מיני לתוך אבר־מינה וגמרתי לה בפנים. אחרי זה קמתי מעליה, התחלתי להתלבש והיא אמרה שזה אונס מה שעשיתי לה.

„כנראה שעשיתי טעות, ואני מודה שפגעתי בה עד עומק נישמתה, אבל אני רוצה להגיד שמזה חודש וחצי שאני מת לדפוק אותה ואמרתי לעצמי תמיד ,מה, אני, שמוליק אומני, לא ידפוק את הבחורה הזאת?׳

אחרי שדפקתי אותה אני הצעתי לה להסיע אותה לתחנה המרכזית, כי היא רצתה לנסוע לירושלים. אני חושב שהיא נפלה למצב לא טוב אתי ובגלל זה היא נפגעה, אבל אני לא האמנתי שהיא תגיש תלונה על זה שזיינתי אותה.״

אולם, רק אחרי שמסר את ההודעה הבין את חומרת מצבו. הוא ביקש להתקשר עם פרקליטו, ומבוקשו ניתן לו. עורך־הדין אריה פוס, המייצג את אומני בדרך־כלל בענייניו העיסקיים, יעץ לו לשתוק בחקירה, אבל איחר את המועד. מישפחתו של אומני שכרה את שירותיו של עורך־הדין חיים משגב, שאף עמד לייצגו במישפט. אלא שבמהלך המעצר התגלעו חילוקי־דיעות בין הפרקליט, המתמחה בעיקר במישפטים פליליים, לבין אומני, ולבסוף פיטר אומני את משגב.

מישפטו של אומני קבע גם שיא של מהירות. ימים אחדים אחרי שנעצר, בסוף חודש ינואר, כבר הוכן כתב־האישום נגדו. עורכת־הדין פנינה דבורין, סגנית בכירה לפרקליטת מחוז תל־אביב, האשימה אותו באינוס.

אומני כפר באשמה, התכחש לכל נוסח ההודעה הראשונית שלו במישטרה, ונעצר עד תום ההליכים נגדו. פחות מחודשיים לאחר־מכן נפתח המישפט. ב־26 בפברואר החלו והסתיימו עדויות התביעה, למחרת החלו ונסתיימו עדויות ההגנה. כעבור שלושה ימים, ב־30 במארס, הושמעו סיכומי התביעה ומייד לאחר־מכן הכתיב אב בית־הדין, השופט המחוזי בנימין כהן, את הכרעת הדין שלו ושל שני עמיתיו, משה טלגם ואליהו וינוגרד, למתמחה שלו.

„אתה מלכלך לי את הנשמה״

שתיים מהעדות במישפט העידו בדלתיים סגורות. האחת היתה אשתו של אומני, עדנה, והשנייה הסטודנטית המתלוננת, שעל־מנת לא להביכה ושלא לפגוע ביכולתה להעיד לפניהם, קבעו השופטים שתעיד ללא נוכחות קהל ועיתונאים.

הקיבוצניקית הצעירה, בעלת הגוף הנאה והשיער השחור השופע, שהיא בת קיבוץ גיבעת־חיים איחוד וסטודנטית לפילוסופיה ולתרבות סין באוניברסיטה העיברית בירושלים, כבשה את ליבם של שלושת השופטים הקשישים.

היא חזרה ופירטה את פרשת ההיכרות הקצרה בינה לבין אומני, סיפרה בגילוי־לב כיצד הגיעה לעבוד אצלו, ופירטה את הנסיבות שהביאו לידי אונס באותו לילה.

הסטודנטית הצעירה לפילוסופיה לא נרתעה מלתאר את האונס בפרוטרוט, ופירסה בשטף את כל הפרטים הטכניים שעליהם נשאלה. היא תיארה לפני השופטים את מהלך האקט המיני במלואו. גם הסניגור, עורך־הדין חבוש־הכיפה משולם שפרן, שמונה על־ידי בית־המישפט לייצג את אומני, התעניין בכל פרט ופרט. אך העדה־הקיבוצניקית לא גילתה כל מבוכה.

„האם הוא ליטף את אבר המין לפני החדירה, או רק תחב את אצבעו?״; „היכן הוא גמר?״; האם הוריד את תחתונייך או קרע אותם?״; „למה לא סגרת את הרגליים, מדוע לא כיווצת את שרירי אבר־מינך?״; שאלות אלה, ואחרות, נורו לעבר העדה בזו אחר זו. אך היא עמדה על דוכן העדים בשלווה גמורה, והשיבה בכנות יוצאת־דופן, ללא היסוס וללא מחשבה, על כל פרט ופרט שנשאלה.

היא סיפרה שבליל המיקרה התכוונה ללון בתל־אביב, ולמחרת היתה צריכה להגיע בשעת־בוקר מוקדמת לאוניברסיטה בירושלים. משום כך העדיפה לבלות את הלילה בפאב שבו עבדה, ולא נסעה לישון אצל חברתה ברמת־השרון. היא הודיעה לאומני על כוונתה זו עוד בערב הקודם. אחרי שנסגר הפאב נשק לה אומני בכוח כזה שנשימתה נעתקה. היא גילתה התנגדות, והוא עלה לחדרו שבעליית־הגג. כששאלה אותו מי יפתח לה בבוקר את הדלת, שהיתה נעולה מבפנים, שב אומני וירד למטה. הוא ניסה לחבקה בכוח, והיא התנגדה והלכה לשירותים.

כשיצאה, המתין לה אומני ליד הדלת, השכיב אותה בכוח על הריצפה, והסיר את מיכנסיה ואחר־כך את התחתונים. היא ניסתה לגלות התנגדות, אך בשלב מסויים חדלה. לדבריה, היתה עייפה מכדי להתנגד לו והמומה מגסותו התוקפנית.

כשנוכחה, שלא תוכל לו, ביקשה ממנו שלא לסיים את המעשה, והוא ענה לה: „אל תדאגי, אני לא אלכלך אותך.״

„אתה מלכלך לי את הנשמה,״ ענתה לו, לדבריה.

על גבול הפלילי

כשנעצר שמואל („שמוליק״) אומני בן ה־44 לפני יותר מחודשיים, נדהמו כל ידידיו, כי הוא הצטייר בעיניהם שונה לחלוטין מכפי שציירה אותו המישטרה כאשר ביקשה בבית־המישפט להאריך את מעצרו. הגבר השרירי, בעל רעמת התלתלים המאפירה והחזות האומרת גבריות, נחשב בעיני רבים כמי שאינו זקוק כלל לכוח־הזרוע על־מנת לכבוש כל אשה שהיא. הם היו משוכנעים כי מעצרו אינו אלא תוצאה של נקמנות לשמה, שבאה לידי ביטוי בתלונה שהגישה העובדת שלו.

האיש, שטען תמיד, שנימנה בשנות החמישים המוקדמות עם אחת מיחידות העילית של צה״ל, קומנדו 101, שמיבצעיה הפכו אגדה ולוחמיה — נושא להערצה עיוורת, לא התקשר בתודעתם של מקורביו עם מעשה אונס.

ייחודם של לוחמי 101 היה בהיותם טיפוסים חריגים, שברובם לא השתלבו — ולא יכלו להשתלב — בחברה המקובלת. ייחוד זה, כשבא לידי ביטוי בשדה־הקרב — השיג תוצאות מופלאות. אך בחיי היום־יום הוא היה להם למיכשול. ייחודה של יחידה 101 היה, בין השאר בפריצת הגבולות והמוסכמות של התקופה, אך שמם של אנשיה נקשר, כזכור, לא אחת במעשים שכיום ייחשבו כהפרות־מישמעת

אנשי אותה היחידה, אחרי שהשתחררו והצטרפו למעגל החיים האזרחיים, התקשו תכופות לחיות בתוך מיסגרת חברת החוק ופעמים אף מצאו את עצמם על גבול הפלילי. החל במפקדה של היחידה, אריק

על הריצפה

שרון, ממפירי־המישמעת המפורסמים ביו־תר, דרך לוחמים אחרים שלה שעלו מפעם לפעם לכותרות בשל הסתבכויותיהם עם החוק, וכלה בשמוליק אומני. אך גם עוב־דה זו, שיכלה אולי להסביר את ישיבתו של אומני על ספסל הנאשמים, התגלתה כ־מפוקפקת. במהלך הטיעונים לעונש התברר בבית־המישפט שאומני כלל לא השתייך על יחידה 101, אלא שירת באחד מגדודי חטי־בת הצנחנים. את הפאב שלו פתח חודש לפני המיקרה. בפתיחה נכחו רבים מאנשי הבוהמה התל־אביבית, וחבריו של אומני מימי השירות בצנחנים. במקום,

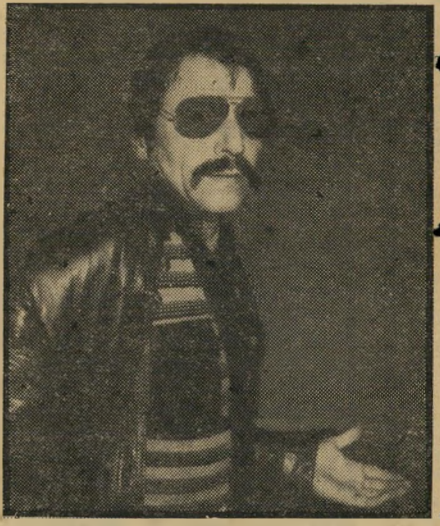

הידיד הפנטומימאי והרקדן ג'וקי ארקין, היה אחד הבודדים מבין חבריו של אומני שבאו למושב קריאת גזר־הדין. נוסף על ג'וקי היה שם גם עידו, אחיו של המשורר דויד אבידן.

האחות עידית גיבעון, אחותו הצעירה של אומני, שמסרה עדות־אופי על אחיה לפני מתן גזר־הדין. עדותה הרשימה את השופטים, וייתכן שאף הביאה להקלת העונש.

שנקרא מועדון אומני, היה באר שמעליו ניתלה תצלומו של ירמי בורדאנוב ז"ל, מן הנועזים שבלוחמי יחידה 101, שנפל ב־פעולת־התגמול בקלקיליה ב־1956. אומני נהג לספר לחבריו, ולכל מי שהיה מוכן לשמוע, שירמי היה החבר הקרוב ביותר שלו.

אומני נולד בחיפה ושם גם עבד כ־סוואר בנמל, אחרי תום שירותו הצבאי. הוא למד מישחק אצל הבמאי פיטר פריי, ואף גילם תפקיד ראשי בסירטו אשת הגיבור.

בהיותו בן 29 נשא אומני אשה שילדה לו את בנו־בכורו. אך נישואיו שלו לא עלו יפה, וכעבור שנתיים התגרש ונסע לארצות־הברית, ללמוד מישחק. תוך שהיי־תו באמריקה פגש בעדנה גרינשפן, ידי־דת־נעוריו, ונשא אותה לאשה.

לפני שש שנים חזר אומני עם אש־תו לישראל, ורכש וילה ברמת־השרון. מאז עבד כקבלן־בנייה קטן באיזור רמת־השרון. לפני כשנה חל משבר בחיי־הני־שואין שלו. חרף הביקורים המשותפים ב־מכון הפסיכולוגי לא הצליחו בני־הזוג להתגבר על המשבר, וכשהחליט שמוליק על פתיחת הפאב שלו, התנגדה אשתו נמ־רצות, וסגרה בפניו את דלת ביתם. או־מני עבר להתגורר בעליית־הגג שמעל ל־פאב שלו. אולם לא עבר חודש, והמיקרה האומלל שם קץ פיתאומי לתוכניותיו.

נאשם ✱ דון חואן

עדותו של אומני בבית־המישפט באה להשלים את קו ההגנה של הסני־גוריה, שלפיו לא היה זה אונס אלא „טעות טראגית" — כפי שהגדיר זאת הסניגור, עורך־הדין שפרן. אומני טען כי למן היום שבו פגש במתלוננת, בקפה כסית בתל־אביב, „נדלק אצלה איזה ניצוץ" ולדבריו, הוא „קלט" את הניצוץ הזה, ופעל לפי הבנתו. הוא התכחש לתוכ־נה של הודעתו במישטרה, וטען כי נג־בתה ממנו שלא כחוק.

עוד טען אומני, שבליל הסילווסטר כמ־עט שהגיע לידי מגע מיני מושלם עם המתלוננת, וכי אין הוא זקוק לכוח על־מנת לכבוש נשים. בדבריו ניכרו תדהמה, ורוגז על עצם העובדה שהצעירה העזה בכלל להתלונן עליו במישטרה. אחרי עדו־תו של אומני נשמעו סיכומי שני הצדדים, ולאחר־מכן פתח השופט כהן בקריאת פסק־הדין.

השופטים מצאו את אומני אשם באונס. ביום השני השבוע נגזר דינו, והוא נידון לשלוש שנות מאסר, שמתוכן ירצה אחת בפועל ושתיים תהיינה על־תנאי. השופטים נחלקו בדעתם בעניין העונש, מה שלא כן בעניין עצם ההרשעה.

בעוד השופטים בנימין כהן (נשיא) ומשה טלגם ראו צורך להקל בעונשו של אומני, סבר השופט אליהו וינוגרד שיש צורך בהחמרה, שתתקרב יותר אל המירב שקבע המחוקק (14 שנים).

נימק השופט כהן: „...במידה שהפרטים שבאו לידיעתנו עקב המיקרה הזה מלמדים על כלל אישיותו של הנאשם, הרי יש בו סממן לא־מבוטל של דון־חואן, כלומר של אדם אשר אצלו העיקר לא־כל־כך האהבה, אפילו לא־כל־כך התאווה, כמו הכיבוש והדחף הזה לכבוש; הדחף הזה אשר הביא את הנאשם להיות נענש על־ידנו, משמש גם סיבה לרחם על הנאשם: לפי הבנתי, אדם אשר יש בו סממן כזה אינו יכול להיות אדם מאושר באמת...

„לפנינו מיקרה של סטודנטית, אשר חיפשה לה עבודות חלקיות וארעיות פה־ושם, ומצאה לה את זו אחרי שכבר היתה ערה לכך שאל מחזר היא באה לעבוד, אחרי שהיתה ערה לאן הדברים צפויים להגיע אם רצונו של הנאשם ייִנתן לו. לעניין גזר־הדין איני יכול לשכוח שהמת־לוננת, בידיעת כל אלה, ביקשה להישאר במועדון־הלילה, בשעות הקטנות שבהן לא יימצא שם איש, זולתה וזולת הנאשם אשר המקום הפך לו גם מקום ללינת־לילה בתקופה ההיא. אני מעריך שבחלק מאיש־יותה, המתלוננת לא הצטערה — אם לא נהנתה מן הריגוש החזק שהמצב הזה יוצר אצל הנאשם.

„מכל אלה," המשיך השופט כהן, „אני פונה לשאול את עצמי מה היתה המתלוננת, אשר נוצחה במישחקה על־ידי השימוש בכוח שהוכנס על־ידי הנאשם לזירה, מבק־שת, כדי לבוא עכשיו על סיפוקה. להע־רכתי היא לא היתה מבקשת יותר מאשר זאת שכשם שהיא הושפלה, כך גם הוא יושפל; זאת, ותו־לא. והמעצר והמאסר הם־עצמם בוודאי נחשבים על־ידה כהשפלה מספקת: כשם שהיא נוצחה על־ידי הכוח העדיף שלו, כן הוא ינוצח על־ידי הכוח העדיף של המדינה. המתלוננת אינה בעלת־הדברים של הנאשם עכשיו. אילו ביקשה שנסלח לו, עדיין לא מפיה היינו חיים; אילו ביקשה שנחמיר עימו ביותר, עדיין לא מפיה אנחנו חיים. אם בכל זאת שיוויתי את מאווייה נגד עיני, הרי זה רק כדי שבדרך זו אנסה לסבר את האוזן. אנסה להראות מדוע המיקרה הזה מיוחד־במינו לעומת מיקרים אחרים שיגרתיים רבים.

✱ „נאשם שיש לנוד לו"

„לפנינו נאשם בעל תפיסת עולם חד־מימדית," סיכם השופט כהן. „לפנינו נאשם שיש לנוד לו על הסממן הדון־חואני שיש בו. אבל פרט לזה, נאשם בעל עבר חיובי המבטיח עתיד חיובי. אני אינני מוכן להשתעבד לכותרת ,אונס' עד כדי השתעבדות לתיקרת העונש הקבועה בחוק... אני קימעונאי העוסק במיקרה שלפני, ובכל הנסיבות אני נוטל על עצמי את האחריות להציע מאסר בן שלוש שנים, אשר מתוכן שנתיים תהיינה על־תנאי ל־תקופה של שלוש שנים."

השופט טלגם הצטרף לדעת השופט כהן, באומרו: „...אנו חייבים לתת ביטוי לגישה החברתית הבאה להוקיע את המעשה... הנורמה החברתית המקובלת בציבור היא, שאין עונש מוכר כעונש נכבד אם אין הוא כולל מאסר בפועל... אולם מרגע שאמרנו מאסר בפועל, הושגה מטרה זו וראוי לשקול כמה זמן יש לסגור אדם זה, שאינו עבריין, אף שעבר גבירה — בין פושעים וגנבים..."

השופט וינוגרד, בדעת מיעוט, קבע: „...חברי, אב־בית־הדין, דיבר על הדחף לכבוש את האשה, שדחף את הנאשם שלפנינו למעשה. ואני, כשאני בא לגזור את דינו, רואה לנגד עיני אם לא את הנאשם לבדו, אלא גם את כל האחרים שדחף זה מדריך אותם לכבוש את האשה, בין אם היא רוצה בכך ובין אם לאו..." השופט וינוגרד טען, בהמשך דבריו, ש־טובת הציבור מתגברת כאן על כל נימוק אחר שיכול להיות מובא לעניין העונש.

שלושה ימים קודם לכן כשבאו השופ־טים לקבוע את פסק־הדין, ניתן היה להבין שאומני עומד לצאת זכאי בדין, שכן לא היה זה מישפט־אונס רגיל. רבות מן הנסי־בות הקיימות במיקרה אונס רגיל — נעד־רו במיקרה זה. המתלוננת באה אל אומני מרצונה, ונשארה לישון אצלו מרצונה החופשי ומיוזמתה שלה. על גופה לא נמ־צאו סימני אלימות, והיא גם לא טענה שהוכתה. בגדיה לא נקרעו. החוק קובע שבמישפט אונס חייבת להיות גם עדות מסייעת, נוסף על העדות העיקרית של המתלוננת עצמה. כאן, לכאורה לא היתה בידי התביעה עדות מסייעת כזו.

סיוע מסויים נתן בידי התביעה אומני עצמו, בעדותו במישטרה מייד אחרי מעצ־רו. זה היה הסיוע הטוב ביותר שעליו יכ־לה התובעת, עורכת־הדין ריקי שפייזר, לחלום. אבל עדיין היה ספק אם יש ב־עדות זו משום סיוע מספיק. השופט כהן (65), יליד שטרסבורג, הוא מישפטן ותיק ומכהן כשופט מחוזי מזה 28 שנים, ולא היה ספק שהוא ועמיתיו לא יוכלו להת־עלם ממיכשולים מישפטיים אלה, אלא ש־בהמשך דבריו, נפלה ההפתעה.

דיברי השופט בנימין כהן, בנו של ותיק תל־אביב, איש התנועה הרוויזיוניסטית וחבר מועצת עיריית תל־אביב מטעמה ב־שנות הארבעים, רופא שתירגם את שירי היינריך היינה לעיברית, עתידים ללא ספק להיכנס להיסטוריה של המישפט הישראלי, והם מהווים אחת מהכרעות־הדין המרת־

האב טוביה אומנסקי מחיפה, אביו של שמואל אומני, שדמותו הנוקשה השפיעה על אישיותו של בנו והבי־אה, לדיברי אחותו של שמוליק, להת־נהגותו של שמואל אומני בליל האונס.

השופט כהן שישב בראש הרכב השופטים שקבע את פסק־הדין התקדימי במישפט־האונס של אומני. יחד עימו ישבו בדין השופטים משה טלגם ואליהו וינוגרד. השופט כהן (65), מוסמך למישפטים באוניברסיטת ליאון בצר־פת, מכהן מזה 28 שנים כשופט מחוזי בתל־אביב, ונחשב אחד המישפטנים המעולים.

אונס על הריצפה

(המשך מעמוד 37)

קות ביותר שנשמעו בשנים האחרונות בבית־מישפט בארץ.

להלן הקטעים העיקריים בפסק־דינו של השופט כהן:

„...איש לא כפה עליה להישאר שם, היא אפילו ביקשה רשות להישאר שם מבעוד יום, ביודעה שהנאשם ישן שם ולא יהיה איש בילתם.

בנסיבות הללו, הרי לכאורה הנך מצפה לחלק ממה שקרה. מה שקרה הוא שהשניים קיימו ביניהם יחסי־מין (דבר אשר ביי־נתיים איננו בלתי צפוי אלא, לכאורה, אפילו צפוי). אבל היחסים הללו נסתיימו בזה שהמתלוננת ניגשה למישטרה והתלוננה על אונס. זה החלק הבלתי־צפוי, ביי־נתיים. ובכן, עד כה יוצא הנאשם בדרך־כלל אצלנו, כאשר הרבה אשראי לטובתו.

במה דברים אמורים? שמענו את המתלוננת על דוכן העדים. צריך לומר, ושוב לטובת הנאשם — שכבר מזמן לא שמענו מתלוננת המתארת דברים בפשטות, וכדבר מובן מאליו, אשר אין אדם שלא יבין (וגם היא, בכלל זה), שהם לכאורה נגד אמיתות התלונה.

„נאנסת ✶ זהב טהור"

בית־המישפט מן הדור הישן, תביעה מן הדור הישן, במהלך שמיעת העדות היו אולי קמים ואומרים לבית־המישפט: כבר עכשיו אפשר לזכות את הנאשם.

כבר הזכרנו על קצה המזלג, ונוסיף עוד קצת: אם יש דבר אשר שתי הנפשות הפועלות משתוות בו, הרי הוא זה שהנאשם, במשך תקופה של מיספר שבועות, היה מחזר אחריה במרץ די רב, וכנראה בחן בלתי־מבוטל. והמתלוננת טוענת שהמרץ עייף אותה, ולכן לא השפיע עליה: אף־על־פי־כן, ביודעה את כל אלה, היא נטלה על עצמה — לפי דבריה היא גופא — להישאר איתו לבדו, בתוך המועדון הסגור, בשעות הקטנות של הלילה. נכון, היא הסבירה כיצד עלה בדעתה לבקש זאת חרף חיזוריו אשר, לדבריה, לא היו לרוחה.

היא אמרה: מגורי בשכונה מרוחקת של העיר, והנאשם — לפי תנאי העבודה — צריך להובילני שמה. היא אמרה: אני לומדת באוניברסיטה בירושלים, והייתי עתידה להשתתף בשעור בבוקר. היא אמרה שבנסיבות הללו עלה בדעתה שאין טעם להטריח את הנאשם להוביל אותה, ואין טעם להטריח את עצמה לנסוע הרחק, ומשם לנסוע אל התחנה המרכזית מבלי להספיק כמעט לישון. ומה פשוט מאשר לשהות איזה שעתיים במקום עבודתה, ערה, לרכון על מחברותיה, ומשם לנסוע ישר ולתפוס את האוטובוס הראשון ירושליימה?

בינתיים אנחנו מתעלמים מן הרושם אשר המתלוננת הזו עשתה עלינו — השופטים האלה.

אנחנו רק מתארים את הקטע הזה של הפרשה, כדי להצביע עד כמה מוזרה ובלתי־מהימנה היתה התנהגות כזו נראית בעיני שופטים מסורתיים אשר, כמובן, ,בתוך עמם יישבו' — כלומר, בקרב בני־אדם אשר

„אני בעל סיגנון!"

טען אומני והתכחש לעדות שמסר לחוקר המשטרה מיד עם מעצרו. אומני טען שסיגנון הדיבור הגס אינו שייך לו. את האונס ביצע אומני על ריצפת הפאב שלו. במהלך המישפט התברר שאומני לא שירת ביחידה 101 כפי שטען אלא באחד מגדודי הצנחנים.

התנהגותם הרגילה שונה היתה לגמרי מהתנהגות חלק ניכר מבני־אדם בימינו ובמקומנו.

או, טול, למשל, את הסיפור המשונה על הכסף: המתלוננת סיפרה לנו שכאשר — אחרי ככלות הכל — הוביל אותה הנאשם אל התחנה המרכזית ועמדו להיפרד, אז באיזה אופן, שהיא לא הצליחה להיזכר בו, צצה איזו הצעה של כסף — ממש חבילה של שטרות, כל פדיון אותו הלילה — אשר הנאשם הושיט לעברה. והיא? היא מספרת לנו שהושיטה את ידה שלה לקחת את הכסף. בשבילנו, הפרק הזה של הכסף אינו צריך את משיכת היד בחזרה על־ידי הנאשם, והחזרת הכסף אל כיסו. מה שהפרק הזה צריך בשבילנו הינו; שהיא במו־פיה סיפרה לנו שהושיטה את ידה כדי לקחת כסף. ושופט מסורתי, הרואה בעיניו את נשות זמננו על־פי ההבנה ששררה בזמנו, היה אומר: ,כסף? הרי זו פשוט זונה.' ואולם, אחרי שאמרנו את כל הדברים האלה, ראוי שנדבר אנחנו בשפה אשר עם ליבנו, ולא בשפה אשר על־פי המשוער היה בליבו של שופט־משכבר, על מתלוננת־משכבר, במצב כזה.

בתור עדה, נראתה לנו המתלוננת זהב טהור. אנחנו האמנו לכל מילה שיצאה מפיה. אין פשר הדבר שלא צריך לזרות על דבריה קצת מלח, שהרי אין אשה שלא תדע, מי פחות ומי יותר, את כללי המישחק של בנות־מינה כאשר מולה גבר המחזר אחריה. ואולם, מפי העדה הזו לא היה צריך להוציא שום דבר בכוח. כל דבר, שיהיה לא נעים ככל שיהיה בשבילה, יצא מפיה מייד כדבר מובן־מאליו. קשה למנות את הדברים אשר ההגנה אף פעם לא היתה יכולה להוכיחם, אילמלא המתלוננת הסכימה להם כאמת, כדבר מובן מאליו. אנחנו מקווים שזה לא לגמרי גילוי של תמימות מצידנו, אם נאמר שטיפוס האדם הזה היה, בשבילנו, במידה מסויימת תגלית.

היא בחורה של דור החופש המיני, ללא כחל וללא שרק. ובגדר זה היא בתמימות גמורה סבורה שמצד אחד, מלשונות רעות אין היא צריכה לפחוד, שהרי מבחינת השקפת עולמה, רואה היא את כל אלה כדברי הבל; ואילו על שימוש־בכוח נגדה, דבר זה אינו מעלה כלל על הדעת. והיא העידה שהמגע המיני, אשר גם לפי גירסת הנאשם התקיים על ריצפת המועדון, ניכפה עליה בכוח, אחרי שהיא באופן מפורש אמרה ותזרה ואמרה לנאשם, כי הוא הולך ואונס אותה אם ימשיך.

חבילת הכסף, אשר לרגע הושיטה את ידה לקחת כאשר הוא הושיט את ידו כביכול לתת? היא הסבירה, ואנחנו מקבלים, שאותה שעה רק מחשבה אחת העסיקה אותה — כיצד לגרום לו שיסבול משהו, שיימצא חסר. אז — עדיין חשבה למישטרה לא ללכת. לפחות שיסבול מחסרון־כיס. מעשה ותגובה משונים, אבל אנחנו מאמינים לה שרצתה שיסבול משהו, על ההשפלה שהשפיל אותה כאשר שכב איתה בכוח נגד רצונה.

הסניגור, נדמה יותר בחקירה מאשר בסיכומים, ביקש מאיתנו לשים לב, שכוח — כוח, אבל איה סימניו החיצוניים של הכוח הזה, על גוף המתלוננת ובמייוחד על מלבושיה?

הוא גם הצביע, ואנחנו התרשמנו, שזו באמת בעייה בשביל גבר להצליח — כשהאשה מתנגדת. לא רק להתיר את הרוכסן של המכנסיים ולשלשל את המכנסיים עד סביבות הבירכיים של האישה, כאשר היא מתנגדת. ואולם אנחנו הבינונו מהמתלוננת שהיא נלחמה כאשר יכלה ובסוף נכנעה לאלימות, אם אפשר לקרוא לזה כך. לכן אין סימן של קרע.

אשה מן הדור הישן היתה, מסתמא, נילחמת הרבה יותר. אשה מן הדור הישן מסתמא קשה יותר, או אולי אי־אפשר היה בכלל, להוריד את מיכנסיה בלי קרע או סימנים על גופה. אשה מן הדור הישן היתה, ללא ספק, זועקת לעזרה ואולי גם נשמעת על־ידי מישהו מבחוץ. אבל המתלוננת הזו לא־כל־כך החשיבה את הצד המיני שבעניין. לא על תומתה המינית היא נילחמה אלא על החופש שלה כאשה, לתת למי שהיא רוצה ומתי שהיא רוצה.

ההשפלה, היא שדחפה אותה בסוף להתלונן, והצד המיני שיחק פה אצלה תפקיד לעניין הגשת התלונה רק מבחינה זו שגם אצלה אבר־המין נחשב החלק הפרטי ביותר שלה, והיא לא הסכימה שהנאשם יעשה בחלקתה הפרטית כעולה על רוחו. אבל הזהירות מחייבת, שבמקרה של נסיבות מסובכות מעין אלה, נזכה מחמת הספק. אלא שהנאשם דיבר, ומה שדיבר מסלק כל ספק אשר אחרת יכול היה להיות קיים..."

אשר לטיעון בדבר אי־הבנה טראגית בין אומני לנאנסת, קבע השופט כהן: „...כאשר אשה אומרת ,לא,' למה היא מתכוונת? זו שאלה אשר במשך דורות העסיקה הרבה גברים, ועוד תמשיך להעסיק אותם... הגבר, על־פי כללי המישחק, תמיד מנסה, כדי לבחון את הפשר האמיתי. וכאשר הוא בוחן בכנות ובתום־לב — הרי אנחנו נעמוד לימינו ונזכה אותו. אך די בדיברי הנאשם כדי להיווכח, שפה שום טעות לא היתה בכלל." עד כאן דברי השופט כהן, שללא ספק טומנים בתוכם גישה חדשנית ומקורית, לגבי כל מערכת יחסי בינו־לבינה מן הבחינה המישפטית שלהם.

הזדהות עם קורבן האונס, חשה התובעת עורכת הדין ריקי שפייזר שייצגה את התביעה במשפט.

הנאשם ✶ פרץ בבכי

השופטים קיבלו כקבילה את הודעתו של אומני במישטרת מרחב הירקון, כפי שנרשמה בלילה שבו נעצר, אף שאומני ניסה לטעון כי החוקר שוחח עימו על־פה ואחר־כך רשם את הדברים מזיכרונו. „זה איננו סיגנון־הדיבור שלי," טען. „אני נוהג להשתמש בעיברית צחה יותר." על־מנת לסתור את דבריו של אומני, הביאה התובעת ריקי שפייזר מובאות מדבריו, שבהן שימוש במילים יוצאות־דופן. כך, למשל, הצביעה על המקום שבו אמר לחוקר: „אמרתי לה שאני חייב לדפוק אותה ויהי־מה..." או: „...אני מודה שפגעתי בה עד עומק נישמתה..." השופטים קיבלו את טענותיה של התובעת.

כשסיימו השופטים את קריאת פסק־הדין לא הסתירה ריקי שפייזר, התובעת החיננית בעלת השיער הבהיר, את הבעת־הסיפוק שפשטה על פניה.

ואילו שמוליק אומני שעולמו חרב עליו באחת, פרץ בבכי. שעה ארוכה לא חדל למרר בבכי כשחבריו, אנשי הבוהמה — לקוחותיו מהפאב — מנסים להרגיעו.

אומני לא הבחין בגבול הדק שבין אונס לבין קיום יחסים מרצון — ושילם את המחיר.

באוגוסט הקרוב הוא יחזור אל הפאב שלו אחרי שיסיים את ריצוי המאסר בפועל (בניקוי השליש). שתי שנות מאסר על תנאי ימשיכו לרחף עליו כחרב מאיימת ביחסיו עם בנות המין החלש.

הפאב של החברה

מועדון אומני שאותו פתח שמוליק אומני לפני ארבעה חודשים, ושהפך מאז למקום מפגש של אנשי הבוהמה התל־אביבית. לאחר שנעצר המשיכו חבריו של אומני להפעיל את המקום בכוחות עצמם בתיקווה שהוא יזוכה במשפט וישוחרר. השבוע הוא נשלח לשנת מאסר.

DRINK IT SLOWLY.*

האמריקאים יודעים להנות מכל רגע.

אריאלי

לוקחים אותה לאט.
מחזיקים בה בעדינות.
מתענגים על כל רגע.
הניחוח משכר את החושים.
הצבע הענוג מעלה זכרונות.
אך הטעם הטוב עוד לפניך.

דברים נפלאים עתידים לקרות
עם כוסית של שטוק 84.

שטוק 84 ברנדי שכדאי
לשתות לאט...

STOCK '84 *שתה אותו לאט.

הברנדי הנבחר ב-127 ארצות.

"איני מכיר נמל תעופה נוח יותר מאשר פרנקפורט, כאשר אני צריך להחליף מטוס."

מדברי נוסע

נמל תעופה פרנקפורט – בלבה של אירופה זהו בסיס הבית של לופטהנזה. מכאן יוצאות טיסותינו לכל חלקי תבל. כמובן שגם תל אביב קשורה לפרנקפורט – בטיסות יום־יומיות, בשעות אחר־הצהריים, של לופטהנזה. פרטים נוספים בלוח הטיסות שלנו.

Lufthansa

אתה והלירה

גילה גניבות ב„עם־עובד" - ופוטר

הוצאת־הספרים ההסתדרותית „עם־עובד" פיטרה מחסנאי בשם **יחיאל פלטיס**, שיצא נגד המחסנאים ומוכרי־הספרים של החברה בטענה כי הם גונבים את רכוש החברה ומרמים את שילטונות מס־ההכנסה. כיוון שאלה שנגדם יצא הם ראשי ועד „עם־עובד", דרש הוועד לפטרו וכל מאמציו לחזור לעבודה נכשלו. מנכ"ל ההוצאה לשעבר, **נחמן אוריאלי**, אישר עובדות אלה וטען כי כישלונו להפסיק גניבות אלו היה אחד הגורמים הראשיים לפרישתו מניהול החברה, שאותה הוביל במשך שנתיים מהפסדים לרווחים.

פלטיס עבד כמחסנאי ב„עם־עובד" כאשר מנהלה היה **אליעזר פרי**, שהתפרסם באחרונה כמי שעומד בראש הוועד־למען־החייל בתל־אביב, שם גילתה המישטרה מעילות וגניבות לרוב. פלטיס גילה כי מנהל המחסן איפשר רישומים כוזבים בסיפרי המחסן, במטרה לעזור לאנשי־המכירות לגנוב מן החברה. כן גילה כי לקראת שבוע־הספר היו אנשי המכירות קונים ספרים בשמות בדויים, כדי להעלים את הכמות האמיתית של ספרים שרכשו ומכרו בשבוע־הספר, וכך התחמקו מתשלום מס־הכנסה על הכנסותיהם. כן גילה שהם עוסקים גם במכירות עבור הוצאות־ספרים אחרות.

פלטיס הביא את מימצאיו לידיעת מי שהתמנה אותה עת כמנהל החברה, נחמן אוריאלי, שהורה מייד על חקירה מקיפה. החקירה אישרה את מימציו של פלטיס, וגילתה גם כי נציג המכירות של „עם־עובד" בירושלים. **שבתאי גחליאלי**, הוא בעל משק במושב, עובד כל העת במישקו ומנצל לצרכיו את מכונית החברה שקיבל לצורך הפצת ספריה. לפי דרישת אוריאלי הוא פוטר, אולם בעזרת אנשי־המכירות השתלט על הוועד, נבחר לראשותו ואילץ את ההוצאה להחזירו לעבודה.

אוריאלי פרש מניהול החברה, פלטיס פוטר, וכל פניותיו להחזרתו לעבודה לא נענו עד היום.

הטייסים להוד והר־לב: אינכם מבינים בניהול!

באסיפה סוערת הטיחו טייסי „אל־על" במנכ"ל החברה **מוטי הוד** וסגנו, **רפי הר־לב**, דברים שעדיין לא נשמעו כמותם לחומרה. הם אמרו לשניים כי חברת תעופה אינה חיל־אוויר, שבו מורידים פקודות, כי אין להם מושג בניהול, וכי אינם מבינים בנושא של טיסות מיסחריות. הטייסים ציינו כי אם סבורים הוד והר־לב כי ניתן להפעיל את החברה באמצעות שוברי־שביתה או טייסים צעירים, מוכיח הדבר את בורותם.

באסיפה סיפרו, כדוגמה לאיוולתה של ההנהלה החדשה, כי הר־לב עשה ביקורת של עבודת התחזוקנים ואחרי שעה ארוכה פנה לאחד העובדים מגודל שיער

מנכ"ל הוד
בלי חולצה

והורה לו להסתפר. העובד השיב: „כאן לא צה"ל, ומוטב שתדאג לתנאי עבודה מתאימים ולא לשיער!" במקרה אחר ערך הר־לב ביקורת בתא הטייס של ג'אמבו לפני ההמראה וראה כי הטייסים, כמינהגם מפאת החום השורר במטוס, לובשים רק חולצת „טי". הוא הורה למהנדס הטיסה ללבוש חולצה רגילה, ומשזה סירב פקד עליו לעזוב את הטיסה. המהנדס קם, ומבלי לומר דבר ירד מן המטוס. כשביקש הר־לב מצוות הטייסים לשלוח מהנדס אחר במקומו, סירבו לעשות זאת. משאיים כי המטוס לא ימריא, הודיעו לו הטייסים כי גם מטוסים אחרים לא ימריאו. הסמנכ"ל נאלץ להסתלק מן המקום בבושת פנים, והטייס חזר לתאו כשהוא לובש חולצת „טי".

ריב בין סא"ס לבין „אל־על"

פתיחת הקו החדש של נתיבי האוויר הדרום־אפריקאים מיוהנסבורג לתל־אביב מלווה במחלוקת חריפה עם חברת „אל־על". שתי החברות הסכימו לחזור ולדון בנושא כעבור חודשיים.

„אל־על" התנגדה כל העת לרצונה של סא"א לטוס ליטראל במטוסיה שלה. כאשר החליטה החברה לטוס במטוסיה ולא לשמוע ל„אל־על", סירבה החברה הישראלית להצעה לקיים „פול" בהכנסות, כמקובל בקווים דומים ליתר הארצות. סא"א תטוס בבואינג 747 צר, מטיפוס אס־פי, הלוקח 260 נוסעים ויכול לשהות באוויר 14 שעות. „אל־על" טסה עם 747 רגיל, הלוקח 440 נוסעים (לעומת 340 נוסעים שלוקחות חברות אחרות במטוס כזה). „אל־על" סירבה להיענות לדרישת סא"א להגביל את מספר הנוסעים במטוסיה ל־260, כדי להשוות את התנאים, והודיעה כי תבטל את הטיסות אם תוגבל. כמו כן סירבו הישראלים לבקשת הדרום־אפריקאים, לקחת נוסעים מישראל לליסבון, שבה חונים מטוסי סא"ס בדרכם מתל־אביב ליוהנסבורג.

מייקרים הובלת בשר מאמריקה

חברות הספנות מנצלות את שביתת הימאים כדי להכתיב תנאים קשים יותר לקוני בשר קפוא באמריקה. הם דורשים עתה את הוצאות ההובלה מראש, בעוד שעד כה קיבלו את התשלום עם בוא המיטען לישראל.

כל השנים גבתה צי"ם תמורת הובלה של בשר קפוא מניו־יורק לישראל 310 דולר לטונה. הובלת טונה מניו־יורק לביירות עולה 110 דולר. צי"ם ניצלה את היותה בעלת המונופול להובלה וגבתה מחיר מופרז, בנימוק כי הובלה בדגל ישראלי יקרה יותר. אחרי מאבק ממושך של הסוחרים הורידה צי"ם את המחיר ל־260 דולר. עתה מנצלות החברות האחרות, בעיקר „קו אמריקן ליינס", את השביתה ומייקרות את ההובלה.

שאולי יצא מ„מנדיים טורס"

בעלי מישרד הנסיעות „מנדיס טורס", **עוזי ברקאי** ו**יאיר כרמון**, נפרדו מ**רפי שאולי**, אחרי שלא עמד בהבטחותיו להרחיב את חוג לקוחותיו של המישרד. הם משנים גם את שם המישרד, שייקרא מעתה: וי־איי־פי.

עוזי פגירסקי, בעל שליש בקאונטרי קלאב שברמת־השרון, רכש עבור משפחתו את מחצית מישרד הנסיעות „תור־דרום", שהיה קודם בבעלות חברת אי־טי־ג'י. המחצית השניה שייכת למייסד המישרד, **הרי קלמן**.

למי נותן האוצר מיליארדים?

ראשי האוצר הודיעו כי תביעות השכר של עובדי השירותים הציבוריים מסתכמות ב־5 מיליארד לירות, ואם הן תתקבלנה ישפיע הדבר לרעה על האינפלציה. האוצר טוען כי אין בתקציבו סכומים כאלה, ועליו יהיה לשוב ולהדפיס עוד כסף.

אך יש אפשרות לתת תוספות־שכר מבלי להגביר את האינפלציה. התקציב הנוכחי כולל 10 מיליארד לירות סובסידיות להלוואות ממשלתיות בריבית נמוכה ולא־צמודה לבעלי ההון. סכום זה הוקטן באחרונה ב־300 מיליון לירות,

מזכ"ל משל
בלי לוקש

הודות ליוזמה של חבר־הכנסת **יגאל כהן אורגד**, שיצא בוועדת הכספים של הכנסת נגד הענקת מתנות לבעלי ההון בעת שמקצצים בסובסידיות למוצרי־יסוד.

האוצר יכול לקחת את מחצית הסכום הניתן לבעלי־ההון ולשלם בו את תוספות השכר לשכירים. כך לא תוגבר האינפלציה, תתנהל חלוקה צודקת יותר של ההכנסה הלאומית והכל יבוא על מקומו בשלום.

אגב, שר־האוצר **שימחה ארליך** הציע למזכיר ההסתדרות **ירוחם משל** להקפיא את קיצוץ הסובסידיות למוצרי־יסוד אם תקטנה תביעות השכר של העובדים. ארליך מציע מה שהתכוון לעשות בין כה וכה. מחקרים של האוצר ומישרד התעשייה והמיסחר גילו כי הקטנת הסובסידיות למוצרי־יסוד גורמת להגדלת המדד, להגדלת הוצאות הממשלה על התחייבויות צמודות שלה, וכי תוך שנתיים צריכה הממשלה לשלם תוספת של 1.5 לירות על כל קיצוץ של 80 אגורות. המסקנה ארליך לא עושה טובה למשל כשהוא מציע את הצעתו.

בודקים נתוני מיפעל „ברק־באנד" של הוגו שוורץ

מישרד התעשייה והמיסחר ו„הבנ
לפיתוח התעשייה" החליטו לבדוק ביס
דיות את הבקשה של מיפעל „ברק
באנד" שמקים **הוגו שוורץ** בדימונ
להגדלת תוכנית ההשקעה מ־115 מילי
לירות ליותר מ־210 מיליון לירות. נימ
קי בקשת ההגדלה: סכום ההשקע
המקורי אושר לפני שנתיים ומאז חי
התייקרויות המצדיקות את ההגדל

משקיע שוורץ
בלי בלמים

הנימוק הנגדי הוא כי במשך שנתיי
בוצע חלק גדול מתוכנית ההשקעה וא
לבקש הגדלה לגבי השקעה שכבר בוצע

סירוב „הבנק לפיתוח התעשייה"
אשר את התוכנית ללא בדיקה יסודי
כבר הדליק אור אדום בבנקים מיסו
ריים, הבוחנים עתה בזהירות את שאל
המימון של המיפעל החדש.

הוגו שוורץ אמר כי המיפעל כבר ע
בד ומעסיק כ־300 עובדים. לדבריו, א
שום בעיות עם „הבנק לפיתוח הת
שייה" או בנקים אחרים. שוורץ ש
לאחרונה את **משה אלפן**, כדי שיי
בפני מוסדות שונים ויעזור בהשגת הא
שורים הדרושים.

„שרתון" בתל־אביב - היקר בעולם

איש עסקים אמריקאי המרבה לשהו
ברשת מלונות „שרתון", מצא כי מחי
ארוחת הבוקר ב„שרתון" התל־אבי
הם היקרים בעולם. ארוחת־בוקר אח
דה ב„שרתון" כוללת קפה, לחמניו
וריבה. „שרתון" שווייץ גובה תמורתה
דולר; בגרמניה — 2.4 דולר; בלונד
— 2.2 דולר; בניו־יורק — 2.1 דולר
בקאהיר — 1.65, ובתל־אביב: 3.4 דול

אישור פדראלי ל„בנק המיזרחי" באמריקה

מועצת האוצר הפדראלית בארצו
הברית אישרה את בקשת „בנק המז
חי המאוחד" להקים בנק אמריקאי ב
בעלותו ובשותפות עם משקיעים אמר
קאים. האישור קובע כי על הבנק לה
פתח תוך שישה חודשים מיום ה־2
במארס השנה. „בנק המזרחי" כבר שכ
מקום מתאים למשרדים בניו־יורק והקי
צוות שיפעיל את הבנק החדש.

שידור

מי מחק את התוכנית?

הסידרה לחם חוק, אשר היתה צריכה להיות משודרת ביום החמישי בשבוע שעבר, בהנחייתו של ד"ר **אמנון גולדנברג** ובוטלה ברגע האחרון, חשפה ליקוי טכני חמור בטלוויזיה.

את לחם חוק על הנושא „שבוע עבודה בן 5 ימים", הקליטו במשך שעות רבות, לאחר עבודת הכנה שנמשכה כמה שבועות והוצאה כספית של עשרות אלפי לירות. רק לאחר שהסתיימה ההקלטה התברר כי הטכנאי הקליט את החלק השני של התוכנית על גבי הטייפ של החלק הראשון, וכך נפסלו שני החלקים לשידור.

במקום התוכנית שודר בשידור חוזר הסרט הדוקומנטרי להיות מלכה, אשר גיבורתו היא **אורלי חידה**, מלכת המים של העולם הזה. אולם עד עתה מהדהדים חילופי האשמות בבניין הטלוויזיה, סביב השאלה מי האשם בתקלה הטכנית. יש

עוזרת־הפקה כהן ומנחה גולדנברג
ההקלטה נמחקה

המאשימים את הטכנאי **משה קקשווילי־שרון** ויש הטוענים כי האשמה היא עוזרת ההפקה של התוכנית, **נאווה כהן**.

עתה מתכוונים לבדוק את הנושא ברשות השידור, משום שההקלטה הכפולה של לחם חוק לא היתה המקרה הראשון מסוג זה.

מי במקום מי?

שתי שאלות של איוש מרחפות עתה בבניין הטלוויזיה. הראשונה מתייחסת למנהל מחלקת התוכניות של הטלוויזיה וחתן פרס־ישראל, **מרדכי** („מוטי") **קירשנבאום**, אשר יצא לחופשת־ברוגז לפני שלושה חודשים, שהסתיימה לפני שבוע. קירשנבאום לא חזר לנהל את מחלקת התוכניות, אותה מנהלת בינתיים כממלאת מקום **יהודית** („ג'ודי") **לוין**, ועדיין לא ברור מה יהיה תפקידו הבא בטלוויזיה.

השאלה השניה היא סביב יורשו של **רם עברון** בעריכת השבוע — יומן אירועים. למרות שטרם פורסם רשמית כי עברון עומד לעזוב את תפקידו ולנסוע לחוץ־לארץ, כבר לוטשים רבים עיניהם לתפקיד, וישנם גם כאלה שהקימו „לובי" אשר יתמוך בהם.

הנטיה של מנהל מחלקת החדשות של הטלוויזיה, **חיים יבין**, היא למנות להשבוע שני עורכים אשר יעסקו בעריכה לסירוגין.

מחולות במקום שדיים

רק ברגע האחרון נמנע בשבוע שעבר עורך ומגיש השבוע — יומן אירועים **רם עברון** מלקרוא מיכתב של מאזינה אילתית בת 9, העונה לשם **אסנת**.

אסנת כתבה מכתב חריף ביותר לעברון, אשר התייחס לכתבתו של **אורי גולדשטיין**, על חגיגות ה־30 באילת, ששודרה שבוע קודם לכן. היא הביעה תמיהה כי הטלוויזיה הקרינה נשים חשופות חזה על חוף הים, בכפר של **רפי נלסון**, כאשר היו אירועים אחרים לצלמם במיסגרת החגיגות. „אני בעצמי השתתפתי בלהקת מחולות וזה היה יפה מאוד, יותר יפה מהשדיים," כתבה הצופה הצעירה.

עברון התכוון לקרוא את מכתבה של אסנת במהדורה ולומר לילדה בת ה־9: „כאשר תגדלי תביני.” רק ברגע האחרון הצליח גולדשטיין לשכנע את עברון שלא לקרוא את המכתב ולא להגיב עליו.

השולחן הפרטי

הנהלת רשות השידור עמדה ממש על הראש ערב כניסתו לתפקיד של יושב־ראש הוועד המנהל החדש של הרשות, הפרופסור **ראובן ירון**. לפתע התברר כי השולחן המהודר שניצב בחדר ושירת את היושב־ראש הקודם, **יהטר איתן**, נעלם. רק לאחר חיפושים התברר כי השולחן היה רכושו האישי של איתן, אותו הביא מביתו כאשר נכנס לתפקיד, ולכן לקח אותו כאשר נטש את הכהונה. עד שהביאו שולחן לירון הספיקו גם לסייד לכבודו מחדש את החדר.

פלאטו רץ לשלם

יומיים לאחר שמדור זה פירסם את העובדה שח"כ **שמואל פלאטו־שרון** לא שילם את אגרת הרדיו והטלוויזיה בביתו בסביון, הגיע למשרדי מחלקת הגבייה של רשות השידור שליח מיוחד מטעמו של שרון, אשר שילם במזומן את כל חובותיו של חבר־הכנסת, כולל כל הקנסות.

בהנהלת רשות השידור הועלתה בעיקבות זאת הצעה להעביר להעולם הזה את רשימת כל האישים שלא שילמו את האגרה, כדי לאלצם בדרך זו לפרוע את חובם.

הבמאי הקיטע

ב־18 בחודש עומדת הטלוויזיה להקרין סרט תעודה, אשר הסיפור שמאחריו מעניין אפילו יותר מהסרט עצמו.

מצלמות הסרט עוקבות אחר מסע אופניים של עיוורים, אשר כל אחד מהם מלווה על־ידי פיכח, לכל אורכה של הארץ. הסרט הוכן על־ידי במאי צעיר ומוכשר בשם **יואל שרון**, שהוא עצמו קטוע שתי רגליים.

שיגעון של נסיעה

אין ספק כי את אחת הנסיעות הארוכות והמעניינות ביותר לחוץ־לארץ, אותה עשה אי־פעם איש הטלוויזיה, המשופעת בנסיעות לחוץ־לארץ, עומד לערוך בימים הקרובים המפיק **צבי דורנר**. דורנר העלה רעיון לשדר ביום העצמאות בשידור חי שירים לישראל — כל שיר מקהילה יהודית אחרת ברחבי העולם.

על כל אחת מהקהילות הוטל להכין תוכנית בת 7 דקות בדיוק, שתכלול את

במאי שרון
קטוע־הרגליים ועיוורים

ראיון בכלא

בעיות רבות עמדו בפני מפיק סידרת זהות, **צבי גיל**, כאשר הכין את הפרק הראשון של הסידרה, ערכים כאיכות חיים, אשר תשודר ביום השני בשבוע הבא.

גיל מנסה להציג את הערכים השיוויוניים־שיתופיים מול הערכים האינדיווידואליסטים־הישגיים; כלומר: את ערכי העבר של החברה הישראלית לעומת ערכיה בהווה.

הבעייה העיקרית של גיל היתה למצוא אישים שיסכימו לספר על הישגיהם שלהם במירוץ אחר ממון ומותרות. הוא הצליח לאתר דמויות תל־אביביות וירושלמיות הנוהגות לחיות בפאר רב — בין היתר, אף להזמין את ארוחותיהם ממיסעדות־פאר בחוץ־לארץ — אולם איש מהם לא הסכים להתראיין מול המצלמה. בלית ברירה הסתפק גיל במישפטן **דן מרידור**, בנו של איל־הספנות **מוניה מרידור**. יתר המשתתפים בתוכנית, שתארך כ־100 דקות, הם פרופסור **זאב שטרנהל**, המחזאי **יהושע סובול**, ד"ר **מנחם ברינקר** וח"כ הרב **חיים דרוקמן**.

במיסגרת התוכנית תשולב בלדה שנכתבה על־ידי **אזרי סלע** ו**קובי אשרת**, שתושר בפי **ישראל גוריון**, וקטע מתוך המחזה קריזה של סובול. כן הכין גיל, יחד עם הבמאי **מיכאל לב־טוב**, סרט מיוחד

צוות „איכות החיים”*
הארוחות באו מחוץ־לארץ

ברכת ראש הקהילה, מופע מוסיקלי מיקצועי ומופע מוסיקלי של חובבים. דורנר עומד לבקר בכל אחת מן הקהילות המשתתפות, כדי לפקח על ההכנות.

בין היתר ישודר שיר לישראל — כך קרויה התוכנית — מרומא, שם ייערך המופע ליד שער טיטוס; מאמסטרדם, בניצוחו של מי שהיה במאי הטלוויזיה הישראלית, **ראלף ענבר**; ומארצות רבות אחרות: דרום־אפריקה, ארגנטינה, מכסיקו, ברזיל, ארצות־הברית, צרפת ויוון.

עבור התוכנית הקרוי עירבוביה. לשם כך ביקשו לראיין את **מיכאל צור**, היושב בכלא רמלה. צור הסכים, אולם שלטונות בתי־הסוהר ושר־המישטרה לשעבר, **שלמה הילל**, סירבו להרשות זאת.

במאית התוכנית היא **דנה הררית**. את הדיון ינחו הד"ר **אמנון גולדנברג**, הרב **ישראל לאו** ו**שולמית כנען**.

---

* עומד גיל, יושבים סובול, ברינקר ודרוקמן.

תשבץ העולם הזה 2118

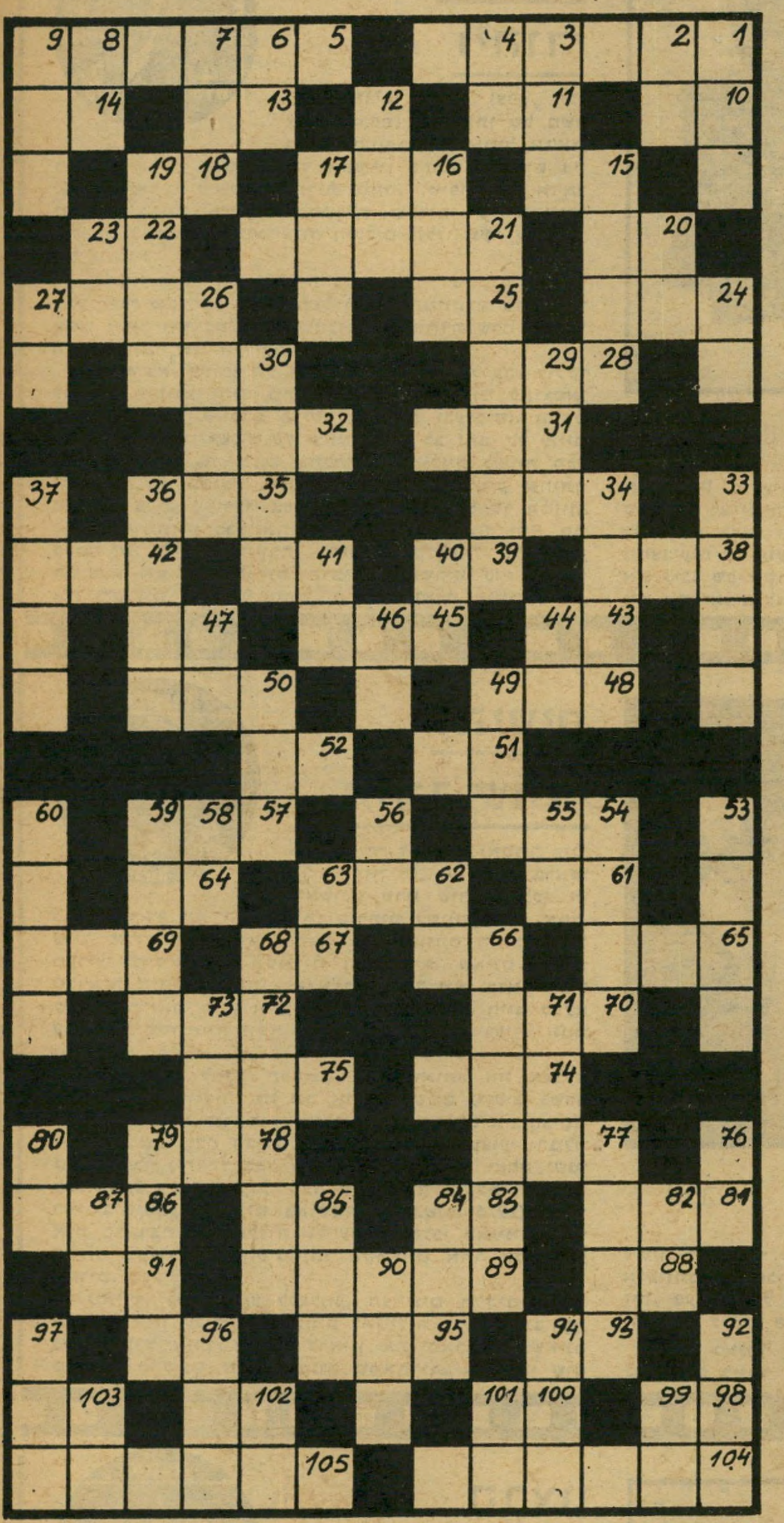

מאוזן:
1) עיסת־שקדים; 5) מלאכים; 10) מספיק! 11) מחוספס; 13) כינוי; 14) שקט! 15) כלי־קיבול; 16) פילגש; 18) אפס כוחו; 20) אחורי הגוף; 21) סבון; 22) קידומת הולנדית; 24) אגו; 25) מונח בתורת־החשמל; 26) בעל אורך; 28) ואקום; 30) פנוראמה 31) מאותיות הא"ב העברי; 32) שכול; 34) ליבלב; 35) דומה ל־; 38) חיש; 39) מילת־חיוב; 41) מזמר; 42) מחית; 43) מטבע יפאני; 45) פיקפוק; 47) מונארך; 50) דג־נהרות; 51) מסולם הצלילים; 52) תנועת מים בים; 54) הוציא מן המים; 57) יחידה בשבוע; 61) צאצא; 62) מחיצה; 64) חי לילי; 65) מגוני האדום; 66) יחידת־שטח; 67) מושת על כל אזרח; 69) הקדש מוסלמי; 70) ציפור־שיר קטנה; 72) מיכשול; 74) מן ההורים; 75) נוכח; 77) ביצעו; 78) נרתיק החרב; 81) עיר גדולה; 82) מילת־בקשה; 85) מילת־בקשה; 86) חווה; 88) מופע, באנגלית; 89) עשב־פרא; 91) סופו של מין; 93) רשע; 95) סבכה; 96) מחלקי הפנים; 98) שם דורכים את הענבים; 100) חיוני לקפיצה־לגובה; 102) אם־הפנינה; 103) נור; 104) עדה בדרום־לבנון; 105) הוראות.

מאונך:
1) מאכל נוזלי; 2) גדול בתורה; 3) יעלוץ; 4) רצועה; 6) אביון; 7) אמיתה; 8) מכינויי האלוהות; 9) מזג; 12) צרתה של שרה; 15) מתקבל־על־הדעת; 16) פלצור; 17) אוריה; 19) מבעיר; 20) בוסתן־נוי; 21) מין עץ־נוי; 23) מילת־זירוז; 24) הגבוה בקלפים; 26) חדר גדול; 27) כיסא־כבוד; 29) נם; 30) המועמד לנשיאות (ש"מ); 33) אח; 34) מרכיבי הרכס; 36) סנדוויץ'; 37) איזור בעיר; 40) פלא; 41) בלבד; 44) נזכר־לעיל; 46) זכר בבקר; 47) במקום ההוא; 49) מישתה; 50) מסיעות הכנסת; 53) סובייקט; 54) מין כוכב; 55) מבלה את הלילה; 56) מכשיר־עינויים; 58) סיומת לרבות; 59) עגורן; 60) מחבר; 62) מתגורר; 63) נישא; 66) נאמר על דויד המלך; 68) ציפור־שיר מהירה; 71) מחלקי הגוף; 73) צלקת; 76) ככה; 77) אחוריים; 79) טורף לילי; 80) כלי־קיבול; 82) עליך לרשת! 84) חלק מן הגוף; 85) מישכן; 87) עצם בפה; 90) בפה; 90) מאבני־החושן; 92) ציר הדלת; 94) מגילגולי הארבה; 96) צמחנוי; 97) כלי־נשק קדום; 99) מסייר; 101) סימן־הכפל; 102) שופט; 103) מילת־ברירה.

לב זהב ויהודי

כל החיים לפניו (צפון, תל־אביב, צרפת) — זיקתו של משה מזרחי לסיפרו של אמיל אז׳אר, מובנת מאליה. מאז־ומתמיד התעניין מזרחי ביחסים בין נערים צעירים לנשים מבוגרות מהם, וסיפרו של אז׳אר מדבר ביצאנית מזדקנת המטפלת בילדיהן של יצאניות אחרות, כשהמספר הוא אחד הילדים הללו, נער ערבי ב־שם מוחמד.

מיזרחי ביטל את ההגשה בגוף־ראשון, שהקנתה לספר חלק גדול מקיסמו — הן בשל השפה המיוחדת שבה מש־תמש הנער והן בשל ראיית־העולם המיוחדת שלו. הבמאי העדיף לתאר את העלילה כצופה מן הצד.

מה שיצא, בסופו של דבר, הוא סיפור בעל צבע פולק־לוריסטי מקומי (הוא מתרחש כולו בפרבר־עוני פאריסאי בשם בלוויל, המאוכלס בעיקר ביהודים ובערבים). הסרט פורח במיתוסים ישנים על יצאניות עם לב זהב, על עניים שאוהבים איש את רעהו אהבת־נפש ומוכנים לעשות הכל זה למען זה. בקיצור, רומנטיקה של חיי־הדוחק שהיתה מקובלת פעם, מעורבת בפאתוס של זיקנה על סף המוות.

מה שמחזיק בכל־זאת את כל העניין ביחד הוא הו־פעתה של סימון סיניורה, „מיפלצת קדושה" של ממש, המנצלת את ההזדמנויות הרבות שבתסריט כדי להפגין את כישרונה וכוח אישיותה. מיזרחי משרת אותה היטב,

סימון סיניורה — מיפלצת קדושה

תופס את הרגעים המוצלחים ביותר בהופעתה. ובמקום סרט על ראיית־העולם של ילד מתבגר, זהו מיפגן הערצה לשחקנית בדם. זה גם מה ששבה, כנראה את ליבם של המצביעים על מועמדויות לאוסקר, וזה מה שרכש עד היום את ליבו של הקהל, בכל מקום שבו הוצג הסרט. יש לה־ניח שתל־אביב לא תהיה יוצאת־דופן.

להיטים מזהב שוודי

אבבא — הסרט (אסתר, תל־אביב, שוודיה) — זהו, בראש־וראשונה סרט שירות, ולכן יש לחלק מראש את התגובה הביקורתית לשניים. מצד אחד, צריך לזכור שהוא נועד לספק את תאוותם האדירה של מעריצי להקת־הפופ השוודית הפופולרית, שאינם שבעים מלראות אותם ולהאזין לאליליהם. מצד שני, כדאי לזכור שזהו בכל־זאת סרט תיעודי, ומשום כך הוא חייב למלא פונקציות מסויימות נוסף על הקלטת להיטים בליווי תמו־נות.

ככל הנוגע לחלק הראשון: מי שאוהב את ארבעת המופלאים משוודיה, גם אם אינם חדשנים גדולים בשדה המוסיקה, יבוא כנראה על סיפוקו. הם מהווים את הביטוי המושלם של עולם הבידור בנוסח הישן, המיקצועי והמלו־טש, והדבר מהדהד בכל אחד מלהיטיהם — ואלה נשמ־עים בשפע על פס־הקול, שעה שהמצלמה עוקבת אחריהם בסיבוב־ההופעות שלהם באוסטרליה (בשנת 1976). קרי־אות ההערצה וההתפעלות של עשרות אלפי מאזיניהם מז־כירות, כמובן, את השיגעונות הקודמים אחר אלילי־פופ אחרים.

מאידך, ככל הנוגע לקולנוע, העניינים חלקים פחות. יש כאן איזו עלילה סכמאתית ואווילית למדי (כתב־רדיו מנסה, לכל אורך הסרט, לראיין את הארבעה), שאינה מצליחה להסתיר את הריקנות שמאחריה. אין כאן שום

אבבא — נוסח ישן מקצועי ומלוטש

ניסיון להתמודד עם התופעה החברתית ששמה אבבא, עם אישיותם של חברי הלהקה, או עם כל ממד שנוגע להם. זהו, בעיקרו של דבר, צילום סידרת פיזמונים המודבקים זה לזה, צילום שאינו תמיד המקורי או המושלם ביותר.

אבל, כאמור, מתקבל על הדעת שמעריצי אבבא אינם מעוניינים ביותר מזה.

הרצון לעשות זהב

גבר אחר, חיים אחרים (אורלי, תל־אביב, ארצות־הברית) — מי שעדיין מעריץ את השני־נות והממזריות של קלוד ללוש, יצטרך לעמול קשות כדי למצוא אותם בסירטו החדש. כי מה שסרט זה מזכיר יותר מכל, הוא מרק ישן המתחמם על פתיליה.

הדימיון להצלחתו המסחרית הגדולה ביותר, גבר ואשה הוא, כמובן, מכוון. שם היה זה סיפור־אהבה בין גבר הק־רוב למכוניות־מירוץ לאשה העובדת בסרטים. בגבר אחר, חיים אחרים חוזר ללוש למאה הקודמת: במקום מכו־ניות מתעסק הגיבור בסוסים, במקום קולנוע עוסקת ה־אשה בצילום.

מלבד זאת, כל התכסיסים העלילתיים דומים. בני־הזוג של כל אחד משני הגיבורים מסולק מעל הבמה בשלב מוק־דם, ללא הרבה מכאובים מצד הקהל. הזאטוטים שכל אחד מן השניים התברך בהם (לכל אחד זאטוט פרטי משלו) מהווים גם כאן את החוליה המקשרת בין ההורים.

ייתכן מאד שמי שאינו דורש יותר מסרט, יסתפק בתשובה זו. אולם במבט נוסף, מה שמרגיז אצל ללוש הוא אחיזת־העיניים: תנועות־מצלמה מסובכות שהן בעצם מיותרות לגמרי, משום שאינן תורמות מאומה לעלילה עצ־מה; סלחנות־עצמית מוגזמת שבגללה נמשך הסרט מעל ומעבר לזמן המקובל, מבלי שיוסיף ויאמר משהו שיצדיק

ביזיולד וקאן: אחיזת־עיניים

את הזמן העובר; ולבסוף, עם כל האהדה שאפשר לרחוש לשני הכוכבים המופיעים כאן, אלה הם שחקנים שצרי־כים במאי שיאמר להם בדיוק מה לעשות, שעה שהצלחו־תיו הגדולות של ללוש היו דווקא עם שחקנים שעשו רושם כאילו הם ממציאים לפני המלצמה כל תנועה וכל מילה שלהם.

קולנוע

להיטים

אסקימו מנטה

הלהיט המקומי הראשון של השנה ב־צרפת, הוא סרט בשם דיאבולו־מנט. קשה לדעת אם השראתו באה מאסקימו לימון הישראלי, או שמדובר בסתם אסוציאציה — אבל הדימיון בין השניים מפליא.

זהו סרט אוטוביוגראפי נוסטאלגי על חוויותיהן של שתי נערות, האחת בת 13 והשנייה בת 15, בשנת 1963. דיאבולו־מנט הוא שמו של משקה קל בטעם מנטה, שהיה חביב ביותר באותה עת על הנוער.

זהו סירטה הראשון של במאית צעירה בשם דיאנה קוריס, שחקנית תיאטרון ו־קולנוע לשעבר שטרם מלאו לה 30 שנה. דיאן החליטה לנסות כוחה בכתיבה, אחרי שעייפה מחיי־הציפייה המתמידים של שח־קנים (הכוונה שהם מצפים תמיד לקריאת־הטלפון הגואלת, שתזמין אותם להופיע בסרט או בהצגה). את התסריט הגישה ל־וועדה הנותנת בצרפת מיקדמות על חש־בון מכירת כרטיסים, ולהפתעתה זכתה ב־פרס. הפתעתה גדלה עוד יותר כאשר חברה צרפתית מבוססת הסכימה להשקיע את שאר הכסף הדרוש לעשיית הסרט.

„בתקופה שבה מתרחש הסרט הייתי בת 14, בגיל המבוכה והגישושים," היא מספרת. „לא נהניתי ביותר מן החיים, ו־נדמה לי שמשהו מן המלאנכוליה של אותו גיל עבר גם לסרט. זה צריך להיות תי־אורה של תקופה כפי שהיא משתקפת בעי־ניה של נערה צעירה, שאינה מבינה בדיוק את עצמה או את הקורה סביבה. אלה היו הימים של דור היה־יה, של סוף מילחמת אלג׳יר, של אהבות ראשונות וחשש מפני כל מה שאין מבינים, החל מיחסי־מין וכלה בפוליטיקה."

למזלה של דין, ניצלה מן העצבנות של בימוי סרט ראשון, לא מעט בזכות הצלם שעבד עימה. „אם אינך עושה את הסרט כדי ליהנות מן העבודה, מוטב שתרפי מן העניין מראש," אמר לה. היא שמעה בעצתו ונהנתה מכל רגע. בהתחשב בעובדה שלא התכוונה כלל לביים (כאשר הגישה את התסריט לתחרות היתה צריכה לציין את שם בימאו מיועד, ומאחר שלא היה לה איש רשמה את שם עצמה). הישגה של דיאן קוריס אינו מבוטל כלל: לא זו בלבד שסירטה מוביל בינתיים בראש רשימת ההכנסות של 1978 בצרפת, אלא הוא אף זכה בפרס ז׳אן ויגו היוקרתי, ה־שמור לבמאים העושים את סירטם הרא־שון. מי יכול לבקש יותר מזה?

סרטים

ניקוי ראש

מאחר שאבירי השולחן־העגול עומדים לערוך את הופעת־הבכורה שלהם על מסכי ישראל בעוד כמה שבועות, יש צורך דחוף ביותר להכין את הקהל למה שצפוי לו.

שום דבר היסטורי או אגדי אינו הולם את גילגולם האחרון של המלך ארתור ו־אביריו, אחרי שנפלו לידיהם של חברי כנופיה בשם „מונטי פייתון". הכנופיה ה־מורכבת משישה ליצנים בעלי דימיון פרוע וחסרים כל נימוס יסודי, משתוללת כבר כמה שנים בטלוויזיה הבריטית בתוכנית פרטית משלה, שלידה אפילו ניקוי ראש נראה כניאו־ריאליזם טהור.

הקירקס המעופף. בהתחלה, כשקיבץ אותם מנהל תוכניות בבי־בי־סי בשם בריאן טוק, זכו בכינוי „הקירקס המעופף של טוק", אבל עד־מהרה הוחלט שהשם נורמלי מדי, וששם כמו „מונטי פייתון", המשלב זיכרונות של ושפם מסולסל ומדים מגוהצים („מונטי" הוא כינויו של פילד־מרשאל מונ־טגומרי) עם דמות של נחש מזדחל ערמומי (פייתון, באנגלית, פירושו פתן) הולם את הקבוצה החדשה הרבה יותר.

מאז, הפכה כל תוכנית משלהם בטלוויזיה הזדמנות נוספת של התפרקות מכל מיס־גרת והמצאת מושגים חדשים בפוליטיקה הבריטית, כמו „המישרד לצעידה מטו־פשת" (כדוגמה ומופת למישרד הממשלתי המיותר ביותר).

ריאליזם ואבסורד. אחרי סרט־קול־נוע ראשון בשם ועתה — משהו שונה לגמרי (שלא היה שונה כלל, משום שהציג בסך־הכל מיבחר מן הקטעים שעשו ל־טלוויזיה), החליטו השישה להתנפל על התקופה הכמעט־הקדושה של המיתולוגיה הבריטית. זה התחיל במערכון שרצו לה־

ג'ון קליז בתפקיד הקוסם
שחקן בתחפושת

ג'ון קליז בתפקיד לאנסלוט
שחקן בלי תחפושת

טרי גיליאם בתפקיד אביר
במאי בלי תחפושת

טרי גיליאם בתפקיד מגיד־עתידות
במאי בתחפושת

ציג בטלוויזיה, שבו המלך ארתור מתווכח עם שומרי מיבצר המטיחים בו עלבונות מפיסגת החומות הבצורות. אחר־כך חשבו לעשות מעין הקבלה בין הימים ההם (סיפורו של המלך ארתור מתרחש בשנת 932 אחרי הספירה), לבין אותם הטיפוסים בלבוש מודרני. „עד שהחלטנו שזה יהיה דומה מדי לכל מה שאנו נוהגים לעשות בדרך־כלל," מסביר מייקל פאלין, חבר אחר בלהקה. „בסופו של דבר החלטנו להישאר צמודים לימי־הביניים, אבל לפתח מצבים וטיפוסים שכמותם אפשר למצוא גם בימינו."

מה שיצא להם, לפאלין, ולחמשת חבריו, הוא תערובת מטורפת של ריאליזם ואבסורד, של סאטירה פוליטית ושל שיגעון לשמו, הומור בריטי והומור מאקאברי, והכל מבושל ברוטב של בוץ, רפש, צואה וניבולי־פה יוצאי־דופן.

מקבצי גוויות. „מה לעשות, כאשר מגלים איך חיו האנשים באותה התקופה, להבדיל מן הדרך שבה מתוארים חיים אלה בספרים, זה באמת מרתיח את הדם," טוען גרהם צ'פמן, שבין שאר תפקידיו מגלם גם את המלך ארתור בסרט. ואכן, אפשר לראות כאן מקבצי־גוויות העוברים מכפר לכפר כדי לאסוף את המתים או הכמעט־מתים (מי שעדיין לא מת, עוזרים לו), ורואים את האיכרים המתפלשים בתוך ביצות. ואילו כאשר שני חברי קומונה אנארכו־קומוניסטית מסבירים למלך שאינם מכירים בזכותו של המלך לצוות עליהם, משום שלא בחרו בו, ומפתחים באוזניו את צורת המישטר בחברה שלהם, הופך הסרט פארודיה על הפוליטיקה של היום.

את הסרט כתבו ששת אני מונטי פייתון יחד. ליתר דיוק, הם נהגו לעבוד צמדים־צמדים, כשהם זורקים רעיונות זה אל זה ומשפצים אותם בהדרגה. שניים, טרי ג'ונס וטרי גיליאם, נטלו על עצמם גם את הבימוי. הראשון טיפל בהדרכת השחקנים, השני יעץ בכיוון המצלמה. ובנוסף, כל אחד מן השישה (כולל שני הבמאים) מגלם כמה וכמה תפקידים בסרט, כאשר האיפור הגרוטסקי יכול להפוך משרת תמים (הוא הבמאי טרי גיליאם) למגיד־עתידות מיפלצתי, או אביר אצילי (הבמאי השני, טרי ג'ונס) לחתן נשי ומטופש.

סינמטקים

מחווה לבולוניני

הסינמטקים הישראליים החליטו להגיח מתרדמת החורף בתנופה גדולה. במקביל למיסגרת הסרטים האוואנגארדיים שאוזכרה במדור זה לפני שבוע, עומדים שלושת הסינמטקים, בשיתוף עם מרכז התרבות של השגרירות האיטלקית ועם המכון הישראלי לקולנוע, להקדיש פרק נכבד של החודש הקרוב לבמאי האיטלקי מאורו בולוניני ולסרטיו.

המעט שאפשר לומר על הבחירה של במאי זה, כנושא למחווה מיוחד, הוא שזוהי בחירה מקורית. בולוניני הוא אומנם במאי ותיק, מנוסה ומוכר באיטליה (שם עשה את סירטו הראשון לפני 25 שנים), אבל זכה מאז־ומתמיד ביחס מסוייג למדי מצד הביקורת. בכל פעם שאחד מסרטיו הצליח, זקפו את הצלחתו לזכות הסופרים שאותם עיבד לקולנוע או שעימם עבד על כתיבת התסריט.

תנופה רומנטית. ההשפעה של עולם הסיפרות על בולוניני באה לידי ביטוי לא רק בבחירת השותפים שלו בסרטים, אלא גם בסרטים עצמם, שהדיאלוגים בהם נשמעים לא פעם כציטוטים מתוך ספר יותר מאשר כשפת־דיבור רגילה, והדמויות שבהם מתקשטות בתנופה רומנטית שאינה עומדת תמיד בבחינה הריאליסטית הקפדנית של המצלמה.

בולוניני אוהב מאד להשקיף על סיפורין מפרספקטיווה של זמן, ומרבית סרטיו אכן מתרחשים בסוף המאה הקודמת או בתחילת המאה הנוכחית. כמי שלמד ארכיטקטורה קודם שהיה לבמאי־קולנוע, נראים סרטיו כתערוכה מרשימה של אביזרים מן התקופה שבה מתרחש הסרט. התיפאורות והתילבושות עשירות ועמוסות ביותר, והן החלק החשוב ביותר ביצירת האווירה המתאימה לסיפור.

על פאשיזם ובורגנות. מבלי להיות מהפכן במלוא מובן המילה, או אפילו מטיף פוליטי, מסתובבים סרטיו של בולוניני תמיד סביב נושאים כאובים של חברה מתנוונת, אנארכיזם הנחנק באיבו, התנגשות בין מערכות מוסר. באנטוניו היפה הוא שינה, למשל, את תקופת התרחשותו של הסיפור המקורי (שהתרחש בימי מוסוליני), הביאו לתקופה קרובה יותר אולם הותיר את מרכז־הכובד שלו — פאשיזם הטבוע עמוק באופי האיטלקי, שאחת מתופעותיו החיצוניות היא פולחן הגבריות.

בסרט אחר, דרך הרשע הכבוד המישפחתי, המושגים המעוותים של מוסר, והעימות בין חברה כפרית לחברה עירונית הם שמביאים להתמוטטות גיבורי הסרט. סרט חדש, יחסית, כמו שערוריה בצמרת, עוקב אחר האמביוואלנטיות של בורגנות שרוצה להיראות מתקדמת כלפי חוץ למרות שהיא מנוונת מבפנים, ועל תבוסת הברוגנות הזו דווקא משום האמביוואלנטיות שבה. אשר לסרט האחרון שלו, הירושה (שלא ייכלל בין הסרטים המוצגים בסינמטק, אבל יוצג בקרוב בהצגות מיסחריות בארץ), הרי הוא עוקב אחרי פיצוץ התא המישפחתי־מסורתי־פיאודלי, לחלקיקי זאבים קפיטאליסטיים הטורפים זה את זה.

צמאים לאהבה. מבין סרטיו של בולוניני שעדיין לא הוצגו בארץ, כדאי להמליץ במיוחד על המדרגות העתיקות, שכל עלילתו מתרחשת בשנות העשרים, ליד פירנצה, בתוך בית־משוגעים שאינו אלא נמשל לטירוף הפאשיסטי שאחז באותה התקופה בכל האומה האיטלקית. רופאים והולים גם־יחד מסתתרים מפני המציאות בין כותלי המוסד, והקו המפריד ביניהם דק ועדין. יש משוגעים האנושיים יותר מן הבריאים, ויש רופאים המנסים להוכיח נואשות שהסכיזופרניה היא תולדה של חיידק, כדי למצוא הוכחה ממשית לשפיותם־העצמית הנתונה בספק. משוגעים ובריאים גם־יחד צמאים לאהבה ומנסים להשיג אותה בכל מחיר, ובולוניני מנצל את כל המרכיבים הציבעוניים שיש בסיפור מעין זה (החל מנשף־מסיכות בתוך המוסד, בהתחלה, ועד לתחנת־רכבת שטופת פאשיסטים בסוף), מדגיש בעזרת מצלמתו יחסים של שליט ונשלט, והופך את המיסדרונות הארוכים והמדרגות העולות ויורדות למבוך שאין ממנו מוצא.

יש משהו מן הצינעה בעבודתו של בולוניני, המעמידה את עצמה בדרך־כלל, כמשרתת של הטכסט הכתוב, גם כאשר הוא עורך בו שינויים לצורך ההסרטה. עד היום הוא מציין בגאווה שכאשר התכוון לביים את גבר מזדקן, הזהיר אותו ואסקו פראטוליני לבל יגע ביצירה סיפרותית חשובה כל־כך. שנים אחדות לאחר־מכן, ראה פראטוליני את הגירסה המוסרטת ושלח לבולוניני מיכתב: „ניצחת." ולו רק בזכות מחמאה מסוג זה, כדאי להתעניין בסרטיו של מאורו בולוניני.

שחקנית ברברה בושה בבגדים ובלעדיהם ב„מדרגות העתיקות"
חברה מתנוונת — אנארכיזם נחנק

רחל מרחלת על כל העולם

פלייבוי הולך אל פלייבוי

„עם בחורות צריך לעשות הכל בטאקטיקה ובצורה יפה, לא צריך לפוצץ עליהן אלפי דולרים. אם הגבר מבסוט מהבחורה, הוא צריך לשמור איתה על קשר קבוע, לקנות לה מדי פעם איזה חליפה של מאה־חמישים דולר שאפשר להשיג בעשרים, או איזו מתנה יקרה שאפשר להשיג בזול אצל החבר'ה. העיקר הנימוס.”

דברים כאלה אני אוהבת לשמוע ולהשמיע, ולו רק כדי ללמד את נערי־הזוהר המקומיים פרק נוסף בהילכות נימוסי וגינוני העולם הגדול.

מי שהשמיע באוזני דברים אלה בדיוק הוא הפלייבוי המיקצועי **צביקה הוניגספלד**, שהספיק כבר להיות נשוי וגרוש שלוש פעמים, ועוד ידו נטויה.

הווילה שלו בהוליווד מאכלסת גם את כוכב הכדורסל הישראלי לשעבר, **מארק טורנשיין**, אז אתם יכולים לתאר לעצמכם איזה חינגות הולכות שם. צביקה, המכנה את עצמו „סטיב”, פתח לעצמו עסק משגשג של שירותי־בית, ומיטב כוכבי הוליבוד נמנים עם לקוחותיו. יש לכך הוכחות, תאמינו לו.

אלא שצביקה לא ממהר כרגע להיכנס לחופה בפעם הרביעית, ואפילו לא בלאס־וגאס תמורת 15 דולר. הוא מעדיף בינתיים להשתכשך בג'יקוזי שבווילה שלו, ולהחליף חתיכות בקצב מסחרר.

ומי שיש לו חור רציני בהשכלה ואינו יודע מה זה ג'יקוזי, אז לידיעתו: זהו השלאגר שמאיים לכבוש בסערה את העולם כולו. משהו כמו בריכה קטנה עם זרמים של מים חמים בכל הכיוונים, מלמעלה ומלמטה ומכל הצדדים. רק תארו לעצמכם מה זה עושה לגוף ולבנאדם שבפנוכו בעירום מלא, ועוד עם חברה נעימה.

צביקה ומארק מזמינים אליהם מדי ערב חתיכות חדשות, מאלה שמסתובבות שם בהמוניהן, והחגיגות מתנהלות על טורים גבוהים. גם גייל הון הצליחה לחדור לחבורה העליזה, אחרי שצביקה התאהב בגופה כפי שנשקף מעל ירחון הפלייבוי.

וכך כולם נקיים ומבסוטים גם.

צביקה הוניגספלד וג'יל הון בג'יקוזי
דולצ'ה ויטה

ריצה למען הקאריירה

אולי עוד יש ספק למישהו שאחת המבטיחות ביותר בתחום הזמר הישראלי היא הזמרת **אילנה ניר**, אבל למלחין **מוני אמריליו** אין. הבחור לקח אותה תחת חסותו, ומחולל עימה ניסים ונפלאות.

השם אילנה ניר אולי מזכיר זמרת אחרת, כי אילנה היא אחותה הצעירה של הזמרת **אביבה ניר**, שהופיעה באחרונה באחד מפסטיבלי־הזמר בארץ.

אילנה היא בת 23 היום ורווקה מצליחה בהופעותיה מזה שלוש שנים במועדון נובמבר היפואי, בזימרה ובניהול שירה בציבור.

את זמנה הפנוי היא מחלקת בין לימודי ריקוד הפלמנקו, שאותו היא רוצה לשלב בהופעת־היחיד שהיא מתכננת, לבין פיתוח הקול, ומשפרת גם את נגינתה בפסנתר. אבל „החשוב מכל הוא ההופעה החיצונית,” אומרת אילנה, ומדי ערב אפשר לראותה רצה שלושה קילומטרים בריצה מהירה, כדי לשמור על כושר גופני ועל הגזרה כמובן.

אבל היא לא רצה לבד. לא ולא, לא אחת כמוה. יש לה שלושה ידידים שמריצים

אילנה ניר
בקצב לכת

אותה ומריצים איתה לסיבוב היופי הזה.

חבר רציני קבוע אין לה כרגע, כי פשוט אין זמן לזה. לא, חלילה, בגלל חוסר־הצלחה בין בני המין החזק. פשוט, כל מעייניה נתונים עתה לשיפור הדימוי שלה כזמרת, והעתיד הרי כולו לפניה.

שיכשוך עם טרודו

א־נו, נשמע: כמה ישראלים אתם מכירים, שיכולים לספר בלב שלם שבילו עירומים בסאונה יחד עם ראש־ממשלת קנאדה, **פייר אליוט טרודו**, ורעייתו השובבה **מרגרט**?

אין הרבה כאלה, נכון. אבל אני מכירה לפחות ישראלי אחד שעשה את זה, ואפילו השתכשך בצוותא עם בני־הזוג טרודו בעירום מלא, בבריכה שבווילה שלהם בעיר טורונטו.

הישראלי הזה אינו אלא סוכן־האמנות **נתן ברנשטיין**, מי שהיה בזמנו אחד החתיכים המבוקשים בארץ ויצא לפני כשנתיים לנסות את מזלו בארה"ב. המזל פשוט נחת עליו כמו מפל־הניאגרה. לברנשטיין יפה־התואר הלך קלף משוגע. אבל כמו כל דבר בחיים, גם כאן צריך היה לחפש את האשה.

ברנשטיין לא חיפש הרבה, זה בטוח. היא נפלה לו ישר מהשמיים. שמה **דוריאן האטן**, והיא גבוהה, חטובה ובעלת חיוך משגע. הם נפגשו לראשונה בגלריה של האבא העשיר שלה, שעוסק במיסחר אמנות רוסית עתיקה, נדלקו זה על זה, ומייד אחרי שהעיסקה עם אבא יצאה אל הפועל, התממשה גם החתונה המפוארת נוסח גטסבי הגדול. ומי שלא היה ולא ראה ממילא לא יאמין, אז למה להרבות בתיאורים?

חברתה הטובה ביותר של דוריאן אינה אלא הנסיכה **יסמין חאן**, בתם של השחקנית **ריטה הייוורת ועלי חאן**, ואחותו של **אגא חאן** המפורסם. וכאן כבר ברור כשמש: נתן ודוריאן שלו העפילו למרומי החברה הגבוהה של ארצות־הברית ומובן שימיהם בחברת הנסיכים וראשי הממשלות וכו' לא ייספרו מרוב.

וכל הסיפור כולו היה רק לעידכון: רווק ישראלי מבוקש נוסף יצא מהמחזור לטובת יפהפיה בינלאומית.

דוריאן ונתן ברנשטיין
בחברה הגבוהה ביותר

הבית לא הלך

ימי־משבר עוברים על הזמרת **מירי אלוני** וחבר־לחיים **ג'סי נחייסי**. השניים, שפתחו לא מזמן את מועדון פרספקטיבה שלהם ביפו, ביקשו להפוך אותו

מירי אלוני וג'סי נחייסי
שבירה סופית

לדבר יוצא־דופן. הם רצו שבפעם הראשונה בישראל יקבל מקום כלשהו ציביון של בית 24 שעות ביממה, לכל המאחרים בנשף. הם עשו מהמועדון בית חמים לכל המעוניין. הקרינו סרטים באחת לפנות־בוקר, הגישו אוכל ביתי כל הלילה, והתוכנית אמנותית היתה צריכה לבוא מתוך תוכו של הקהל, שהורכב רובו־ככולו מאמנים סמויים שפשוט עלו על הבמה, לקחו את המיקרופון ביד ונתנו כל מה שיש להם.

אבל לצערם של מירי וג'סי, זה לא יצא בדיוק ככה. הרי יש שילטונות בארץ, ו־מישטרה. לדברי ג'סי, הם היו באים ערב־ערב ונותנים רפורטים ומקלקלים לכולם את השמחה. ומכל המצב האבסורדי הזה נגמר לג'סי ולמירי, מה־גם שסכומי הרפורטים שברו להם את הכיס לגמרי.

„גם ככה העסקים לא שיגשגו,” אומר ג'סי, „וכנראה הפרוייקט היה גדול עלינו. הפסדנו כל מה שהיה לנו, חסכונות של שנים. חבל שככה מדינת ישראל קיבלה את הבשורה שלנו למקום על־הכיפאק.”

מרוב עבודה עוד לא היה להם זמן ללכת לרבנות ולבוא בברית הנישואים, אבל הם יעשו זאת בנישואים אזרחיים בקפריסין, בקרוב. זאת, מפני שמהארץ נגמר להם לחלוטין, ואולי אפילו יעזבו לתמיד. נשבר להם. אולי בחו"ל יידעו להעריך נכונה מאמצים כנים כאלה לעשות טוב לאנשים אחרים.

אף אחד לא יכול לתופף כמו אהרל'ה קמינסקי. חוץ מהסטריאו שלו.

אהרל'ה קמינסקי יודע מהו ביצוע מושלם.

כמי שנמנה על צמרת נגני הג'אז והפופ, יודע אהרל'ה כמה נסיון, ידע ומאמץ דרושים כדי להגיע לשלמות מוסיקלית שאפשר להתגאות בה.

"כאיש מקצוע", אומר אהרל'ה, "אני מעדיף את מערכת הסטריאו S.G. 2080 של נשיונל. אני מאזין למוסיקה מתקדמת מכל העולם, מתקליטים ומקסטות, וחשוב לי במיוחד לשמוע את הביצוע המדויק, ממש כמו בהופעה חיה.

כשאני רוצה להתרכז בכלי מסוים בתזמורת, או בתחום מסוים של צלילים — אני מכוון את ה-BASS וה-TREBLE, "משחק" קצת ב-BALANCE,

מוסיף VOLUME ואז אני מרגיש כאילו התזמורת מנגנת ממש בתוך החדר שלי".

אהרל'ה קמינסקי יודע בדיוק כיצד צריכה להשמע מוסיקה טובה. אחרי הכל, הוא "עושה" אותה במו ידיו.

וכשאהרל'ה קמינסקי מאזין לאהרל'ה קמינסקי במערכת הסטריאו S.G. 2080 של נשיונל, אפשר להיות בטוח שהביצוע יהיה מושלם.

National

צעד קדימה אל המחר.

רדיו AM/SW/FM/FM stereo • מגבר 108 וואט • פטיפון אוטומטי • טייפ קסטות סטריאופוני עם "DOLBY" • זוג רמקולים 2 Way משובחים

National Panasonic and Technics are the brandnames of Matsushita Electric.

כשתכירי את "קאפרי"-תוותרי על כל היתר

"קאפרי"—
עושה לך דברים נפלאים
—מלטף את גופך, מחניף לעורך
ומעניק לך תחושת רכות ורעננות.
"קאפרי"—
סבון היוקרה של "עץ־הזית"
—מכיל שמן קוקוס מעולה
לריכוך ועידון עורך
ומרכיבים טבעיים
לשמירת בריאותו ולטיפוח יופיו.

"קאפרי"—
סבון "חוצלארץ" אמיתי
מתוצרת **עץ הזית**

"קאפרי"-ההבדל הנעים.

פרסום פלד

רחל מרחלת על כל העולם

אהבה בצל החתולים

זה שכיום מתחוללת בעולם מגיפה ששמה שש־בש, ידוע כבר לכולם, אבל מה שאולי עוד לא יודעים, הוא שהעניין נכנס באחרונה להילוך גבוה במיוחד. נו, אז עורכים תחרויות ונשפים וכולם משחקים ומאושרים ומכייפים.

אבל זוג אחד שהשש־בש אצלו זורם בדם, והוא משחק בצורה מוזרה מאד, הם הציירת **אורה סטוקליצקי** וחברה ה־צמוד **מוריס שטמפ**, אלוף הברידג' בארץ.

השניים שגרים יחד כבר זמן רב, וה־„ילדים" שלהם הם שלושה חתולים ששמו־תיהם **בז'ז'ינסקי, אחיתופל** ו**טולה**. נו, אז מה? הם לא המשוגעים היחידים שאוהבים חתולים. נכון, אבל הם המשוגעים היחידים שמשחקים שש־בש על החתולים שלהם. וכך קורה שמוריס, שהוא המנצח בדרך־כלל, זוכה בכל החתולים, ואורה נאלצת לפדות אותם חזרה בעבודות הבית והניקיון.

אבל אוי לו לאותו היום שבו נולדו החתלתולים הקטנים. אז התעורר ריב רציני בשאלה: למי הם שייכים, לבעלת־הבית או למי שזכה באמם? והמחלוקת היתה רצינית עד־כדי־כך שענן כבד ושחור איים על שלום הבית ואהבת בני־הזוג. אני עוד לא שמעתי על ריב ופירוד בגלל חתולים, אבל אני כנראה עוד לא שמעתי הכל.

וכך המצב רק החמיר שם, וכשנוכח חבר משותף של השניים מה עלול לקרות לאהבה העומדת בצל החתולים, קם, תפס יוזמה והעלים את הקטנטנים עד שיגדלו. אז הוא ירשה להם לקנות אותם ממנו. גם הרוויח כסף, כי שני אלה ממש חולי חתולים, וגם חסך שבר וצער. יחי החברים הטובים.

מיטה - רק בלי מים

תמי בן־עמי (מימין) ודבי צפריר (משמאל)
אירוח עם מיגבלות

מה עושה כזאת שגמרה עם החבר שלה ואין לה איפה לגור? ובכן, זה הזמן להתחיל לחפש אותן החברות הטובות שתמיד מבטיחות הבטחות, ובדרך־כלל לא עומדות בהן. ומיקרה שהיה — כך היה.

דבי צפריר, הדוגמנית ומאפרת־הקול־נוע שאימצה לה את שם־מישפחתו של ידידה, הצייר איש יפו הוותיק **שלמה צפריר**. ובכן, דבי זו שחוזרת אל שלמה כל שני וחמישי ועוזבת אותו כל ראשון ורביעי, עשתה זאת שוב. אחרי שנמאס לה, מצאה את עצמה ברחוב, ובייחוד בימים שבהם כל־כך קשה להשיג דירה שכורה. ישבה וחשבה.

מה לעשות: לחזור על ארבע היא לא רוצה, וללכת להורים אין לה חשק. נזכרה בחברתה הטובה, מלכת־המים לשעבר והדוגמנית היום **תמי בן־עמי**, חברתו של הכדורסלן כהה־העור **אולסי פרי**. מייד כששמעה תמי על צרותיה של חברתה, חזכרה את ההזמנה שלה עוד מהימים שהכל היה טוב ויפה, הזמינה אותה להתגורר יחד איתה בדירתו של אולסי, ברחוב סוטין בתל־אביב.

באה דבי עם מיטלטליה, והתקבלה באמת בסבר־פנים־יפות. יצאה השלישיה לבלות ולעשות חיים, וכשחזרו בלילה לישון קיבלה דבי, כאורחת־כבוד, את מיטת־המים המיוחסת שבבית. נו, אז מה אם היא לא יודעת להעריך את פילאי הטכניקה? כל הלילה היה לה קר, היא נפלה מהמיטה בכל סיבוב, וכל אותו הלילה פחדה לזוז פן יקרה אסון.

בבוקר קמה, אמרה יפה תודה, ובלית־ברירה חזרה לה אל ההורים כמו ילדה טובה. אז אם יש למישהו מיטה פנויה, בתנאי שהיא לא מיטת־מים, שיקום!

המירוץ של שמירה

„ממש בן־אדם מאושר," ככה בפירוש מעידה על עצמה מאושרת אחת שהיא בחורה על־הכיפאק בת 30 ושמה **שמירה גפני**. היא מחזיקה בתפקיד רם שלשכמותו לא היתה לנשים עד היום רשות כניסה. שמירה היא מנהלת המכירות והאירועים של מלון הולידיי־אין החדש, לשעבר פאל ועוד לפני זה שרתון, בתל־אביב.

ומה הביא דווקא אחת כמוה, שלמדה פסיכולוגיה תעשייתית באמריקה, לשבת בכיסא זה מזה ארבע שנים, ולהצליח יפה מאד? או. תחילתו של סיפור לפני שנים, כששכבה שמירה בשמירת־הריון בבית־חולים הקריה בתל־אביב במשך שלושה חודשים. כבר אז צרם לה מה שראתה, והיא החליטה לשפר את המקום לטובת היולדות שיבואו. היא אירגנה קבוצת נשים שעבדו בהתנדבות, ותרמו מזמנן ומכספן לשיפור התנאים בבית־החולים.

אחרי שנוכחה שהיא טובה באירגונים למיניהם, נחטפה על־ידי מלון מיגדל דניאל ושם ישבה, עבדה ולמדה שלוש שנים. אחרי שתפקיד הממונה על מחלקת האירו־עים במלון היה כבר קטן עליה, עברה לשרתון של אז, ונשארה גם כשהפך לפאל. אבל גם אז עדיין דרכה באותו המקום ממש, עד שלדבריה, הגיע היום המבורך שבו חברת הולידיי־אין קנתה את המלון, ומאותו רגע היא הולכת מדי בוקר לעבודה עם צליל מנדולינה בלב.

במשך ארבעה החודשים שהמלון בבעלות חדשה למדה מה שלא למדה בארבע שנים, הספיקה לעלות בדרגה, ולהיות כבר בכנ־סים של המלון בחו"ל. לוח־הזמנים שלה מלא, ולמרות שיש לה בעייה של שתי בנות, בגיל תשע ושש, היא לא מוכנה לוותר על העבודה.

„המלונאות זה חיידק שכשנכנס הוא לא יוצא," כך היא טוענת. וברוך השם יש עוזרת, ויש מטפלת, ויש גם בייבי־סיטר בצורת הבעל־לשעבר, **אלי גפני**, שהוא רואה־חשבון עצמאי, שלמרות גי־רושיו מטפל בבנות מדי יום כשהיא עובדת בשעות לא־סדירות. אומנם אלי נישא בשנית לפני כשבועיים, אבל זה לא משנה. העיקר שימשיך לטפל בבנות.

על מוסד הנישואין יש לה לומר שזה בית־ספר שהיא שמחה לעבור. אבל רק אחרי שהתגרשה למדה לאהוב את החיים ואת החופש. שבע שנות נישואיה לימדוה זאת. על מוסד הגירושין היא אומרת שזה מוסד לא רגיל, שמביא לבן־אדם את השמחה ללב. רומנים קצרים יש בלי סוף, „זה טוב לקוסמטיקה," לדבריה, והרי אי־אפשר בלעדיהם. אבל לקחת רומן ברצינות אין לה זמן, חבל על כל רגע שאפשר להקדיש לקידום בעבודה.

כי למי שעוד לא יודע, שמירה מתכננת להגיע להיות לא רק מנהלת המלון. היא פתחה במאראתון מטורף להגיע לעמדה של מנהלת רשת ההולידיי־אין במיזרח־הקרוב. ומי שמכיר אותה אישית, לא מתפלא.

החברה של קאנדיס וג'קי

האדריכלית הישראלית **רחל רמתי**, המשמשת כאדריכלית הראשית של עיריית ניו־יורק, היא אחת הרווקות העליזות בחברה הגבוהה של המטרופולין. בין מסיבה אצל כוכבת־הקולנוע **קאנדיס ברגן**, שהיא חברתה הקרובה ביותר, לבין ארוחת־צהריים עם **ג'קי קנדי אונאסיס**, שהיא שותפתה לפרוייקט משותף, היא מתפנה קצת גם לאהבות, למרות שעיקר מעייניה נתון לקאריירה הסוחפת שלה.

רחל רמתי
עורך־דין אלמוני

אבל באחרונה החלו נשמעים רינונים על רומן ער וסוער בינה לבין עורך־דין מזוקן ותכול־עיניים בשם **ריצ'ארד**, שאת שם־מישפחתו היא מסרבת לגלות בינתיים. אם זה יהיה רציני, היא אומרת, אמסור לכם דין־וחשבון מדוייק. לפי־שעה היא מוכנה להגדיר אותו רק כידיד קרוב ותו־לא.

רומן או לא רומן — היא ממשיכה לארח את החברה הגבוהה לסעודות־ערב בדירתה המפוארת אשר במנהאטן, ולהת־נוסס בכותרות הארכיטקטורה. אם יהיו חידושים מהאיזור ההוא, אני מבטיחה לעדכן.

תינוקת ריחנית

כל מיני מלכים שונים ומשונים קמו לו לעם ישראל במשך הדורות. הראשון, הזכור לי עדיין מימי ילדותי, היה מלך הפלאפל. אחר־כך נולד גם מלך השטיחים.

ועכשיו, כך התבשרנו, יש חדש. מלך הבשמים. זהו, מסתבר, בחור בשם **צביקה קליפר**, שהוכתר חגיגית בתואר הנ"ל. הוא חולש על מרבית בשמי ה־יבוא, בארץ, ואם לא די בכך הוא גם הוציא סידרה חדשה משלו, בשם אדג'יו.

אבל עיקר הסיפור הוא שצביקה, שכל־כולו רק בן 29, נשא לו לאשה את **סוזי** בת ה־28, שהיא בתו של **אנואר סופר**, מבוני רמת־גן, אחד הקבלנים הוותיקים ביותר בארץ. והזוג הצעיר הביא בימים אלה בת ושמה **אדי**, על שם הבושם.

כששאלו את צביקה מה מישקלה של התינוקת, אמר בתמימות רבה: „אינני יודע כמה היא שוקלת, אבל אם תשאלו אותי איזה בושם היא אוהבת, אוכל לומר לכם."

הומור, כנראה, לא חסר לו, אבל מרוב התרגשות על הופעתה של הנספחת החדשה במשפחה הוא לקח לו חופש, התנחל ליד אשתו בבית־החולים, ולא זז ממנה אף לרגע. הוא משגיח עליה ועל אדי הקטנה בשבע עיניים, ואין מאושר ממנו.

פרטים נוספים

תאמינו לי, עוד נשארו כמה אנשים נחמדים בעולם, גם כאלה שאני בכלל לא מכירה ושאוהבים לעשות טוב וקל לאנשים אחרים. אחד כזה הוא ישראלי שגר בקנאדה, ששמו **מיכאל טהלר**, שלא התעצל ושלח לי גזיר מהעיתון ה־מקומי, ובו קטע־אינפורמציה הראוי להת־כבד בו, על נישואיה הקרובים של **מנדי רייס־דייווים**.

מנדי רייס דייווים
מטוס מייוחד

ובכן, נכון שכבר כתבו על הנושא בארץ, אבל בידיעה הקטנה מקנאדה היו כמה פרטים שעדיין לא התפרסמו אצלנו. כמו, למשל, ש**כריסטין קילר** תבוא לחתונה, או שהחתונה תתרחש ב־17 בחודש מאי, או שהיא תיערך בבית־כנסת הרפורמי המכובד עימנואל טמפל במונטריאול.

מיכאל ידע גם לספר שהקטע נלקח מן העיתון מונטריאול סטאר, שהוא העיתון היומי הראשי שם, ושמטוס מיוחד עם חברים וחשובים ישוטט בעולם ויאסוף את האורחים שידם אינה משגת לבוא על חשבונם. אז כל מי שמחזיק מעצמו בתור חבר של מנדי, אולי זה הצ'אנס שלו לטוס לקנאדה.

חידוש מהפכני בסיטרואן

אחריות לשנה ללא הגבלת קילומטרים

אנו גאים להכריז על חידוש מהפכני בשיווק מכוניות סיטרואן בישראל: אחריות לשנה ללא הגבלת קילומטרים, לכל מכוניות סיטרואן החל מדגמי 1978. אחריות זו כוללת חלקי חילוף והוצאות עבודה — ללא כל תשלום.

אל תסתפק באחריות חלקית, אל תתפשר על מספר קילומטרים מוגבל, רכוש לך סיטרואן ותיהנה ממכונית מעולה, שאחזקתה זולה, ואשר תלווה אותך בכל קילומטר — ללא כל הגבלה.

חידוש נוסף!
חסכון 50% בהוצאות הטיפול ברכב.
החלפת שמנים: כל 7500 ק״מ.
טיפול מונע: כל 15,000 ק״מ.

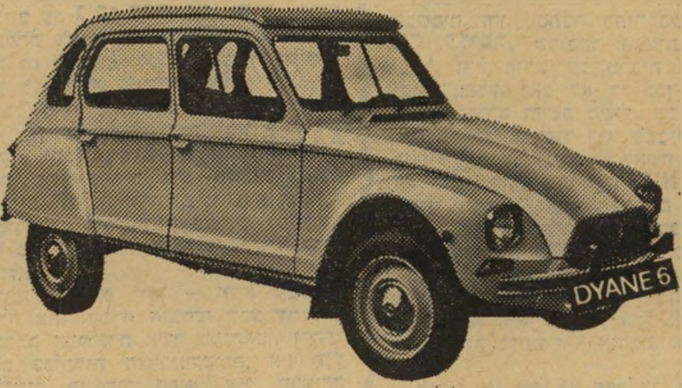

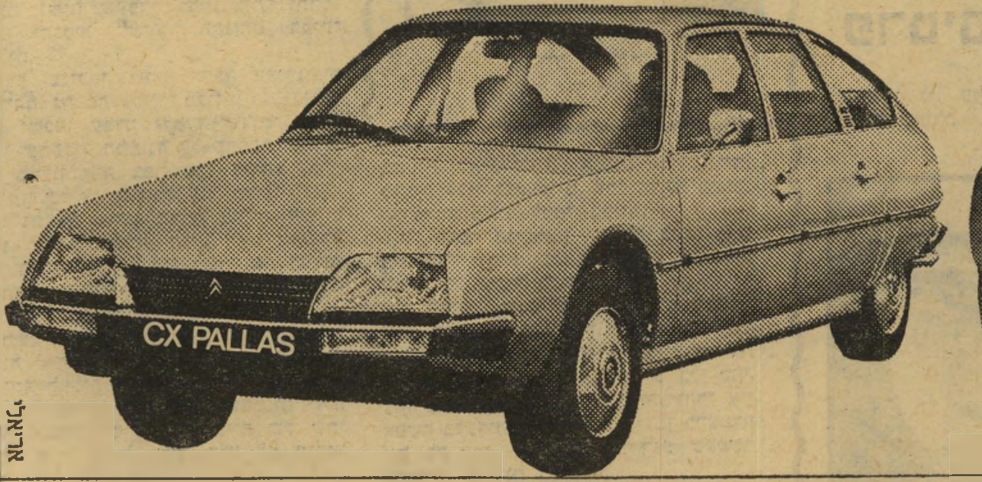

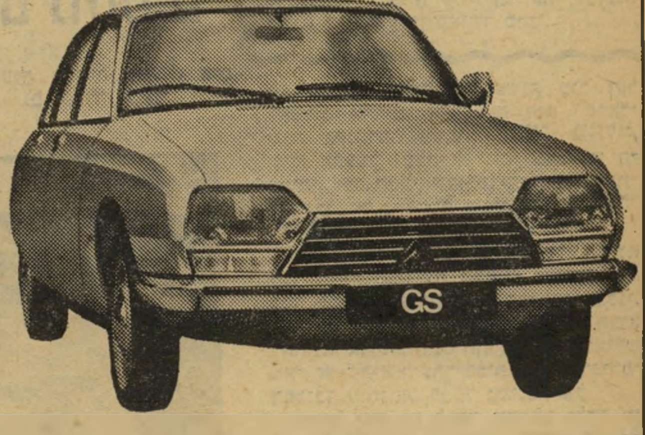

גל-און

16

דוד לובינסקי בע״מ, תל־אביב: רח׳ שונצינו 16, טל. 33214־6.
ירושלים: רח׳ הס 3, טל. 222666, 228888

דוד לובינסקי בע״מ
מפיץ סיטרואן בישראל.

סוכנויות: תל־אביב: ב.ג. מוסכים ומפיצים בע״מ, רח׳ חרוץ 12, טל. 03־31339;
חיפה: רכב הצפון בע״מ, שד׳ בן גוריון 8 טל. 04־538228
באר־שבע: אשוב הנגב, דרך חברון 3, טל. 057־77021.

CITROËN

חללי אוטובוס־הדמים בכביש החוף

המחשבה המבולבלת על הפעולות של אירגוני אש"ף מתחילה

בבילבול השורר בכלי־התיקשורת. הבה נקרא לדברים בשמותיהם

קומנדו - גרילה - טרור

דומה כי בטיפולם באירועים שונים שבתחום הלוחמה הלא־סדירה למיניה, הגיעו אנשי תיקשורת־ההמונים לשיא האנדרלמוסיה וההפקרות המינוחיות.

אותם האנשים והמעשים עצמם הם „גרילה", „טרו־ריסטים", „קומנדו", „מחבלים" או „פידאיון" (שם־תואר המביע כבוד, שהוראתו „מקריב עצמו" למען מטרה נעלה) — הכל לפי ההשקפות הפוליטיות של כל כתב או עורך, בורותו בנושא המדווח, רמת התרגשותו, או הערכתו איזה תואר ייראה יפה ומושך יותר בכותרת.

כיום, מפני סיבות שונות, השפעת אמצעי־התיקשורת הורגת הרבה מעבר לתחומם המוג־

> **האבחנה המשמעותית ביותר בין גרילה לטרור היא באופי הכוונות והיעדים**

דר, והיא לא רק אחראית לעירפול המוחלט של הנושא המדובר אצל ההדיוטות, אלא תו־רמת גם לבילבולת ולשיטחיות שלוקים בם, במידה רבה מדי, גם רבים מדי מן האמורים להיות מבינים מומחים.

לכן, דבר ראשון, צריך שננסה לסדר וליישר כלשהו את השורה הסמנטית.

„לוחמה לא־סדירה" משמעה פעילות מזויינת של כו־חות ובודדים לוחמים, שאינה מנוהלת לפי עקרונות המילחמה וכללי הלחימה הרגילים. שני סוגי־המישנה הראשיים שלה הם „לוחמת־גרילה" ו„לוחמת־טרור". אין

מאת

בנימין עמידרור

לבלבל „לוחמה לא־סדירה" עם „לוחמה זעירה", שהיא בהחלט „סדירה" ומציינת מיכלול טאקטיקות וטכניקות ללחימת יחידות קטנות ואוטונומיות יחסית.

בוודאי שאין לערבב „לוחמה לא־סדירה" עם „כוח לא־סדיר". אלה שני דברים שונים ונפרדים, שאינם בהכ־רח חופפים. יחידות „קומנדו", בייחוס הנכון של תואר זה, הן יחידות סדירות מובהקות, שבנויות ומאומנות להילחם גם בלוחמת־גרילה. לעומתם, גופים של גרילה, עשויים למצוא עצמם נלחמים, מבחירה או מאונס, בטכ־ניקות ואפילו בטאקטיקות „סדירות". וראה אנשי איר־גוני המחבלים עכשיו, בדרום־לבנון.

„לוחמת קומנדו" היא מונח שהמציאו העי־תונאים. יחידות הקומנדו, כשאינן לוחמות כיחידות רגילות, מפעילות לוחמה־זעירה ולעי־תים, כאמור, גם לוחמת־גרילה, אבל אף פעם לא „לוחמת קומנדו".

אבחנה חשובה ושימושית אחרת היא בין „גרילה" ל„טרור". האבחנה, כמו המונחים עצמם והמושגים שהם מייצגים, כולם ענייניים לגמרי ונייטראלים במהותם. אבל בגלל סיבות מובנות — שמייד תובנה טוב יותר — נחשב המונח „טרור" מילה לא־יפה. עושים מעשי־טרור, גאים בם — אבל מתהדרים בתארים כמו „קומנדו" או „גרילה", שהוראתם שונה לחלוטין.

האבחנה המשמעותית והפראקטית ביותר בין גרילה לטרור הוא באופי הכוונות והיעדים. „גרי־לה" כשמה כן היא, „מילחמה קטנה/זעירה" בספרדית (המקור ממילחמות הספרדים בנפוליאון, אחרי שהביס את צבאם הסדיר וכבש את חצי־האי האיברי). המונח מכוון ללוחמה לא־סדירה, שיעדיה צבאיים — כוחות לוחמים של האוייב בתוך איזור־לחימה או מחוצה לו, ומרכיבי המערך הלוגיסטי המזין את הכוחות הלוחמים האויי־בים. לוחמת־גרילה דומה לא מעט ללוחמה־הזעירה. אבל בלוחמה מן הסוג האחרון משתתפים כיום גם אמצעים כבדים כמו מסוקים, טנקים, נגמ"שים, מרגמות ואף תו־

> **הילד של היום - הוא הלוחם והמדכא של מחר**

תחים, רק בכמויות קטנות במקום בריכוזים הרגילים, ובאורח־פעולה שונה. אלה חסרים בלוחמת־הגרילה. אלה, עם ההסתמכות הקיצונית על האפתעה, הן האבחנות המשמעותיות ביותר בין לוחמת־גרילה ללוחמה־זעירה.

ה„טרור" הוא פעילות אלימה מזויינת, שמדוייק יותר להגדירה „תת־לוחמה" תחת „לוחמה". תכלית הטרור לקדם מטרות שונות — האופייניות ביותר הן פוליטיות או פליליות — באמצעות הטלת מורא על אוכלוסיה

קומנדו - גרילה - טרור

(המשך מעמוד 51)
אזרחית מסויימת בשלמותה, או על קבוצות או בודדים מסויימים בה. לכל צורך מעשי שהוא, פעילות הטרור נראית כמו פעילות של פשיעה אלימה מזויינת.

גם התוצאה המיידית הישירה זהה בשני המיקרים — הפחדה, יצירת לחץ, סחיטת בני־אדם לעשות דברים נגד רצונם. ההבדל ה־מהותי היחידי בין שתי הפעילויות הללו מתחיל ונגמר — כולו — בשוני שבין המניעים והמטרות הסופיות של המבצעים. זהו הבדל דק, שתכופות מיטשטש גם אצל המבצעים.

מאליו יובן, שיעדיו האופיינים של ה־טרור הם אזרחיים. יעדיו הספציפיים של הטרור אינם קבועים ומוגדרים, במייוחד אם זהו טרור פוליטי, המתבצע במיסגרת של „מאבק לשיחרור לאומי". במיקרים אלה, יעדי הטרור אינם מוגבלים לתחום הצבאי. יתירה מזאת, הימנעות מכוונת מתקיפת יעדים צבאיים — בשונה לחלוטין מלוחמת־גרילה — מאפיינת את הטרור. הם גם אינם יעדים שילטוניים, כי במקרה המדובר, המאבק מתנהל נגד כל עם האוייב ולאו דווקא נגד ממשלתו. כל מרכיב ומרכיב בריקמה החברתית של האוכלוסיה ה־מותקפת נחשב, בעיני הטרוריסט בן־ימינו, יעד לגיטימי לפיגוע.

הטרור נועד לזעזע. ככל שרב הזעזוע — כן ייטב: אפקט השיבוש והשחיקה באוכלוסיית־המטרה יגדל; יגברו רושמו, חשיבותו וכוחו של הגוף מבצע־הטרור בתודעת העולם; ישתפרו המוראל, הביטחון העצמי, הליכוד והנכונות באותה האוכלוסיה, שבשמה בוצע אקט הטרור.

לכן, הטוענים נגד אי־ההומאניות של הטרור מגוחכים ואינם מבינים מה הם שחים: ה„חפות מפשע" של יעד הפיגוע, אי־צבאיותם של הנפגעים והיותם קורבנות חסרי־אונים — בעיני מתכנן ומבצע פעולת־הטרור כל אלה אינם גורם מרתיע ומונע אלא, להיפך, גורם מדרבן ונימוק טוב לפגיעה דווקא בם.

כך גם „אי־האבחנה", שאינה מוצר־לוואי מיקרי, שיוזם הטרור מיצר עליו ומבקש להימנע ממנו. להיפך, הטרור שואף ומתכוון להכות ללא אבחנה, כדי שאפקט הפחד והזעזוע ירטיט את מירב הלבבות, במשך פרק־זמן מירבי. אלמנט אי־האבחנה הוא הגורם, שכל אחד באוכלוסיית האוייב יראה עצמו נפגע פוטנציאלי, בכל אתר ובכל הנסיבות, בלא שיחוש עצמו בטוח ויחיה בחשש מתמיד שהנה תונחת עליו המהלומה, בנסיבות הפחות־צפויות.

נשים הרות ✶ אינן קורבן

הרעיון שמאחרי הטרור הוא, שאנשים אינם מזדעזעים מתוצאות מעשה, כמו מנסיבות ואופן עשייתו. תקיפת קבוצת חיילים וקטילת עשרה מהם לא תרשים ביותר. החיילים קיימים כדי להילחם, ואבידות אצלם הן „סיכון מקצועי". כך גם מותם של נשים או ילדים — שנחשבים ה„חפים" ביותר — אם מתארע בתאונה. תאונה היא דבר טיבעי, חלק בלתי־נפרד ממהלך־החיים השוטף הרגיל. לכן, הטרור איננו מבזבז עצמו על חיילים ונמנע בכוונה מהסוואת מעשהו כתאונה. הוא הולם בכוונה ללא־אבחנה; ואם מופעלת איזותי בקרה בדבר יעדי הפיגוע, הריהי מכוונת להבטיח שהנפגעים אכן יהיו חפים ככל האפשר, ושהיפגעותם אכן תהיה „מעשה זוועה".

יש להוסיף, שה„חפות" איננה מוחלטת אלא יחסית: אצל מפעילי־טרור רבים, או אצל מרביתם, כל אדם השייך לקבוצת האוייב איננו יכול להחשב חף והופך, אוטומטית ובהגדרה, ראוי להיפגע או למות. להכללה זו מצטרפת גם הנמקה רציונאלית: הילד של היום הוא הלוחם והמדכא של מחר, והנשים ההרות אינן קורבנות אומללים, משום שהן המבטיחות את עתיד האוייב וחיזוקו.

מבחינת ההגדרות הללו, יש לסווג את המחתרות היהודיות שלחמו נגד הבריטים כ„גרילה" (בגירסה המחתרתית־עירונית), ואת פת"ח ושאר הארגונים המזויינים הלא־סדירים של הפלסטינים, בפעולותיהם נגד ישראל עד כה, כ„טרוריסטים" — פת"ח בתוספת ל„גרילה"; אחרים, טרוריסטים בלבד.

זהו סיווג עובדתי ואובייקטיווי. הפעולה האחרונה בכביש החוף, כמו זו במינכן ובמלון סבוי, כולן „טרור" מזוקק. לכן, המבצעים הם „טרוריסטים" — ובמינוח הישראלי, „מחבלים" — גם לגבי הסבור, שמצד מניעיהם יש לראותם ולכנותם לוחמי־חופש ומקריבי־עצמם על קידוש שם המטרה הלאומית הנשגבה (כלומר, „פידאיון"). עניינית, אין בפעולות אלו אפילו שמץ של „קומנדו" או „גרילה". השימוש בתארים אלה וכיוצאים בם, בהקשר פעולות המחבלים, יכול לנבוע רק מתחושה של אי־נוחות או גרוע מכך. עליה מבקשים להתגבר באמצעות זיוף או הונאה סמנטיים, שיש בם משום ייפוי הכיעור ומעין טיהור של השרץ.

המשתמשים בלוחמה לא־סדירה אינם בהכרח החלשים. יש שהם דווקא החזקים. התפיסה הרווחת, שלוחמה זו היא נשק החלשים, מקורה באי־הבנה, או אולי בעובדה שנקיטת החזק בה נעשית מתוך בחירה חופשית ומשיקולי יתר־נוחיות. לעומתו, בחירת החלש בלוחמה לא־סדירה נעשית מאין־ברירה, משום שרק באמצעותה ניתן לקיים פעילות מזויינת ולהילחם באוייב, כאשר יחסי־הכוחות הם כאלה שבם אי־אפשר לנהל לחימה סדירה. ככל שהלוחמה סדירה פחות, מאבדים יחסי־העוצמות ממשמעותם וגם הכפיפות לעקרונות ולכללים הצבאיים המיקצועיים פוחתת והולכת.

לוחמת הטרור, שמנקודת־הראות הצבאית המיקצועית היא צורת־הלחימה הירודה ביותר (ובעצם, כאמור, אינה ראויה להיחשב „לוחמה"), כבר אין ליחסי־העוצמות כל משמעות מעשית, ואי־הכפיפות לעקרונות־המילחמה ולכללי־הלחימה מוחלטת, או כמעט־מוחלטת.

הטרור — המדרגה ✶ הנמוכה ביותר

פעולת הטרור מאופיינת בחד־פעמיות קיצונית: הטכניקות — אין בה „טאקטיקות" — תפורות לפי־הזמנה, ספציפית למשימה ולנסיבות הריגעיות. תלות הצלחת הטרור בגורם האפתעה — מוחלטת. מסיבות אלו, בין השאר, פעילות הטרור כמעט שאינה ניתנת לחיזוי מדוייק ויש לקבל, כדבר הרגיל, שלא יהיו גם כל סימנים מוקדמים שיבשרוה. במידה מתונה יותר, לעיתים בהרבה, חלים כל הדברים האלה גם על לוחמת־הגרילה, במיוחד בהשוואה ללוחמה סדירה.

אחרי שאירגנו קצת את הטרמינולוגיה, יש לעבור לבחינת אופי ההתפתחות של גופים לא־סדירים, גורמיה ותנאיה. כפי שניווכח בהמשך, קשה להפריז בחשיבותה ובאקטואליותה לנו של בחינה כזו.

בנקודת־המוצא וכהסבר הבסיסי לטבע התפתחותם של גופים כאלה יש לקבל ולאמץ, אכסיומטית, ש־הלוחמה הסדירה, באמצעות כוחות סדירים, היא, ככלל, הדרך הטובה, היעילה והבטוחה ביותר להשיג שליטה על שטח ועל אוכלוסיה, או לקיים שליטה כזו כאשר נזקקים לשימוש בכוח.

הסיבה, פשוטה: האירגון והפעולה ה־סדירים מייצגים — או אמורים לייצג — את הרמה המתקדמת והיעילה ביותר של אירגון והפעלת אנשים ואמצעים, לצורכי יצירתה ויישומה של עוצמה.

דא עקא, שהכוח והלוחמה הסדירים גלויים וקבועים, ומנצחים רק אם ובמידה היטיבו מן האוייב למלא אחר ציוויי עקרונות־המילחמה וכללי־הלחימה שלהם הם כפופים. מי שאינו יכול לעמוד בתנאים הבסיסיים הללו, ובכל־זאת רוצה או צריך לקיים ולהפעיל כוחות מזויינים, אין ברירה בידו אלא לרדת מן האופטימום הסדיר אל האי־סדירות, שהיא תת־אופטימלית. המדרגה הנמוכה ביותר היא הטרור. מי שהתרשם לא־נכונה מ„שבחיו" שמנינו קודם, ראוי שישים ליבו לכך, שלמטרות של השגת או קיום שליטה על שטח ו־אוכלוסיה באמצעות שימוש בכוח, הטרור הוא הדרך הגרועה, הנחותה, הבלתי־יעילה ומעוטת־הסיכוי שבכולן.

הטרור יכול להשיג אפקטים, אבל מעט מאד ולאט מאד, אם בכלל, תוצאות מוחשיות מכריעות. לכן הטרור הוא, לכל היותר, מאמץ ארעי שמחוסר ברירה, או מאמץ־עזר.

הגרילה, כצורת־אירגון וכסוג לוחמה,

איזה גודל של טמפון הוא הנוח לך ביותר?

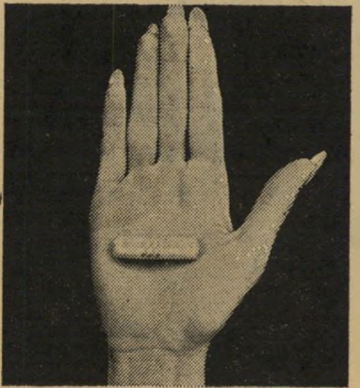

טמפון או־בה קטן משפתון ולכן, קל ונוח לשאתו בארנק. טמפון o.b. נכנס לתוך גופך בקלות תוך שניות בעזרת אצבע הנשארת נקיה! ללא כל אביזרי עזר שיש צורך להפטר מהם לאחר השמוש.

חידוש בלעדי — o.b. מיני.
החידוש הבלעדי האחרון של o.b. טמפון מיני המיועד לבתולות, לנערות צעירות ולנשים עם דימום מועט. לטמפון o.b. מיני, כושר ספיגה ענק כמו לטמפוני o.b. האחרים:
נורמל: למרבית הנשים
ואקסטרא: לנשים עם דימום רב.

טמפון o.b., הנוח והבטוח ביותר בעולם, נותן לך הרגשה משוחררת וחפשית 365 ימים בשנה. תוכלי ללבוש מכנסונים קצרים והדוקים, חצאית מיני או ביקיני. תוכלי לרקוד, לטייל, לטבול באמבט ולרחוץ בים בבטחון מלא.

חדש! אריזה חסכונית של 40 טמפונים + שי — ארנקון פלסטי לנשיאת 3 טמפונים בארנק.

o.b. או־בה
הטמפון בעל כושר הספיגה הטוב בעולם

אלעזר ושות' פירסומאים

נופש והרזייה בחברה צעירה

מרכז הבריאות הטיבעוני

„בית פרומר"

פתח בימים אלה הרשמה
למחזורי הרזייה לפני פסח
לבני נוער ולסטודנטים

בתאריכים: 20.4.78 — 10.4 (10 ימים)
20.4.78 — 13.4 (7 ימים)

✶

שלבו חופשת פסח נעימה בהרזייה
ובפעילות ספורטיבית וחברתית מגוונת
בהשגחת רופא מוסמך!

המחיר: 2,050 ל"י + מ.ע.מ. ל־10 ימים
1,550 ל"י + מ.ע.מ. ל־7 ימים

„בית פרומר", רח' הטייסים, אפרידר,
אשקלון, טל: 051-22148/9, 051-24116

רובקס
המתנה היפה ביותר

מורלה
הטפטים המעוצבים ביצירת אומנות

נמצאת בין הטרור לרמה הסדירה, במיקום משתנה. קיים הבדל מעשי גדול בין גרילה „נמוכה", שקרובה לטרור, ובין גרילה „גבוהה", המייצגת אירגון ופעולה הקרובים לסדירים.

אכסיומה זו מסבירה היטב את חוקיות ההתפתחות של הכוחות הלא־סדירים, כפי שהיא משתקפת גם מכל הדוגמות והמיקרים שהתקיימו או שמתקיימים במציאות:

כל כוח לא־סדיר נוטה תמיד, באורח בלתי־נמנע, להתפתח ולהפוך סדיר, באירגונו ובלחימתו.

הדחף מוקנה על־ידי השאיפה המתמדת לשיפור האפקטיוויות, וכבר נוכחנו וקבענו כי הסדירות מייצגת את שיא האפקטיוויות. יתר על כן, כוח סדיר ולוחמה סדירה הם, ככלל, התנאי להשגת שליטה בשטח ובי־אוכלוסיה ולקיום שליטה זו, כאשר הדברים הללו מחייבים שימוש בכוח.

אין בהיסטוריה אף דוגמה אחת של כוח גרילה (או „פרטיזנים"), שהיתה בידו

איש „ספטמבר השחור" במינכן
הימנעות מכוונת מיעדים צבאיים

אפשרות כלשהי, ולו חלקית בלבד, להפוך כוח סדיר — או סדיר יותר משהיה — ושנמנע מניצול ההזדמנות. כל כוחות־הגרילה הרציניים אף לא המתינו שתיקרה ההזדמנות משמיים, אלא פעלו ועשו במרץ ובהתמדה ליצור בעצמם הזדמנויות כאלו.

כל כוחות־הגרילה המוצלחים והמצליחים — היוגוסלאווים, הסי־נים, הוייט־נאמים — הפכו, ברגע שרק יכלו, צבאות סדירים, הפו־עלים בלוחמה סדירה. כולם השיגו את המטרות של השתלטות על שטח ואחזקה בו רק אחרי — ומאחר — שהפכו סדירים. כמותם נהגו והתפתחו גם כל שאר הכו־חות הלא־סדירים האחרים, במי־דה זו או אחרת של הצלחה.

התפתחות זו אינה פשוטה כלל. „סדי־רות", כפי שכבר ראינו, מייצגת את הקטגוריה המיקצועית הגבוהה — וממילא גם התבענית — ביותר. לכן, גם אם האגדות חסרות־השחר מספרות אחרת, הפיכת לוחם וכוח־גרילה (שלא לומר, טרור) סדירים ויעילים היא תהליך קשה וממושך. הרבה יותר קצר וקל להפוך חייל סדיר ללוחם־גרילה (מוסכמה מוכחת היא, שסדיר מאומן היטב אשר הוסב ללוחם־גרילה, יהיה בדרך־כלל איש־גרילה טוב מזה שהוכשר רק כלוחם־גרילה).

פת"ח —

דוגמה ניצחת

אין עלינו להרחיק עדותנו: פת"ח הוא דוגמה לנאמר, שמתיישמת מול עינינו ממש. בצד האכסיומה שהזכרנו, הוא ממחיש עוד אכסיומה אחת, משלימה: התגלגלותו של כוח לא־סדיר, בהדרגה ובשלבים, לכיוון כוח סדיר, אינה מלווה בהשלת הגלגול הישן, אלא נעשית במקביל להמשך התקיימותו.

כלומר, אם פת"ח נמצא עתה על מיפתן קטגוריית „הסדיר", ואולי כבר חצה אותו במידה מסויימת, הרי לא חדל להיות כוח לא־סדיר, שעדיין קיים ופועל רובו כ„גרילה" (בלבנון) וגם לא ויתר כלל על לו־חמת־הטרור.

משפחת אגפא פוקט

"ריץ־רץ' קליק!" — וצילום צבעוני יפהפה נוסף לאלבום.
למצלמות אגפא פוקט יתרונות בלעדיים: מנגנון רפיטומאטיק המכין את המצלמה אוטומטית לכל צילום חדש. כפתור סנסור ללחיצה רכה המונע הזזת המצלמה וטישטוש התמונה.
לרשותך משפחה שלמה של מצלמות אגפא פוקט: מחסכוניות עד למתוחכמות מאד, העונות לדרישות המיוחדות ביותר. וכל אחת מהן — עיצובה מעולה.
לכן, בכל העולם מעדיפים את מצלמות הפוקט של אגפא ...גם בארץ.

רגע! האם אתה יודע איך ללמוד?

★ מיל"ה, המכון הישראלי לשיפור הלמידה מקיים קורסים מיוחדים לשיפור הכושר האישי בלמידה ★ סטודנטים ותיכוניסטים לומדים איך לקרוא 1000 מלים בדקה ולהבין את אשר הם קוראים ★ בקורס תלמד איך להגביר את הריכוז המחשבתי ואת כושר ההבעה שלך ★ כסוף הקורס תוכל לזכור עשרות רבות של נושאי לימוד לאחר תירגול של רגעים ספורים.

הקורסים מתקיימים בתל־אביב, בחיפה ובירושלים וכן קורסים בכתב.
פרטים על הקורסים החדשים ועל הקורסים בכתב, טלפונים 03-916185, 03-912093 מ־8 עד 2.

הצבעתי בעד בגין,
עכשיו משכורתי שווה חצי
לכן אקרא
במרחב
— כימת מחנה השלום
הופעה בקרוב

התיאטרון העירוני באר־שבע
רומיאו ויוליה
מאת וויליאם שיקספיר
הצגות בכורה
בבאר־שבע
מוצאי־שבת 8.4
יום א', 9.4, יום ב' 10.4

שעון שוויצרי מצוין
HELVETIA

דרכי אדם

השבוע נפתחה תערוכת ציורים של מי שהיה דייג, מתאגרף, מרים־מישקולות ושחקן־תיאטרון

רישומי־הפחם הגדולים, המוצגים השבוע בגלריה דוגית, בתל־אביב, מאפילים אפילו על אור היום החודר מן החוץ. לצופה נדמה כי הוא מהלך בחשיכה רווית־מתח. במבט ראשון נראים כל הרישומים זהים — שורה ארוכה של מלבנים שחורים המכסים את קירות הגלריה. אך כעבור כמה שניות מבחינים כי כל מלבן שחור רוחש חיים משלו, שונים מאלה של שכנו התלוי לידו.

עבודה שחורה זו היא מעשה־ידיו של צייר בן 38. כשנולד, קראו לו בני כהן. כשבגר, גילה כי יש רבים נוספים הנקראים גם הם כהן, ביניהם לא־מעטים ששמם אפילו בני כהן. לפני שנה שינה את שמו, והוא עתה בני כהן־אור.

למה דווקא אור? „אולי," משיב הוא, „כדי להתגבר על החושך העולה מן הרישומים. ואולי משום שאור אינו פחות טוב מנוף או מנר, משחורי או מהמאירי, האמת היא שאינני יודע. כך יצא..."

משהו תיאטרלי. כשהיה ילד הציץ לראשונה אל עולם האמנות. הציץ והסתקרן, הציץ והתפעל. „זה היה בבגדד, עיר הולדתי," מספר כהן־אור. „גרנו בשכנות למוזיאון לארכיאולוגיה. השומרים הכירו אותי כבן השכונה והכירו את אבי, שהיה חייט מבוקש. הם הירשו לי להיכנס בחינם, גם מחוץ לשעות הביקור, וכך גיליתי את אוצרות האמנות המפורסמים של התרבויות העתיקות. לא הבנתי, כמובן, דבר ממה שראיתי, אבל הייתי מהופנט לגמרי."

אלא שהילדות האמנותית הזו הסתיימה חיש מהר, כשקמה מדינת ישראל. מישפחת כהן, כמו מרבית יהודי עיראק, נטשה את מולדתה ועלתה ארצה. בני, שהיה אז בן 11, הועבר עם בני מישפחתו היישר מלוד למעברת־אוהלים בקרית־אונו. את ימיו הראשונים בישראל הוא זוכר כהליכה כמעט אינסופית בבוץ טובעני שהגיע עד לברכיים, עד לצריף דולף שנקרא „בית־ספר".

„גדלתי בחבורת־נוער שלא היה לה מה לעשות, מלבד ללכת מכות," סיפר השבוע בשיבתו בגלריה. „מאוחר יותר הבנתי שבתיגרת־רחוב יש משהו תיאטרלי, אבל אז הייתי עדיין רחוק ממחשבות על תיאטרון. ידעתי שיש רק חוק אחד שריר וקיים: או שאתה נותן מכות, או שאתה מקבל מכות. אני העדפתי לתת — ובכל הזדמנות."

אחרי שלוש שנים של הכנסת־אגרופים וספיגת־מהלומות הגיע בני כהן להפועל תל־אביב. הוא החל את אימוני האיגרוף שלו בגיל 14. כעבור שלוש שנים, ב־1957, זכה בתואר „אלוף הפועל במישקל זבוב". ב־1960 זכה במקום שני באליפות ישראל במישקל זבוב.

הוא התאמן בהיאבקות חופשית, היה מדריך להרמת מישקולות ועבד לפעמים בספינת דייג. „כל הזמן חיפשתי את עצמי," הוא מודה, „אך לשווא. הייתי חסר־מנוחה. כך הגעתי לתחום חדש ולעיסוק חדש — לתיאטרון."

רגש וגם שכל. כהן־אור נעים־הסבר הקדיש ארבע שנים תמימות ללימוד תיאטרון בבית־הספר הדרמאתי של ניסן נתיב. כאשר סיים את לימודיו, בעיצומו של המיתון, ערב מילחמת ששת־הימים, הפך שחקן על־אמת והשתתף בהקמתו של תיאטרון סטודיו.

„התיאטרון עזר לי למצוא את עצמי," הוא מספר, „התיאטרון הביא אותי אל הסיפרות היפה, הקלאסית. הוא פיתח בי את יכולת החשיבה, ונתן לי הרבה."

אך לא איש כמוהו ישקע במי־מנוחות. בגופו המוצק מקננת נשמה אחוזת־תזזית. „הוא דומה לכספית," אומרים חבריו. ואומנם, אחרי שנראה היה כי מצא את מקומו על קרשי הבמה, ביצע תפנית נוספת, שאותה הוא מגדיר כ„הסבה מיקצועית".

„הרגשתי שאני חייב הרבה לתיאטרון ולניסן נתיב בפרט. הם הזינו אותי ועזרו לי להתפתח. אך עד־מהרה גיליתי שלא זה השטח שבו אוכל להוציא מתוכי את המכסימום. התיאטרון הוא קולקטיב, ואילו הציור הוא תחום של ביטוי אישי לגמרי. מצאתי בציור כר נרחב, שבו אפשר לתת ביטוי גם לרגש וגם לשכל."

כמי שלא ירא מעודו מפני השקעת כוח ומרץ בתחומים חדשים, החל בני כהן־אור לומד ציור בבית־הספר הגבוה לציור. המנהל התייאש ממנו במהרה, והמליץ לפניו לשוב לתיאטרון. בני לא קיבל את ההמלצה והמשיך לצייר, הפעם בכוחות־עצמו. את תערוכת־היחיד הראשונה שלו הציג לפני ארבע שנים ומאז, כמעט מדי שנה הוא משתתף בתערוכה כלשהי. לפני שבועות אחדים, כשעסק בהכנות לתערוכה הנוכחית, התבשר גם שזכה במילגה מטעם קרן־התרבות אמריקה—ישראל.

עניו וצנוע. השבוע, כאשר אירח את מבקרי־האמנות המיקצועיים בגלריה, לא סר החיוך המבוייש מעל פניו. „הוא יכול לשנות מיקצוע, תחום־עיסוק ואפילו את שמו," שיבחו אותו מכריו, „אך לעולם יישאר עניו וצנוע."

גם העובדה שכל עבודותיו המוצגות בתערוכה נמכרו עד אחת, תוך זמן קצר, לא סיחררה את ראשו. הוא מוסיף לרכון על גיליונותיו, שאותם הוא מעצב בפשטות: הוא מכסה אותם בשכבות־פחם ומעבד את השכבות לגוונים ולצורות שונות. לפעמים נדמה כי כל תנועותיו מחושבות בדייקנות הנדסית; לעיתים נראה כי הוא עובד באורח ספונטאני ופרוע.

מעיסוק אחד לא הירפה במשך כל השנים, חרף כל תהפוכותיו: פעילות בקרב נוער־שוליים ובני־שכונות. בימים אלה הוא מדריך קבוצת נערים באיגרוף, שכן בין השאר הוא גם מאמן־איגרוף מוסמך.

היכן הוא עושה זאת? בקריית־אונו, מקום שבו בוסס הוא־עצמו בבוץ, כשהיה נער בגיל חניכיו, לפני 26 שנים.

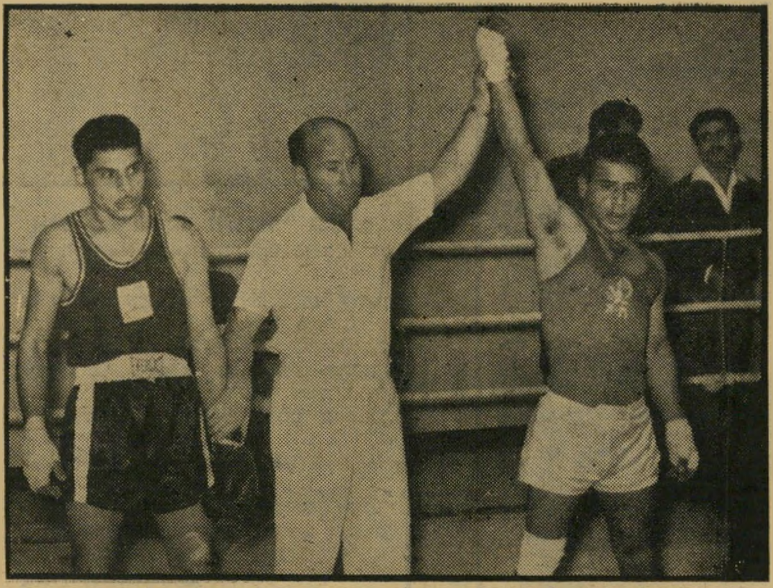

צייר כהן־אור כמתאגרף (מימין) ב־1957

„או שאתה נותן — או שאתה מקבל!"

„גוטקס" 1978

אופנת בגדי הים והחוף החדשה של „גוטקס" לשנת 1978 היא סיפור קסום באווירה רומנטית...
בקולקציית „גוטקס" 78 מורגש „המראה המושלם" בצירופים מותאמים של בגד־ים, ביקיני, פיסת הבד רבת התכלית (לקשירה מעל החזה או בקו המותניים) רדיד עם פרנזים ושמלות חוף משגעות. כשמלת המפתח בקולקציה היא הרומנטיקה.
נראה ש„גוטקס" 78 באווירה הרומנטית תכבוש את חופי הרחצה, הרביירות ואתרי הנופש בכל העולם ובישראל.
בתמונה: מערכת בסגנון הצועניה פרי עיצובה ותכנונה של הגברת לאה גוטליב.

אליפות ישראל
בשש־בש
בחסות
דובק
תתקיים בסוף חודש מאי 1978
במלון „רמדה" תל־אביב
(ראה עמוד 58)

בני חייב שרות בעוד חודש
לכן אקרא
במרחב
בימת מחנה השלום —
הופעה בקרוב

המנוי
קיבלת חשבון,
אנא, פרע אותו
ב ה ק ד ם.
מחלקת המנויים

כמה פעמים
נסית להפטר מהם–
ולא הצלחת??

אנחנו נחסל את הז'וקים!

נסי פעם אחת את הדרך המודרנית והבטוחה
להשמדת הז'וקים
לאחר חיטוי שלנו (שאורך כ־½ שעה) את מקבלת
תעודת אחריות לשנה. לא יהיו יותר ז'וקים בביתך!
ר"ג, מודיעין 18, טל. 6־5־790114 ● אילת: טל. 3012־059
היתר מש' הבריאות: 21, רש' עסק 481/75.

איתן עתידי הדברת מזיקים

פוליגרף מכונת אמת בע"מ
מעבדה לתשאול מדעי

בדיקות פוליגרף באמינות ובסודיות מירבית בתחומים:

- בוררות (בעסקים שותפות וכ"ו)
- גניבת רכוש, ממון וידע
- הסרת אוירת חשדות בקרב עובדים
- תביעות נזיקין ובטוח
- מיון עובדים לפני קבלתם לעבודה
- בדיקות מנע שגרתיות לעובדים

עזרה בחקירה פלילית
בתי דין למשמעת
דיני אישות
תביעות אבהות
שונות

- בדיקות בכל רחבי הארץ
- לקבלת פרטים פנה למומחי המעבדה

רח' איתמר בן אבי 7 ת"א 03253468 לאחר 16⁰⁰ 03-454342, 052-91023

רובקס
המתנה היפה ביותר

מורלה
הטפטים המעוצבים כיצירת אומנות

בשעה שאתה קורא מודעה זו –
מענים עצירים בשטחים הכבושים

ביום ה', ה־23.3.78, השתתפו אנשי שס"י במשמרת מחאה, יחד עם עשרות אחדות של סטודנטים מביר־זית, רמאללה וירושלים המזרחית, בבית הצלב האדום שבירושלים המזרחית.

ביום ב', ה־27.3.78, השתתפו אנשינו בהפגנה נגד המעצרים הנערכים לילה לילה בכל תחומי הרצועה והגדה הכבושות.

ההפגנה נערכה מול בית המשפט הצבאי ברמאללה, שם הועמדו לדין 19 סטודנטים על „הפרת הסדר" והאשמות פיקטיביות אחרות. חלק מהאנשים נפצע בזמן המעצר והשהות בבית המעצר. שלושה אנשים עדיין נעדרים. אנו קובעים כי המרי נגד הכיבוש, ההפגנות והמחאות הציבוריות הינם צעדים לגיטימיים.

אנו מודעים לעובדה, שזו הפעם הראשונה, שארגון שמאלי ישראלי, משתתף באופן פעיל, אם־גם סימלי, במרי האזרחי בשטחים הכבושים.

ברור כי תפקידנו הפוליטי הוא בזירה הישראלית בתחומי מדינת ישראל. בחרנו בדרך זו, כאקט חד־פעמי, על רקע קשר השתיקה של המימסד הישראלי על כל אגפיו, מימין עד שמאל, לנוכח הזוועה שהתרחשה בדרום לבנון ואשר העולם כולו עומד המום ממנה ולנוכח הדיכוי הגובר של העם הפלסטיני בשטחים הכבושים.

התשובה האמיתית והיעילה לטרור אינה בהתחסדות הצבועה, בה חזינו ואותה שמענו בזירות „שמאליות".

התשובה האמיתית והיעילה לטרור ולמלחמה הבלתי־פוסקת היא שלום בין העמים.

אנשי שמאל ואנשי שלום — הרימו קולכם נגד הדיכוי בשטחים הכבושים. מדינה פלסטינית לצד מדינת ישראל, זהו הפיתרון היחידי למיצר הדם אליו נקלעו עמינו.

שס"י
שמאל סוציאליסטי ישראלי
ת.ד. 33076, ת"א

המזדהים עם תוכן המודעה מתבקשים לשלוח תרומותיהם לכיסוי הוצאות פרסומה, ע"פ השם והכתובת הנ"ל. מכתבי אהדה וויכוח ייענו. גידופים חולניים לא ייענו.

נמר של נייר

הציור הארצישראלי חי וקיים בתל־אביב ✶ „הפארסה של בגידת התיאטרון הישראלי בייעודו, במציאותו ובקהלו” ✶ „הר־הקסמים כראי האנושות ✶ פיזמונאים מחופשים למשוררים ברדיו

אמנות

1926 — 1946

היה מי שאמר: כאשר רועמים התותחים — שותקות המוזות. כאשר מדובר באמנות ישראלית, מן הראוי לומר: שעה שהמוזיאונים מתנוונים — מתעוררות הגלריות. קביעה עצובה זו לובשת דמות בימים אלה בכמה מהגלריות הישראליות, כתגובה טיבעית למדי לתהליך הניוון הדרגתי העובר על מוזיאון־ישראל ומוזיאון תל־אביב, המאבדים כל מגע עם המציאות הישראלית ועם האמת האמנותית של הארץ הזאת.

בימים אלה נפתחה בגלריה גיבעון בתל־אביב תערוכה של עבודות על נייר, תחת הכותרת: „ציירי ארץ־ישראל 1945—1926”, שהרכבה יכול להעלות תחושה של עבר מכובד והווה מרוקן מתוכן לאמנות הישראלית. בתערוכה מוצגות עבודות של ארגוב, אבני, נחום גוטמן, הנדלר, וכסלר, זריצקי, כהנא, ליטווינובסקי, סטימצקי, רובין, שור, שטרייכמן ואמנים נוספים מהתקופה שבה הציירים עדיין ציירו.

יוסף זריצקי
פעם היה ציור של ממש

הקהל שמאס בניסיונות העיקשים של אוצרי המוזיאונים הציבוריים לאמנות להפוך את אולמות־התצוגה שלהם לחיקוי זול של מוזיאונים בניו־יורק, ימצא בתערוכת־עבר זו תגלית, והיא: פעם היה בארץ־ישראל־הקטנה ציור של ממש.

תיאטרון

„התיאטרון הממית”

נדיר הדבר שחוקר־תרבות ישראלי, המתמודד עם בעיות־יסוד תיאורטיות של התרבות העולמית, חותר לקראת היקשים והתייחסויות ישירות למתרחש בתרבות הישראלית. ד״ר גדעון עפרת מצליח ליצור מגע מפרה זה בסיפרו החדש *.

ספר זה מהווה ניסיון מרתק למחקר־מיפוי של התיאטרון־החדש והפוליטי של שנות ה־60׳ בארצות־הברית ובאירופה, והוא מתאר בפרוטרוט את שורשיו וגילגוליו החל מ„תיאטרון האכזריות” של **אנטונין ארטו**, דרך התיאטרון הברכטיאני, ההאפנינג, תיאטרון „הלחם והבובה”, „מופע העם”, ה„ליווינג תיאטר”, גרוטובסקי, **פיטר ברוק**, וכלה בכמה ניסיונות של תיאטרון רלוואנטי, שנעשו בארץ, באוף־אוף־דיזנגוף.

גדעון עפרת מביא באופן ממצה ומתועד עולם חווייתי תיאטרוני שלם, של מאניפסטים, מצבים פוליטיים, מחאה, בובות, סיפורים אליגוריים, של תרבות ששאפה להתקומם נגד תופעות אורבאניות־טכנולוגיות המאפיינות את התרבות המערבית החדשה. במילים אחרות, הוא מביא את סיפורו של תיאטרון **„שבכסיפו צימאון אידיאליסטי של אדמה הכמהה לחירות, המורד נגד ההידחקות החברתיות של אישיותו הראשונית בפורקו את יצריו ואת תת־הכרתו. . . ”**

בספר זה יש קשת מלאה של אותו עיסוק תיאטרוני, שחרג ממיגבלות הבמה, והצליח לרדת מן האשלייה אל הקיומיות תוך עיסוק תיאורטי, שבעזרתו מנסה עפרת לפענח את מרכיביו השונים של תיאטרון זה ולנתח את פולחן האכסטאזה, הגס, המחוספס, הארצי, שבקירבו התגבשו ערכים של „התיאטרון העני” כהגדרת גרוטובסקי ו„תיאטרון הגרילה”, שהוא תיאטרון־רחוב של מינימום אמצעים תיאטרליים. ספר זה מהווה מסע אל מעבר לאופקי המוגבלות, אל עולם של תיאטרון שאינו לכוד במיגבלות של במה ואולם, ואחד מערכיו הראשוניים הוא עצם התכנסותם של אנשים בצוותא.

סיפור־המישנה של ספר זה הוא סיפור המרידה התרבותית הגדולה של שנות ה־60׳, אשר העלתה את עולמו התרבותי והחברתי של דור שאימץ לעצמו את השקפות ביקורת התרבות של הרברט מרכוזה, על אודות החברה החד־ממדית, המדכאת בעזרת הטלוויזיה ושאר אמצעי־תיקשורת מגמתיים כל שיור של תרבות ומגע בין בני־תמותה. מרידת הדור של שנות ה־60׳ היתה התיקווה להחזיר את הרב־ממדיות לחיים. „התיאטרון הרדיקאלי” הוא מסע משוחזר אל מיסגרות תרבות שנועדו להוציא את „הקהל המודרני מתרדמתו האמוציונאלית החמימה” כמאמרה של סוזאן סונטג, המצוטטת בספר זה.

„לקראת תיאטרון עני”. אחת הדמויות הבולטות, העמוקות והמשמעותיות בחווייה התיאטרונית החדשה, היא יז׳י גרוטובסקי, המלכד את מיכלול השקפותיו תחת הכותרת „לקראת תיאטרון עני”, והכותב: **„העימות הוא ניסיון, מבחן למה שהינו ערך מסורתי. הצגה היוצרת התאמה, כמו שנאי (טרנספורמטור) בין ניסיוננו לבין ניסיון הדורות הקודמים לנו (ולהיפך), הצגה הנתפסת כמילחמה נגד הערכים המסורתיים והמודרניים (וכאן יסוד העבירה) — זה נראה לי הסיכוי הממשי היחידי לנוכחותו של המיתוס בתיאטרון. התחדשות כנה לא תימצא אלא במישחק הכפל הזה של ערכים, בקשר ובדחייה, במרד ובכניעה. . . ”**

לשם המחשת ערכי תרבות אלה מביא גדעון עפרת תיעוד מילולי של קטעים מתוך מחזהו של גרוטובסקי אפוקליפסיס קום פיגורים, שאותו השלים ב־1974, המספר על חייו ומותו של ישוע הנוצרי במונחים מסעירים של גוף ונפש: „,קומו!' פוקד השחקן המגלם את שמעון פטרוס ומתחיל לחלק תפקידים. זו תהא מאריה ממגדלנה, זה יהיה יהודה איש־קריות. עתה

גדעון עפרת
תיאטרון שיהא כמו מכת אגרוף

ניגש שמעון פטרוס אל פינת החדר ומתוך הצללים הוא מושך דמות שלא שמנו לב אליה: מין שוטה כפר אחוז חלחלה. הוא לבוש במעיל שחור וגדול ואוחז במוט לבן... קיתונות של בוז נישפכים ככר כ,נאום ההכתרה' הנישא בפי שמעון פטרוס והמכוון אל שוטה הכפר: „נולדת בנצרת”, „היית ילד”, „מתת בעכורם על הצלב”, „אתה אלוהים”... שמעון פטרוס קופץ על גבו ומדרכנו באלימות, הכנסיה רוכבת על גבו של ישוע. השוטה נתקף לבסוף בחימה טרופה...” וכו' וכו' *.

„פרנקנשטיין”. אחת מחוויות־התיאטרון המרתקות של שנות ה־60׳ באירופה היתה מופעיו של התיאטרון האמריקאי הגולה, ה„ליווינג־תיאטר”, כאשר המהפכנית בהם היא הצגת פרנקנשטיין, ובעיקבותיה הצגת גן־העדן — עכשיו. דומה שתיאור כוללני של המערכה הראשונה של פרנקנשטיין יש בכוחו להעיד על איכותו של תיאטרון זה: „התרכזות קולקטיווית המביאה לידי התרוממות הגוף והנפש... הרשת מושלכת. ארון המתים מובא, פעמונים מצלצלים. מישהו אומר לא. תהלוכה. אחרים אומרים לא. הם נירדפים, ומעלים אותם על כיסא חשמלי, מכניסים אותם לתאי הגזים, מביאים אותם לגיליוטינה, לעמודי התלייה, מול ראשיהם, יורים בהם. הם מתחננים על כיתת יורים, צולבים אותם, עורפים את חייהם... ד״ר פרנקנשטיין מוציא את ליבו של הקורבן. המתים יקומו לתחיה. . . ” מחזה זה מוצג במערכת ענקית של תאים חשופים. בעוד השחקנים נעים ביניהם, כמחוללים במבוך ההרג של המאה ה־20׳.

מצדה, בירעם ואיקרית. אחד מניסיונות התיאטרון המרתקים של שנות ה־60׳ הוא „תיאטרון הלחם והבובה” האמריקאי, שהשתית את מרבית מופעיו על בובות־ענק, חסרות פרופורציות מקובלות. גדעון עפרת מציג בסיפרו, אחרי הפרק העוסק בתיאטרון זה, כרונולוגיה תיאורית של תיאטרון ישראלי חופף, שהחל בו אחד מאנשי „הלחם והבובה” בקיבוץ קריית־ענבים, ביוני 1972, והעלה בגירסות שונות שיחזור תיאטרוני סאטירי ופרוע של

---

* „התיאטרון הרדיקאלי — התיאטרון החדש של סוף שנות השישים,” מאת ד״ר גדעון עפרת, בהוצאת החוג־לתולדות התיאטרון, האוניברסיטה העברית, ירושלים, 235 עמודים. ניתן להשיג בירושלים: „אקדמון”, ובתל־אביב: „ליריק”, כיכר־המדינה.

* צחוק הגורל הוא, ששנה קודם להצגתו זו של גרוטובסקי פסלה הצנזורה הישראלית את הצגת „חברים מספרים על ישו” מאת עמוס קינן, בטיעון האווילי של „פגיעה בדת הנוצרית...”

ציטוטון

התיאטרון הרלוונטי

ד״ר גדעון עפרת על מצבו של התיאטרון הישראלי:

„...התיאטרון הלאומי „הבימה” ועימו התיאטרון העירוני „הקאמרי”, אימצו מדיניות של בת־יענה ומסתירים ראשם מפני המציאות בחול זיפת־זיפת של פארסות עלובות... למרבית הפלא, עוד מתיימר התיאטרון הישראלי לראות עצמו בימים אלה כתיאטרון מגוייס. וכיצד? ובכן, טוענים מנהלי התיאטרון, תרומתו של התיאטרון למציאות החדשה היא זו של העלאת מורל. וכיצד מעלים מורל? פארסות, רבותי, פארסות: פארסות על בגידות בניו־יורק, פארסות על בגידות בלונדון, פארסות על נישואין במוסקבה ופרבריח וכו', בה־בשעה שהפארסה הגדולה ביותר היא זו של בגידת התיאטרון הישראלי בייעודו, במציאותו ובקהלו. לאדם טובע אין מספרים בדיחה על הרשלי ואופה־העוגיות... אני בהחלט מציע לתיאטרון הישראלי לדון בכל ההיבטים הרוחניים, המוסריים, הזהותיים, הקיומיים וכו' הקשורים במהלכים מדיניים וביטחוניים, בפרט באלה האחרונים. אני סבור ש,עידוד', ,העלאת מוראל' ו,נורמאליזציה' באמצעות פארסות ואילוזיות למיניהן אינם אלא שקר, צביעות והרס גדול. אני מאמין שהרמת־מוראל אמיתית אינה בריחה מן המציאות, אלא גרימת התייחסות אמיתית ומודעת אל עצמך ואל סביבתך, ביקורת ושיפור עצמי לקראת חיזוק עצמי. דע את עצמך — זוהי הרמת־המוראל האמיתית, לדעתי, בשעות אלו... נראה לי שלאו־דווקא למוראל אנו זקוקים עתה יותר מכל, אלא להידברות עם עצמנו... ישראל זקוקה, עתה יותר מתמיד, לתיאטרון שיהא כמו מכת־אגרוף ישירה, מכה שפירושה דם, דם רוחני לכולנו. כיוון שהמציאות היא דם, ואם נניח לה — יגאה הדם ויציף את כולנו. אנו זקוקים לתיאטרון רלוואנטי שיהא אפקטיווי, מדעי, בר יכולת־שינוי — כן, תיאטרון ברכטי, אבל כזה שאינו דן ב,טרגדיה של המילחמה' אלא ב,מילחמת־יום־הכיפורים'! אנו זקוקים לתיאטרון שיהא משהו כמו קיסינג'ר — גורם המסוגל להפעיל שינוי על המציאות. תיאטרון כזה חייב לפנות ישירות אל המציאות, להסתמך על נתונים מדעיים מדוייקים — חברתיים, כלכליים, צבאיים, פסיכולוגיים. הוא חייב להשתמש במציאות כבחומר־גלם בפנייה הישירה, המבינה, הכנה, הפשוטה והאפקטיווית ביותר אל הצופה. ישראל זקוקה לתיאטרון רלוואנטי...

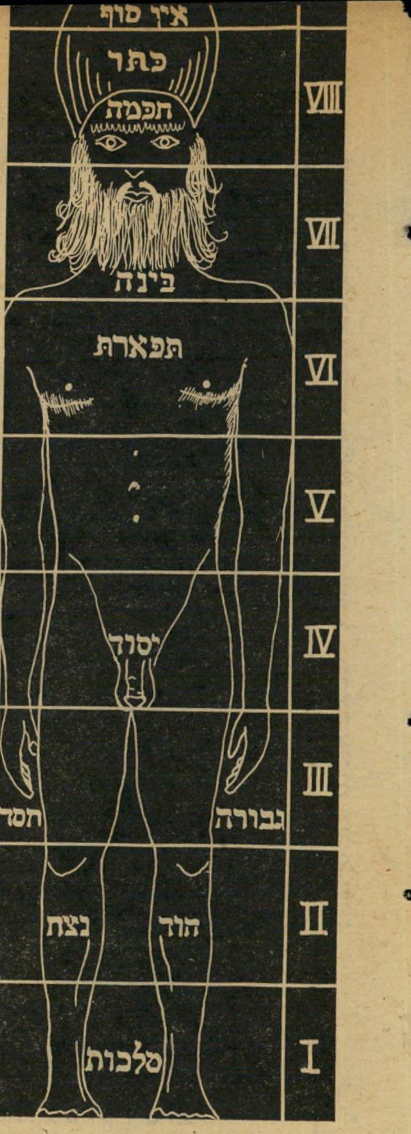

תיאטרון גן עדן
על־פי מרטין בובר

סיפור מצדה. באוקטובר 1972 יצרה קבוצה זו, בקאמפוס האוניברסיטה העברית בירושלים, את להקת התיאטרון השמן והגדול, הנחשב כגירסה הישראלית החשובה והאותנטית ביותר של ז׳אנר תיאטרוני רלוואנטי זה. הלהקה הירושלמית המשיכה בהעלאת גירסת מצדה, תוך מיזוגה בבעיות אקטואליות כמו פרשת בירעם ואיקרית.

„התיאטרון הקדוש" של פיטר ברוק. תיאטרון זה מהווה, למעשה, את הגירסה המבריקה והמנומקת ביותר לנוסח זה של תיאטרון. בראשה ניצב פיטר ברוק, המנהל מאז 1962 אף להקת שקספיר המלכותית באנגליה, שביסס את הנחות־היסוד התיאטרוניות שלו על הקביעה בדבר קיומו של „התיאטרון הממית" שנגדו אסר ברוק מילחמה. „זהו התיאטרון הרע. התיאטרון השכיח על בימותינו, הכולל בתוכו את התיאטרון המיסחרי... זהו תיאטרון ,זנות׳ הנוטל ממך את הכסף ומספק לך הנאה קצרת־טווח ותו לא. ,התיאטרון הממית׳ השתלט על כל חלקה טובה...". במיסגרת של הטחת האשמות בתיאטרון המיסחרי המקובל מצטט גדעון עפרת הערות שהעלה פיטר ברוק בגנות „הפרות הקדושות" של התיאטרון הישראלי: „ופיטר ברוק אינו מהסס לנקוב בשמה של ,הבימה׳ כדוגמה ל,תיאטרון ממית׳, וכוונתו בעיקר להנצחתה של הצגת ,הדיבוק׳, המהווה דוגמה לקונוונציה מתה..."

בסיפרו מביא גדעון עפרת דוקומנטאציה על ביקור קצר שערך ברוק בירושלים, לפני מיספר שנים, וכרונולוגיה המתארת שיחה שערך בירושלים: „ברוק התעניין לדעת על מקומו של המיתוס בתיאטרון העברי, ועל יחסו של הדור הצעיר בישראל לדת, על אף הציניות של דור זה (,מדברים אצלכם הרבה על יהדות ויהודים... זה רק עם תיירים?׳) מדבריו הסתבר לי, כי לא חיקוי המיתוס הוא שיציל את התיאטרון העיברי, אלא הנסיון להחיות, וליצור מחדש את המיתוס בתיאטרון — הוא שעשוי לגאול את התיאטרון. ברוק הסכים לטענה שעצם החיים בישראל כה רוויים במתח ובהתרגשות, עד כי לתיאטרון הישראלי, קשה, ואולי אפילו אסור, להתחרות עם החיים עצמם..."

ד"ר משה פלדנקרייז. פרט מרתק המתגלה מתוך סיפרו של גדעון עפרת, מתאר את השפעתו של ד"ר משה פלדנקרייז על התיאטרון העולמי כיום, וכותב גדעון עפרת על ד"ר פלדנקרייז: „הידוע בישראל כאדם היחידי במדינה שהצליח להעמיד את בן־גוריון על הראש, מתחיל בימים אלה להעמיד על הראש גם את התיאטרון העולמי..." מסתבר שתרגיליו של הרופא הישראלי, המיועדים לאחדות הגוף והנפש של מחוללי התיאטרון החדש במערב, אינם מיועדים לפקידי התיאטרון הישראליים.

„גן העדן עכשיו". של ה„ליווינג־תיאטר", בהדרכתם של ג׳וליאן בק וג׳ודית מלינה, מהווה אחת מגולות הכותרת של התיאטרון הראדיקלי של סוף שנות ה־60׳ ומן הראוי להתייחס למרכיביו, בעיקר למרכיב של „חזון מיזוג הגזעים". מסבירה אותו ג׳ודית מלינה: „באופן תיאורטי נטלנו את השלבים לגן־העדן מתפיסה חסידית, שאותה מתאר (מרטין) בובר כעשר הדרגות. עשר הדרגות הללו מסודרות כך, שלמרות שהאחת נובעת מהשנייה — ניתן להגיע לגן־העדן מכל דרגה במישרין..." (ראה סקיצה). דומה שעצם ניצול עולם הסמלים החסידי, וסולמות יהודיים אחרים, בידי אנשי ה„ליווינג־תיאטר", מציג את אפסותו של התיאטרון הישראלי.

„נובמבר 1747". הוא אירוע תיאטרוני נוסף שהועלה בישראל, על־ידי קבוצה מעורבת של צעירים יהודים וערבים ביחד, בהפקה שמטרתה היתה להחיות על הקרשים את חוויית 1947 למירכב חי, ממשי, בעל משמעויות עכשוויות, פוליטיות ואקטואליות, ואשר התקיים בירושלים ב־1973. בהצגה עצמה בלטו סצנות כמו זו של חברת־מחתרת הנתונה לחקירה אכזרית של קצין־בולשת בריטי, ולעומתה: נאסר ריאד, סטודנט ערבי מכפר קאסם, המספר על „חווייתו הישראלית".

ניסיון מקומי נוסף הזוכה בשבחים מצד גדעון עפרת, וכנראה בצדק, הוא האירוע מיקלט ציבורי שהועלה בשנת 1973, ועסק בחיי שכונת מונטיפיורי בתל־אביב. על סיומו של האירוע כותב עפרת: „מחכה לך הפתעה: מבעד לדלת פעורה של אחד מסידרת בתי־השימוש המאכלסת את המקום אתה רואה יד מושטת מתוך בור של צואה ומגישה לך פרח..." אירוע זה, שבויים על־ידי אריה יצחק הצליח, לדיברי עפרת, להעביר את הצופים בו דרך ה„תופת" של חיי מישכנות־העוני בישראל, תוך שהוא מדגיש: „אתה יוצא מן המרתף מדוכא ומאמין, מזועזע ומעודד. אתה רוצה להקיא. אך אתה מודה לאריה יצחק ולחבריו על הבחילה הזאת, שהעמידה אותך בקונטכסט החברתי הנכון..."

על כל פנים, בשממה של העיסוק המשווה התיאורטי בין המתרחש בתרבות העולמית לתרבות הישראלית, מהווה ספר זה של גדעון עפרת פרח, המומלץ לכל אדם שגורל התרבות והתיאטרון הישראלים יקרים לו. יחד עם זאת, מן הראוי שהקורא יתעלם מהפרק האחרון של הספר, בו מנסה עפרת להוכיח שאמנים־מושגיים (קונספטואליים) משמשים בארץ תחליף לאותו תיאטרון נכסף, ודומה שהצגתם של פיוטים תרבותיים כיהושע נוישטיין או פנחס כהן־גן ליד יוצרים של ממש, פוגם במיקצת במטרה שאליה ייעד גדעון עפרת את ספרו. מלבד פגם זה מהווה הספר מיכלול רחב ידיים ותיאורים, המשלים בעיברית מיגזר של תרבות שנמנע עד כה מצרכני האות העיברית הכתובה.

ספרים

אוויר פסגות

בשילהי שנת 1912, החל הסופר הגרמני תומאס מאן בחיבור הרומאן הגדול שלו הר־הקסמים, אותו השלים רק בשנת 1924. בימים אלה ראתה אור מהדורה חדשה ומתוקנת של הר־הקסמים*, המאפשרת לדורות שבגרו מאז אזלה המהדורה הקודמת מהשוק, להתעמק בנבכיו של רומאן־ענק זה.

* תומאס מאן, „הר־הקסמים", עיברית: מרדכי אבי־שאול, הוצאת „ספריית פועלים", כרך א׳ 346 עמודים, כרך ב׳ — 375 עמודים.

תומאס מאן שאף ליצור ברומאן זה „בילדונגסרומאן", סיפור של התפתחות והתהוות, שבמהלך מארג־עלילתו מתאר מאן את המהנדס הצעיר, והתמים מאד, האנס קאסטרופ, המגיע לבקר אצל בן־דודו החולה בסנאטוריום לחולי־שחפת בפסגות שווייץ. כוונתו המקורית של האנס קאסטרופ היא לשהות במקום־המרפא כשלושה שבועות. אולם באוויר הפסגות הקלוש, המנותק מן הארציות של העולם שממנו הגיע, הוא מגלה עולם שונה לחלוטין, המושתת על סולם־ערכים שונה, שנפשותיו הפועלות מנהלות את חייהן בזמן שונה מזה המקובל.

שבע שנים חי לו האנס קאסטרופ בסנאטוריום. בהגיעו לשם חשב עצמו בריא, ולא ידע שהמחלה מקננת גם בקירבו. כך הוא מנהל את חייו בפיסגות המילים של אנשים תלושים, תוך שהוא פוגש בגלריה של טיפוסים וביניהם הרפתקנית

תומס מאן
אשף של ספרות

רוסית, פסיכואנליטיקאי גרמני והיסטוריון איטלקי, החיים בין מעשים של היומיום לבין שאלות של הנצח. האנס קאסטרופ מאזין למפלי המילים, וממיין את העולם הסובב אותו.

רומאן זה של תומאס מאן הוא תיאור מתוחכם של תהליך התפוררותה המייגע של אירופה הסטאטית, שניהלה את עצמה ברגיעה מאז מילחמות נפוליאון ועד למילחמת־העולם הראשונה. במהלך תיאור תהליך ההתפוררות הזה נחצה האנס קאסטרופ בין הקונפליקטים העקרוניים שבין ה„תרבות" לבין ה„טבע", עד שלבסוף הוא שב מן הבדידות של אוויר־הפסגות והניתוק של חולי־הריאה לאפרוריות הטראגית של המישורים התחתיים.

הר־הקסמים מפורר, במלאכת־מחשבת סיפרותית, את מיכלול־האשליות של התרבות האירופית, מעוות את סידרי־החיים, הנימוסים, המוסר והזרות. זו אינה רק התפוררותה של חברה, אלא התפוררותו של ה„אני" שהיה כה יציב עד למילחמה, הנסחף עתה בזרם של אובדן הכל.

זוהי תבנית סיפרותית מעשה־ידי אשף של סיפרות, שבה מפענח תומאס ומפרק את המערכות החברתיות והכלכליות שבאו בעיקבות שינוי פניה של אירופה. דומה שחולי־השחפת בהר־הקסמים משמשים לסופר מסיכה לספר־פנימי, המסופר בינות לשורות, המספר את המיון הקפדני של מחלות־הרוח האירופיות תוך ביטול של ערך חיי־הרוח. ואכן, בסיומו של הספר, כאשר יורד האנס קאסטרופ למישורים התחתיים, הוא הופך מרכיב בודד בתוך תמונה קבוצתית גדולה:

„בני־העלומים, הדם הצעיר, על צרורותיהם ורוביהם המכודנים, על אדרותיהם ומגפיהם המזוהמים! אפשר היה, בדרך ההומניסטית וביפייפות־הנפש, לחזות תמונות אחרות תוך כדי התבוננות בהם. אפשר היה לתאר: סוסים רוחשים שחים במפרץ־ים, ונער מתהלך עם אהובתו בחוף, פיו על אוזנה של הארוסה הענוגה, וגם כשהם מלמדים זה לזה, בריעות מאושרת, את מלאכת הירי בקשת. תחת זה שוכב הוא, וחוטמו בצואת־האש. העובדה שהוא עושה זאת בשימחה, אם כי מתוך געגועים לאהבת־אם שאין הפה יכול לאומרם... זהו מיודענו, הנה האנס קאסטרופ! עוד ממרחק רב היכרנו אותו כזקנו הקטון, שהצמיח לעצמו אצל שולחן־הרופים הנחות. הוא לוהט ברטיבותו, כמו כולם. הוא רץ ורגליו כבדות מרגביבוץ, אגרוף מאובן לופת את הרובה המכודן. הנה הוא דורך על ידו של חבר שנפל — דורך ומועך את היד הזאת, במגפו המסומר, עמוק אל תוך הקרקע המכוסה רסיסי ענפים..."

בחטף

„הגדולים ביותר"

● צ׳ארלי קאצ׳רלי, מחזהו של המחזאי **דני הורוביץ** שזכה בשבוע שעבר בפרס אי־טי־אי. על שם **אהרון מסקין**, עומד לראות השבוע אור בגיליון החדש של ירחון־הסיפרות פרוזה ● אורח סובייטי שביקר באחרונה בארץ, היה העיתונאי **ויקטור צופי**, שפירסם את רשמיו בשבועון־הסיפרות הסובייטי ליטראנאטוריה־גאזט. מתוך ביקורתו של התרבות הישראלית ניתן ללמוד כמה עובדות מתמיהות, כמו: „שהעיברית לא הפכה עד עצם היום הזה כלי יעיל של יצירה אמנותית... העיברית אינה שולטת אפילו בבתי־הספר הגבוהים. סיפרי־הלימוד האוניברסיטאים ברוב המיקצועות, הרואים אור בישראל, אינם מודפסים עיברית..." מרתקת יותר הערכתו של ויקטור צופי את הספרות הישראלית: „יש אומנם סופרים שכותבים עיברית, גם מו"לים, אולם אין הם מפרסמים ספרים כל עוד אינם בטוחים בהצלחתם המיסחרית..." הערכה מרגשת ממש מצד איש־סיפרות רישמי, שבארצו מונעים פירסומם של מאות ספרים בשל נימוקים פרוזאיים פחות. על כל פנים, היכרותו את הספרות והשירה העיברית ניצבת על איכות המידע שלו אודות השפה העיברית והמו"לות העברית.

דויד אבידן
שני משוררים

מתוך עשרות משוררים וסופרים ישראליים, כך מגלה ויקטור צופי לקוראיו: „הזדמן לי לפגוש שני משוררים, שאפשר כי הם הגדולים ביותר כיום בישראל: **דויד אבידן** ו**יבי**..." ● במסיבת־פיזמונאים פורימית שערך מדור־הסיפרות של הרדיו, בהנחייתה של העיתונאית **שולמית לפיד**, פיזמנו **חיים באר, אשר רייך** ו**משה דור**, שניצלו את מסיכות־הפורים שלהם, אוזני־המן־מפוזמנות משיריו של **יהודה עמיחי**. עורך עיתון סיפרותי שהאזין לתוכנית, אמר בעיקבותיה: „הם מתחפשים כל השנה לעמיחי, אפילו בפורים..."

מאת דן עומר

אליפות ישראל בשש-בש בחסות חברת "דובק" יצרני סיגריות איכות מזה 40 שנה

אליפות ישראל בשש-בש

מטעם העולם הזה וחברת Metz

יצרני, משווקי ויצואני לוחות שש-בש

בשיתוף האגודה הישראלית לשש-בש

תיערך במלון "רמדה" תל־אביב בסוף חודש מאי 1978

שלושת הזוכים הראשונים באליפות ישתתפו בתחרות בינלאומית שתתקיים באירופה

פרס ראשון: כרטיס־טיסה הלוך ושוב לאירופה ו־10,000 ל"י

פרס שני: כרטיס־טיסה הלוך ושוב לאירופה ו־5,000 ל"י

פרס שלישי: כרטיס־טיסה הלוך ושוב לאירופה ו־2,500 ל"י

כל משתתף יזכה בהחזר במזומן בסך —.300 ל"י על כל קנייה של אחד ממוצרי „מץ": טלוויזיות צבעוניות, טלוויזיות שחור לבן וניידות, תנורי בישול ואפייה, קולטי אדים, מקפיאונים (Deep freezer) ומערכות סטריאו.

מטוסי OLYMPIC יטיסו את הזוכים לתחרות הבינלאומית

בין כל הנרשמים לאליפות ישראל בשש־בש תוגרל טלוויזיה ניידת, מתנת חברת Metz

כיצד להשתתף באליפות

כל שחקן ושחקנית שש־בש מעל גיל 18 רשאים להשתתף באליפות. עליכם למלא ולגזור את התלוש שמשמאל, לצרף אליו המחאת־דואר או צ'ק על סך 280 ל"י לפקודת „אליפות ישראל בשש-בש" ולשלוח לת.ד. 31211 — תל־אביב. הסכום כולל מס ערך מוסף.

גזור ושלח:

רצ"ב צ'יק/המחאת־דואר על־סך 280 ל"י כדמי השתתפות באליפות ישראל בשש־בש 1978.

שם פרטי ....

שם משפחה ....

מס' תעודת זהות ....

כתובת ....

....

תאריך לידה ....

אירגון והפקה:

מירי זכרוני ★ נחי לאור ★ רפי זכרוני

משרדי הפקה: רח' גלבוע 4, ת"א, טל. 247428 — 230856

„חתונה אינה מהווה לגבי את שיא האושר... הנישואין אינם הכרחיים כדי ללדת..."

חסידה בלי חופה

בניגוד למצב ששרר בעבר הלא־רחוק, החברה של היום מקבלת ביתר פתיחות לידות מחוץ למיסגרת הנישואין. פעם ניסו האמהות הלא־נשואות לשמור את מצבן בסוד, ואילו כיום הן לא מהססות לדבר עליו בגילוי־לב ולחשוף את סיפורן, בחברה וגם באוזני עיתונאים. הן מקוות שהפתיחות תגרום לכך, שעובדת היותן אמהות ללא נישואין תיתקבל כדבר טיבעי ונורמלי.

ואומנם, כמה וכמה נשות בוהמה מצליחות הביאו בשנים האחרונות ילדים לעולם, מבלי שתתרגשנה מן העובדה שאין להן טבעת נישואין על היד.

הבמאית עדנה שביט, המשוררת דליה רביקוביץ׳, העיתונאית שולה רון ואחרות, כולן ילדו בסוף שנות השלושים לחייהן. מדוע הן עשו זאת?

נראה שהן הגיעו למסקנה כי אין להן סיכוי למצוא בעל כלבבן, או שהן פשוט מעדיפות את חיי הרווקות. יחד עם זאת, לא היו מוכנות לוותר על האמהות. הן בחרו באב המייועד לילדן, וילדו.

נשים אלה, שלא תמיד חיות יחד עם אבי תינוקן, הן נשים שהגיעו לעצמאות כלכלית ויכולות לפרנס את עצמן ואת הילד, בדרך־כלל ללא תמיכה מן האב.

סיפור אהבה ממושך

הזמרת מיכל טל לא חשבה לרגע שכדי להביא ילד לעולם היא צריכה להתחתן לפני כן. לא שיש לה משהו עקרוני נגד נישואין, אבל בינתיים היא לא ממהרת.

בסוף השבוע שעבר ילדה מיכל בת בבית־חולים בילינסון. אין עדיין שם לקטנה, והאמא הטרייה מתלבטת. דבר אחד ברור: היא לא מתכוונת, כמו הרבה קולגות שלה למיקצוע, לקרוא לבתה „שירי", „שירלי" או כל שם אחד הקשור במוסיקה ושירה.

מיכל, בעלת שיער ארוך שופע ופנים פוטוגניים להפליא, נחשבת לאחת הזמרות הנאות בארץ, מצד אחד, ולאחת הרציניות שבהן, מצד שני. היא קפדנית מאד בבחירת הרפרטואר שלה, ולעולם לא תבחר בשיר שהוא רק מיסחרי, למרות שכאלה עשויים להצליח במיצעדי הפיזמונים ולהעלות את מניותיה בשוק הזמרות. מאז שהופיעה, לפני למעלה משבע שנים, בערב המוסיקלי השטן ואשת האיכר, היא עברה לקאריירה של זמרת הניצבת לבדה על הבמה. ברוב המיקרים רק עם הגיטארה שלה, לפעמים עם מלווה, ולעיתים רחוקות יותר — בפסטיבלים או בעת הופעותיה בחו"ל — עם להקת נגנים מאחוריה.

מיכל, ילידת קיבוץ עינת שבמרכז הארץ, כיום בתחילת שנות השלושים שלה, אהבה מאז ומתמיד לשמור לעצמה את חייה הפרטיים. קוראי שבועוני־הבידור לא ידעו אף פעם מתי יש גבר בחייה, ואם יש — מיהו. היא היתה מוכנה לדבר רק על עבודתה המוסיקלית — הופעותיה ותקליטיה, ולעולם לא על חייה כרווקה יפה ומצליחה.

אחד הרומנים המפורסמים שלה היה עם הזמר המנוח, מייק ברנט, בתקופה שבה טרם הפך לאליל־זמר בעל שם בינלאומי. היתה זו אהבה לוהטת שהתמשכה לאורך זמן, אלא שמייק לא היה הטיפוס המסוגל להתקשר בקביעות לנערה אחת. בעקבות ניתוק הקשרים ביניהם נותרה מיכל זמן רב בשיברון לב.

לאחרונה שוב גילה מיכל רומן לוהט אותו הצליחה לשמור תקופה ארוכה בסוד, הרחק מעיני הזרקורים.

המידע הדל, שהסתנן איכשהו החוצה, היה שיש לה סיפור אהבה ממושך עם איש־עסקים, צעיר בן גילה. מעולם לא נראו ביחד באירועים נוצצים או הצגות בכורה. את מיכל אי אפשר בכלל למצוא בכל מיני חגיגות של הבוהמה. היא גם לא נוהגת לבלות את שעות־הצהריים שלה, כמו אמנים רבים אחרים, בבתי־הקפה שבדיזנגוף.

זמרת טל מהופעה
ציפור קטנה —

„דבר טיבעי ואישי"

„החבר שלי הוא רווק, אני רווקה, ושנינו אנשים חופשיים ומאושרים," אמרה הזמרת ימים אחדים לאחר הלידה, בדירתה ברמת־גן, „למרות שאנחנו מאד אוהבים, מזה שנתיים בערך, אנחנו לא רוצים להתחתן עכשיו. יש לנו סיבות לכך. אנחנו ביחד, וזה מה שחשוב. חתונה אינה מהווה לגבי את שיא האושר, והטבעת איננה מקדם להצלחה בחיים. בינתיים אנחנו מעדיפים לחיות ככה. טוב לשנינו בצורה כזאת, ונישואין לא נראים לנו הכרחיים."

טל מאחרי הקלעים
— מחפשת קן

היא מאושרת להיות אמא. היא רצתה בכך. „לא הלכתי ברחוב וחיפשתי אב לתינוק שלי," היא אומרת, „רציתי בילד, היה לי האיש המתאים, וברגע שהגיע הזמן המתאים, זה קרה. רציתי בת. הרעיון שתהיה לי בת דווקא מצא־חן בעיני. היא יפהפיה ומקסימה. בחודשים הקרובים אתמסר רק לה. חשוב לי להיות איתה מה שיותר, וההופעות יכולות לחכות כמה חודשים. לא עשיתי ילד סתם בשביל הכיף. אני יודעת מה זה לגדל ילד. צריך להתמסר לכך בצורה מכסימלית." הוריה הם אנשים ליברליים, לדבריה, וקיבלו זאת בהבנה. אמה אף הגיעה מקיבוץ עינת, והיא עוזרת לה לטפל בתינוקת.

מיכל טל אינה מהווה דוגמא אופיינית לאם לא נשואה, אחרי הכל היא חיה עם אבי בתה והוא לדבריה יתפקד כאב וכראש מישפחה לכל דבר.

מרבית האמהות הלא נשואות חיות ללא הגבר שלהן, עליהן בלבד מוטל עול חינוכו של הילד, גידולו ופרנסתו. במדינת ישראל של 1978 עדיין אין חוקים סוציאליים הבאים לעזור לאם הלא נשואה. לבד מהקלות במס הכנסה (במסגרת היותן ראש מישפחה ומפרנס יחיד), אין לאמהות הלא נשואות כל הקלה נוספת.

מישרד העבודה, הקובע את התשלום עבור מעונות יום, שהן תנאי הכרחי לאמהות לא נשואות אינו מכיר בהן. התשלום עבור המעונות נקבע לפי משכורת האם. אמהות לא נשואות, שהגיעו לעצמאות כלכלית או המחזיקות במישרות בכירות עם משכורת מכובדת, אינן זוכות להנחה בתשלום עבור המעון.

לא אחת קורה כי אם נשואה, הנהנית משתי משכורות, משלמת פחות מאם לא נשואה שלה משכורת אחת.

כשבוע לפני הלידה הבטיחה מיכל טל לכתבת העולם הזה לדבר בחופשיות על הנושא — על הסיבות שגרמו לה להחליט ללדת ללא נישואין — אבל לאחר הלידה התחרטה, העדיפה לשתוק ולא הסכימה להצטלם עם בתה. „לפני הלידה הרגשתי אחרת," היא מסבירה, „הדברים נראו קלים יותר. עכשיו זה נעשה מסובך ומורכב, הרי כעת גם הילדה בתוך הסיפור. נולד יצור טהור ונקי מכל הליכלוכים והרעש בעיתונות, ולמה לעשות מזה עניין?

„אנחנו, האמנים, מהפשים פירסומת, זה לא סוד. בנושא הזה אני לא מחפשת פירסום, להיפך. אני חושבת שמה שקרה לי זה דבר טיבעי מאד ואישי מאד. בסך־הכל ילדתי מבלי שהתחתנתי, וכיום זה באמת לא אירוע יוצא־דופן.

„נכון שאני מפורסמת יותר מאשה ממוצעת אחרת, אבל הרי לא עשיתי ילד מאיזו אישיות חשובה. אם זה היה המיקרה, אולי היה כאן סיפור מעניין."

מיכל טל
„זה באמת לא אירוע יוצא־דופן..."

מחיר: 12.00 ל"י (כולל מ.ע.מ.) מספר 2118 כ"ז אדר ב' תשל"ח, 5.4.78 שנה 42

העולם הזה

גם הזמרת מיכל טל הצטרפה לשורת האמהות הבלתי-נשואות

ילדים בלי נשואין